

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt tres Indices, unus Titulorum initio Operis, duo rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem, prior quidem super Tomum praesentem, alter compendiosus super Universum Jus Canonicum

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

Titulus XXXIX. De Sententia Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75255)

TITULUS XXXIX.

De Sententia Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti.

Superfunt Pœnæ Medicinales fori Ecclesiastici externi, sive Censuræ: de quibus antequam agamus in specie, aliqua de illis sunt præmittenda in genere.

S. I.

De Censuris in genere.

SUMMARIUM.

1. Censuræ Definitio.
2. &c. Explicatio Definitionis.
6. &c. Divisio.
12. Potestas ferendi Censuras est penes Ecclesiam.
13. Quinam censurare possint potestate Ordinaria?
14. Qui delegata?
15. &c. Utrum potestas ista delegari etiam scemina possit?
18. &c. An competat Parocho?
21. Utrum acquiri consuetudine possit?
22. &c. Conditiones ad ferendam Censuram requisite &c.
27. &c. An & qualis monitio præcedere debeat?
30. &c. Quando speciali monitione non sit opus?
35. &c. In quos Censura ferri possit, vel non possit?
41. &c. An etiam in impuberes?
44. &c. Vel in integram communitatem?
47. &c. Utrum Episcopus Censuram ferre possit in peregrinum?
49. &c. Vel in subditum extra Diocesim ipsius commorantem?
51. &c. An possit aliquis officii duplici Censura?
56. &c. An etiam ob culpam venialem?
61. &c. Aut ob actum merè internum?
66. &c. Vel ob peccatum merè præteritum?
69. &c. An Censura imposita contra facientes comprehendat etiam mandantes, & consulentes?
72. &c. An casu, quo expressè contra mandantes, consulentes &c. lata est, eam incurrat etiam, qui mandatum, vel consilium revocavit?
75. &c. Quæ causæ excusent ab incurrenda Censura?
85. &c. Quis absolvere possit à Censura?
98. &c. Quæ formæ, ritu, & conditionibus absolutio Censuræ fit concedenda?
103. &c. Quot modis contingat absolutionem à Censura fieri?
107. &c. An Censura semel incurta non possit aliâ viâ tolli, quam absolutione?

Quæritur 1. quid sit Censura? Censura à censendo dicta, in Rep. Rom. Veteri denotabat Officium, & Dignitatem Censorum, quæ morum correctionem, & coercitionem, spectabat, juxta illud Plinii l. 14 c. 4. Catonum ille primus triumpho, & Censurâ super cætera insignis. Aliquando significabat ipsam correctionem, & Decreta istam spectantia, juxta illud Juvenalis: Vexat Censura Columbas. Satyr. 2. Hodie dupliciter accipitur: primò latius, in quo sensu quamcunque pœnam, imò quodcumque judicium, sive sententiam Ecclesiæ correctoriam, quin etiam approbationem significat. Secundo strictè, & propriè: & tunc Censuræ nomine tantum veniunt pœnæ Ecclesiæ spirituales, & medicinales. Distinguitur in isto sensu Censura, quod sit Pœna spiritualis, seu Ecclesiastica, qua potestas Ecclesiastica exterior fideles suos delinquentes, & contumaces bonorum quorundam Spiritualium usu privat ad eorum correctionem. Ita quod sensum plerique

DD. & in his Suar. D. 1. de Censur. sect. 1. n. 5. Palao tr. 29. D. 1. p. 1. n. 1. Vallens. hic S. 1. n. 2. Engl. n. 1. Pihing n. 1. König n. 1. & 2. Wiestn. n. 2. Reffenh. n. 2. & 3. la Croix tom. 8. l. 7. n. 1. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 83.

Dicitur 1. pœna; quia est privatio pœnalis bonorum spiritualium, quorum, seclusâ Censurâ, fidelis particeps erat. Sunt autem Bona, in quibus fideles communicant inter se, triplicis generis. Et quædam quidem interna sunt, ut Fides, Charitas, Gratia, per quam ipsi inter se, & cum Christo mysticè copulantur juxta Apostolum 1. Corin. 12. v. 11. & Ephes. 4. v. 2. &c. Alia merè externa, sive Civilia, & Politica, quæ in convictu colloquiis, & salutationibus, in contractibus, commerciis, Judiciis &c. consistunt, Alia Mixta, quæ consistunt in actionibus, & ceremoniis exterioribus interiorem, & spirituales fructum ex sua institutione operantibus, ut sunt communia Ecclesiæ Sacramenta,

menta, Sacrificia, & Officia Divina, Ecclesiae Suffragia, Satisfactio Christi, & Sanctorum, quae ex communi Ecclesiae thesauro per Indulgentias fidelibus iustis applicantur. Covar. in c. alma pr. n. 2. Suar. l. 1. cit. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 2. Pirhing n. 4. Wiest. n. 30. Reffent. n. 54. &c.

Dicitur 2. *Spiritualis*, & *Ecclesiastica*: Hinc solum à potestate Ecclesiastica provenire Censura potest, & nullo modo à Laicali can. cum ad verum 6. dist. 96. c. Ecclesiasticae Sanctae Mariae 10. de Constit. c. sollicitudine 6. de major. Excipitur, nisi potestatem censurandi Summus Pontifex deleget Laico; nam ex delegatione Pontificis communicari Laico potestas haec potest, sicut delegatione ejusdem Pontificis cognoscere potest de causis Spiritualibus: ita omnium sententia teste Palao D. 1. cit. p. 4. n. 3.

Dicitur 3. *Bonorum quorundam Spiritualium*; nam quamvis Censura etiam bonis temporalibus quandoque privet, ut patet in Excommunicatione, quae privat Politico, & Civili Contractu; & in Suspensione à Beneficio, quae privat Beneficiorum fructibus: primario tamen temper Censura privat actionibus Spiritualibus, secundario vero solum, & indirectè usu corporalium, & temporalium. Avil. p. 1. de Censur. dub. 4. n. 2. Suar. D. 1. sect. 1. n. 5. Palao D. 1. cit. p. 1. n. 2. Laym. tr. 5. cit. p. 1. c. 1. n. 1. Vallens. §. 1. n. 2. Pirhing n. 1. Wiest. n. 2. la Croix l. cit. Magnin. P. Schmier c. 3. cit. n. 84. Porro ex bonis coeteris, quae n. 2. retuli, solum Censura fidelem privat Bonis ultimo loco positus, nempe *Mixtis*; nam donis Grauarum, & Virtutibus infusus, cum Ecclesiae Jurisdictioni non subdantur, neminem privat Ecclesia. Laym. l. cit. n. 2. Engl. n. 16. König n. 20. Schmier n. 92. cum cit.

Dixi 4. *ad eorum correctionem*: hinc fit, ut emendatione posita, itatim Censura sit auferenda, ut cum Suar. Coninck, Avila, & aliis notat Palao n. 2. cit. Neque tamen hinc sequitur, in neminem ferri eandem posse, nisi in eum, qui reputatur corrigendus; quia esto, finis eisdem sit principaliter emendare delicta, simul tamen per eam Ecclesia intendit punire: unde cessante uno fine correctionis, non cessat hoc ipso finis punitionis. Coninck D. 13. dub. 1. n. 11.

Quaeritur 2. quoruplex sit Censura? 2. ex omnium sententia Censura triplex est, Excommunicatio, S. suspensio, & Interdictum. Constat ex c. querenti 20. de V. S. c. cum Medicinalis 1. c. statutum 13. & c. is cui 20. b. tit. in 6. His Sor. in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. pr. addit Cessationem à Divinis, & Irregularitatem, quae ex Delicto oritur; alii tamen adiungunt Depositionem, R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

& Degradationem. Sed dicendum, tantum esse tres species Censurae, quas enarravi. Ita Navar. Man. c. 27. n. 1. Ugolin. de Censur. tab. 1. c. 26. Suar. D. 1. sect. 3. n. 1. Avil. p. 1. de Censur. dub. 5. Garc. p. 7. de Benef. c. 13. n. 2. Coninck D. 13. dub. 1. n. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 2. n. 1. Palao tr. 29. D. 1. p. 1. n. 4. Vallens. §. 1. hie n. 3. Engl. n. 26. Wiestner n. 28. Reiffentuel n. 44. & colligitur manifestè ex c. querenti cit. ubi Pontifex interrogatus de Censuris, tres tantum species enumeravit: quod manifestè indicat, alias non esse, cum illa responsio, utpote in materia doctrinali, aequivaleat universali.

Ratio est, quia nulli alteri speciei, praeter tres assignatas, Definitio Censurae convenit. Nam imprimis Cessatio à Divinis non est prohibitio usus Divinorum, ut Censurae, sed potius illorum ommissio: deinde non fertur in contumaciam, ut Censurae, sed in signum tristitiae, & mœroris Ecclesiae, ex injuria gravissima sibi illata concepti: item transgressio Censurae inducit Irregularitatem; hanc non inducit celebratio Divinorum contra Cessationem indictam: denique Censura saepe fertur à Jure; Cessatio à Divinis semper ab homine. Similiter à Censura essentialiter differunt Depositio, Degradatio, & Irregularitas; nam 1. Censurae, ut dictum est, sunt Poenae Medicinales, & delinquentè emendato, atque à contumacia recedente, auferri debent; contra Depositio, Degradatio, & Irregularitas, si ex delicto descendat, sunt poenae Vindicativae, & ex se perpetuae. 2. Depositio, Degradatio, Irregularitas dispensatione tolluntur; Censurae absolutione. 3. denique Irregularitas saepe ex defectu descendit, & propterea poena omnino non est, cum tamen Censura semper sit poena.

Porro Censura sic explicata, & in species suas divisa subdividitur diversimodè. Et 1. in validam, justam, & injustam. Valida, & Justa est, quae nullo laborat defectu. Injusta valida, quae laborat defectu aliquo accidentali, e. g. si ad eam procederet Judex ex odio, aut in propria causa, & verbotenus, nec praemissa Canonica monitione, ubi ista praemitti debet. Censura injusta, & invalida vero, quae substantialem defectum habet, videlicet si eam inferens non habeat potestatem sufficientem, si ferat ob causam non legitimam, si non servato ordine judicario &c.

2. Alia dicitur à Jure, alia ab homine inflicta. A Jure quidem inflicta dicitur illa, quae per SS. Canones, Constitutiones, & Statuta Ecclesiastica fertur; ab homine autem, quae à Judice, vel Praelato fertur per modum mandati, vel Sententiae Judicialis. Differunt à se invicem dupliciter; nam

Aa

pri

primò Censura, lata à Jure auctore, qui eam tollit, mortuo, perseverat; quia nomine DEI, seu Communitatis nunquam deficientis fertur: lata autem ab homine cum ab hujus Jurisdictione, & autoritate pendeat, & hæc cessent eo mortuo, vel ab officio remoto, etiam ipsa cessat: quod intellige, antequam incuratur, ad effectum, ut non amplius incuratur; nam postquam incurta est, perseverat. Laym. c. 2. cit. n. 2. Palao p. 2. n. 2. Wiestner hic n. 24. Alterum discrimen est, quia Censura lata à Jure nunquam ferri potest pro peccatis præteritis, sed semper pro futuris; Censura verò lata ab homine non solum pro futuris, sed etiam pro præteritis in eorum satisfactionem, & emendationem fertur. Palao l. cit.

10 3. Alia dicitur ferendæ, alia lata Sententiæ. Ferendæ Sententiæ Censura est, quæ licet Jure statuta sit, à delinquente tamen non facta ipso statim incurritur, sed per Sententiam à Jure est infligenda: cujusmodi Censura ferè denotatur per verba habentia significationem futuri temporis v. g. Excommunicabitur, suspendetur; vel excommunicetur, prohibebimus sub Excommunicatione, sub pœna Excommunicationis, volumus excommunicari &c. Late sententiæ autem, quam delinquens ipso facto, sive criminis perpetratione sine alia Sententia condemnatoria incurrit: & hinc c. Pastoralis 33. §. verum de Appell. dicitur secum trahere executionem. Ista denotatur per verba habentia significationem præteriti, vel etiam præsentis temporis, v. g. Excommunicamus, Anathematizamus, Suspendimus, Qui hoc fecerit, se noverit excommunicatum, Excommunicationi subiaceat, vel in eam incidat, prohibebimus sub Excommunicatione ipso Jure, vel facta, aut sine alia Sententia incurrenda &c. Sylv. V. Excommunicatio 1. n. 22. Castro de Leg. Pœnal. l. 2. c. 1. Suar. D. 3. de Censur. sect. 3. à n. 1. Laym. c. 2. cit. n. 3. Valent. hic §. 2. n. 4. Engl n. 18. König n. 5. Wiestn. n. 25. Reiffentuel n. 79. & seqq. la Croix l. 7. n. 9.

Dubitarur, qualis censetur esse 11 Censura, quando dubitatur, an ferendæ, aut lata sententiæ sit? Ratio dubitandi sumitur ex c. siquem 59. b. tit. ubi Gregorius IX. declarat, sub nomine Excommunicationis simpliciter prolato, nisi contextus aliud suadeat, semper intelligi Majorem, nunquam verò Minorem. igitur à pari sub eodem nomine simpliciter prolato in dubio venietur lata, non ferendæ sententiæ Censura. Sed dicendum, in dubio censeri decretam esse Censuram ferendæ, non lata sententiæ. Sylv. V. cit. n. 21. Suar. sect. 3. cit. n. 6. Avil. p. 2. D. un. dub. 2. Laym. c. 2. n. 3. König hic n. 5. Wiestner ibid. n. 26. & hoc teste commu-

nis aliorum sententia. Ratio est, quia in dubiis, & in poenis præsertim benignior interpretatio facienda est juxta Reg. 155. §. fin. ff. & Reg. 49. in 6. Ad Argumentum contrarium dico, Constitutionem c. siquem cit. esse correctoriam Juris antiqui, juxta quod sub nomine Excommunicationis simpliciter prolato aliquando intellecta fuit Excommunicatio minor, teste Palao tr. 29. D. 2. p. 2. n. 2. igitur extensionem non admittit.

Quæritur 3. penes quem sit potestas ferendi Censuras? 2. datur in Ecclesia potestas ferendi Censuras. Ita Catholici omnes, constatque ex Concil. Constant. sess. 8. error. 30. & sess. 15. error. 19. Confirmat hoc ipsum usus, & praxis totius Ecclesiæ. Colligitur ex verbis Math. 16. & 18. ubi generaliter Christus Petro, ejusque Successoribus concedit potestatem ligandi, atque solvendi. ligat autem Ecclesia per Censuras. Ratio est, quia in omni bene constituta Rep. debet esse potestas quosdam sibi noxios excludendi à suo corpore, alios male administrantes suspendendi à quibusdam Officiis, aliis interdicens certos actus, & functiones, ergo id etiam debet esse in Ecclesia: hæc autem est ipsa potestas ferendi Censuras, nempe Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti. ergo &c. Usus potestate ista est s. Petrus adversus Simonem Magum per verba, Non est tibi pars, vel fors in sermone. Act. 8. v. 21. & s. Paulus, dum 1. Corinth. 5. v. 5. hominem incestuosum, & Timoth. 12. v. 20. Hymenæum, & Alexandrum, circa Fidem naufragantes, Sathana tradidit; nam hæc traditione eos excommunicatos fuisse cum s. Chrysostomo, & Theophylacto observat Cornelius. Potestque potestas ista esse vel ordinaria, vel delegata. Hinc

Dub. 1. penes quos sit potestas ordinaria ferendi Censuras? 2. potestate ordinaria ferre Censuras potest. 1. Summus Pontifex respectu totius Ecclesiæ, ut fatentur omnes Catholici, & patet ex Extr. unam Sanctam 1. de major. in. comm. 2. Episcopus, & Archiepiscopus in sua Diocesi quoad sibi subditos c. perniciose 1. c. conquirente 16. de Offic. Ordin. c. cum Episcopus 7. eod. in 6. & c. à nobis 21. b. tit. 3. Cardinales in Ecclesiis sui Tituli c. bis, que 15. de Major. & ibi DD. communiter. 4. Legati à Latere in Provincia suæ Legationis c. novit 7. de Offic. Legat. & c. Legatos 2. eod. in 6. 5. Capitulum Sede Episcopali vacante, hujusque, vel Episcopi, aut Archiepiscopi Vicarius Generalis arg. c. un. de major. in 6. c. venerabilibus 7. b. tit. in 6. c. non putamus 2. de Consuet. in 6. ac Trid. sess. 24. c. 16. de Reform. 6. Prælati, & Præpositi Ecclesiarum Collegiatarum, &

& alii obtinentes Jurisdictionem in foro Ecclesie externo *c. querenti 20. de v. s. & c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6.* 7. Abbatibus, Priores, & similes Prepositi, ac Superiores Regularium, non solum Generales, & Provinciales sed etiam Locales, ex Privilegio Pontificis Officio, & muneri eorum perpetuo annexo *c. cum in Ecclesiis 10. de Major. c. fin. de Stat. Monach. & c. sicut tuis 33. junct. Gloss. v. Anathematizatus de Simon.* 8. Concilia Generalia, & Provincialia in sua Provincia, aut Natione, uti & Congregationes, & Capitula, Generalia, ac Provincialia quarundam Religionum. Navar. Man. c. 27. n. 5. Suar. D. 2. de Censur. sect. 2. per totam, Palao tr. 29. D. 1. p. 4. n. 2. Engl. hic n. 13. König n. 8. Pirhing n. 24. Wiestner n. 4. Reiffenstuel n. 7. la Croix tom. 8. lib. 7. n. 17.

Dub. 2. quinam Censuram ferre possint ex potestate Delegata? 1. potestate Delegata Censuras ferre possunt omnes illi, quibus predicti *n. prac.* potestatem Ordinarium habentes illud commiserint; quia Potestas Ordinaria, hoc ipso, quod Ordinaria est, delegari potest, ut constat ex *tot. tit. de Offic. Ord. & c. cum Episcopis 7. eod. in 6.* Ut vero delegari alicui potestas hæc possit, debet is, cui hæc mandatur Jurisdictio, capax illius existere. Et quidem 1. debet habere usum rationis, cum illam accipit; aliàs nulla erit acceptatio, quæ ad accipiendam Jurisdictionem requiritur ex communi sententia, 2. debet esse baptizatus; quia non potest exercere munera Ecclesie, qui intra illam nondum existit. 3. debet esse insignis saltem primæ tonsuræ; nam Laicus hujus Jurisdictionis est incapax, quæ proin ab alio, quam Summo Pont. delegari eadem non potest, ut dictum est *n. 3.* 4. non debet esse conjugatus; nam etsi iste, si Minores Ordines habeat, habitum deserat, & alicui Ecclesie deserviat, privilegio Canonis, & Fori gaudeat, Ecclesiasticæ tamen Jurisdictionis existit incapax, ut proin ab alio, quam Pont. de plenitudine potestatis committi illa ipsi non possit *c. un. de Cler. conjug. in 6.* nisi separatus ab uxore vivat, edito utrinque voto Castitatis. la Croix tom. 8. l. 7. n. 26.

Dub. 3. utrum potestas ferendi Censuras saltem de plenitudine potestatis Pontificæ possit delegari foeminae. Negat Engl. hic n. 15. cum *avila, coninck &c.* quia putant foeminas hujus Jurisdictionis esse incapaces Jure Divino, quod Christus claves Ecclesie nulli foeminae, sed soli Petro, Apostolis, & eorum Successoribus concesserit. *Conf. 1. ex illo Apostoli 1. Corinth. 14. v. 34.* ubi prohibetur mulieribus, ne in Ecclesia doceant; quia id indecens est. ergo à fortiori indecens erit eas

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

uti Jurisdictione Ecclesiastica, & superiores se Clericis ostendere. *Conf. 2. si foeminae Jure Divino non essent incapaces hujus potestatis, aliquando illis à Pontifice fuisset commissa. nunquam autem commissa legitur, ergo &c.*

Sed probabilius foemina potestatis istius solum incapax est Jure positivo humano; *conf. Pontifex ex plenitudine Jurisdictionis suæ Papalis potest ei potestatem concedere ferendi Censuras. Sayr. l. 1. de Censur. c. 5. Suar. D. 2. de Censur. sect. 3. n. 7. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 3. n. 4. Palao tr. 29. D. 1. p. 4. n. 5. Pirhing hic n. 24. la Croix tom. 8. lib. 7. n. 19.* Ratio est, quia potestas hæc ferendi Censuras, etsi Spiritualis sit, non tamen est potestas Ordinis, sed Jurisdictionis tantum; & hinc, ut *n. 3.* dictum, absolute etiam Laico conferri potest, atqui foemina non videtur Jure Divino esse incapax Jurisdictionis Spiritualis; quia ex privilegio Pontificis potest conferre Beneficia Clericis, in Ecclesia illos instituire, ac tandem præcepta ponere, ut dicitur *c. dilecta 12. de major. quæ omnia sunt munera Jurisdictionis Spiritualis.*

Atque hinc patet ad argumentum¹⁷ oppositum; fateor enim claves Ecclesie, prout potestatem Ordinis, & Jurisdictionis continent, non posse communicari foeminae, imò nec clavem Jurisdictionis per se, & directe, bene tamen indirectè, & per accidens, in uno, vel alio casu. *Neque obstat, quod foeminae non sint successores Apostolorum; nam etiam Laicus, dum extra Clerum existit, Successor Apostolorum non est, & tamen ipsi à Pontifice committi potestas ferendi Censuras pro una, vel altera vice potest.* *Ad Conf. 1. concedo non posse foeminae ob indecentiam per se, & communiter committi potestatem ferendi Censuras, sicut nec potestatem docendi: at sicut urgente aliqua gravi causa potest Pontifex foeminae aliàs eruditæ permittere docere populum, ita potest eidem permittere, ut ferat Censuras.* *Ad Conf. 2. eo argumento solum probatur, raro, vel nunquam posse evenire casum, qui Pontificis concessionem honestet, ideoque Pontifices ab ea concessionem abstinere.*

Dub. 4. utrum Potestas censurandi competat Parocho? *Affirmativa videtur supponi can. nemo 11. caus. 2. q. 1. ubi asseritur cognitio causæ præmittenda Excommunicationi ab Episcopis, & Presbyteris.* *Conf. ex c. si sacerdos 2. de Offic. Ordin. ubi potestas excommunicandi clare tribuitur Sacerdoti; & c. cum ab Ecclesiarum 3. eod. ubi sententia Excommunicationis, & Interdicti, à Plebano S. Pancratii lata in suos subditos habetur pro rata, & jubetur inviolabiliter observari.*

A a 2

Sed

19 Sed dicendum, potestatem censurandi Parocho non competere. Navar. Man. c. 27. n. 5. Suar. D. 2. de censur. sect. 2. n. 8. Palao tr. 29. D. 1. p. 4. n. 2. Valens. hic §. 5. n. 4. König n. 8. Wiest. n. 5. la Croix tom. 8. l. 7. n. 21. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 102. Ratio est, quia Censura ferri nequit, nisi ab habente Jurisdictionem fori externi, ut colligitur ex c. querenti 20. de V. S. & c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6. Parochus autem Jurisdictionem fori externi, nisi specialiter hæc ipsi committatur, nullam exercet can. de persona 38. junct. Gloss. V. non ab alio caus. 11. q. 1. ergo &c.

20 Ad can. nemo in contrarium allegatum, Presbyter, de quo ibi est sermo, Jurisdictionem fori externi privilegio, vel consuetudine legitime præscripta obtinuit. Ad Conf. is, qui sententiam Excommunicationis, & Interdicti in textibus cit. tulit, non fuit simplex Plebanus, sed in priori quidem casu Episcopus, in posteriori Præpositus Ecclesie Collegiatae, ut notat Avil. p. 2. c. 3. dub. 2. vel si hoc negas, pariter dicendum, ipsos potestatem hanc obtinuisse viâ præscriptionis, vel consuetudinis, ut notant Abb. in c. 3. cit. n. 3. Barbof. n. 2. Gonzal. n. 2.

21 Dub. 5. utrum potestas censurandi acquiri possit consuetudine, vel præscriptione? R. affirmativè. Ita communiter DD. & constat de consuetudine ex c. dudum 54. v. sed cum in Jure de Elect. de Præscriptione ex c. auditus 15. & c. cum olim 18. de Præscript. Ratio est, quia potestas censurandi potest acquiri privilegio Summi Pontificis, ergo etiam præscriptione, vel consuetudine modò persona præscribens sit capax possessionis.

22 Queritur 4. quæ conditiones requirantur ex parte ferentis Censuram, ut ferre eandem possit? R. 1. requiritur potestas Ordinaria, vel Delegata: unde si tempore, quo delinquens Censurâ ligandus erat, tu careas potestate, nulla erit Censurâ impositio. Palao tr. 29. D. 1. p. 5. n. 1. Estque perinde, si Jurisdictio ex parte ferentis Censuram cesset per remotionem ejus ab officio, sive alio modo. Ita cessat potestas Judicis primæ instantiæ in causa, in qua legitime appellatum est; tunc enim ea causa, in qua legitime appellatum est, à Judice, à quo est appellatum, eximitur, & ad Superiorem illius devolvitur, ita ut si ante incursionem Censuræ appelletur, Judex à quo Censurâ ligare appellantem non amplius possit. Ut tamen Appellatio ita suspendere Jurisdictionem Judicis à quo possit, duo requiruntur. 1. ut sit legitima, seu ex causa rationabili facta. 2. ut incursionem præcedat; nam Censura incurfa sola absolutione tolli potest, Palao D. 1. cit.

p. 8. n. 4. Engl hic n. 104. Reiffenst. ibid. n. 36.

2. Requiritur, ut Censura imponatur voluntariè, & humano modo cum voluntate 54. h. tit. quæ voluntas aut verbis, aut signis aliis indicari debet. Dixi voluntariè; nam, an voluntas ista debeat esse libera, ita, ut interveniente gravi metu, nulla sit, difficultate non caret. Ratio dubitandi est, quia absolutio à Censura, ex hujusmodi metu facta, irrita, & nulla est, ut expressè deciditur c. un. de his, que vi, metuve causa &c. atqui idem est judicium faciendum de impositione Censuræ, quod de absolutione can. verbum 51. de Penit. dist. 1. ibi: Dominus par jus & solvendi esse voluit, & ligandi, qui utrumque pari conditione permittit, ergo &c. Sed dicendum, quod metus non impediatur valorem Censuræ. Abb. in c. 2. de his, que vi metuve causa &c. n. 11. Hurtad. de censur. difficult. 6. n. 24. Coninck D. 13. dub. 5. n. 36. Palao p. 5. cit. n. 2. Ratio est, quia gesta per metum jure naturæ valida sunt, nisi aliunde jure positivo irritentur; metus enim, etsi minuat, non tamen tollit voluntarium, atqui jure positivo latio Censuræ metu facta non reperitur irritata. ergo &c. Ad rationem dubitandi nego paritatem; nam absolutio Censuræ, ex metu concessa, declaratur irrita ob favorem Ecclesiasticæ potestatis, ne scilicet Prælati vexarentur, at impositionem Censuræ irritam esse, non est favor Ecclesiasticæ potestatis, sed ejus, in quem fertur. Accedit, quod non tam frequenter timeri potest, vexandos Prælatos, ut Censuras imponant, quam ut ab iis absolvant, ergo irritatio absolutionis non est extendenda ad Censuræ impositionem. Quod additur ex can. Verbum cit. intelligendum est per se, & nisi per accidens impediatur; fit autem sæpe, ut habeat Prælati potestatem ferendi Censuram, & impeditus sit ab absolutione concedenda, prout patet in Incendiario, quem si Episcopus nominatim excommunicavit, non tamen potest absolvere, sed solus Papa.

3. Ferens Censuram debet existere intra proprium territorium; nam extra illud existens etiam sibi alias subditum Censurâ ligare non potest, Abb. in c. novis 7. n. 3. de Offic. Legat. Navar. Man. c. 27. n. 6. Sayr. l. 1. c. 14. n. 4. Hurtad. de Censur. difficult. 6. n. 25. Coninck D. 13. dub. 5. n. 39. Palao p. 5. cit. n. 3. Valens. hic §. 5. n. 2. Pithing ibid. n. 28. & colligitur ex can. Episcopum 7. caus. 9. q. 2. & Clem. un. de for. compet. Ratio est, quia extra territorium nemini datum est Jurisdictionem contentiosam exercere, ne Judici illius loci injuriam inferat c. novis, cit. & l. omnes 2. ff. de Offic. Procons. at ferre Cen-

Censuram est actus Jurisdictionis contentioſæ, utpote quæ feruntur in invitum, & cum cognitione cauſæ, ergo &c. *Excipitur* 1. ſi notoria, & manifeſta ſit contumacia, ita, ut fieri ſententia Excommunicationis poſſit abſque cognitione cauſæ; vel ſi præmiſſa jam ſit cognitio cauſæ in territorio proprio: tunc enim ferri Censura poſteſt extra territorium proprium. Sayr. l. cit. n. 6. Palao n. 3. *Excipitur* 2. ſi Episcopuſ à ſuis expulſuſ ſit; quia eo caſu, petita licentiâ à loci Ordinario, licet non obtentâ, poterit in ſibi ſubditos Censuram ferre, ut habetur *Clem. un. cit.* & tradunt *Navar. Hurt. Coninck Pal. & alij ſuprà.*

4. Ut juſtè & licitè quis ferat Censuras, non debet eſſe ligatuſ Censurâ la Croix tom. 2. l. 7. n. 27. neque debet aliqua Lege, aut Superioris præcepto eſſe interdicituſ, Palao n. 4. Item non debet ex pravo affectu odij, aut vindictæ duci. Palao l. cit. & hoc teſte omneſ. Et hinc nemo poteſt Censuram per modum Judicij ferre in cauſa propria; quia judicans in cauſa propria præſumitur ſiniſtro affectu duci la Croix l. cit. n. 20. Dixi per modum judicij; nam per modum juſtæ deſenſionis ferri Censura poteſt in cauſa propria, ut cum Diana advertit la Croix l. cit. ſicut enim viſ vi repelli poteſt, ita licitum eſt injuſtum inſaſorem per Censuram ab injuria arcere. Imò ſi cauſa eſt ita manifeſta, ut nec negari poſſet, nec opus eſſet examinari, in cauſa propria Censura ferri poſſet etiam per modum Judicij. la Croix l. cit.

5. Censuram debet præcedere monitio, ſaltem quoad ligamen. Itade Censura Excommunicationis expreſſè traditur, c. ſacro 48. b. tit. c. cum medicinalis 1. & c. conſtitutionem 9. eod in 6. de Suspensione c. reprehendiſſibilis 26. de Appellat. de Interdicto c. ſtatutum 13. b. tit. in 6. & univerſaliter pro omnibus ex omnium ſententia tradunt *Sot. in 4. diſt. 22. q. 2. art. 2. concl. 4. & 5. Navar. Man. 6. 27. n. 10. Suar. D. 3. de Cenſur. ſect. 8. n. 2. Coninck D. 10. dub. 9. concl. 3. n. 82. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 6. Palao p. 5. cit. n. 5. Pirhing n. 34. & 37. hic.* Ratio eſt, quia Censura fertur ob contumaciam, & inobedientiam actualem, at, qui monituſ non eſt à ferente Censuram, non eſt illi rebelliſ, & inobediens. ergo &c.

Dub. 1. qualis debeat eſſe iſta monitio, ut licitè feratur cenſura? R. non ſufficit, ut ſit qualicunq; ſed 1. debet eſſe trina, vel una tribuſ æquivalens, ſive complectens intervalla temporis, inter treſ monitioneſ interponi ſolita, niſi facti neceſſitas aliter ſuſceſerit, ut loquitur Gregorius IX. c. conſtitutionem cit. Ex deſe-

ctu tamen trina monitionis (modò monitio addit) Censura non redditur nulla; ſed injuſta, prout colligitur ex c. Romana 5. b. tit. in 6. ubi caveruſ, ne Judiceſ ferant Sententiam Excommunicationis, vel Suspensionis abſque competenti monitione præmiſſa, & ſi contra præſumpſerint, injuſtas noverint eſſe illaſ: ubi Gloſſa ponderat dictionem injuſtas, & advertit non dixiſſe nullaſ. *Excipitur*, niſi lata ſit contra participanteſ, & communicanteſ cum excommunicato ab eodem Judice; hæc enim, ut valida ſit, requirit trinam monitionem, ut expreſſè caveruſ c. ſtatutum 3. & c. ſtatutum 13. b. tit. in 6. Vallenf. hic §. 2. n. 3. Engl. n. 111. Pirhing n. 35. not. 2. & n. 135. not. 1. König n. 16. Reſſentuel n. 24.

2. Hæc monitio debet fieri in ſcriptis, quæ continere debent cauſam, pro qua cenſura imponitur, & tradi reo, cui illa imponitur: quod ſi verò Judex (niſi fuerit Episcopuſ) abſque urgenti cauſa ſolo verbo, & non ſcripto Excommunicationem intulerit, ab ingreſſu Eccleſiæ, & Diviniſ Officiis ipſo Jure ſuſpenditur per menſem, & ſi illo tempore ſe Diviniſ ingeſſerit, ſit Irregulariſ, prout habetur c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6. Palao p. 5. cit. n. 9. Vallenf. §. 2. n. 5. Wieſtner n. 23. Reſſentuel n. 25. cum aliis. Dixi, niſi fuerit Episcopuſ; nam Episcopuſ ſub prædicto Decreto non continetur, cùm illi uſ non fuerit mentio expreſſè facta, juxta textum c. quia periculoſum 4. b. tit. in 6. Vallenf. l. cit. Addidi abſque urgente cauſa; nam ea ſtante, non ſolum validè, ſed etiam licitè verbotenus Excommunicatio proferri poteſt, ut colligitur ex c. cum medicinalis cit. quod requirit temeritatem, atqui ſi juſta adſit cauſa, abeſt temeritas. ergo &c. Imò etſi ſcriptura omittatur abſque legitima cauſa, & prolato cenſuræ verbotenus fiat, propterea tamen probabiliuſ valorem ſuum non perdet, ut contra Sayr. l. 1. Theſaur. c. 7. n. 16. docent *Coninck D. 13. dub. 9. concl. 5. n. 89. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 6. n. 1. Palao l. cit. n. 10.* Ratio eſt, quia Jure naturæ Scriptura non eſt neceſſaria; Jure autem poſitivo, etſi ſcriptura requiratur, c. cum medicinalis cit. non tamen ſic neceſſariò requiritur, ut aliter prolata cenſura irritetur.

3. Fieri monitio debet coram teſtibus, qui de illa teſtari poſſint, ut traditur c. ſacro 48. pr. b. tit. ibi, *perſoniſ præſentibuſ idoneiſ, per quaſ (ſi neceſſe fuerit) poſſit probari monitio*: item fieri debet ad Rei perſonam, niſi iſte malitioſè latitet; tunc enim citatio ejus fieri poſſet ad ejus domum, aut valvaſ Eccleſiæ, vel in alio loco publico, ex quo in Rei notitiã venire poſſit c. quoniam 5. §. porro. *Ut lit. non*

contest. Clem. causam 3. de Elect. & docent Covar. in c. alma p. 1. §. 9. n. 4. Suar. D. 3. de Censur. sect. 11. n. 2. Coninck. D. 13. dub. 9. concl. 1. Laym. p. 1. cit. c. 5. n. 4. fin. Palaon. 11. Valleng. hic §. 2. n. 3. Pirhing n. 35. not. 3. König n. 16. Wiestner n. 23. Reiffenstuel n. 25.

30 Dub. 2. quando ad Censuræ legitimam prolationem exigatur monitio prævia? B. tunc solum exigitur, quando infligitur per sententiam specialem, & ut vera censura. Atque hinc 1. monitione prævia opus non est, quando non infligitur, ut vera censura, sed magis ut poena vindicativa, sicut infligitur c. cum in cunctis 7. §. fin. de Elect. c. sacro cit. pr. c. cum medicinalis. 1. §. Exemplum h. tit. in 6. Palao tr. 5. cit. n. 5. Wiestner n. 20. Reiffenstuel n. 28. Porro suspensio, & Interdictum aliquando sic infliguntur, ut patet ex textibus cit. Excommunicatio autem nunquam infligitur, nisi ut vera censura: ac proinde cum ab homine per sententiam specialem ferenda est, & causa ejus notoria non est, monitio ipsi præmitti debet c. reprehensibilis 26. de Appell.

31 2. Non est opus monitione speciali, quando censura à Jure, vel per sententiam generalem pro futuris culpis lata est; tunc enim ipso facto incurritur. textus, & Gloss. in c. reprehensibilis cit. V. ipso suo genere. Ratio est, quia ipsum Jus, seu Canon continua quædam admonitio est, & omnibus non ignorantibus loquitur, & inobedientibus poenam munitur censetur; cons. alia n. 11 est opus publicatione, vel monitione, quam quæ ad constituendam Legem, vel Statutum requiritur. Covar. §. 9. cit. n. 5. Suar. D. 3. sect. 8. n. 3. Laym. c. 5. n. 5. Palao n. 11. Pirh. n. 36. Wiestner n. 21. Reiffenst. n. 21. Excipitur, nisi aliam admonitionem accedere Jus ipsum in casu aliquo particulari velit, sicut voluisse videtur Clem. 1. de Decim. & Clem. fin. §. fin. de Stat. Monach.

32 3. Non requiritur monitio, si delictum, & ipsa etiam delinquentis non respicientis contumacia publica, & notoria foret; cum enim excessus notorius excusatione, examinatione, & probatione non indigeat can. manifesta 15. Sc. caus. 2. q. 1. c. bone 23. §. porro de Elect. c. evidemia 9. de Accusat. casu, quo delictum, & contumacia publica, & notoria est, sententia Excommunicationis &c. præviam monitionem necessariam non exposcit. Suar. D. 3. sect. 10. n. 18. Laym. c. 5. cit. n. 6. fin. Palao n. 12. Wiestner n. 22.

33 Dub. 3. an si quis commisit delictum, cui ipso Jure annexa censura est latæ sententiæ, Judex eundem absque prævia monitione declarare, & denunciare possit, tanquam ligatum Censurâ? B. posse, modò delictum publicum sit, & notorium,

neque delinquens ejusdem poenituerit. Ita Navar. l. 5. conf. 20. de Hæret. n. 5. edit. 2. Suar. sect. 10. cit. n. 18. Laym. n. 6. Palao n. 12. colligitur ex can. manifesta c. bone, & c. evidemia cit. & apertius ex c. reprehensibilis 26. de Appell. ibi, Presenti Decreto statuimus, ut nec Prelati, nisi canonica monitione præmissa. suspensionis, vel Excommunicationis sententiam ferant in subditos, nisi fortè talis sit culpa, que ipso suo genere suspensionis, vel Excommunicationis poenam inducat. Ratio est manifesta, quia denunciatio non est novum vinculum, & Censura, ut dicitur c. Pastoralis 53. §. verum de Appell. ergo non adest causa, ob quam monitio prærequiritur.

Debet tamen delictum notorium esse vel præsentiam, vel ipso facto, ita, ut nulla tergiversatione clari possit, aut excusationem admittere; aliàs ea declaratio illicita esset contra Jus naturæ, & Juridicum ordinem procedendi. Præterea requiritur, ut reus non poenituerit; nam si absolutionem à Censura postulaverit reus, vel satisfactionem obtulerit, non est denunciandus, sed potius absolvendus juxta textum c. qua fronte 21. de Appell. cum finis censuræ obtentus sit, qui est delinquentis correctio & emendatio. Palao n. 12. cit.

Quæritur 4. in quos ferri Censura possit? B. ferri solum potest in fideles baptizatos, rationis, & dolii capaces, viatores, sive deinde sint Laici, sive Clerici, modò subiecti sint Jurisdictioni ferentis censuram. Atque hinc censuræ incapaces sunt.

1. Creaturæ irrationales, utpote quæ nec potestati Ecclesiasticæ subduntur, nec culpam committere possunt, ob quam censura fertur. Neque refert, quòd aliquando hujusmodi creaturas irrationales, si fidelibus noceant, Ecclesia suis precibus anathematizet; quia Anathema illud non punitionem, quæ culpam supponit, sed execrationem duntaxat, & detestationem quandam spectat Palao tr. 29. D. 1. p. 6. n. 1. Wiestner n. 6. hic §. primo.

2. Pagani, & Judæi, etiam si Catholici jam sint, juxta illud Apostoli: Quid enim mihi de ijs, qui foris sunt, judicare 1. Corinth. 5. v. 12. quia, ut Trid. sess. 14. c. 2. de Pœn. Sacr. ait, Ecclesia in neminem Judicium exercet, qui non prius in ipsam per Baptismi januam fuerit ingressus. Secus est de Hæreticis Apostatis, & Schismaticis; quia hi per Baptismum, quem susceperunt potestati Ecclesiasticæ subiecti sunt, à qua per lapsum in crimen Hæresis, vel Apostasie eximuntur can. de Judæis 5. dist. 45. c. majores 3. §. item queritur de Bapt. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 4. n. 1. Palao p. 6. cit. n. 1. §. secundò. Valleng. hic §. 6. n. 1. Engl

Engl. n. 3. Pirh. n. 26. König n. 10. Reiffent. 15. § 16.

38 Infantes, furiosi, & alij usu rationis carentes; quia sine isto neque delicti, & contumaciæ, neque correctionis, & emendationis capaces sunt. Quodsi tamen hujusmodi furiosus, vel amens, antequam in furorem, vel amentiam incidit, causam censuræ dedit, haud dubiè ligatus maneret censurâ etiam, postquam furiosus, vel amens effectus est; quia usus rationis, & libera voluntas solum requiritur ad causam censuræ apponendam, non verò ad ipsam censuram contrahendam. Suar. D. 5. de Censur. sect. 1. n. 20. Laym. c. 4. cit. n. 3. Palao n. 1. cit. §. quartò, la Croix tom. 8. l. 7. n. 39. Si tamen amentia esset perpetua, à Censura antea contracta absolvi deberet, ut notat Suar. sect. 1. cit. n. 21. Laym. n. 3. cit. Palao l. cit. la Croix n. 40. §. seqq. quia Censura est pœna medicinalis: & propterea non expedit eâ ligatum esse, qui per ipsam emendari non potest.

4. Mortui, ut contra Tabien. 7. Excommunicatio n. 4. notat Sylv. Neod. 1. n. 7. Navar. Man. c. 27. n. 13. Covar. in c. alma p. 1. §. 11. n. 2. Azor p. 2. l. 5. c. 26. q. 2. Suar. sect. 1. cit. n. 3. Laym. n. 2. Palao l. cit. v. tertio, Vallens. §. 6. n. 3. Engl. n. 3. §. 4. Pirhing n. 26. König n. 10. Wiestn. n. 8. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 108. & constat ex can. de communiõne 1. can. legatur 2. can. nec quisquam 4. caus. 24. q. 2. Ratio est, quia si ligari Censurâ mortui possent, hoc fieret, vel quoad animam, vel quoad corpus: non ratione corporis; quia est quid inanimatum incapax subjectionis: non ratione animæ; quia hæc est quid Spirituale, in invisibile, & subijci nequit Ecclesiæ visibili. Conf. vel enim hujusmodi mortui anima est in caelo, vel in purgatorio, vel in inferno. Si in caelo, vel in purgatorio, non est in eo statu, quo affici Censurâ possit, utpote grata DEO: si in inferno, corrigibilis non est, ergo &c. Neque obstat, quòd can. fin. caus. §. q. cit. Hæretici etiam post mortem anathemate feriri, & c. à nobis 28. b. tit. excommunicati, qui cum signis Pœnitentiæ decesserunt, absolvi jubeantur. Nam quod Hæreticos atinet, ij post mortem non tam excommunicantur, quàm ut tales declarantur, ad terrorem fidelibus incutiendum, ne cum mortuis in sepultura, vel precibus publicis communicent, quibus viventibus communicare non poterant. Absolutio verò, quæ impertitur Excommunicatis, qui cum pœnitentiæ signis decesserunt, directè non ad ipsos, sed ad vivos porrigitur, quatenus isti solvuntur obligatione, ne in Excommunicatione defuncti cadaver sepeliant in loco sacro.

5. Qui Jurisdictioni Ordinariæ, vel 40 Delegatæ ferentis Censuram subiecti non sunt c. à nobis 21. b. tit. & c. cum inferior 16. de major. quia Superior Jurisdictionem, & Superioritatem in alium, quàm sibi subditum exercere non potest. Palao n. 3. & hoc teste omnes. Et hinc Censurâ nullatenus ligari potest 1. Summus Pontifex; quia Superiorem in terris non habet, & Leges ab ipso latæ eundem quoad vim saltem coactivam non obligant. Laym. c. 4. cit. n. 4. Palao p. 6. n. 3. Pirhing n. 26. Wiestner n. 9. Reiffentuel n. 18. Excipitur, si Papa deprehendatur devius à Fide; tunc enim Concilium posset eum per censuras cogere, ut pareat. can. si Papa 6. dist. 40. la Croix tom. 8. l. 7. n. 22. Videatur Bellarm. de Pontificali. 2. q. 30. quæstionem istam fusè pertractans. 2. Archiepiscopus ferre censuram non potest in subditum Episcopi Suffraganei, nisi visitet actu, vel ad ipsum devolvatur causa per Appellationem c. venerabilibus 7. b. tit. in 6. la Croix l. cit. n. 29. 3. Episcopi

ex speciali privilegio Juris non ligantur censurâ Suspensionis, & Interdicti generaliter lata, nisi mentio ipsorum expressa fiat c. quia periculosum 4. b. tit. in 6. ne, ut ibidem dicitur, impediatur in exercitio Officii sui. Wiestner n. 9. Reiffentuel n. 19. Secus videtur dicendum de Censura Excommunicationis; quia de hac in c. cit. non fit mentio, nec in positivis valet Argumentum à pari. la Croix n. 34. & apud hunc Suar. Dicasti. Gibalin. 4. Rex, & Imperator ob eorum supremam dignitatem hodie censurari non possunt ab Episcopis, sed id sibi reservat Summus Pontifex Avil. p. 2. de censur. c. 4. Di. un. dub. 4. Palao p. 6. cit. n. 3. Wiestner n. 9. fin. Reiffentuel n. 20. la Croix n. 33. 5. nemo incurrit censuram à se latam; quia nemo tenetur suis Legibus, la Croix n. 35. Potest tamen quis occasione censuræ à se lata incurrere censuram ab alio latam, ut si quis converseatur cum alio à se excommunicato; nam talis incurreret Excommunicationem minorem, à Papa in communicantes cum Excommunicato latam, sicut qui celebrat in Ecclesia à se interdicta, probabilis sit Irregularis. la Croix l. cit.

Dub. 1. an ultra usum rationis ad 41 incurrendam censuram etiam requiratur pubertas? Non conveniunt satis DD. Ugolin. de Censur. c. 17. §. 3. n. 5. affirmat requiri pubertatem, eò, quòd ante illam ætatem non satis percipiunt Ordinem Judicium, neque impubes in Judicio admittatur ad se defendendum, vel agendum, juxta c. fin. de Judic. in 6.

Sed respondendum videtur cum di 42 stinctione; nam censuræ latæ à Jure impuberes rationis compotes capaces sunt. Suar.

Suar, *D. 5. de Censur. sect. 1. n. 17.* Coninck *D. 13. dub. 6. n. 45.* Hurtad, *de Censur. diff. 7. n. 30.* Palao *p. 6. cit. n. 2.* & hoc supponit *c. super eo 1. & c. fin. b. tit.* quoad Excommunicationem Canonis ob percussionem Clerici. Ratio est, quia nullo Jure eximuntur, & cum culpam committere possint, cui annexa censura est, non est, cur à censura excusentur. Idem videtur dicendum de censura lata per Statutum, nisi contrarium constet ex consuetudine. Censuræ ab homine ferri quidem & ipsæ adversus impuberem possunt, non tamen conveniens est in eos ferri: quod etiam usus, & consuetudo satis recepta probat; nunquam enim directè Censura solet in impuberes ferri. Dixi directè; nam indirectè, & consequenter, non est dubium impuberes Censurâ ligari, ut contingit in Interdicto generali populi, quod impuberes rationis usum habentes comprehendit.

43 Neque obstat ratio *Ugolini*; est enim impubes Ordinem Judicarium ignoret, de illo tamen instrui potest, sicut alii puberes, Ordinem Judicarium ignorantes, instruuntur. Accedit, quia respondere per Procuratorem potest.

44 Dub. 2. utrum tota aliqua Communitas Censurâ ligari possit? *scilicet* cum distinctione; nam Censurâ Excommunicationis Communitas ligari nequit, sed tantum illi de Communitate, qui specialiter sunt culpabiles *c. Romana 5. §. in universitate b. tit. in 6.* sunt enim plerumque in Communitate nonnulli, qui vel planè sunt innocentes, vel minùs, quàm ceteri, nocentes: ut aded nimis asperum, & acerbum foret, si pœnam æqualem, & æquè severam cum nocentibus sustinere deberent *can. satis perversum 7. dist. 56. can. si habes 1. caus. 24. q. 3.* Navar. *Man. 6. 17. n. 13.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 6.* Palao *p. 6. cit. n. 3.* Vallens. *§. 6. n. 2.* Engl. *n. 37.* Pirhing *n. 27.* Reiffenstuel *n. 29.* Magnif. P. Schmier *p. 1. de Delict. c. 3. n. 113.* Excipitur, nisi constaret, omnes & singulas personas alicujus Collegii, aut Universitatis esse reas, aut participes alicujus delicti, & in eo contumaciter persistere; tunc enim omnes sive totum Collegium, aut Universitas excommunicari poterit. Pirhing *l. cit.*

45 Quoad Censuram Suspensionis dicendum, eam quidem in Communitatem ferri posse, & tenere, licet in hac aliqui sint innocentes: quoad effectum tamen est distinguendum; nam talis Suspendio in Communitatem lata membra innocua quidem afficit quoad functiones & jura Communitati quâ tali collectivè competentia non verò quoad functiones, & jura quæ singulis sigillatim competunt. Pal. *D.*

4. p. 3. n. 3. Wiest. *n. 11.* Magn. P. Schmier *l. cit. n. 115.*

Interdictum autem id habet singulare, quod integram Communitatem, & in hac etiam innocentes obstringat, si generale sit *c. si Civitas 17. b. tit. in 6.* Neque per hoc Censuram ferens ullius injustitiæ valet argui; quia per tale Interdictum innocentes propriè loquendo non puniuntur, sed Ecclesia justas ob causas sua beneficia, & officia subtrahit tam nocentibus, quàm innocentibus, P. Schmier *n. 116.*

Dub. 3. an Episcopus ferre possit Censuram in peregrinum, in sua Diocesi commorantem? Lugo *l. 6. Respons. mor. D. 12. 2.* & alii putant, non posse; quia non habet potestatem in personam, in quam deberet ferri sententia. Alij tamen cum Engl. *n. 35.* & la Croix *tom. 8. l. 7. n. 32.* contradicunt; quia sicuti possunt ferri Leges, quibus obligantur peregrini, v. g. de non gestandis armis, ita illis Legibus potest addi Censura, & talis peregrinus ratione delicti sit subditus tali Episcopo *c. fin. de for. comp.*

Hinc ut idem la Croix *l. cit. cum 48 Gibalino docet, & Declaratione Cardd. confirmat Pignat. tom. 1. consult. 170. n. 8.* Episcopus potest ferre Censuram in alium Episcopum, imò etiam in Archiepiscopum in territorio sui Episcopi Suffraganei commorantem, & delinquentem; quia quavis sint pares, aut etiam superiores Dignitate, tamen ratione delicti sint subditi illius territorii.

Dub. 4. an Censuram incurrat, qui 49 committit delictum extra Diocesim, vel territorium Superioris sui stantentis Censuram? *scilicet* distinguendo; nam si prohibitio facta sit per Statutum territoriale, Censura in delinquentes lata non afficit existentem extra territorium stantentis Censuram, ut expressè deciditur *c. fin. de Const. in 6.* Secus est, si Episcopus per sententiam, vel speciale præceptum alicui sub tali Censura prohibuit delictum; hanc enim incurreret absens, quamvis contra eum extra Diocesim non posset cum strepitu forensi institui actio, la Croix *tom. 8. l. 7. n. 43.*

Debet tamen ad hoc considerari non solum præsentia physica, quàm mortalis; contingit enim aliquando subditum esse corporaliter extra territorium Excommunicantis, & tamen delinquere in territorio excommunicantis, ut si lata esset Excommunicatio in Diocesi Augustana adversus Parochos ultra duos menses absentes à suis Parochiis; & hoc casu ligarentur Parochi dictæ diocesis, etsi morarentur in alia Diocesi; quia moraliter in Diocesi Augustana reputantur existere, siquidem ibi committunt delictum non residendo, ut optime no-

notant Coninck D. 13. dub. 7. concl. 6. § 7. n. 6. Palao tr. 29. D. 2. p. 3. n. 3.

51 Dub. 5. an possit quis duplici Censurâ affici, quæ ejusdem sit rationis? Ratio dubitandi est, quia privatio non suscipit magis, & minus, igitur cum quælibet ex his Censuris sit privatio Spiritualium bonorum, nequit, positâ urâ Censurâ, alia ejusdem rationis succedere, aliâ succederent dux privationes ejusdem numero formæ in eodem subjecto, quod est impossibile.

52 Sed his non obstantibus, dicendum, ob diversas causas posse aliquem diversis Censuris ejusdem rationis ligari. Ita Sylv. V. Excommunicatio 1. n. 10. Sot. in 4. dist. 22. q. 2. concl. 3. Covar. in c. alma p. 1. § 11. n. 13. Suar. D. 5. de Censur. sect. 3. n. 10. § seqq. Molin. tr. 3. D. 41. n. 3. § 7. Grac. p. 8. de Benefic. c. 3. n. 26. Dicast. D. 1. à n. 267. Palao D. 1. p. 6. n. 5. Pellizar. tr. 7. c. 1. n. 67. Reiffenstuel hic n. 85. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 117. & colligitur ex c. cum pro causa 27. h. tit. Clem. gravis 2. eod.

53 Ratio est, quia Excommunicatio, & quævis alia censura non tam est privatio, quam vinculum morale causans privationem, atqui vinculum morale multiplicari potest, tamen privatio non multiplicetur, ut manifestè patet in peccatis mortalibus, quorum quodlibet ita hominem privat gratiâ, ut etiam aliud, quantum est in se, privet. Hinc cadit ratio dubitandi in oppositum; quamvis enim privatio non suscipiat magis, & minus in se, bene tamen in ordine ad causam. Manifestum hoc etiam est in naturalibus; nam cubiculum privari luce potest ex multiplici ratione impediende, tamen existat unica privatio lucis.

54 Imò probabile est, quòd possit aliquis ob eandem causam, & idem delictum ligari censurâ duplici ejusdem rationis, unâ à Jure, alterâ ab homine, item unâ ab hoc Superiore, vel Judice, alterâ ab alio, si adit respectu cujuscunque Judicis specialis contumacia, & inobediencia. Suar. D. 5. cit. sect. 2. n. 13. Dicast. n. 271. Palao n. 6. la Croix n. 82. Ratio est, quia esto, quòd eadem sit causa materialis est tamen diversa causa formalis scilicet diversa contumacia, & inobediencia. Addit Palao l. cit. roties multiplicari censuras, quoties multiplicentur transgressiones, quibus annexa censura est.

55 Quæritur 6. quam ob causam ferri in aliquem censura possit? Satis conveniunt DD. 1. censuram non posse ferri, nisi ob culpam; quia est poena medicinalis, quæ necessarîo supponit culpam corrigendam. 2. hanc culpam debere esse proportionatam. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

tam censura; aliâ committetur injuria; ut colligitur ex c. felicitis 5. de Pœnis in 6. ibi, Judex pœnam metietur ex culpa.

3. culpa illi debere accedere contumaciam in Ecclesiam aliquid præcipientem, vel prohibentem sub censura; quia ad hanc maxime puniendam, & corrigendam infligitur c. parte 23. de V. ex S. & c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6. Hinc censura obnoxium non est peccatum, prohibitum solo Jure naturali, vel Divino. Abb. in c. qua fronte 25. de appell. n. 10. Suar. D. 4. de Censur. sect. 5. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 2. Wiestner hic n. 14. Reiffenstuel ibid. n. 11. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. quia tale peccatum, nisi simul Lege Ecclesiastica prohibitum sit, inobedienciam, contemptum, aut contumaciam contra potestatem Ecclesiasticam nullam continet.

Dub. 1. an ob culpam venialem censura infligi possit? Rationem dubitandi faciunt textus aliqui, præsertim can. si quis 22. dist. 23. c. si quis 4. de Vt. & honest. quibus videtur ob causam levem, scilicet nutritionem comæ, ferri Excommunicatio, Conf. in casu vulgari devastatorum vineæ, in quos, licet singuli quantitatem levem duntaxat diriperint, neque unus in alterius damnificationem consenserit, Judices Ecclesiastici ad instantiam damnificati solent promulgare Excommunicationem, nisi damnatum à sedatum reparent, & ablatum restituant.

Sed dicendum, Excommunicatio nem majorem, Suspensionem, & Interdictum, prout communiter feruntur, ob culpam venialem injungi non posse. Ita ex omnium sententia tradunt Navar. Man. 6. 27. n. 9. Covar. in c. alma p. 1. §. 9. n. 1. Avil. p. 2. de Censur. c. 5. D. 1. dub. 2. Suar. D. 4. de Censur. sect. 4. n. 2. Sañch. l. 8. mor. c. 4. n. 55. Valq. tom. 2. D. 158. c. 5. Hurtad. de Censur. diffc. 10. n. 43. Coninck D. 13. dub. 8. concl. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 10. Palao tr. 29. D. 1. p. 7. n. 2. Engl. hic n. 6. Pirh. n. 30. König n. 12. Wiestner n. 10. Reiffenst. n. 8. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 125. & colligitur ex can. nemo 21. can. nullus 42. Eccl. caus. 11. q. 3. & Trid. sess. 25. c. 3. de Reform. Ratio est, quia sunt pœnæ gravissimæ, ac proinde importionatæ ad culpam levem.

Atque hinc etiam sequitur, casu, quo quis per ignorantiam, inadvertentiam, vel aliam causam excusatur à culpa gravi, cui Excommunicatio, Suspendio, vel Interdictum annexum est, eum etiam excusari ab his pœnis, ne illas incurrat, ut bene advertit Laym. n. 1. cit. & Palao n. 2. consonum namque est non privare subsidiis Regni Cœlestis, qui per peccatum se non privavit, ut dixit S. Thom. in addit. p. 3. q. 21. art. 3.

Bb

Dixi,

59 Dixi, *Excommunicationem majorem, Suspensionem, & Interdictum, prout communiter feruntur*; nam Excommunicatio minor lata à Jure in omnium sententia propter peccatum veniale incurritur: & ratio est, quia etsi maximis bonis privet, scilicet Sacramentorum receptione, facile tamen tolli potest, cum quilibet Sacerdos Jurisdictionem habens, ut n. 205. dicitur, ab ea possit absolvere. Palao n. 7. Eodem modo potest aliqua Suspendio, vel Interdictum personale purum à Jure generaliter ferri ob peccatum veniale, si talis Suspendio, vel Interdictum, quod in poenam ejusdem fertur, reservatum non sit, & minoribus commodis privet, quam Excommunicatio minor. Palao l. cit. König n. 12. Reiffenstuel n. 9. la Croix n. 47. Schmier n. 126.

60 Neque obstat Ratio dubitandi allata; nam etsi causa, in se spectata, sit levis, ex circumstantiis tamen potest fieri gravis, atque adeo capax harum poenarum. Ad Conf. quamvis non pauci cum Navar. Covar. Petr. Navar. censeant Excommunicationem prædictam nullo modo ligare eos, qui solum levem quantitatem restituere tenentur, communior tamen cum Sot. Cordub. Sayr. Henriq. Less. Suar. Barbosa. &c. quos citat, & sequitur Palao D. 2. de Censur. p. 3. n. 7. docet, singulos obligari suam quantitatem levem restituere; alias Excommunicationem incursum: in qua sententia respondendum, quod dictum est ad Rationem dubitandi; nam impossibile est damnum grave, domino vineæ minutis singulorum furtis illatum, reparare, nisi singuli ea minuta furta restituant. ergo singulorum restitutio, etsi levis quantitatis subreptæ, graviter conducit ad damni illati reparationem, at quoties finis præcepti gravis est, & res, quæ præcipitur, prædicti finis consecutioni est necessaria, gravis est obligatio illam exequendi; quia gravitas præcepti non desumitur tantum ex gravitate materiæ in se spectata, sed ex gravi, vel levi convenientia, quam habet cum fine intento.

61 Dub. 2. an ad censuram incurramdam sufficiat actus internus? Affirmat Gloss. in Clem. 1. de Hæret. & alii apud Sanch. l. 2. mor. c. 8. n. 2. quibus novissimè accedit Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 134. & seqq. Fundantur 1. Clem. 1. cit. ubi §. verum excommunicantur Inquisitores, qui odio, vel amore ducti aliquid contra muneris sui obligationem omittunt, vel faciunt. Sed hic est actus internus, ergo &c. 2. Judex obligatus defendere Clericum à percussione, si id nolit, incidit in Excommunicationem Canonis. at hæc nolitio internum quid est. ergo &c. 3. Ecclesia actus internos præmiare potest, concedendo v. g. Indulgentias Orationi men-

tali. ergo poterit iisdem etiam statuere poenam per censuram. 4. si actus internos Ecclesia afficere censuram non possit, id proveniret ex defectu Jurisdictionis, atqui Ecclesia habet Jurisdictionem in actus merè internos, cum ejus potestas Spirituales sit, ergo &c. 5. imò potestatem istam Ecclesia quoad actus internos defacto exercet; sic enim dispensat, & irritat Votum purè mentale, absolvit, & reservat peccata interius consummata, obligat ad actum Fidei supernaturali, quando res Fidei proponit, aut de Fide quis examinatur &c. ergo potest etiam actus merè internos punire.

Sed verior videtur negativa, scilicet actum purè internum ad censuram incurramdam non sufficere. Ita Navar. Man. c. 23. n. 38. &c. 27. n. 56. Covar. Reg. peccatum p. 2. n. 7. Suar. D. 4. de Censur. sect. 2. n. 1. Valq. 1. 2. D. 160. Coninck. D. 13. dub. 8. concl. 4. n. 71. Hurtad. de Censur. Dissic. 11. n. 49. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 1. Palao tr. 29. D. 1. p. 7. n. 4. Engl. bic n. 6. Pirhing n. 31. König n. 13. Wiesner n. 13. Reiffenstuel n. 25. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. id defumens ex can. cogitationis 14. de pœnit. dist. 1. ubi Glossa dicit, cogitationis poenam neminem pati ab homine, sed à DEO. Ratio est, quia Ecclesiæ potestas anterior, sicut præcipere, & prohibere, sic etiam judicare, & punire nequit actus merè internos, utpote non cadentes sub sensum, & cognitionem humanam c. sicut 33. fin. & c. seq. §. fin. de Simon.

Neque dicas, saltem ab Ecclesiæ 63 posse censuram ferri in actus merè internos in forma Legis, aut Constitutionis, ita, ut quia actum prohibitum sola mente commiserint, ipso facto, & jure, citra Judicium, & processum, Censuram incurram. Nam contrà est; quia ut S. Thom. 1. 2. q. 91. art. 4. docet, de his potest homo legem ferre, de quibus potest judicare. igitur cum Ecclesia de actibus merè internos judicare nequeat, nec Legem ferre de iis potest. Confirmari hæc possunt ex dictis Libr. 1. Tit. 1. n. 21. ubi negavi, actus merè internos directè cadere sub Legem humanam posse.

Imò ut incurramur censura, pecca-64 tum illud externum, ob quod censura contrahenda est, debet esse completum in suo genere secundum proprietatem verborum, quæ in præcepto, seu Lege infligente censuram continentur. Navar. l. 5. conf. 37. n. 2. h. tit. Suar. D. 4. sect. 3. n. 4. Avil. p. 1. dub. 11. Sp. 2. c. 5. D. 3. dub. 5. Sanch. l. 3. de matr. D. 2. n. 5. sub fin. Coninck. D. 13. dub. 8. concl. 7. Palao p. 7. cit. n. 10. Colligitur apertè ex c. perpetuo 7. de Elect. in 6. ubi dicitur eligentes indignum non incurrere Juris poenas, nisi adeo in eo persistant,

verint, quod ex votis eorum communis electio subsequatur. Ratio est, quia Leges poenales strictè, & propriè accipiendæ sunt.

65. Neque obstant Argumenta n. 16. in contrarium allata. Ad 1. allegatus ibidem textus intelligi debet de amore, vel odio prodeunte in actum externum vitiosum, & indicem pravi affectus interni. Ad 2. non defendere Clericum est omisso externa, & sensibus cognoscibilis. Ad 3. dum Ecclesia concessione Indulgentiarum præmiat actus internos, directè circa illos Jurisdictionem externam nullam exercet, sed eos solum ponit pro conditione, quâ positâ indulgentias vult obtineri. Ad 4. et si potestas exterior Ecclesiæ Spiritualis sit, quia tamen hominibus inest, qui corporales sunt, idcirco non extenditur ad res purè Spirituales, sed quatenus per corporales manifestantur. Ad 5. in exemplis allatis Ecclesia nulla utitur Jurisdictione in actus merè internos; nam primò dispensatio, & irritatio Voti propriè non versatur circa actum internum voti, qui transit, sed circa obligationem moralem inde resultantem, & moraliter perseverantem, quam Ecclesia nunquam solvit, nisi postquam exterius manifestata eidem est. Similiter non solvit peccata interna, nisi manifestata in Confessione; dum verò illa reservat, non tam in ipsa, quàm in Confessarium, cui potestatem absolvendi restringit, Jurisdictionem exercet. Denique dum res Fidei proponit Ecclesia, non tam Ecclesia, quàm Lex Divina, & naturalis obligat ad actum Fidei, exercendum circa rem propositam ut credendam.

66. Dub. 3. an censura ferri possit propter peccatum merè præteritum in ejus punitionem? Rationem dubitandi faciunt complures textus, in quibus videtur censura ferri pro peccato præterito. Nam 1. can. quidam 2. caus. 5. q. 1. Gregorius excommunicavit libelli cujusdam authorem, nisi se proderet, & malitiam fateretur, aut libelli veritatem probaret. 2. can. inter querelas 27. caus. 23. q. 4. idem Gregorius reprehendit quidem Episcopum, qui in sua Excommunicationis sententiam tulit pro vindicanda injuria sibi illata, non tamen censet, sententiam istam fuisse nullam. 3. can. duo sunt 10. dist. 96. refertur Innocentius excommunicasse Arcadium, & Ambrosius Theodosium ob factum absolutè præteritum. 4. can. Guisarius 30. q. 4. cit. Sylvester Papa anathematizavit eos, qui eum comprehenderunt, & miserunt in exilium. 5. can. fin. caus. 2. q. 1. Nicolaus Papa absque ulla monitione excommunicat duos Episcopos, edo quod Lothario in suis sceleribus faverent.

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

Sed nihilominus dicendum, non posse infligi censuram propter peccatum merè præteritum, five quod omnino cessat, & cum inobedientia, vel contumacia præsentem non est conjunctum. Ita Navar. Man. c. 27. n. 9. Covar. in c. alma p. 1. §. 9. n. 4. & §. 10. n. 1. & seqq. Suar. D. 4. sect. 5. n. 6. Coninck D. 13. dub. 9. n. 78. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 3. Palao D. 1. p. 7. n. 8. Piching hic n. 32. König n. 15. Wiestner n. 15. la Croix tom. 8. l. 7. n. 47. & sumitur ex c. ex parte 23. de V. S. c. per tuas 40. c. sacro 48. h. tit. c. cum medicinalis 1. c. Romana 5. §. porro c. constitutionem 9. eod. in 6. Ratio est, quia censuræ, tanquam poenæ medicinales, præcisè introductæ sunt, ut suæ gravitatis horrore à peccato committendo, & inobedientia continenda absterreant delinquentes. tales autem non forent, si in solius delicti perpetrati poenam respicienti, & satisfactionem debitam præstare parato infligerentur. ergo &c.

Neque obstant Argumenta proposita. Ad 1. Gregorius ibi non excommunicavit libelli authorem, sed usum Eucharistiæ sub Excommunicatione eidem interdixit, donec se manifestaret. Ad 2. Episcopus ille Excommunicationem tulit non pro injuria sibi facta, sed ut sibi fieret competens satisfactio: reprehenditur tamen à Pontifice; quia alienum est à Pastore Ecclesiæ in propria causa per modum sententiæ Censuram ferre. Ad 3. Innocentius Arcadium, & Ambrosius Theodosium excommunicarunt, nisi respicerent, & pro tanto facinore satisfactionem exhiberent: hinc illâ positâ, sunt absoluti. Ad 4. Sylvester illos excommunicavit, quia in exilio ipsum detinebant, ut constat ex textu can. cit. Ad 5. Episcopi non excommunicantur illo textu, sed deponuntur ab Officio Sacerdotali: quod ob culpam præteritam fieri potest, cum depositio censura non sit.

Dub. 4. an censura imposita contra facientes, seu committentes aliquod delictum comprehendat etiam mandantes, & consulentes committi? Affirmant aliqui cum Sylv. V. Excommunicatio 9. n. 79. & Rosell. V. eod. 1. cas. 43. n. ult. Fundantur; quia mandans, & consulens delictum, etsi physicè illud non committant, committunt tamen illud moraliter, & secundum communem æstimationem. Conf. variis textibus; nam 1. c. mulieres 6. §. illi vero h. tit. deciditur mandantes Clericum percurrere eadem Excommunicatione ligari, quâ ligantur percutientes: & redditur ibi ratio, cum is committat verè, cujus auctoritate, vel mandato delictum committi probatur. 2. c. nuper 29. §. in primo eod. inquit textus: cum facientem, & consentientem par poena confringat: & confirmatur ex

Bb a

Reg.

Reg. is damnum 169. ff. ibi, is damnum dat, qui jubet dare. 3. l. nihil interest 15. ff. ad ad Leg. Corn. de Sicar. ait textus: *Nihil interest, occidat quis, an causam mortis prebeat.* 4. c. isa quorundam 6. de Judicis excommunicantur deferentes prohibita ad Sarracenos, & c. significavit 11. eod. declarantur eandem Excommunicationem incurrere, sive propria personam, sive per nuntios deferant. 5. c. nuper 29. & c. si concubine 55. h. tit. excommunicantur participantes in crimine criminoso cum excommunicato. at mandans, & consulens delictum, cui annexa est Excommunicatio, participat in crimine, ob quod Excommunicationem incurrit illud committens, ergo &c.

70 Sed longe probabilius est, censuram, quae lata est adversus committentem aliquod crimen, non afficere mandantem, vel consulentem, nisi in Lege, vel praecepto hoc exprimitur. Ita Armill. *V. Excommunicatio n. 2. Tabien. V. eod. 5. cas. 49. n. ult. Cajet. V. eod. paulo post pr. Navar. Man. c. 27. n. 51. Sanchez. l. 3. de Matr. D. 49. n. 2. Hurtad. de Censur. Diffic. 14. n. 53. Palao p. 7. cit. n. 12. Pignat. tom. 9. consult. 11. n. 2. Pithing hic n. 33. König ibid. n. 14. la Croix tom. 2. l. 7. n. 57.* Ratio est, quia Leges imponentes censuram, utpote odiosae, & poenales strictè sumende sunt. at qui mandans, & consulens delictum, propriè, & in rigore dici nequit illud delictum facere, ut docet Bartol. in l. sed si unius. §. servus n. 2. ff. de Injur. *Conf.* quia mandatum, & consilium praecedunt factum, & ad ipsum perpetrandum diriguntur, illiusque causa moralis sunt, non igitur sub facto comprehendi debent. *Excipitur*, casus, quo Lex, nisi etiam mandantes, & consulentes comprehendantur sub censura, redderetur inutilis ferme, & frustratoria; tunc enim etiam ad hos extendi deberet, ut colligitur ex c. si civitas 17. h. tit. in 6.

71 Neque obstant Argumenta opposita; etsi enim mandans, & consulens absolute dici possint delictum committere, non tamen in sensu proprio, & rigoroso; nam delictum committere in sensu rigoroso non moralem, sed physicam actionem significat, prout colligitur ex c. fin. de Cler. pugn. in duell. ubi pugil verè homicida dicitur, non autem mandans. Neque aliud probant textus allegati. *Ad 1.* etsi mandans committat in Legem, quae percussorem prohibet, non tamen verè percussit: & hinc ut comprehenderetur sub Lege statuente percussentibus censuram, opus fuit nova Legge, & Decreto c. mulieres cit. *Ad 2.* id intelligendum est non de eadem poena secundum proprietatem, sed secundum similitudinem, cum consentientes verè delinquant in Legem. Idem respondendum ad *Reg. is*

damnum cit. *Ad 3.* fit quidem delictum à mandante, & consulente moraliter, non autem physicè, & propriè, ut dictum est. *Ad 4.* ibi extensio censuræ fit etiam ad eos, qui deferunt arma ad Sarracenos per interpositam personam, ne Lex poenalis censuram irrogans frustratoria redderetur. *Ad 5.* excommunicantur, qui participant cum Excommunicato, postquam ut talis denuntiatus est, non verò, qui cum eo participant, antequam Excommunicationem incurreret.

Dub. 5. an casu, quo expressè censura lata est etiam contra mandantes, consulentes &c. Excommunicationem incurrat mandans, consulens &c. si hic mandatum, vel consilium revocavit, antequam mandatarius, vel consiliarius illud exequatur? *Certum est 1.* si mandans, vel consulens mandatum, vel consilium suum revocavit efficaciter, ita, ut mandatum, vel consilium causa moralis operis prudenter praesumi nequeat, mandantem, & consulentem liberum à censura esse; quia non aliter mandatum, vel consilium punitur censurâ, quam quia influit in delictum. *Certum est 2.* si mandans, vel consulens solum fide revocavit mandatum, aut consilium suum, eum censuram non effugere; quia verè adhuc in delictum influit.

Difficultas est, an incurrat censuram, qui quidem revocat mandatum, vel consilium suum, quantum potest, sed hanc revocationem mandatario, vel consiliario notam non potest facere, vel si ei notificat, rationes ad consilium à se datum revocandum inefficaces fuerunt? *Affirmant* Coninck *D. 14. dub. 15. concl. 3. n. 183. Dieast. D. 1. à n. 290. & D. 2. n. 344. & alii* relati à Suar. *D. 44. de Censur. sect. 3. n. 7.* *Moventur*; quia hæc censura lata sunt adversus eos, quorum consilio, vel mandato facinus est perpetratum; quod in presenti contingit. *Neque obest*, quod mandati, vel consilii poenitueris; quia poenitentia efficaciam mandati, vel consilii non sustulit.

Sed melius contrarium docuerunt Innoc. in c. mulieres 6. h. tit. Tabien. *V. Excommunicatio 5. cas. 1. n. 35. Avil. p. 2. de Censur. D. 3. dub. 7. Hurtad. de Censur. diffic. 15. n. 68. Palao p. 7. cit. n. 15.* *Rationem dant*, quia post revocationem consilii, vel mandati, si delictum sequitur, mandans, vel consulens illud solum causat inculpabiliter, cum culpa per poenitentiam sit deleta. igitur non incurrit censuram, quae, utpote poena medicinalis, solum afficere potest actum delinquentes, inobedientes, & rebelles, non verò eos, qui ab inobedientia, rebellione, & delicto recesserunt.

Qua-

75 Quæritur 7. quæ causa excuset ab incurrenda censura? *2. prima*, & præcipua, si ex parte ferentis censuram ante incurSIONEM deficiat Jurisdictionis, eo quod e. g. remotus sit ab officio, vel à sententia ejus appellatum: de quo dictum est *n. 22. supra*.

76 2. Si actus, sive peccatum, sub censura prohibitum, in suo genere consummatum, seu completum non sit; requiritur enim actus consummatus, sive peccatum in suo genere completum, ita, ut effectus lege, & præcepto prohibitus reipsa consequatur. Hinc si homicida excommunicetur, non incurrit censuram, qui solum percussit, vel vulneravit; si vulnerans, non incurrit, qui conatus fuit percutere, sed erravit, vel impeditus fuit: quia qui non est perfecta causa illius actus, propter quem decreta est Excommunicatio, non incurrit illam. Tann. *D. 6. q. 10. dub. 3. n. 55. Reg. 3. Pirhing hic n. 32.*

77 3. Si consentiat is, in cujus favorem lata censura est, E. g. lata in debitorem ad instantiam Creditoris est Excommunicatio, nisi intra tres dies debitum solvat: excusatur hoc casu à censura debitor, si Creditor ei proroget terminum. Henric. *l. 13. c. 20. Suar. D. 3. scilicet. 6. n. 8. Hurtad. de censur. diff. 26. Palao D. 1. p. 8. n. 3. neque eo casu opus est consensu Judicis. Ratio est, quia non censetur Judex eo casu habere voluntatem ligandi debitorem, creditore volente oppositum. Accedit, quia censuram in debitorem ferre Judex non potest, nisi quia debitor est in mora, atqui hoc casu non est in mora, nec differendo solutionem peccat, ergo ne censura dicatur contrahi absque omni peccato, dicendum est, eam incurri solum, cum transactus est terminus à creditore prorogatus.*

78 4. Si ignorantiam censuræ habeat, modò hæc non fuerit crassa, & supina. Azor *p. 1. l. 1. c. 15. q. 3. Suar. D. 4. scilicet. 8. n. 20. Sanch. l. 9. de matr. D. 32. n. 9. Palao p. 8. cit. n. 7. Engl. hic n. 10. Reiffenstuel ibi. n. 29. & seqq. la Croix tom. 8. l. 7. n. 47. & 93. & habetur apertè c. fin. de Const. in 6. Ratio est, quia censuræ sunt poenæ, quæ contemptum Legis virtualiter requirunt. Idem dicendum, quando dubitas, an censura adversus aliquod delictum lata sit, vel an factum tale sub censura comprehendatur, & facta aliquali diligentia, dubium vincere non potuisti; nam tunc dubitans est in possessione sui juris, quod per Baptismum acquisivit ad bona Spiritualia. Aliud dicendum, cum quis dubitat, an à censura, quam incurrit, sit absolutus; tunc enim pro censura, seu ligamine est possessio, prout apertè colligitur ex c. sicut 39. h. tit.*

5. Si rem sub censura prohibitam gravi metu inductus efficit; quia regulariter timor, & periculum gravis damni à præceptorum transgressione excusat. Suar. *D. 4. scilicet. 3. n. 14. & D. 6. scilicet. 3. n. 7. Coninck D. 13. dub. 12. n. 99. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 3. fin. Palao p. 8. cit. n. 10. Pirh. hic n. 47. Wiest. n. 16. Reiffenst. n. 33. la Croix n. 47. & 93. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. 5. 3. n. 127. & seqq.* Ratio est partim, quod sic delinquens haberi nequeat pro contumace, & Ecclesiastica potestatis contemptore, cum naturæ potius infirmitate, quam obstinacæ voluntatis malitiâ peccet; partim verò, quia ejusmodi metus plerumque excusat ab observatione Legis Ecclesiasticæ: cur non etiam à censura, Jure solum Ecclesiastico introductâ? Neque oblat c. *facris 5. de his, quæ vi, met. caus.* ubi Innocentius III. obnoxium Excommunicationi minori pronuntiat, qui Excommunicato vitando metu inductus communicat, & ab ista tantum absolvit illum, qui illi communicat per coactionem, & invitus. Nam hoc procedit tum solum, quando merus non excusat à peccato; tunc enim etiam non excusat à censura, ut explicat Coninck *n. 97. Laym. n. 9. Gonzal. in c. cit. n. 9. & 10. Wiestner n. 17.* Atque hinc 1. excipitur, nisi præceptum Ecclesiasticum tanti momenti sit, ut etiam cum periculo mortis observandum sit; nam eo casu non excusaris à censura tali delicto annexa, cum non excuseris à peccato inobedientiæ, & contumaciæ. Reiffenstuel *n. 34. Excipitur 2. si Ecclesia sub censura prohibeat, quod alias Jure naturali prohibitum est v. g. fornicationem, furtum, homicidium &c.* tunc enim probabilis censuram contrahit, qui tale peccatum committit, etsi metu coactus. Hurtad. *diff. 23. n. 10 Palao p. 8. cit. n. 11.* cum enim præceptum Ecclesiasticum, prohibens tale peccatum sub censura, non adstringat ad aliquid faciendum, vel omittendum, quod non, secluso eo præcepto, debebat fieri, vel omitti, non est ratio, cur dicamus illud Ecclesiasticæ præceptum tali casu cessare. Aliud dicendum, si Præceptum Ecclesiasticum naturali adderet aliquam circumstantiam, cui censuram adjungeret, e. g. si furtum fiat in templo; tunc enim Palao *l. cit. censet, furtum non incurrere censuram, si metu gravi coactus furtum faceret; quia censeretur solum peccare contra Jus naturale, non autem Ecclesiasticum.*

6. Denique excusatur à culpa, qui verè innocens est, cum enim censura nemini imponi possit absque culpa, qui ab hac liber est, erit etiam à censura liber. Dubium est, quando innocentia excuset; potest enim contingere, ut aliquis non

tantum in foro interno conscientiae quoad DEUM, sed etiam in externo excusetur à culpa. 2. potest contingere, ut culpam quidem habeat, illa tamen exterius non sit probata. 3. potest contingere, ut culpa quidem non adfit, probetur tamen adesse. In primo casu conveniunt omnes, sic innocentem censurâ ligari non posse; quia eo casu Judex sua potestate abutitur, & conf. sententia illius nulla est, & non timenda *c. solet. 2. & c. venerabilibus 7. §. potest h. tit. in 6.* In secundo casu iterum affici censurâ non potest, esto crimen Judici privatim notum sit; quia censuram Judex ferre non potest ob scientiam privatam, sed publicam, utpote quæ est actus publici, & forensis Judici; aliàs nulla erit sententia. Palao *p. 8. cit. n. 12.* Intelligi autem hoc debet de censura hominis, seu ab homine per sententiam particularem lata. Aliud est, si Episcopus, vel Summus Pontifex, tanquam Pastor communis per Legem, Statutum, vel Sententiam generalem ad eradicandum aliquod vitium censuram ferat, quæ ipso Jure incurratur; tunc enim in foro conscientiae eâ afficietur, qui delictum patravit, etiam si hoc in foro externo probari nequeat. Engl *hic n. 109.*

81 Quoad tertium casum non conveniunt DD. Affirmant hoc casu innocentem ligari censurâ Gloss. *in c. 1. V. propter quam b. tit. in 6.* Durand. *in 4. dist. 18. q. 4.* Cordub. *l. 1. q. 42.* Moventur 1. *can. sententia 1. caus. 11. q. 3.* ubi Gregorius, *Sententia Pastoris, inquit, sive justa, sive injusta fuerit, timenda est.* 2. Judex procedens secundum allegata, & probata justè procedit, ergo ejus sententia valet. 3. bona, quibus fideles per censuram privantur, dispositioni Ecclesiae subduntur, ergo potest Ecclesia fidelem innocentem, qui nocens esse probatur, illis bonis privare. 4. præcepto lato à Judice, secundum Juris ordinem procedente, subditus nequit resistere, sed tenetur eidem obedire saltem in facie Ecclesiae, ut communiter notant DD, cum *S. Thom.* aliàs autoritas Judicis contemneretur, & disciplina corrueret. atqui transgressioni prædicti præcepti Judex annectit censuram, ergo validè annectit, & conf. ligat.

82 Sed dicendum, probabilis hoc casu innocentem censurâ non ligari. Ita Cajet. *Sot. Covar. Navar. Tolet. Suar. Avil. Laym.* apud Palao *p. 8. cit. n. 14.* quos etiam ipse sequitur *n. 15.* & post eum Engl *n. 107.* König *n. 11.* Reiffenstuel *n. 40.* & seqq. Ratio est, quia præceptum illud Judicis nititur falsa præsumptione obligationis, & errore aperto, igitur cum alienum sit à benignitate Ecclesiae cogere, & obligare sub Censura ad solvendum tanquam debitum, quod nullo modo est debi-

tum, non est credendum ullam sic condemnato obligationem induci ex hoc præcepto.

Tria tamen cum Palao *l. cit.* hic ad 83 verto, 1. sic condemnatum obligatum esse Judicis præceptum exequi, quando illud absque scandalo non potest subterfugere: hoc autem non vi præcepti, quod nullum est, sed vi juris naturalis, quod obligat, ne potestati publicæ, justè, & Juridicè præcipienti, resistatur, etsi, quod præcipit, minus justum sit. Qui tamen eo casu inobediens fuerit etiam publicè, per hoc non incurret censuram; quia non delinquit adversus præceptum, cui Judex censuram annexit, sed contra præceptum Juris naturalis non resistendi potestati justè, etiam non justum, judicanti. 2. is, quem Judex hunc in modum censurâ affecit, in foro animæ, & coram DEO ob ejusmodi censuram non est privatus communionem fidelium, Ecclesiae suffragiis, Jurisdictione Spirituali &c. quia hi effectus censuræ veræ annectuntur, & non exiustimationi illius: in foro tamen externo his omnibus bonis privatus est; quia in eo foro verè censurâ ligatus reputatur. Et hinc 3. ita censurâ percussus obligatur in publico abstinere ab omnibus actibus, qui per censuram prohibentur: sed hoc ex vi præcepti naturalis, quâ, ut dixi, quisque obligatur parere Judici suo, ne autoritatem ejus videatur contemnere; non tamen vi censuræ; quia illa censura est nulla, conf. nullum ponit impedimentum.

Argumenta *n. 81.* opposita facile 84 dissolvi possunt. Ad 1. Gregorius non dixit, sententiam injustè latam servandam, sed timendam, i. e. non ex superbia contemnendam, uti contemneretur, si cum scandalo illam violares. Ad 2. ad sententiam validam non sufficit, quod Judex justè, præcipiat, sed requiritur, quod justum præcipiat. Ad 3. jam dixi, privationem actualem non esse necessariam ad tuendam autoritatem Ecclesiae; quia satis est, si ita Censuratus pro tali se gerat in facie Ecclesiae. Eadem responsio est ad 4.

Quæritur 8. quis possit absolvere ad 5 censuram? Distinguendum est inter censuram latam ab homine, & inter eam, quæ lata à Jure est. Et hinc Dub. 1. quis possit absolvere à censuris specialiter latis ab homine? *h.* ab his absolvere solum potest ille, qui tulit illam, & ejus Succesor, Superior, vel Delegatus, & nullus alius. Avil. *p. 2. c. 7. D. 1. dub. 9.* Palao *tr. 29. D. 1. p. 11. §. 4. n. 1.* Vallens. *hic §. 7. n. 3.* Engl *n. 114.* Pirh. *n. 143.* König *n. 22.* Reiffenst. *n. 242.* la Croix *tom. 8. l. 7. n. 126.* & 131. Magnif. P. Schmier *p. 1. de Delict. c. 3. n. 171.* & seqq.

Di-

86 Dixi 1. absolvere potest ille, qui tulit. Ita S. Thom. in addit. p. 3. q. 24. art. 1. S. Bonav. in 4. dist. 18. ult. part. dist. q. 6. Suar. D. 7. de censur. sect. 2. n. 2. Coninck D. 14. dub. 16. n. 254. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 2. Palao l. cit. & colligitur ex can. verbum 51. de poenit. dist. 1. c. pastoralis 11. S. praterea de Offic. Ordin. & favet Reg. Jur. 1. ibi: Omnis res, per quamcumque causas nascitur, per easdem dissolvitur; item Reg. 35. ff. ibi: Nihil tam naturale est, quam eo genere quidque dissolvere, quo colligatum est.

87 Extenditur 1. etiam si reus domicilium mutet; adhuc enim absolvendus est ab eo, qui tulit sententiam arg. c. proposuisti 19. de for. compet. Angel. V. absolutio 1. n. 7. Sayr. l. Theaur. c. 20. n. 4. Suar. sect. 2. cit. n. 26. Palao l. cit. n. 2. Ratio est, quia mutatione domicilii subterfugere non potest Jurisdictionem auctoris censuræ, Extenditur 2. etiam si Appellationem interposuerit; nam adhuc absolvi debet à ferente censuram, siquidem iste sit Ordinarius. Sayr. l. cit. n. 3. Suar. n. 32. Palao n. 3. & colligitur aperte ex c. si à Judice 10. de Appellat. in 6. Ratio est, quia per Appellationem interpositam Judex à quo non privatur Jurisdictione quoad ea, quæ Appellationi non obstant. at absolutio à censura non obstat, sed potius juvat Appellationem, cum sit id, quod per Appellationem intenditur. Addidi autem, si quidem sit Judex Ordinarius; nam Delegatus, etsi ante admissam Appellationem impendere absolutionem possit, non tamen eam admittat; quia eo ipso privatur jurisdictione.

88 Ut verò Author censuræ à se censuratum possit absolvere à censura, requiritur, ut absolutio non sit ipsi specialiter prohibita; nam plures sunt casus, in quibus auctori Censuræ non permittitur absolutio. 1. si fiat Excommunicatus vitandus; tunc enim privatur omni jurisdictione, quam habuit, ut infra n. 163. dicitur. 2. si censurandi potestas ipsi commissæ est absque cognitione causæ c. fin. §. fin. de Offic. Deleg. quia nudum ministerium, & executio ipsi commissæ censetur. 3. si Pontifex ex certa scientia censuram, ab Ordinario latam, confirmet; nam eo ipso absolutionem sibi reservat; quia ex confirmatione Ordinarii sententiam suam facit arg. c. si quis 11. de confirm. util. & inut. & c. si apostolice 22. de Præb. in 6. 4. si lata ab Ordinario sit in incendiarium; quia reservatur Papæ c. tua nos 19. h. tit. 5. si Papæ Delegatus excommunicarit aliquem; nam hic ab eodem Delegato post annum ab incurfa Excommunicatione absolvi nequit c. querenti 26. de Offic. Deleg.

Dixi 2. ejus successor; nam quod iste censuras, ab Antecessore suo latus, possit per absolutionem tollere, deciditur can. si Episcopus 40. caus. 11. q. 3. quia eandem cum Antecessore potestatem habet, & eadem cum ipso persona censetur. Et hoc verum est etiam in Successore Judicis Delegati c. pastoralis 28. §. praterea de Offic. deleg. Item etsi tantum sit Successor ad tempus: & hinc Capitulum Sede vacante, medio Vicario à se electo, absolvere potest excommunicatos ab Episcopo c. un. de major. in 6. Excipiuntur ij casus, in quibus Antecessor non potest absolvere à censura à se lata; quia successor non majorem, sed æqualem cum Antecessore potestatem habet. Conf. Successor non potest absolvere à censura in casibus n. præc. relatis.

Dixi 3. Superior, intellige, si pleno jure Superior sit; nam hujus potestas ab inferiore limitari, vel circumscribi non potest Clem. 2. de Elect. conf. dum absolvit à censura, per inferiorem lata, jure proprio utitur, & ideo eidem injuriam nullam irrogat. Excipitur, nisi consuetudine habeatur contrarium, sicut contingit in Regularibus subiectis Episcopo; nam hi excommunicati, vel suspensi fuerint à Prælato suo Regulari ex causa Religiosam disciplinam spectante, ab Episcopo absolvi nequeunt, nisi mediâ Appellatione interpositâ; quia prima instantia Regulari Prælato competit, juxta Gloss. in c. quanto V. si Prælati de Offic. Ordin. Nunquam tamen Superior absolvere debet Censuratos ab inferiore, etsi validè possit, quin prius satisfactionem plenam exigat, & inferiorem Prælaturam moneat, ne ejus auctoritas contemni videatur. Palao §. 4. cit. n. 6.

Addidi, Si pleno jure Superior sit: Hinc Archiepiscopus absolvere pro libitu non potest à censuris Suffraganeorum suorum, sed tantum tempore Visitationis c. cum ex officii 16. de Præscript. vel causâ ad ipsum per Appellationem devolutâ c. Romana 5. & c. venerabilibus 7. h. tit. in 6. quia non est Superior Suffraganeorum suorum pleno jure, sed tantum in certis casibus. Idem est de Patriarcha, vel Primare respectu Archiepiscoporum c. venerabilibus cit. Imò nec Legatus à Latere, quamvis omnium Prælatorum Provinciæ suæ Judex sit, & Superior, potest absolvere censuratos ab inferioribus Prælatibus extra casum Appellationis. Abb. in c. pastoralis cit. §. praterea n. 1. Navar. Man. c. 27. n. 40. Suar. sect. 2. cit. à n. 2. Laym. c. 7. n. 2. Palao n. 7. Engl. n. 117. Pishing n. 154. & seqq. Wiestner n. 53. Reiffenituel n. 244. la Croix tom. 2. l. 7. n. 137.

Dixi 4. Vel Delegatus: ubi tamen est distinguendum; nam absolvere potest à cen-

cenfura lata à Delegante, fi delegatus fit cum cognitione caufa: non potefl, fi abfque cognitione caufa poteflas ferendi cenfuras ipfi conceffa efl; quia tunc nudum miniflerium ipfi delegatum efl. Navar. n. 40. cit. Ugolin. tab. i. c. 4. §. 4. Sayr. c. 20. n. 24. Avil. p. 2. c. 7. D. i. dub. 9. caf. 4. Suar. D. 7. fecl. 7. n. 8. Laym. c. 7. cit. n. 2. §. denique. Palao n. 8.

93 Dixi 5. Et nullus alius; nam præter hæcenus enarratos nulli alii poteflas abfolvendi à cenfura fpecialiter lata competit. Ratio efl manifefla; nemini enim alteri reperitur conceffa hujus vinculi diffolutio: & meritò, ne Judicum Jurisdiclio turbetur, vel eorum autoritas contemnatur. Excipitur, fi reus paratus fit fatisfactionem præflare, fed ob infirmitatem, vel aliud impedimentum adire non poffit cenfura auctorem, ut abfolvatur; tunc enim ab æquali Judice, vel inferiore abfolvi potefl, præflito Juramento, quòd, quam primum poterit, fe præflentabit ei, cui de jure competit abfolutio, juxta c. ea nofcitur 13. quod de his 26. & c. quamvis 58. b. tit. Ratio efl, quia cum cenfura fit pœna medicinalis, multis Spiritualibus commodis privans, expediebat eam, pofita correclione, auferri.

94 Addidi à cenfura fpecialiter lata; nam fi generaliter lata fit, omnes poffunt abfolvere, qui poffunt abfolvere à cenfura, lata à Jure. Avil. D. i. cit. dub. 9. Laym. n. 3. Palao n. 10. Vallenf. §. 7. n. 3. Pirhing n. 143. Reiffenftuel n. 246. la Croix n. 126. & colligitur ex c. ex frequentibus 3. de Inflit. Ratio efl, quia ex abfolutione hujus cenfurae, ab aliis Prælati facta, non perturbatur Tribunal Judicis ferentis cenfuram, cum reus non fuerit nominatim citatus. Neque obflat c. nuper 29. b. tit. ubi dicitur, quòd folum à cenfura Juris non refervata poffunt alii à ferente cenfuram abfolvere; nam intelligendum hoc efl cafu, quo fpecialis fententia in fpeciales perfonas lata efl cum earum citatione, non verò, cum per Sententiam generalem; nam cenfura lata per Sententiam generalem cenfura Juris æquiparatur: unde qui à Juris cenfura potefl abfolvere, etiam ab hac potefl abfolvere.

95 Dub. 2. quis poffit abfolvere à cenfura Juris? ab hac, fi non fit refervata, à quocunque lata fit, poffunt abfolvere fibi fubditos omnes illi, qui Jurisdiclionem in foro externo habent: atque adeò non tantùm Epifcopi, fed etiam Abbates, Guardiani, Rectores, Priores &c. refpectu fibi fubditorum. Ita poff. Gloff. Abb. Felin. Navar. Man. c. 27. n. 39. Covar. in c. alma p. 1. §. 12. n. 4. Ugolin. de cenfur. tab. i. c. 10. n. 1. Henric. l. 13. c. 27. n. 3. Suar. D. 7. de cenfur. fecl. 3. n. 2. §. 10. Palao n. 29.

D. i. p. 11. §. 3. n. 1. Vall. hic §. 7. n. 3. Wietner n. 29. Reiffenftuel n. 246. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 174.

Controverfia efl de Parocho, aliòve Sacerdote, potefle abfolvere à peccatis mortalibus, an etiam abfolvere poffit à cenfura non refervata? Negant Gloff. in c. fi Epifcopus V. refervantur de Penit. & Remiff. Abb. in c. 2. n. 3. & in c. nuper 29. n. 6. b. tit. Covar. in c. alma §. 12. cit. n. 5. Sayr. l. 2. Thefaur. c. 19. fin. Movetur, quia ad cenfuram abfolutionem, ficut ad ejus lationem requiritur Jurisdiclio fori externi, quâ Parochi, & alii fimplices Sacerdotes carent. Sed hoc non obflante, dicendum, poffe Parochum, & alium Sacerdotem proprium abfolvere à cenfura Juris non refervata. Ita Innoc. in c. nuper cit. n. 6. Sylv. V. abfolutio. n. 4. Navar. n. 39. cit. Suar. n. 2. §. 10. cit. Avil. p. 2. de Cenfur. c. 7. dub. 4. Coninck D. 14. dub. 6. concl. 2. n. 130. Palao §. 5. cit. n. 3. Engl. hic n. 124. Pirh. n. 141. König. n. 28. Wietner n. 29. Reiffenftuel n. 246. la Croix tom. 8. l. 7. n. 126. §. 128. P. Schmier n. 174. cit. & communiter TT. cum S. Thoma addit p. 3. q. 23. art. 2. Colligitur ex c. nuper cit. ubi quidem fermo efl de Excommunicatione minori tantùm, ratio tamen fubjuncta generalis efl, & militat pro abfolutione à quocunque Cenfura; quâ nimirum Conditor Canonis ejus abfolutionem fibi fpecialiter non retinuit, eo ipfo conceffiffe videtur facultatem aliis relaxandi. Ad Argumentum contrarium hic vel nulla requiritur Jurisdiclio fori externi, cum abfolutio talis tantùm pro foro confcientiæ, vel fi aliqua requiritur, hæc erit extraordinaria, vel delegata à Jure. Palao n. 4. Suar. n. 29. &c.

Dixi autem n. 95. in Refponfione: 97 Si non fit fpecialiter refervata; nam fi refervata fit, nullus alius ab auctore cenfurae, vel ejus Succeffore, Superiore, aut Delegato potefl abfolvere. Suar. D. 7. fecl. 5. n. 1. Avil. c. 7. cit. dub. 5. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 1. concl. 2. Palao §. 5. cit. n. 5. Engl. n. 119. Pirhing n. 142. Reiffenftuel n. 249. la Croix n. 226. Schmier n. 177. & teffe Palao tradunt omnes, Sumitur exprefse ex c. nuper cit.

Sunt tamen aliqui cafus, in quibus Conditor Canonis hæc poteflatem concedit alii. Sic enim 1. ab Excommunicatione Canonis ob percuflionem Clerici abfolvere potefl Epifcopus mulieres, & impuberes, etiam poftpubertatem prout dicitur infra n. 249. 2. idem Epifcopus abfolvere potefl ab omnibus cenfuris, & pœnis, Sedi Apofolice refervatis, modò non fuerint publicæ, neque ad forum contentiofum deductæ, vi Trid. feff. 24. c. 6. de reform. excepto homicidio voluntario Vallenf. hic §. 7. n. 6. Engl

Engl n. 120. la Croix n. 126. § 141. 3. Religiosi mendicantes, & alii, qui cum iis communicant in privilegiis, absolvere possunt ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ, ut habetur in *Compend. Privil. Societ. JESU V. Absolutio* §. 1. Engl l. cit. König n. 22. Wiestn. n. 51. *fn. la Croix n. 126. 4.* pro articulo mortis Trid. *sess. 14. c. 7. de Sacr. Pœn.* cuilibet Sacerdoti etiam Excommunicato concedit potestatem absolventi ab omni censura sive Juris, sive hominis, præstato prius juramento, quòd, quamprimum poterit, evanescente periculo, se absolutus præsentare velit Superiori, à quo de jure absolvendus erat; alioquin, si contra Sacramentum Superiori se non præsentaverit, in eandem censuram reincidet *c. eos qui 22. b. tit. in 6. Suar. D. 22. sect. 1. n. 62. Barbof. in c. nuper cit. n. 2. Vallens. §. 7. n. 2. & 4. Engl n. 115. Pirhing n. 142. v. excipitur. la Croix n. 126. § 130. Schmier n. 178. § 179.* cum reliquis *suprà. 5.* similiter cum obligatione comparandi coram censuræ auctore conceditur facultas Episcopis, imò Sacerdoti proprio absolventi quoslibet impeditos adire Pontificem, ex quacunque causa nascatur hoc impedimentum *c. ea noscitur. 15. § c. quamvis 58. b. tit. Navar. Man. c. 27. n. 81. Sayr. thes. l. 3. c. 20. n. 25. Coninck D. 14. dub. 16. n. 240. Palao p. 5. cit. n. 6. Pirhing n. 141. v. ad Parochos, Wiestner n. 50.*

98. Quæritur 9. quâ forma, ritu, & conditionibus absolutio censuræ sit concedenda? 1. forma in Jure nulla præscripta est, sed ea sufficit, quæ voluntatem absolventi declarat, ut si diceret, Ego te absolvo à vinculo Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti: potestque fieri aut verbis, aut etiam scripturis; consuetudo tamen est observanda. Neque opus est exprimi causam, ob quam est incurta censura, tamen expediens sit. Palao *tr. 29. D. 1. p. 11. §. 3. n. 1. Vallens. hic §. 7. n. 8. Pirhing ibid. n. 161. la Croix tom. 2. l. 7. n. 155.* 2. Ritus servandus in Absolutione Judiciali à censura Excommunicationis præscribitur *c. à nobis 28. b. tit. & habetur in Pontificali Romano: omissio tamen illius absolutionem non reddit invalidam, ut omnes farentur, neque illicitam graviter, etsi expediat regulariter prædictas ceremonias observari. Hurtad. D. 14. de Excomm. difficult. 4. Palao n. 4.* 3. conditiones aliæ requiruntur ex parte absolventis, aliæ ex parte absolventi.

99. Ex parte absolventis requiritur 1. potestas absolventi; nam sine hac nulla est absolutio. 2. libertas à coactione, & metu; nam coactè, & metu facta invalida est *c. un. de his, que vi met. caus. & procedit hoc, sive justè, sive injustè, va. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.*

lidè tamen lata censura fit; quia textus non distinguit. Suar. *D. 7. sect. 6. n. 13. § seqq. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 9. dict. 6. Avil. p. 2. c. 7. D. 2. dub. 5. Palao §. 3. cit. n. 7. Pirhing n. 165. la Croix n. 153.* 3. ne absolvens in causa principali decipiatur. Excipitur, si constaret (quod præsumi non debet) ipsum Judicem, aliàs potestate absolventi gaudentem, velle, non obstante fraude, absolvere; tunc enim tenebit Absolutio. Navar. *Man. c. 27. n. 38. Ugo. lin. tab. 1. de Censur. c. 19. §. 4. n. 4. Sayr. l. 2. c. 21. n. 26. Avil. D. 2. cit. dab. 4. Palao n. 8.*

Ex parte absolventi regulariter requiritur 1. absolutionis petitio; cum enim censura imposita sit ad delinquentis correctionem, expedit postulatione humili demonstrare se correctum esse. Hæc tamen conditio non requiritur necessariò, sed ut convenienter concedatur absolutio: hinc etiam concedi invito potest; non tamen expedit, nisi ex causa rationabili. Sayr. *c. 21. cit. n. 6. Suar. sect. 7. n. 5. Palao n. 9.* 2. requiritur, ut prius satisfecerit parti læsæ, nisi sit impotens; tunc enim, præstata cautione pignoratitia, vel fidejussoria, aut si hanc non possit, juratoria absolvi potest. Navar. *c. 27. cit. n. 48. Avil. c. 7. cit. D. 3. dub. 5. concl. 1. Sanch. l. 2. mor. c. 13. Coninck D. 14. dub. 16. n. 106. Laym. p. 2. cit. c. 2. n. 8. Palao n. 6. Pirhing n. 163.*

Si Judex absolvat eum, qui non satisfecerit parti, & potuisset satisfacere, graviter peccat, tum ob injuriam parti factam, tum quia violat Juris ordinem, præscribentis, realem satisfactionem præmitti absolutioni, si fieri potest: absolutio tamen erit valida, saltem si detur à Judice Ordinario, aliàs potente absolvere. An autem sit valida facta à Judice Delegato gravis est controversia inter DD. Communior sententia negat esse validam; quia non est censendus delegans dare potestatem absolventi contra Juris præscriptum, & interdicti præjudicium. Validum tamen esse probabiliter affirmant Sanch. *l. 2. de Matr. D. 33. n. 1. Hurtad. D. 14. diffic. 5. n. 29. Avil. D. 3. cit. dub. 1. Laym. n. 8. v. duo insuper, Palao n. 6. Pirhing n. 163. cit. v. prædictis.* Rationem dant, quia conditio illa parti satisfaciendi non aliâ cautelâ additur in Delegatione, quam à Jure communi sit apposita. sed à Jure communi non apponitur ut conditio, cujus defectus irriter absolutionem. ergo &c. Neque inde fit, peccare delegantem concedendo facultatem absolventi validè, parte non satisfacta; nam sicut Ecclesia non peccat concedens Ordinario hanc potestatem, ita nec Ordinarius peccabit, si eo modo deleget illam, quo ipse habet: satis enim

C c juri

juri tertij cautum est, dum absolutio hujusmodi prohibetur.

102. Præsentia rei, dum absolvitur, absolute necessaria non est; quia sicut absens per litteras excommunicari potest, ita & absolvi: regulariter tamen expedit, eum esse præsentem, tum ad reverentiam censurarum, tum ad majorem humilitatem, & cautionem ipsius censurati. Sylv. *V. absolutio*. 3. n. 9. Navar. *Man.* c. 26. n. 14. Sayr. 6. 21. cit. n. 12. Sanch. l. 2. mor. c. 11. n. 14. Avil. *D. 2. dub. 1.* Laym. c. 6. n. 9. Palao n. 10. Pirhing n. 164. la Croix n. 155. § 161. Idem dicendum de absolutione medio Procuratore, scilicet regulariter non expedire, ut fiat, causa tamen urgente, concedi posse. Hic tamen Procurator speciale mandatum habere debet petendo Absolutionem, ut sic constet, censuratum recessisse à contumacia: item jurare debet, & præstare ea omnia, quæ absolvendus præstaret, si præsens adesset.

103. Quæritur 10, quot modis contingat, absolutionem à censura fieri? R. primus, & præcipuus modus absolvendi à censura est simplex & absolutus, nempe cum absolute, & simpliciter reo emendato, & à contumacia recedenti conceditur absolutio.

2. Absolutionis modus est conditionatus, cum absolutio sub aliqua conditione datur, ita, ut ea conditione deficiente, corruat absolutio. Et quidem, quod absolutio à censura dari possit sub conditione de præterito, vel de præsentem, exploratum est apud omnes. An verò dari etiam possit sub conditione de futuro, controversum est inter DD. Negant S. Antonin. 3. p. tit. 24. c. 77. §. 1. prop. fin. Angel. *V. Absolutio* 3. pr. Sylv. *V. eod.* n. 1. ea ducti ratione; quia absolutio à peccatis non potest sub conditione in futurum pendente, si illa contingens sit, dari, ergo neque absolutio à censura. Deinde actus legitimi non recipiunt conditionem *Reg. actus legitimi* 77. ff. & *Reg. 60. in 6.* talis autem actus est absolutio à censura. ergo &c. Sed standum est pro sententia affirmativa, quam etiam defendunt Covar. in c. alma p. 1. §. 11. n. 6. Navar. c. 26. n. 12. Suar. D. 7. sect. 8. n. 7. Hurtad. D. 14. diff. 2. Coninck D. 14. dub. 16. n. 218. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 2. Palao tr. 29. D. 1. p. 11. §. 2. n. 2. Pirhing hic n. 166. la Croix tom. 8. l. 7. n. 155. § 157. Ratio est, quia nec Jure naturali, nec positivo irritatur hic modus absolvendi. Seclusa tamen causâ necessitatis, non est expediens, absolutionem sub conditione de futuro præstare, tum quia hoc alienum est à praxi, & usu recepto concedendi absolutionem, tum quia non decet ut Judex absolutionis suæ judicem constituat ipsum-

met reum, prout constituitur, quando sub conditione ab ipso præstanda conceditur. Ad argumentum contrariam nego paritatem: nam absolutio à censuris immediate pendet à voluntate absolventis exterius expressa; absolutio autem à peccatis à voluntate Christi, qui noluit ipsam pendere à conditione de futuro contingente. Ad Conf. illi actus vitantur die, vel tempore apposito, quia à die, vel tempore absolvuntur; at Censuræ absolutio, licet respicere nequeat diem, vel tempus determinatum, indeterminatum tamen respicere potest scilicet illud, in quo reus cessaverit à contumacia.

3. Modus absolvendi à censura vocatur ad cautelam; quia eo cavetur damnatum, quod ex censura ignota tum censurato, tum salis provenire poterat, & ideo frequenter præmittitur tum absolutioni Sacramentali ob Sacramenti reverentiam, tum Ordinum receptioni, tum Beneficiorum, aliorumque privilegiorum colationi ad vitandam eorum invaliditatem: cujus exempla proponuntur 6. *super eo* 51. & c. seq. b. tit. Hinc modus absolvendi præsupponit, censuratum vel ignarum esse suæ Censuræ, vel certe solum suspicionem illius habere, non autem certitudinem. In foro conscientie concedenda est solo testimonio absolvendi, factâ promissione, quod satisfacere velit, si constiterit de Censura. Sayr. l. 2. *Theaur.* c. 16. n. 19. Palao §. 2. cit. n. 5. In foro externo distinguendum est: nam si generatim solum petitur absolutio à Censura, ita, ut nullius in particulari suspicionem absolvendus habeat, conceditur absolutio, nulla præmissa causæ cognitione, vel data cautione. At si specialis alicujus Censuræ absolutio petitur, probare absolvendus saltem semiplenè debet, se illâ Censurâ ligatum non esse, vel quia continet errorem, vel quia lata fuit post appellationem legitime interpositam. Insuper citandus est is, ad cujus instantiam lata est, vel Judex, qui eam tulit, si ex officio processit: qui si opponant manifestam contumaciam, concedendus est iis terminus octo dierum, ut id probent, & interim ab absolutione superferatur. Quod si in probatione defecerint, condemnandi sunt ad expensas factas, & censuratus erit absolvendus; secus verò, si intentionem probaverint: quæ omnia colliguntur ex c. *solet* 2. b. tit. in 6. Porro absolutio hæc ad cautelam præstari potest ab eo, qui potest ab ea Censura absolute absolvere. An verò cuilibet Judici delegato potestas hæc competat, variant DD. Covar. & Sayr. apud Palao n. 6. distinguunt, & negant de Judicibus delegatis ad causas cognoscendas in Curia Ro-

Romana, excepto casu referendi testimonium, nisi specialiter ea potestas commissâ fuerit; contra de Judicibus delegatis ad causas cognoscendas extra Curiam concedunt, & hoc per potestatem ex usu acceptam.

105 4. Modus absolvendi, & satis frequens est ad Reincidentiam, eò quòd absolutus in eam iterum incidat, si opus sub Censura præceptum non exequitur. Palao n. 7. la Croix n. 158. Hoc absolvendi modo frequenter utuntur Judices in debitis pecuniariis; absolvunt namque debitorem, consentiente creditore, ab Excommunicatione incurfa ob debitum non solutum, imposito præcepto, ut intra certum tempus fiat solutio, sin minus, eadem Censurâ ligetur. Potest autem absolutio hæc præstari tripliciter. 1. conditionatè, scilicet adjecta conditione, ut si mandato non pareat absolutus, in eadem reincidentat. 2. pro aliquo tempore absolutè, pro reliquo sub conditione certi operis præstandi intra certum tempus, ut si hoc intra illud tempus præstiterit absolutus, in perpetuum absolutus sit. 3. ad certum effectum duntaxat, v. g. ut excommunicatus testimonium perhibere in Judicio, vel alium actum, alias Censurato non permissum, exercere possit: quo tamen modo absolutus, non ab ipsa Censura, sed ab aliquo tantum effectu v. g. impedimento per eam inducto liberatur. Palao n. 12. la Croix n. 158, & alij ab his cit.

Porro omnes isti modi absolvendi à censuris præstari possunt in foro interno, & externo. Si in foro interno tantum fiat absolutio, non potest sic absolutus publicè se immiscere actibus per censuram prohibitis, & si contra faciat, à Judice, quamvis huic constet de absoluteione, puniri poterit, tanquam transgressor censuræ, minus tamen, quam si verè transgressor esset: imò si velit, poterit prædictam absoluteionem Judex pro foro externo admittere, & à punitione superfedere, nisi à parte urgeatur. Avil. p. 2, c. 7. D. 3. dub. 12. Syr. l. 2. Theaur. c. 20. n. 31. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 7. Palao n. 13.

107 Queritur 11. an censura semel incurfa non possit tolli aliâ viâ, quam absoluteione? *xy.* negativè. Covar. in c. alma p. 1. §. 11. n. 5. Palao tr. 29. D. 1. p. 11. §. 1. n. 2. Pirhing hic n. 179. *xy.* hinc colligitur. Engl. n. 17. Reiffenstuel n. 240. Ratio est, quia censura auferri nequit, nisi à potestate concessâ Petro solvendi ligatos.

sed hujus potestatis actus est absolutio, sicut potestatis actus est ligatio. ergo censura absoluteione duntaxat tolli potest: & hinc

Colligitur 1. non cessare illam ob 108 mortem auctoris; nam esto, ab eo pendeat in fieri, non tamen in conservari. Accedit, quia censura est pœna, sed pœna, Jure sic disponente, durat, usque dum tollatur legitime *can. si Episcopus 40. caus. 11. q. 3. c. pastoralis 11. §. præterea de Offic. Ord. Coninck D. 14. dub. 16. n. 198. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 1. Palao §. 1. cit. n. 2. Wiestner hic n. 47. Reiffenstuel n. 240. la Croix n. 127.*

2. Non tollitur plenè, & perfectè 109 morte censurati. Navar. Man. c. 27. n. 71. Covar. §. 11. cit. n. 8. Suar. D. 7. de Censur. sect. 1. n. 5. & 6. Coninck n. 201. Laym. n. 7. pr. Palao n. 3. Reiffenstuel l. cit. la Croix n. 159. & dicatur satis c. à nobis 28. c. furis 38. b. tit. & c. 15. cui 20. eod. in 6. & ratio est, quia censura non tantum afficit delinquentem, sed alijs fidelibus obligationem imponit abstinendi à censurati communione; ex hac autem parte morte censurati non perit, siquidem eo mortuo nequeunt vivi ejus corpus sepulturæ Ecclesiasticæ tradere, pro ejus anima Sacrificium offerre, & preces publicas fundere.

3. Non tollitur sola satisfactione, 110 parti læsæ facta, & emendatione delinquentis, si censura absolute sit lata. Palao n. 4. cum cæteris suprâ allegatis. Ratio est, quia esto, quòd imponatur, ut parti fiat satisfactio, & delinquens corrigatur, id solum probat, positâ satisfactione, & correctione, debere à Judice auferri, non tamen, quòd ipsa ex se cesset c. desideres 15. b. tit. c. qua fronte 25. de appell. c. ex litteris 11. de constit. Hinc Alexander VII. damnavit hanc 44. Propositionem: *Quoad forum conscientie correctio, ejusque contumacia cessante, cessant censurae.*

Dixi. Si censura absolute sit lata; nam 112 si feratur Censura, quousque satisfecerit reus verius est, posita satisfactione ipsum pro absoluto habendum Covar. n. 5. cit. Suar. sect. 1. cit. n. 11. Coninck n. 228. Laym. n. 1. Palao n. 4. Wiestner n. 48. Reiffenstuel n. 241. Sed tunc verba ipsa, quibus Censura sub tali conditione illata est, absoluteionem ab illa posita conditione, continent in se implicite, præstantque hunc sensum: *Si intra tres dies non satisfeceris, Excommunicationem incurras, à qua sis absolutus, præstita satisfactione.*

S U M M A R I U M.

112. Definitio Excommunicationis.
 113. Eius explicatio.
 114. Bona, quibus privat Excommunicatio.
 115. &c. Eius varietas.
 117. Quid sit Anathema?
 118. &c. An voce Excommunicationis simpliciter prolata intelligatur Excommunicatio major, an minor?
 121. &c. Quinam sint Excommunicati vitandi?
 126. &c. Quibus rebus Divinis, & Sacris privet Excommunicatio?
 134. &c. An & quomodo Ministri Ecclesie possint Orationes Ecclesie publicas, & Sacrificia offerre pro Excommunicatis?
 140. &c. An Sacramenta, quae Excommunicatus recipit, valida sint?
 144. &c. Quando Excommunicatus licite, & valide administrare Sacramenta possit?
 147. &c. Quomodo Excommunicatio privet Beneficiis, & Officijs Ecclesiasticis?
 149. &c. An valida sit acceptatio Beneficij, si hoc collatum sit ante Excommunicationem, acceptatum post illam?
 152. &c. Utrum Excommunicato valide possit conferri Pensis?
 156. &c. An Excommunicatio privet fructibus Beneficij?
 163. &c. An, & quomodo Jurisdictione Ecclesiastica?
 167. &c. Quomodo privet communicatione forensi?
 170. &c. Et Officijs publicis?
 174. &c. Quomodo potestate contrahendi, & obligandi civiliter?
 177. Quibus actionibus privetur Excommunicatus, dum privatur communicatione Politica?
 178. &c. Quando communicans cum Excommunicato peccet mortaliter?
 183. &c. Quibus casibus communicatio sit permessa?
 195. &c. Qui sint Effectus indirecti Excommunicationis majoris?
 198. &c. Quis sit Effectus directus Excommunicationis minoris?
 201. &c. Quis ejus Effectus sit indirectus?
 205. &c. Quis possit absolvere ab Excommunicatione minori?
 209. &c. Ex qua causa incurratur?

112 **Q**uæritur 1. quid sit Excommunicatio? *Re. communiter à DD. definiri, quòd sit censura ab Ecclesia instituta, separans Excommunicatum à communione fidelium. Ita quoad sensum Covar. in c. alna p. 1. n. 2. Suar. D. 8. de Censur. se. 1. n. 1. Palao tr. 29. D. 2. p. 1. n. 2. Vallens. hic §. 1. n. 5. Engl. n. 27. Pirhing n. 4. König n. 23. Wiestner n. 30. Reiffenstuel n. 47. la Croix tom. 8. l. 7. n. 176. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 185. & colligitur ex can. omnis Christianus 32. & can. canonica 107. caus. 11. q. 3.*

113 **D**icitur 1. *Censura*; quia censurat, & corrigit rebelles, & contumaces, & privatione bonorum Ecclesiasticorum: & licet aliquando feratur etiam in eum, qui non præsumitur emendandus, id eam ob causam fit, ne alij ejus communicatione inficiantur *can. refecanda. 16. & can. seq. caus. 24. q. 3.* Dicitur 2. *ab Ecclesia instituta*; quia pena Ecclesiastica est, & ex institutione Ecclesie originem trahit, ut pluribus probat Sayr. l. 1. *Tbesaur. c. 4. n. 8.* Dicitur 3. *separans excommunicatum à communione fidelium*: quo distinguitur Excommunicatio ab alijs Censuris Ecclesiasticis; nam Suspendio solum privat Beneficij, & Officij Ecclesiastici usu, Interdictum Divinis Offi-

cijs secundum eorum naturam; Excommunicatio verò directè, & per se & illis, & alijs adhuc bonis privat.

Porro bona, in quibus fideles communicant inter se, ut n. 2. dixi, sunt triplicis generis, videlicet, Interna, merè externa, & mixta: ex his Ecclesia solum privat Excommunicatos communicatione in bonis secundi, & tertij generis ut infra fufius explicabitur à n. 126. Hinc patet, Excommunicationem esse omnium pænarum Ecclesiasticarum gravissimam, utpote quæ privat maximis bonis Spiritualibus: quæ causa fuit, ut Cælestinus III. c. cum non ab homine 14. h. tit. dicat, Ecclesiam post pœnam istam non habere, quid ultra faciat: & Trid. sess. 25. c. 3. de reform. monet, ne Ecclesiastici Judices hac Censurâ utantur, nisi quando jam nullum aliud remedium superest: & ob eandem rationem nunquam fertur in Communitatem c. Romana 5. h. tit. in 6. ne contingat innocentem aliquem ligari. Pirhing hic n. 8. not. 2.

115 **Q**uæritur 2. quotuplex sit Excommunicatio? *Re. alia est justa, alia injusta. Justa est, quæ inferitur à legitimo Judice, propter peccatum contumaciae, & servato Juris ordine. Injusta est, cui aliquid horum deficit. Injusta rursus duplex est, quæ-*

quædam *Valida*, quædam *Invalida*, ac nulla, *Valida*, quamvis injulta, Excommunicatio est, cui tantum deest circumstantia debiti finis, vel quædam solemnitas accidentalis, ad substantiam Excommunicationis non perticiens. *Invalida* verò nullum effectum habet, nec obligat, nisi aliquando ratione scandali, ut quia fertur à non habente potestatem, vel contra alicujus privilegium, vel post legitimam Appellationem, vel quando continet errorem intollerabilem. *Avil. de Censur. p. 2. c. 6. D. 1. dub. 1. Tann. tom. 4. D. 6. q. 10. dub. 1. n. 21. Pirhing bic. n. 9.*

116 Celeberima Divisio Excommunicationis est in Majorem, & Minorem. *Major* est, quæ Excommunicatum privat simpliciter omnium bonorum, inter fideles communium, participatione; *Minor* verò tantum privat usu Sacramentorum passivo, i. e. eorum receptione. Ex quo sequitur, quis sit Effectus utriusque Excommunicationis; nam Effectus directus Excommunicationis minoris est unicus, scilicet privatio passiva Sacramentorum; majoris verò duodecim enumerantur, qui tamen ad quatuor Classes deduci possunt, *Prima* concernit Suffragia fidelium Sacramentorum usum, & alias actiones Spirituales. 2. Beneficia, & Officia Ecclesiastica, quibus privat. 3. Officia Civilia. 4. Communicationem politicam cum Excommunicato.

117 *Dubitatur 1. quid intelligatur nomine Anathematis?* *2. Anathema* maledictionem, seu execrationem significat. In usu Ecclesiæ significatur hac voce Excommunicatio major. Usurpatur vox ista in SS. Canonibus in triplici sensu. 1. ad significandam Excommunicationem, incursum ob Hæresim, vel illius suspicionem, utpote omnimodam, & præcipuam ab Ecclesia separationem *c. cum non ab homine 14. b. tit. & Trid. sess. 25. c. 3. de Reform.* 2. ad significandas quædam Excommunicationis solennitates, videlicet cum Excommunicatio denuntiatur accensis candelis, & postmodum extinctis, aliisque ceremonijs ab Ecclesia institutis. 3. denique sumitur Anathema ad distinctionem minoris Excommunicationis, ut in *can. Engeltrudam 12. caus. 3. q. 4.* ubi prius lata fuit Excommunicatio minor, & postea major. *Palao tr. 29. D. 2. p. 1. n. 3.*

118 *Dub. 2. de qua Excommunicatione intelligenda sit vox Excommunicatio absolute prolata, de majori, vel minori?* *Rationem dubitandi* facit *c. pia 1. de Except. in 6.* ubi statuitur, eum, qui in Judicio Excommunicationem opponit, illius speciem declarare debere, quod dictum est (inquit *Glossa*) propter speciem majoris & minoris, ergo si nomine Ex-

communicationis absolute prolato non venit Excommunicatio major intelligenda; alias Excommunicationis species declaranda non foret, cum satis declarata esset.

Sed dicendum, etiam ante Gregorium 119 IX. Excommunicatio simpliciter sumpta sæpe pro minori intelligebatur, ut constat ex *can. Engeltrudam cit.* & alijs textibus, post Gregorium tamen nunquam pro minori, sed majori sumitur. *Covar. in c. alma p. 1. S. 8. n. 5. Henriq. l. 13. c. 2. n. 2. Sayr. l. 1. Tbes. c. 4. n. 19. Coninck D. 14. dub. 1. circa fin. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 1. Palao D. 2. cit. p. 2. n. 3. Vallens. hic S. 2. n. 1. Pirhing n. 7. & 8. König n. 24. Wiestner n. 32. Reiffenstuel n. 53. la Croix tom. 8. l. 7. n. 176. & 177.* & hoc ipsum declarat consuetudo, ac definitur expressè citatus Pontifex *c. siquem b. tit.*

Ad Rationem dubitandi Covar. & 120 Avil. p. 2. c. 1. dub. un. dicitur, decisionem illius textus esse specialem in favorem causarum Judicialium & Judicium, ne lites in infinitum his Exceptionibus protrahantur. *Suar. D. 8. sect. 3. n. 6. & Coninck l. cit. ajunt,* speciem Excommunicationis exprimendam, non quidem, an major, vel minor sit; quia jam supponitur majorem esse: sed ex quo delicto contracta sit, videlicet, an violatione Ecclesiæ, percussione Clerici &c. Colligitur ex verbis textus, maxime *¶. si verò*; probanda enim erat Exceptio apertissimis documentis, quod nullatenus fieri posset, allegata Excommunicatione in genere, nisi illius causæ, & circumstantiæ exponerentur.

Quæritur 3. quinam sint Excommunicati vitandi? *2. Jure antiquo* tales fuerunt quicumque majori Excommunicatione, à Jure, vel homine lata, ligati, eo solum discrimine, quòd ij, quorum Excommunicatio publica, & notoria erat, publicè; ij verò, quorum Excommunicatio publicè nota non fuit, à cæteris fidelibus ejus confijs privatim tantum vitandi essent *c. cum non ab hominis 14. b. tit. Pirhing n. 111. Wiestner n. 62. ¶. dubium nascitur.* Postea tamen ad excludenda varia scandala, & peccata, quæ conscijs timoratis accedere posse animadversum est, in *Concil. constant.* à Martino V. *Const. Extrav.* incipit *Ad vitanda* Christi fidelibus indultum fuit, ut nemo deinceps à Communione alicujus, quacunque Censurâ, sive à Jure, sive ab homine lata, ligati abstinere, eumque vitare teneretur, nisi sententia contra personam &c. certam à Judice specialiter, & expressè publicata fuerit, vel nisi eum per sacrilegam injectionem manuum in Clericum Excommunicationem à Canone latam aded notoriè incurrisse constiterit, ut factum non possit aliqua tergiversatione celari, aut aliquo suffragio excusari. *S. Anton.*

3. p. tit. 26. c. 3. Sot. in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. Gutier. QQ. Canon. l. 1. c. 1. Valens. hic §. 2. n. 1. v. notandum, Pirh. n. 113. König n. 32. Wiestn. n. 62. v. cit. Reiffentl. n. 135. §. 136. la Croix tom. 8. l. 7. n. 174.

222 Dub. 1. an hac Constit. Extrav. non obstante, hodie vitandi sint saltem ij, de quibus notorium est, quod in Excommunicationem quacunq; de causa inciderint? Affirmant Felin. in c. Rodulphus 35. de Rescript. n. 39. Sylv. V. excommunicatio 5. n. 9. Navar. in can. 1. §. labore de Penit. dist. 6. n. 10. Covar. in c. almap. 1. §. 2. n. 27. propter Concilium Basileense, quod sess. 20. fin. affirmat, vitandos non solum eos, in quorum personas Censura per sententiam à Judice publicata, & denunciata est specialiter, & expressè, sed generaliter, quoscumque ita notoriè Excommunicationis sententiam contulerit incurrisse, ut nulla tergiversatione celari, nullòque Juris suffragio excusari possint, cum igitur Concilium istud sit posterius Constantiensi, huic prævalebit arg. l. sed & posteriores 28. ff. de LL. & c. licet 1. de Constit. in 6.

223 Sed adhuc standum est Decreto Concil. Constant. ut notant Henriq. l. 13. c. 5. n. 1. Suar. D. 9. sect. 2. n. 5. Avil. p. 2. D. 2. dub. 2. Coninck D. 13. dub. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 4. n. 1. Engl. hic n. 56. Pirhing n. 13. Wiestner n. 63. Reiffentl. n. 138. & confirmat consuetudo passim recepta, præsertim in partibus Septentrionalibus, in quibus Hæretici notorii, & alii Excommunicati, exceptis duntaxat notoriis Clericorum percussoribus, & dicto modo denunciatis, nequaquam vitantur. Neque obstat Concilium Basileense; nam hoc, tanquam Acephalum, ab Eugenio IV. revocatum, à Nicolao V. autem approbatum est quoad pauca duntaxat Decreta, spectantia Beneficiorum collationes, Dispensationes, & Censurarum absolutiones, igitur quoad cætera vim Juris non habet.

224 Dub. 2. utrum teneantur non censurati cum censuratis vitandis communicare? R. negativè; sed possunt, si velint, à communione cum ipsis privatim, imò publicè casu, quo Excommunicatio illorum publicè notoria est, abstinere: ac proinde possunt recufare imperium Prælati excommunicati, recedere à Missa Parochi censurati, opposita Exceptione declinare Judices, repellere actorem, Procuratorem, testem Excommunicatum, absque illorum injuria. Laym. c. 4. cit. n. 2. v. tertium, Engl. n. 54. Pirhing n. 115. König n. 32. Wiestner n. 65. Reiffentl. n. 139. la Croix n. 184. quia favore sibi indulto nemo cogitur uti arg. Reg. invito 69. ff. ne quod concessum est ob gratiam, in eorum d. spendium detorqueatur Reg. quod ob gratiam 61. in 6. Excipitur, nisi alicujus Regionis con-

fuerudo, aut foedera publica cum ejusmodi Censuratis communicationem postulerent: ex qua causa in Germania nostra Hæretici à muneribus publicis, à Contractibus, Judiciis & similibus actibus aliis excludi non possunt ab Orthodoxis. Pirh. n. 115. la Croix l. cit.

Dub. 3. an excommunicati tolerari communi fidelium se possint ultro ingerere? R. non posse, nisi à fidelibus non excommunicatis requirantur; quia à laudato Concil. directè nullus favor Censuratis, sed aliis duntaxat inditus est, prout patet ex cit. extrav. verbis, ibi Per hoc tamen hujusmodi excommunicatos - - non intendit in aliquo relevare nec eis quomodolibet suffragari. Valens. §. 2. n. 1. §. notandum, Pirhing n. 115. Wiestneri n. 164.

Quæritur 4. quibus rebus Divinis, & Sacris Excommunicatum privet Excommunicatio? R. 1. privat communibus Ecclesie Suffragiis, quæ ex publicis Ministrorum Officiis, & Sacrificiis fidelibus provenire solent, item fructu satisfactionum, qui ex communi Ecclesie thesauro per Indulgentias, Prælatorum autoritate, applicatur. Constat ex variis textibus relat. caus. 11. q. 3. c. à nobis 28. c. sacris 38. b. tit. & ipso Ecclesie usu. Et hoc ita verum est, ut licet Minister Ecclesie velit Indulgentias Ecclesie applicare Excommunicatis, publicas Ecclesie Orationes pro iis fundere, Missæ Sacrificium offerre, secundum valorem ab Ecclesia proveniente, applicatio nullius sit valoris, sicut nullius valoris est distributio pecuniarum à servo facta contra domini voluntatem, & in personas ab eo exclusas. Dixi Suffragiis communibus Ecclesie, seu quæ præstantur nomine Ecclesie; nam quæ præstantur nomine singulorum fidelium, & ab ipsis Ecclesie Ministris, ut particulares personæ sunt, iis Ecclesia Excommunicatos non intendit privare, cum Ecclesie bona non sint, nec ejusdem dispositioni subjaceant: & hinc pro Excommunicatis, etiam denunciatis, possumus proprio nomine, & privata intentione orare, bona opera pro ipsis exercere, & Sacrificii actum offerre. Sylv. V. Excommunicatio 1. n. 2. Navar. Man. c. 27. n. 36. Covar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 4. Suar. D. 9. de Censur. sect. 4. n. 3. Avil. p. 2. de censur. c. 6. D. 4. dub. 1. concl. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 4. Palao tr. 29. D. 2. p. 1. n. 3. Pirh. hic n. 4. §. seqq. Wiestn. ibid. n. 31. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 189.

2. Privat Sepultura Ecclesiastica: ubi aliter discurrendum est de Excommunicatis denunciatis, & non toleratis, aliter de non denunciatis. Posteriores, siquidem decedentes signa Contritionis dederint, sepeliri in loco Sacro possunt, quamvis de-

ceat

ceat eos prius absolvi ab Excommunicatione, ut omnis dubitatio tollatur, an Officia Divina iis profint. *Priores*, etsi poenitentes obierint, sepulturâ tamen Ecclesiasticâ gaudere non possunt, sed necessariò, antequam in loco Sacro sepeliantur, absolvi debent *c. sacris 12. de Sepultur.* ubi ratio redditur, *Ut quibus non communicamus vivis, non communicemus defunctis.* Plura videri possunt *Libr. 3. Tit. 28. n. 49. & seqq.*

128 3. *Privat usu passivo Sacramentorum*, quatenus dum in excommunicatione sunt, Sacramenta ipsis non licet recipere. Extenditur poena hæc etiam ad excommunicatum non denunciatum *c. cum illorum 32. & c. si quem 59. b. tit. c. fin. de Cler. excomm. ministr.* & ratio est, quia qui contumax est Ecclesiæ præceptis, meritò repellitur ab ipsius maximorum bonorum participatione. *Excipitur* periculum mortis, mutilationis, infamix, gravis iacturæ bonorum; quia Lex Ecclesiastica non censetur ita rigidè obligare. Si extra hos casus necessitatis Sacramenta Excommunicatus recipit, graviter peccat, non tamen ex tali illicita receptione poenam incurrit, ut ex communi docet *Palao D. 2. cit. p. 7. n. 6.* excepto Sacramento Ordinis, quem qui excommunicatione ligatus recipit ab executione Ordinis suscepti suspenditur *c. illorum cit.* Ministri tamen Ecclesiæ, si excommunicatis vitandis aliquod Sacramentum ministrent, antequam absolvantur, præter peccatum mortale incurunt excommunicationem, & interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ *c. Episcoporum 2. de Privil. in 6. & quidem, si à Pontifice nominatim excommunicati, & denunciati fuerint incurunt excommunicationem reservatam Papæ c. significavit 18. b. tit. & Clem. 3. eod.* Accedit Suspendio ab Officio, si excommunicatus fuit ob Hæresim, aut quia fautor istorum fuit: nec restitutum est Officio absque Papæ dispensatione *c. excommunicamus 13. §. credentes de Heret.*

129 4. *Privat usu etiam activo Sacramentorum*, seu potestate illa conferendi, & celebrandi Missam *c. latores 4. & c. fin. de Cler. excomm. ministr.* Quodsi prohibitione hac insuper habitâ, Sacramenta administret excommunicatus, licet ea valida sint (excepto Sacramento Poenitentix, ob defectum jurisdictionis, quam Ministro excommunicato adimit Ecclesia, extra casum extremæ necessitatis) in poenam tamen temerariæ administrationis Irregularitatem incurrit *c. fin. cit.* Et hoc verum est, etiam eum administret in excommunicatione Sacramentum Poenitentix; nam etsi tunc ob defectum Jurisdictionis, ut dixi, non conficiat Sacramentum, in communi tamen modo loquendi Sacramentum absolutè ministrat, & hoc debet sufficere; aliàs, si ad incurrandam Irregularitatem requiretetur,

ut validè administraretur Sacramentum, etiam illam non incurreret Sacerdos, excommunicatus administans Poenitentiam indisposito, utpote qui verum Sacramentum non administrat: quod non admittunt DD.

5. *Privat Sacrificio Missæ*, ita, ut 136 nisi ob ignorantiam, vel necessitatem vitandi scandali, aut alicujus gravis damni excusetur, peccet mortaliter excommunicatus, etiam toleratus, assistens Sacrificio Missæ, vel notabili ejus parti. *Suar. D. 12. de Censur. sect. 1. n. 3. Bonac. de Censur. D. 2. q. 2. p. 3. S. 1. n. 3. Palao p. 9. n. 2. Wiestner hic n. 36.* Quodsi denunciatus etiam sit, vel manifestus percussor Clerici, monendus est, ut exeat: quodsi noluerit, incurret novam excommunicationem Pontifici reservatam, & expellendus est etiam vi, si opus fuerit. Si verò nulla ratione expelli possit, Missæ Sacrificium, si Canon nondum inceperit, abrumpendum, vel si facta sit Consecratio, subjungenda sumptio, & tum recedendum ad Sacrificium non dictis Orationibus solitis, & aliis, quæ post sumptionem dici solent *c. is cui 20. b. tit. in 6. Clem. 2. §. nonnulli eod. Sylv. V. excommunicatio 5. n. 3. Navar. Man. c. 27. n. 33. Suar. sect. 1. cit. n. 11. & seqq. Laym. p. 2. c. 2. n. 6. Wiest. n. 36. cit. la Croix n. 196.* Quodsi autem Sacerdos coram Excommunicato scienter celebraverit, ultra peccatum, & excommunicationem minorem interdicitur ab ingressu Ecclesiæ *c. Episcoporum 2. de Privil. in 6.* Fideles verò ceteri, Sacrificio assistentes, si videant Excommunicatum vitandum velle interesse eidem Missæ, coguntur recedere, ne cum ipso in eadem oblatione conveniant: si tamen non recedant, culpa ista, ut *Palao p. 9. cit. n. 3. existimat*, probabiliter venialera non excedit.

6. *Prohibetur Excommunicatus vitandus* assistere aliis *Divinis Officiis*, uti sunt Horarum Canonicarum publica recitatio, Processio publica, Benedictio Chrifti, Olei sancti, olivarum, aquæ benedictæ &c. *Ex quo sequitur*, eundem esse deobligatum à publica recitatione Horarum, si fortè ea obligatione teneatur, sicut deobligatus est audire Sacrum ob Censuræ observationem, ne cum aliis communicet. A privata tamen recitatione Horarum non eximitur, si fortè titulo Ordinis Sacri, Professionis Religiosæ, aut Beneficii obligetur. *Navar. c. 27. cit. n. 103. Saur. D. 12. sect. 2. n. 13. & seqq. Laym. n. 6. Palao p. 9. n. 7. Engl. n. 59. Pirh. n. 17. Wiest. n. 36. la Croix n. 196. & 224. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 193.* Potèstque ad secum orandum ex aliqua necessitate, vel utilitate etiam vocare socium, præsertim si hic ei subditus sit, ut Episcopus Capellanum, Servum Dominus &c. nam hic

hic non privatur communione Domini sui, in quibus inservire eidem tenebatur, ut *infra n. 188.* dicitur. Quodsi tamen alius quispiam absque justa causa cum Excommunicato privatim recitaret Officium, is peccaret, sed probabiliter culpa hæc non excederet venialem, ut pluribus *cit.* docet Palao *l. cit. n. 9.* & rationem dat, quia eo casu Excommunicatus non se gerit ut persona publica, & Minister Ecclesiæ, cum Ecclesia nolit medio illo Oraciones fundere.

132. 7. Privatur excommunicatus, saltem si vitandus sit, facultate concionandi, legendi in Theologia, interpretandi Jus canonicum publicè. Suar. *sect. 2. cit. n. 5.* Palao *n. 10.* la Croix *n. 281.* Ratio est, quia etfi Divinis Officiis hæc non comprehendantur, proximè tamen accedunt ad communicationem in Divinis. Dixi, saltem si vitandus sit; nam Excommunicatus tolleratus, si ex Officio ei competat concionari, aut Theologiam, vel Jus Canonicum explicare, & non sit alius, qui vices ejusdem suppleat, munia ista obire potest: quia censendus est ab Auditoribus requiri; quilibet enim censetur velle, & petere, quæ sibi necessaria sunt. Addidi concionandi, legendi &c. Secus dicendum de auditore, si is sit excommunicatus; nam hic etfi probabiliter assistere Lectioni Theologicæ nequeat, permitti tamen potest, etfi Excommunicatus vitandus sit, assistere Concioni, ut colligitur ex *c. responso 43. hoc tit.* Suar. *n. 3.* Palao *n. 11.* Engl. *n. 58.* Pirhing *n. 17.* Wiestner *n. 36.* Reiffenstuel *n. 63.* la Croix *n. 281.* Magnif. P. Schmier *n. 190.* & ratio disparitatis est, quia Concio dirigitur ad ejus salutem, ad hanc verò Lectio Theologica non ita directè est necessaria. An verò, eo casu, Excommunicato non recedente, teneantur Auditores cæteri à Lectione Theologicæ recedere, & ipse Lector ab ea cessare, dubium est inter DD. & in utramque partem stat authoritas. Palao *l. cit. n. 13.* putat, per se loquendo Lectorem teneri desistere, & auditores recedere eo casu ob rationem datam; quia est communicatio in re proximè accedente ad Divina; addit tamen, frequenter excusari ob bonum publicum, cujus interest, ne Auditores re tantopere utili priventur, maximè cum hæc communicatio levis sit.

133. 8. Prohibetur Excommunicatus ab ingressu templi tempore, quo Divina ibidem celebrantur; tunc enim per Ostiarios debet expelli. Aliis tamen temporibus optimè potest ibidem assistere, & privatim, ac separatus ab aliis fidelibus preces ibidem fundere, ut cum communi docet Covar. *c. alma p. 1. §. 3. n. 7.* Navar. *c. 27. n. 17.* Suar. *D. 12. sect. 4. n. 1.* Coninck *D. 14. dub. 7. n. 58.* Bonac. *D. 2. de Censur.*

q. 2. p. 3. §. 2. n. 8. Palao *p. 9. cit. n. 14.* Wiestner *n. 36.* la Croix *n. 280.* Similiter permittitur Excommunicato, & conveniens est usus SS. Imaginum, Reliquiarum, aquæ benedictæ, & reliquorum Sacramentalium. Palao *l. cit.* la Croix *n. 211.* Neque obstat, quòd aqua benedicta, & similia habeant valorem ex Orationibus Ecclesiæ, quibus privatur excommunicatus; nam festo, quòd iis uti non possit, ut effectus provenientes ex Orationibus Ecclesiæ ipsi applicentur, uti tamen illis potest in illarum venerationem, & honorem, & ut se illarum memoriâ, & fructûs recordatione, quo per excommunicationem privatur, ad penitentiam excitet;

Dub. 1. an, & quomodo Ministri Ecclesiæ possint Oraciones Ecclesiæ publicas, & Sacrificia applicare, & offerre pro excommunicatis? Certum est, illicitè eos agere, saltem si in particulari publicas preces pro Excommunicato fundant. Palao *D. 2. p. 6. n. 4.* Ratio est, quia Ecclesia, privans ipsos his Spiritualibus bonis, consequenter fidelibus interdicit ne ea ipsis applicent, maximè cum hæc applicatio inutilis sit, atque frustranea.

Difficultas est, an in genere, & in communi licitum sit, pro his Oraciones publicas, & Missæ Sacrificium offerre? Variant DD. in suis Sententiis. Solvi difficultas potest ope distinctionis inter excommunicatos vitandos, & non vitandos. Pro Vitandis Oraciones publicæ, & Missæ Sacrificium etiam in genere, & in communi licitè offerri nequeunt, ut contra Sylv. *V. Excommunicatio 1. n. 2.* Marian. Socin. Senior. *in c. sacris n. 242. b. tit. Covar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 3.* melius docent Sayr. *l. 2. Thefaur. c. 4. n. 4.* Vafq. *de Excomm. dub. 2. Avil. p. 2. c. 6. D. 9. dub. 3.* Palao *D. cit. p. 6. n. 6.* Ratio est, quia Ecclesia bona sua propriis membris dispensare intendit, non verò iis, quos à se abjecit. Conf. nam si subsidia Ecclesiæ excommunicatis prodesse saltem in genere, non magis essent exclusi à Suffragiis Ecclesiæ, quàm alii fideles non excommunicati; nam etiam pro his speciali intentione non offeruntur. Neque obstat, quòd Ecclesia in die Parasceves publicè oret pro Hæreticis, & Schismaticis; nam id facit eo die, ut significet, Christi Passionem tunc representatam, quantum ex se est, ad omnes se extendere: imò quòd eo die pro illis oret publicè, & nullo alio, clarè indicat, se aliis temporibus nolle pro ipsis preces directè fieri. Interim tamen pro Hæreticis, & quibuscunque Excommunicatis preces fieri possunt indirectè, dum Oraciones publicæ instituuntur ad extirpationem Hæresum. Fidei dilanationem, unionem Ecclesiæ, Palao *n. 6. cit.*

Ex-

136 Extenditur Responsio data etiam ad casum, quo huiusmodi Excommunicatus contritus est, & per ipsum non stat absolvi, ut contra Sayr. c. 2. cit. n. 7. & alios rectius docent Sor. in 4. dist. 22. q. 1. art. 1. §. *atamen*; Suar. D. 9. sect. 3. n. 2; Coninck D. 14. dub. 7. diff. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 7. Palao p. 6. cit. n. 8. Pirhing n. 16. la Croix n. 207. & sumitur ex c. à nobis 23. & c. sacro 28. h. tit. Ratio est manifesta; quia Excommunicatio non pœnitentiã, sed absolute tollitur. atqui excommunicatione manente, manet etiam illius effectus. ergo &c. Neque hoc est contra Ecclesiæ benignitatem, cum cedat ad maiorem Censuræ reverentiã, & timorem, ut non cesset aliter, quam authentica absolute. Neque obest, quod Excommunicatus per contritionem fiat membrum vivum Ecclesiæ; hoc enim solum probat, quod communicet cum aliis fidelibus in Orationibus, & Suffragiis particularibus, ob quam communicationem orationes ejus redduntur gratiores DEO, & facilius exaudiuntur.

137 Quoad Excommunicatos non vitandos non pauci cum Sor. in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. concl. 2. §. hoc supposito. Bellarm. l. 2. de Miss. c. 6. Suar. D. 9. sect. 2. n. 18. Valq. de excomm. dub. 2. Avil. p. 2. c. 6. D. 9. dub. 3. putant, nec pro ipsis offerri Sacrificium Missæ, aut publicas preces posse. Rationem dant 1. quia Concilium Constant. communicationem cum Excommunicatis non denuntiatis indulgit, quæ cedere in fidelium utilitatem posset, atqui offerre Orationes publicas, & Sacrificium pro Excommunicatis in horum, & non aliorum fidelium utilitatem cedit. 2. idem Concilium expressit, nolle se ob id eam communicationem à se permissam favere Excommunicatis, faveret autem, si Orationes publicas, & Sacrificium pro ipsis offerri permitteret. 3. ipsa Excommunicatione excluduntur Excommunicati à communibus Ecclesiæ Suffragiis, Oblationibus, & Sacrificio. ergo contra Ecclesiæ intentionem facit, qui in his illos participes facit. Hæc sententia licet admodum probabilis sit, & teste Suar. l. cit. vera loquendo defacto, quidquid sit de absoluta Ecclesiæ potestate.

138 Nihilominus non improbabiler alii cum Henriq. l. 13. c. 11. n. 2. Ugolin. 1. de censur. tab. 2. §. 2. n. 3. Coninck D. 14. dub. 6. n. 10. Hurtad. D. 2. de excomm. diff. 4. n. 10. Palao p. 6. cit. n. 10. Wiestner hic n. 32. docent, permissum esse fidelibus pro Excommunicatis toleratis Orationes publicas, & Sacrificium offerre. probant 1. ex Conc. Const. cit. quod permittit fidelibus communicationem cum Excommunicatis non denuntiatis tam intus, R. P. Schmalsgrueber L. V. T. II,

quàm extra h. e. tam in communicatione externa humana, & Divina, quàm in communicatione interiori Orationum, & oblationum: & hoc ad tollendos scrupulos ob dubium, an hi, vel illi excommunicati sint. 2. Excommunicatis occultis Jure antiquo denegari non poterant Suffragia publica, ut colligitur ex c. cum non ab homine 14. h. tit. & fatetur Suar. l. cit. n. 19. & Jure novo à communicatione publica, & secreta fidelium solum exclusus est Excommunicatus denuntiatus & manifestus percussor Clerici. 3. sic facilius salvatur usus, & consuetudo piorum virorum, offerentium Missæ Sacrificium pro reductione Hæreticorum, & excommunicatorum pœnitentiã.

Neque obstant Rationes allatæ in 130 oppositum. Ad 1. & 2. nego, hanc in suffragiis communicationem non cedere in favorem fidelium; cedit enim ad sedandas eorum conscientias, ad gratiæ augmentum, ad commodum illorum etiam temporale, dum pro Sacrificiis, in hunc finem oblati, stipendia Sacerdotes accipiunt. Ad 3. dico Excommunicatum toleratum excludi ab Ecclesiæ communibus Suffragiis, quamdiu fideles nolunt cum ipso communicare; secus verò, si velint, non ob favorem excommunicati, sed suum.

Dub 2. an Sacramenta, quæ Excommunicatus extra casum n. 122. relatos recipit, valida sint? R. esse valida; quia Sacramentorum valor non ex Ecclesiæ voluntate, sed Christi institutione pendet. Excipitur Sacramentum Pœnitentiæ; nam cum valor istius Sacramenti à dispositione suscipientis pendeat, is verò, qui absque gravi causa contra prohibitionem Ecclesiæ absolvi à peccatis vellet, antequam absolveretur à Censura, non sit dispositus, sequitur Sacramentum invalidum esse.

Controversia est, an casu, quo Excommunicatus ex ignorantia, vel oblivione non manifestaret Censuram, nec Sacerdos ab ea absolveret, valida sit absolutio, si nullus in alio sit defectus? Negant validam esse Sylv. V. Confessio 1. q. 3. cas. 3. & V. Confessor 2. n. 12. Sor. in 4. dist. 22. q. 1. art. 1. fin. Valq. de excomm. dub. 4. Hurtad. de excomm. D. 2. diff. 3. n. 28. Fundantur 1. c. fin. de Cler. excomm. miss. ubi de Clerico Excommunicato Excommunicatione minori dicitur, si Sacramenta conferat, non carere virtutis effectû, cum non videatur à collatione, sed participatione Sacramentorum (quæ in sola consistit perceptione) remotus, atqui ligatus majori, Excommunicatione à receptione, & collatione Sacramentorum remotus est, ergo Sacramenta ab ipso recepta, & collata virtutis effectû carent. 2. Ecclesia per excommunicationem Excommunicatum separat à participatione Sacramentorum, quàm

tum potest, potest autem separare à Sacramento Poenitentiae, ita, ut quamvis illud recipiat, nullius effectus sit, sicut faceret, si Excommunicatum à Jurisdictione Sacerdotis excluderet. 3. Ecclesia vult, ut ab Excommunicati, maximè denunciati, communione abtineamus, sicut si Ethnicus esset, vel Publicanus. ergo intendit, ut bona Ecclesiae ipsi denegentur, sicut denegantur Ethnico, & Publicano. at Ethnicus, & Publicanus est incapax recipere Sacramentum Poenitentiae. ergo &c. 4.

absolutio data ab Excommunicato est omnino irrita. ergo & absolutionis receptio.

142 Sed his non obstantibus, dicendum, eo casu probabilius valere absolutionem. Ita Covar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 7. Navar. Man. c. 9. n. 7. Henric. l. 13. c. 12. n. 2. Suar. D. 10. de censur. sect. 3. n. 9. Coninck D. 4. dub. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 1. Palao tr. 29. D. 2. p. 7. n. 4. Pirhing hic n. 15. la Croix tom. 2. l. 7. n. 196. & 200. Ratio est, quia nullo Jure cavetur, irritum, & inane reddi Sacramentum ab Excommunicato susceptum, si nil aliud desit; quòd enim Jura Excommunicatum excludant à Sacramento, solum probat eum indebitè illa recipere, si sit Censura memor, & ab hac antea non absolvatur. Conf. quia nihil est, quod absolutionem irritet, & nihil deest, quod ad valorem ejus requiratur; adest enim sufficiens dispositio ex parte poenitentis, ut ponitur: & adest Jurisdictio ex parte absolventis; hac enim nullo Juris textu privatur absolvens, cederetque privatio haec in poenam innocentium Praelatorum, si ob Excommunicationem subditorum privarentur Jurisdictione antè in ipsos habita. Et esto, daretur hujusmodi privatio in Praelatis inferioribus, quòd Jura Jurisdictionem eorum quoad absolutionem Excommunicatorum suspendent, certè doctrina Adversariorum non procederet in Pontifice, si is aliquem Excommunicatum, non praemissa absolutione ab excommunicatione, abolveret; nam hujus Jurisdictionis excommunicatione poenitentis suspendi non potest.

143 Neque Argumenta in oppositum allata sunt efficacia. Ad 1. dico, eo Argumento probari nimium; probaretur enim, excommunicatum minori excommunicatione, si Sacramentum Poenitentiae inculpabiliter ab excommunicatione sua non absolutus, reciperet, invalidè illud recipere; quia per Censuram Sacramentorum receptione privatur, sequela autem est falsa. Ad 2. Ecclesia per excommunicationem non separat, quantum potest; aliàs non permetteret communicare cum non denunciato, & pro denunciatio preces privatas dicere. Ad 3. illud consilium est, non praecipuum, & intelligi debet, quantum fieri com-

modè potest; Ad 4. absolutio data ab Excommunicato vitando, extra articulum mortis, invalida est ex defectu Jurisdictionis: haec non deest in nostro casu, ut est ostensum.

Dub. 3. quando Excommunicatus licitè, & validè administrare possit Sacramenta? R. imprimis hoc potest in casu extremae necessitatis, cum absolvendus est moribundus, & copia alterius Confessarii deest. Extra hunc casum distinguendum est inter excommunicatum toleratum, & non toleratum. Ut toleratus licitè ministraret, sufficit sola fidelium petitio, quando ille in statu gratiae est, & absolutionem à Censura prius obtinere non potest. Rariùs excusatur non toleratus, & tum solum, quando si Sacramentum non ministraret, incurreret periculum mortis, mutilationis, infamiae, gravis jacturae honorum: tum enim, nisi in contemptum Censurae comminatio ista fiat, potest Sacramenta ministrare licitè, quae validè ministrare potest; quia non praesumitur Ecclesia, quae est pia Mater, velle suis Legibus cum tanto dispendio obligare.

Idem excommunicatus in eadem extrema necessitate potest periclitanti conferre Sacramentum Baptismi; quia hic omnibus necessarius est. De caeteris Sacramentis, praesertim Eucharistiae, & Extremae unctionis controversum DD. Satis convenit inter eosdem, Eucharistiam, vel extremam unctionem posse, & debere conferri etiam ab excommunicato in eo articulo, quando moribundus Sacramentum Poenitentiae non potest suscipere; quia cum quodlibet Sacramentum ex attritu facere possit contritum, continget aliquando, ob receptionem Eucharistiae, vel Extremae unctionis obtineri salutem, quae non obtineretur, praedictis Sacramentis non receptis.

Difficultas est, cum Sacramentum Poenitentiae aegroti ministratum est. Negant, eo casu aliud Sacramentum aegroti ab excommunicato vitando posse conferri, Avil. p. 2. de censur. c. 6. D. 3. dub. 3. concl. 4. Hurtad. D. 4. de censur. diff. 2. n. 22. Rationem dant, quia haec Sacramenta per se non sunt necessaria ad salutem, cum non sint per se instituta ad peccati mortalis remissionem. Alii cum Suar. D. 11. sect. 1. n. 17. §. 23. & Palao tr. 29. D. 2. p. 8. n. 7. §. 8. distinguunt, & concedunt, ab Excommunicato vitando eo casu ministrari aegroti posse Eucharistiam; quia licet non sit necessaria necessitate mediè, est tamen maximè necessaria, ut adjuvetur aegrotus, & vires recipiat ad suggestiones Daemonis in illo articulo superandas; quo Beneficio meritò praesumitur Ecclesia non velle privare aegrotum; si enim ab excommunicato vitando

jus perfectum habeat, ergo &c. *Conf.* à pari: nam si Beneficii rite sibi collati possessionem excommunicatus accipiat, vel alium mittat in possessionem possessio, & in possessionem missio valida est, ut ex communi testatur Azor *l. cit. q. 10.* quia tam possessio, quam in possessionem missio est quid facti, non juris.

151 Neque obstant Argumenta contraria. *Ad 1.* Beneficium per collationem acquiritur primo, & per se, per acceptationem verò minus principaliter, & quasi defacto: ad primum inhabilitant Jura, non ad secundum, Beneficium collatum, si Collatarius moriatur ante acceptationem, non vacat denuo, quia nondum plene, & perfecte illud acquisivit. *Ad 2.* Episcopus eo casu repellitur, quia per Consecrationem confertur jus; at per acceptationem Beneficii aliunde oblatum acceptatur. *Ad 3.* Excommunicatus est persona indigna ad acceptandum Beneficium tempore excommunicationis collatum, non verò ad acceptandum Beneficium, collatum tempore, quo nondum erat excommunicatus: aliàs etiam non posset retinere Beneficium, quod habuit ante excommunicationem.

152 Dub. 3. utrum excommunicato valide possit conferri Pensio? *Certum est,* non valere collationem Pensionis Ecclesiasticae, quæ datur Clerico ob aliquod munus Spirituale exercendum, uti est, quæ designatur Vice Rectori; Vicario Episcopi &c. Palao *p. 10. cit. n. 6.* estque eadem ratio, quæ de Beneficio; nam ob excommunicationem est incapax exercere munus illud, ob quod datur Pensio; igitur etiam est incapax pensionis.

153 Major difficultas est de Pensione, quæ datur Clerico resignanti Beneficium, permutanti illud, lite cedenti, sustentationem non habenti, Communis sententia teste Palao *n. 7.* docet, collationem hujusmodi Pensionis, excommunicato factam, esse irritam. 1. quia naturam Beneficii imitatur, & loco illius succedit, cum non detur, nisi Clericis. 2. quia Clericus excommunicatus est incapax cujusvis Clericalis privilegii. 3. quia in collatione hujus Pensionis solet Pontifex absolutionem à Censuris præmittere: quod frustraneum esset, si Censuræ prædictam collationem non impedirent.

154 Sed probabilitate non caret, ejusmodi Pensionis collationem excommunicato factam validam esse. Ita Sa *V. Homicida n. 21.* Suar. *D. 44. de Censur. sect. 3. n. 7.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 3.* Palao *l. cit. n. 8.* Wiestner *hic n. 38.* la Croix *tom. 2. l. 7. n. 220.* & facit Declaratio S. Congr. ad *ss. 14. c. 7.* dicens, hoc Decretum de incapacitate Homicidæ ad Beneficia, non extendi ad Pensionem, Ratio est, quia nulli-

bi habetur, Pensionem excommunicato collatam nullam esse.

Neque urgent Argumenta in oppositum. *Ad 1.* sola Pensio, quæ Practimonium est, vel quæ ob exercitium Spirituale conceditur, perfecte naturam Beneficii imitatur: unde satis est, Decretum pœnale, & irritativum Beneficii ad hanc extendere, quæ purè Spiritualis est, talis autem non est, de qua hic est sermo. *Ad 2.* Pensio hæc non est privilegium merè Clericale, cum sit temporalis duntaxat. *Ad 3.* absolutionem concedit Pontifex, tum ne illius Rescriptum invalidum sit *c. ipso Jure 1. de Rescript. in 8.* tum ne repellatur excommunicatus in Judicio à petenda Pensione.

Dub. 4. quomodo excommunicatio privet fructibus, & provenibus Beneficii Excommunicatum? & distinguendum, quo tempore Beneficium acquisierit excommunicatus, an tempore excommunicationis, an ante illam. Si tempore excommunicationis, cum acquisitio Beneficii nulla fuerit juxta dicta *n. 147.* etiam nullum acquiratur jus ad fructus ejusdem nisi excuset bona fides; tunc enim, si putet, se verò titulo Beneficium possidere, fructus, tali bona fide consumptos, non tenetur restituere, nisi in quantum factus est ditior, ut tenent Suar. *D. 13. sect. 1. n. 3.* Coninck *D. 14. dub. 9. n. 71.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 8.* Palao *D. 4. cit. p. 11. n. 13.* cum aliis. At si Beneficium legitime obtinuit, & postea in excommunicationem incidit, difficultas est, an ante Judicis sententiam ipso jure excommunicatus privetur fructibus Beneficii.

Ipso Jure Beneficii sic obtenti fructibus privatum esse docuerunt post *Imolam, Decium, Francum, Covarruviam Sayr. de Censur. l. 2. c. 5. n. 24. § 30.* Suar. *D. 13. sect. 2. n. 2.* Gutier. *l. 1. q. 99. can. c. 1. n. 70.* Garc. *p. 7. de Benef. c. 13. n. 90.* Monnet. *de Distrib. p. 2. q. 15. concl. 1. n. 18.* Moventur 1. per textum *c. pastoralis 53. §. verum de Appellat.* ubi subtractio fructuum denuntiationi æquiparatur, igitur sicut Excommunicatio post se trahit denuntiationem, ita etiam subtractionem fructuum. 2. per *c. cit.* sicut non obstante Appellatione interposita, excommunicatus denuntiaripotest, ita etiam privari fructibus. Prius autem ideo, quia excommunicatus per Denuntiationem amplius non ligatur, ut ibidem dicitur, ergo nec per privationem fructuum, ligaretur autem denuo, si sententiã ad hanc inducendam foret opus, ergo &c. 3. in eodem cap. dicitur, *illi proventus Ecclesiæ merito subtrahuntur:* quod verbum *Subtrahuntur* indicat sententiam latam, non ferendam; nam explicari potest, *Subtrahuntur per Legem, non per Judicem,* cum

cum nullius iudicis fiat mentio. 4. idem textus subtractionem fructuum comparat privationi communicationis cum fidelibus, atqui hæc privatio ipso jure inducitur per excommunicationem, ergo & fructuum subtractio.

158 Sed verius excommunicatum ipso jure & ante sententiam privatum esse fructibus, & proventibus Beneficii rite acquisiti, negant Gloss. in c. cit. V. *subtrahuntur*, Navar. de Restit. l. 2. c. 2. n. 243. Valq. de Benef. c. 3. §. 3. dub. 4. Cornick D. 14. dub. 9. diffi. 3. concl. 2. Hurrad. D. 8. de excomm. diffi. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 9. Bonac. p. 2. §. 2. n. 2. Palao D. 2. cit. p. 11. n. 4. Englbic n. 61. Wiestner n. 20. Reiffenstuel n. 67. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 206. Ratio est, quia poena privationis fructuum, utpote gravissima, adtruenda non est absque expresso textu. atqui textus c. *pastoralis* cit. eam poenam non infert, sed verbum *subtrahuntur* potius actionem spoliationis significat, quæ fit ab homine, non à Lege. *Conf.* quia excommunicatio non affert secum denuntiationem, sed constituit excommunicatum dignum, ut denuntietur, appellatione remota, ergo similiter non inducet secum ipso jure privationem Ecclesiasticorum proventuum, sed constituet excommunicatum dignum, ut ei fructus subtrahantur.

159 Dixi 1. fructibus Beneficii; nam ipso Beneficio, ante excommunicationem oborto, ob excommunicationem non privatur excommunicatus, licet privari possit, si forte in excommunicatione inordefcat, & contumacia gravis sit. Engl n. 60. hic, Wiestner *ibid.* n. 37. Fructuum autem nomen hic accipi debet specificè, & prout fructus contradistinguuntur à Distributionibus quotidianis; nam Distributionibus quotidianis ipso jure privati excommunicatio. Ratio est, quia dantur pro præsentia, ita, ut absentes à Divinis Officiis eas non percipiant. atqui excommunicatus nequit interesse Divinis Officiis, ergo &c. Garc. p. 7. de Benef. c. 13. n. 8. Monet. de distrib. q. 15. n. 18. Wiestner n. 39. Reiffenstuel n. 66.

160 Dixi 2. ipso jure, & ante sententiam; nam post sententiam condemnatoriam ad restituendos fructus obligatur fructibus cedere. *Excipitur* 1. si pauper sit? nam cum prædicti fructus Ecclesiæ, vel pauperibus sint applicandi, excommunicatus potest etiam eos applicare sibi, nisi forte certo operi pio justus sit applicare. *Excipitur* 2. si iniuste, & invalide sit excommunicatus, & condemnatus; nam eo casu nulla est excommunicatio, atqui, ut Regula communis ait, quod nullum est, nullum producit effectum. Idem dicendum pro-

babiliter putat Palao p. 11. cit. n. 9. casu quo excommunicatio est injusta, sed tamen valida, dicitque eo casu excommunicatum posse recuperare fructus non solum à Judice, sed ab iis, quibus applicati sunt; quia esto, validè sint applicati, sunt tamen reparabiliter applicati: & ratio est, quia Lex Justitiæ obligat revocare sententiam injustam, & ejus effectus, atque in statum pristinum omnia, quoad fieri potest, reducere. *Excipitur* 3. casu, quo excommunicato petenti absolutio negatur injustè. Palao n. 12. ratio est, quia eo casu injustè impeditur, ne Choro assistat, vel officium suum præstet.

Si justè negetur absolutio, Decius 161 Ugolinus, Sayrus, Henriquez, Layman, & alii putant, fructus correspondentes Officio, eo tempore exhibendo, excommunicatum obtinere; quia tunc non præstat Officium, eò quod sit impeditus, sicut si ob infirmitatem, cujus tu causa fuisti, impediaris; nam obinde non amittis Beneficii tui fructus. Sed melius id negant Suar. D. 13. sect. 2. n. 17. Bonac. D. 2. de Censur. q. 2. p. 4. §. 2. Palao l. cit. n. 14. Ratio est, quia poenitentia non tollit excommunicationem, neque sententiam justam infirmat, tamen moveat Judicem, ut absolutionem præstet. Unde disparitas est cum infirmitate; nam infirmitas ex se non est impedimentum culpabile Officii Ecclesiastici exequendi, neque ex se est impedimentum: secus verò excommunicatio quæ ex se est culpabile impedimentum.

Ad Argumenta n. 157. allata responderi facile potest. *Ad* 1. ut denuntiatio indiget Officio Judicis, ita etiam subtractio fructuum. *Ad* 2. Pontifex diversa ratione in c. *pastoralis* cit. movetur, ut possit excommunicatus, non obstante Appellatione, denuntiare, & ut possit privari fructibus: ad primum movetur, quia denuntiatio non est novum vinculum; ad alterum, quia excommunicatione communio Ecclesiæ subtrahitur. *Ad* 3. jam dictum est, verbum *subtrahuntur* significare actionem spoliationis, quæ fit ab homine. *Ad* 4. subtractio fructuum ex privatione communionis oritur, sed non ipso jure, sicut nec denuntiatio.

Dub. 5. quomodo excommunicatio privet jurisdictione Ecclesiastica? *Certum est*, quemlibet excommunicatum privatum esse jurisdictione Ecclesiastica, ita, ut licitè eam exercere non possit. Colligitur ex *can. audivimus* 4. *caus.* 24. q. 1. c. *ad probandum* 24. de Sent. *Et* re jud. c. *Romana* 1. de suppl. negl. Prælat. in 6. c. *Romana* 1. de Offic. Vicar. in 6. c. *si is cui* 10. de Offic. Deleg. in 6. Ratio est, quia Jurisdictionis Exercitium est præcipua cum fidelibus communicatio. Et id verum est

est etiam de excommunicato tolerato; nam hic mortaliter peccat, si exerceat actum Jurisdictionis Ecclesiasticæ, nisi fuerit à fidelibus ad hoc requisitus.

¹⁶⁴ *Difficultas est*, utrum excommunicato, durante excommunicatione, Jurisdictio sit omnino adempta, an solum prohibitus illius usus? Conveniunt DD. omnes, Jurisdictionem Ecclesiasticam excommunicato vitando esse omnino ademptam. Atque hinc invalida 1. est Sententia ab eo lata *c. ad probandum cit.* 2. Absolutio dispensatio, facultatis concesso pro Sacramentis administrandis; quia sunt actus Jurisdictionis. 3. Delegatio Jurisdictionis pro foro externo alteri non excommunicato facta: secus est de Jurisdictione fori interni; hæc enim, quia est gratia facta, ob excommunicationem postmodum incursum à Delegante non suspenditur etiam re integra. Palao *D. 2. p. 13. n. 10.* & ab hoc *cit.* 4. collatio Beneficii *c. un. ne sed. vacin 6.* sub quo nomine etiam venit Electio ad Beneficia, Præsentatio, Nominatio, Postulatio, Institutio, possessionis concessio, si hæc fieri debeat per actum aliquem Jurisdictionis; quia si hunc non requirit, ut plerumque contingit, valida est possessionis concessio, tamen ab excommunicato vitando fiat, cum non sit aliquid Juris, sed facti tantum. Palao *l. cit. n. 11. & seqq.* & apud hunc *cit.* 5. Resignatio Beneficii facta in favorem tertii, ut volunt Covar. in *c. alma p. 1. §. 7. n. 9. Suar. D. 14. de Censur. sect. 2. n. 35. Filiuc. de excomm. c. 6. q. 9. n. 163.* quia ita resignans videtur actum Jurisdictionis exercere, & Beneficium aliquo modo Resignatario conferre, sicut eligens, & præsentans. Sed Bonac. *D. 2. de Censur. q. 2. p. 9. n. 7.* Palao *l. cit. n. 26.* & alii existimant, hujusmodi resignationem esse validam; quia ultra Beneficii cessionem solum continet designationem personæ in Beneficium providendæ, ex cujus designationis vi nullum jus designato conceditur, cum integrum jus in Beneficium retineat designans, quousque designatus provifus sit à Pontifice. ergo &c.

¹⁶⁵ *Controversia moveri posset* quoad Excommunicatum toleratum, an iste Jurisdictionem Ecclesiasticam exerceat validè, quando à fidelibus contra ipsum exceptio non opponitur. *Ratio dubitandi est*, quia in Concil. Constant. *Extrav. ad evitanda* excommunicato tolerato tantum factus est favor, quatenus fideles eorum communicationi volunt uti. *Sed dicendum*, excommunicato tolerato nullatenus ademptam esse Jurisdictionem, sed illius actus ipsum validè exercere, quamdiu à fidelibus contra ipsum non excipitur. Navar. *Man. 4. 27. n. 21.* Covar. in

*c. alma p. 1. §. 7. n. 9. Suar. D. 11. sect. 4. n. 9. & D. 14. sect. 2. n. 3. Gutier. l. 1. can. 99. c. 1. n. 82. Less. l. 2. de Just. c. 29. dub. 7. n. 17. Coninck D. 14. dub. 10. pr. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 13. Bonac. D. 2. de censur. q. 2. p. 5. n. 3. Palao p. 13. cit. n. 3. Vallens. hic §. 3. n. 4. Pirhing n. 12. Reiffenstuel n. 70. la Croix tom. 8. l. 7. n. 196. & n. 217. & sumitur ex *c. exceptionem 12. de except. & c. pie 1. eod. in 6.* Ratio est, quia cum Ecclesia permittat fidelibus communicationem cum Excommunicatis toleratis tum in Divinis, tum in humanis, acti excommunicati non essent, conservare in illis Jurisdictionem debet, ut apti, & expediti sint ad hanc cum fidelibus communicationem.*

Ex quo sequitur, si fideles excommunicationem objiciant, & ob illius causam contra excommunicatum excipiant, eumque à se repellant, nullius valoris esse actum ab excommunicato factum. Ut verò exceptio hujusmodi teneat, excipiens excommunicationis speciem, & ejus authorem manifestè debet probare intra octo dies *c. pie cit.* Si non probet excipiens, vel si nullus excipiat, excommunicatus toleratus Officium tam Judicis, quam Parochi validè exercere potest, atque aded lites decidere, causas judicare, absolvere, dispensare &c. Et extenditur probabilius hoc etiam ad exercitium Jurisdictionis coactivæ, ita, ut possit præcepta dare, & excommunicationem ferre in subditos. Gutier. *v. 1. cit. n. 81. Coninck dub. 10. cit. n. 11. Bonac. n. 4. Palao n. 6.* Idque verum est, non tantum, quando excommunicatio est occulta, sed etiam, quando non est occulta, quia post *extrav. ad evitanda cit.* quilibet excommunicatus toleratus eodem jure censetur, quo jure censebatur jure antiquo occultus. isto autem jure excommunicatus occultus retinebat Jurisdictionem, quousque per exceptionem elideretur *c. exceptionem, & c. pie cit.* ergo &c.

Quæritur 6. quot modis excommunicatio fidelium communicatione privet in Civilibus? 2. modi sunt tres, 1. privat excommunicatum communicatione forensi. 2. usu quocunque Officii politici. 3. quacunque obligatione Civili, & Contractu.

Dub. 1. quomodo excommunicatio privet communicatione forensi? *U.* exploratum est apud omnes excommunicatum privari omni actu pertinente ad iudicium. Quapropter 1. nequit esse Judex, de quo dictum est *Libr. 1. Tit. 32. n. 3. 7. Lege prohibentur*: quod extenditur etiam ad Arbitros, secundum dicta *Libr. 1. cit. Tit. 43. n. 12.* 2. nequit esse actor, prout dictum est *Libr. 2. Tit. 1. n. 32. & seqq.* 3. pro-

3. prohibetur ab advocando. *Libr. 1. Tit. 38. n. 7.* 4. non potest constitui Procurator. *Libr. 1. Tit. 38. n. 9.* 5. non admittitur ad testimonium dicendum in judicio. *Libr. 2. Tit. 20. n. 26. § 27.* 6. interdicitur Officio Tabellionis. *Libr. 2. Tit. 22. n. 5. §. quartus.*

168 Quæ omnia intelligenda sunt de Excommunicato vitando; nam si toleratus sit, acta, quæ fiunt à tali Judice, valorem habent, licet excipi contra ejusmodi Judicem possit. 2. potest esse actor, nisi pars adversa ab agendo eundem repellat opposita Exceptione. 3. si à fidelibus ad postulandum pro se invitetur, nec à Judice repellatur, licet, & validè exercet Officium Advocati. 4. constitui Procurator potest: imò etsi vitandus sit, constitutio ejus illicita quidem, valida tamen est probabilius, cum nullibi reperitur irritata, §. si pars adversa contra eum non excipiat, aut Judex ipsum non repellat, licet, & validè testis est in Judicio; quia actus testificandi ex natura rei in favorem alterius ordinatur. 6. Si sit Tabellio, ad petitionem aliorum validè & licetè conficit Instrumenta, & Scripturas sui Officii. *Exspicitur*, quando ad valorem actus, & obligationem inducendam Scriptura requiritur, ut in Testamento contingit, in Sententia definitiva Judicis, & similibus; quia actus ille firmitatem, & perpetuitatem expostulat irrefragabiliter, quam tamen dare eidem excommunicatus non potest, cum possit contra eundem excipi. *Laym. l. 1. tr. 6. p. 6. c. 2. n. 15. Palao tr. 29. D. 2. p. 14. §. 2. n. 20. Pirhing hie n. 20. §. preterea.*

169 Reus non arceatur à Judicio, esto, sit Excommunicatus vitandus, prout dictum est *Libr. 2. Tit. 1. n. 33.* Unde 1. trahi ad Judicium potest *c. intelleximus 7. de Judic. no.* ut ibi dicitur, *videatur de sua malitia commodum reportare.* 2. positâ presentia in Judicio, potest respondere ad omnia sibi objecta, testes, & instrumenta in sui defensionem producere, Judicem, Advocatum, Scribam, & Procuratorem eligere: quin imò etiam Exceptionibus Dilatoris uti, si hæc ad defensionem illius dirigantur. Item potest appellare; nam Appellatio est quædam Juris defensio ad gravamen removendum, est autem Excommunicato Jure naturæ permessa omnis defensio *c. dilecti 8. c. dilectæ 10. & c. seq. de except.* 3. etsi convenientissimum sit causam suam agere per Procuratorem, ut hoc modo Excommunicationis effectus rectius observetur, nihil tamen impedit, quo minus citatus ad Judicium per seipsum ibi comparere possit, *Palao n. 26. Vallens. §. 3. n. 6. la Croix n. 273. & dictum est Libr. 2. Tit. 1. n. 36.* Ratio est, quia *c. dilecti 8. & c. fin. eod.* permittitur

Excommunicato absolūtè potestas respondendi in judicio. non igitur permissio ista restringi debet.

Dub. 2. quomodo excommunicatio privet Officiis publicis? *Certum est* his privari excommunicatum, utpote qui à communione fidelium separatus est. Difficultas tamen quadruplex moveri potest. Et 1. quidem, an excommunicatus prohibetur etiam exercere Officium Tutoris, Curatoris, Hospitalarii, & similibus? Putant aliqui, non solum illicitè, sed etiam invalidè hæc Officia exerceri; quia Officia ista, etsi Jurisdictionem non habeant, tamen autoritate publica constituuntur. Rectius tamen Suar. *D. 16. de censur. scilicet. 2. per totam, Palao D. 2. cit. p. 15. n. 1.* & alii tenent contrarium; nam esto, Tutor, Curator, Hospitalarius autoritate publica constituantur, non tamen in utilitatem publicam, sed privatam, quæ autem in utilitatem privatam constituuntur, etsi autoritate publica, irrita non sunt, nisi excipiantur; aliàs etiam irrita essent acta à Procuratore, Actore, Advocato &c. excommunicatis, contra communem sententiam, quippe cum etiam istorum Officia autoritate publica sint constituta.

Difficultas 2. est, an valida sit assistentia Parochi excommunicati in contractu Matrimoniali? Ad quam difficultatem *libr. 4. Tit. 3. n. 173. §. quod, seqq.* respondi, validam esse, etiam si Parochus talis sit excommunicatus non toleratus; quia hæc assistentia, etsi fiat autoritate publica, non tamen est actus Jurisdictionis, cum etiam ab invito sufficienter præstetur, sed est executio cujusdã conditionis à *Irid.* requisitæ pro valore matrimonii.

Difficultas 3. an valida sit licentia à Parocho excommunicato data alteri Sacerdoti ad assistendum Matrimonio? Ad hanc *Tit. 3. cit. n. 184.* respondi affirmativè: quod procedit, etiam si talis licentiam dans sit excommunicatus non toleratus; quia concessio hujus facultatis non est actus Jurisdictionis, sed domini, sicut est qualibet Procuratoris constitutio, cum Parochus dans hanc licentiam nihil faciat, quam quoddã potestatem assistendi, quam habet, in alterum subroget, atqui hæc potestas, in Parocho residens, non est Jurisdictio, ergo nec illius in alterum subrogatio.

Difficultas 4. an admissio, seu receptio Professionis Religiosæ, facta à Prælato excommunicato, sit valida? *v. valere, Sanch. l. 5. mor. c. 2. n. 78. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 13. fin. Palao p. 15. cit. n. 4. la Croix n. 214.* Ratio est, quia admissio hæc non est actus Jurisdictionis propriæ, sed cujusdã Superioritatis usus, competens Prælato ratione sui Officii; aliàs

foemina, & Laicus, qui Jurisdictionis Ecclesiasticae incapaces sunt, non possunt admittere Professionem. Ob eandem rationem etiam valida est commissio admittendi Professionem facta à Praelato excommunicato.

174 Dub. 3. quomodo excommunicatio privet potestate contrahendi, & obligandi civiliter? *Certum est*, interdictum excommunicato quemlibet cum fidelibus contractum inire; quia contrahendo cum illis communicat. *Difficultas est*, an casu, quo contractum inire excommunicatus cum non excommunicato, contractus iste sit firmus, & obligationem utraque inducat? *Hofstiensis*, & alii quidam relati à Socin, in c. sacris n. 438. b. tit. censent esse validos, si facti sint in favorem aliorum contrahentium non excommunicatorum; secus verò, si in favorem excommunicati. *Rationem dant* 1. quia Legibus prohibentur, atqui quod Legibus pugnat, æquum non est, ut Legibus ipsis subveniatur; & hinc l. non dubium §. C. de LL. Imperatores, Generaliter, inquirunt, imperamus - ut ea, quae Lege fieri prohibentur, si fuerint facta, non solum inutilia, sed pro infectis etiam habeantur. 2. si excommunicatus petat in Judicio executionem Contractus in excommunicatione iniri, non auditur, sed repellitur, ij verò, qui cum ipso contraxerunt, audiuntur, & agere contra ipsum possunt; pia 1. de except. in §. ergo signum est, contractum in excommunicationi favorem non tenere, bene tamen in aliorum commodum. 3. specialiter videtur irritus esse contractus Matrimonii ab excommunicato iniri; nam per hunc contractum obligant se conjuges ad mutuum communicationem, atqui excommunicatus non potest se obligare ad communicandum alteri; quia omnis communicatio est ipsi prohibita, ergo &c.

175 Sed melius validos esse Contractus, ab excommunicato tempore excommunicationis initos, docent Abb. in c. ad probandum n. 2. de sent. & rejud. Covar. in c. alma p. 1. §. 1. n. 9. Sayr. l. 2. de excomm. c. 9. n. 11. Vasq. de excomm. dub. 8. Conn. k D. 14. dub. 12. n. 119. Palao D. 2. cit. p. 16. n. 3. la Croix tom. 8. l. 7. n. 280. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 208. Ratio est, quia nullus reperitur textus, ex quo hæc irritatio possit colligi; nam esto, interdicatur Legibus, non tamen hoc ipso irritatur. Atque hinc 1. valet Emptio Venditio, Locatio Conductio &c. ab excommunicato facta, ut colligitur ex can. quoniam multos 103. caus. 11. q. 3. & c. si verè 34. b. tit. 2. valet donatio tum ab excommunicato, tum ipsi excommunicato facta c. inter dilectos 8. de Donat. 3. quamvis excommunicatus vitandus illicitè

conficiat testamentum vocando testes, & cum illis, ac Notario communicando, ita tamen confectum valet, cum nullo Jure sit irritatum; aut excommunicato adempta factio Testamenti. 4. à fortiori sequitur, excommunicatum vitandum heredem institui posse; minus enim requiritur ad capiendum ex Testamento, quam ad Testamentum conficiendum, cum plurimi incapaces sint testandi, non tamen, ut hæredes instituantur.

Neque contrarium evincunt Argumenta opposita. Ad 1. Lex illa intelligi debet, quod pro infectis, & irritis haberi debeant, quæ sunt contra Jus irritans, & annullans, non verò illa, quæ sunt duntaxat contra Jus prohibens. Ad 2. Excommunicatus non repellitur eò, quod contractus, quem in excommunicatione inijt, invalidus sit, sed quia, donec absolvetur à Censura personam standi in Judicio non habet; hinc ubi ab ea est absolutus, agere in Judicio potest pro obligatione sibi excommunicato facta, ut alii cit. notat Palao n. 3. cit. Ad 3. Excommunicati, contrahentes Matrimonium, obligari possunt ad mutuam cohabitationem absolute, quod sufficit, ut Matrimonium subsistat, quamvis fortè obligare se nequeant ad cohabitationem, stante Excommunicatione, Accedit, quia excommunicatio non impedit conjugalem convictum, postquam contractum est Matrimonium, igitur etsi excommunicati contrahendo peccent, contractus tamen validus, & firmus est.

Quæritur 7. quibus actionibus privetur excommunicatus, dum privatur communicatione Politica? 1. ista Versu hoc comprehenduntur.

Os, orare, vale, communiò, mensa negatur.

Oris nomine intelligitur osculum pacis, & inde DD. extendunt ad amplexus, missionem, & receptionem munerum, & generaliter ad quodlibet benevolentiae signum maxime verò ad collocationem cum Excommunicato, sive deinde illa fiat palam, sive clam, sive verbis, sive scripto, seu litteris, nutibus, vel aliis signis. Per verbum Orare intelligitur prohibita quælibet participatio cum excommunicato tum in Sacramentis, tum in Sacrificio Missæ, tum in Officiis Divinis, tum in aliis precibus, & Orationibus: de quo supra à n. 126. Per verbum Vale prohibetur quælibet honorifica salutatio, utpote quæ Excommunicatus indignus est. Probabile tamen est licitum esse assurgere excommunicato, caput illi aperire, locum concedere; licet enim hæc sint quædam exterior salutatio, consuetudine tamen videntur habere rationem salutationis non tam voluntariæ, quam necessariæ, non ut

per ista excommunicatus honoretur, sed ne inhonoretur, & contemni videatur: quod a fortiori procedit, si excommunicatus teprius saluet; tunc enim refutatio videtur debita ob priorem excommunicati salutationem. Nomine *Communis* & *Mensa* prohibetur quilibet Societas, & communicatio in negotiis peragendis, in habitatione, in convictu, in itinere, in mensa, & similibus. Debet autem participatio ista esse formalis, i. e. per modum unius; secus, si casu in eadem domo, itinere, vel mensa excommunicatus cum non excommunicato incidat. *Suar. D. 15. sect. 1. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. q. 2. n. 16. Palao D. 2. cit. p. 17. n. 5. Puhng hic n. 21. not. 3. Engl. n. 47. Reiffenstuel n. 142. & seqq.*

178 Dub. 1. sub qua culpa fidelibus communicatio cum excommunicato, & excommunicato cum fidelibus non excommunicatis prohibita sit? *¶* mortaliter peccari in sequentibus casibus. 1. si cum Excommunicato non excommunicatus, aut vicissim communicet in rebus Divinis, & Officio Divino saltem publice dicto. *Palao D. 2. cit. p. 18. n. 1. Wiestner hic n. 62. Reiffenstuel n. 148. la Croix tom. 2. l. 7. n. 196.* Ratio est, quia hæc communicatio, utpote maxima, directe prohibetur ex vi Excommunicationis. *Dixi saltem publice dicto*; nam communicatio in Officio Divino privatim dicto probabilius per se non est culpa mortalis, utpote quæ non primo, & per se ex vi Excommunicationis, sed secundario solum prohibita est, & propterea in materia communicationis non videtur esse res gravis. *Palao n. 2. & apud hunc Covar. Vassq. & c.*

179 2. Si communicetur cum excommunicato à Summo Pontifice; tunc enim communicans, præter peccatum mortale, incurrit etiam Excommunicationem majorem, ut colligitur ex *c. significavit 18. h. tit.* & notant *Sylv. V. Excommunicatio 5. n. 22. Navar. Man. c. 27. n. 98. Henricq. l. 13. c. 8. n. 2. Avil. p. 1. de censur. c. 6. D. 10. dub. 2. Palao p. 18. cit. n. 4. Puhng n. 96. Wiestner n. 62. Reiffenstuel n. 148.* Requiritur tamen ad hanc Excommunicationem, & peccatum mortale incurrendum plures conditiones, ut cum *Henricq. Avil. Palao, Pirhing l. cit.* advertit *la Croix n. 192.* nam communicans debet esse Clericus, & debet communicare in Divinis non utcumque, sed admitendo Excommunicatum spontè, liberè, & voluntariè sciensque, à Papa esse Excommunicatum nominatim, & insuper denunciatum.

180 3. Siquis cum Excommunicato communicet in crimine criminoso *c. nuper 29. v. in secunda, c. si concubine 55. h. tit. & c. statumus 3. eod. in 6.* Censetur *¶* P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

autem communicare in crimine criminoso, seu in crimine, ob cuius causam aliquis Excommunicatione percussus est, si consilium, auxilium, vel favorem præstet, ne ab eo delicto resipiscat. Talis præter peccatum mortale incurrit etiam Excommunicationem majorem, si sciat hanc pœnam communicantibus esse impositam, & is, cum quo communicat, sit excommunicatus nominatim; non enim sufficit, etsi sit Clericus percussor manifestus: imò nec sufficit esse excommunicatum nominatim, nisi etiam sit denunciatus; nam post *Extrav. ad evitanda cit.* solos denunciatos vitare tenemur. *Palao p. 18. cit. n. 5. Barbof. in c. nuper cit. n. 3. & 5. Pirh. hic n. 128. not. 1. & n. 129. not. 2. Reiffenstuel n. 149. la Croix, n. 283.*

4. Si communicet aliquis cum Excommunicato post latam sententiam contra participantes; nam hic, præterquam quòd peccet mortaliter, etiam incurrit Excommunicationem majorem, uti constat ex *c. quod in dubiis 30. v. secus autem h. tit. Abb. ibid. n. 3. Barbof. n. 4. & 5. Pirhing n. 133. not. 2. & n. 136. not. 5.* Ut tamen hanc Excommunicationem communicans incurrat, debet 1. moneri, non quomodocumque, sed monitione trina *c. statumus cit.* 2. moneri debet speciatim, & figillatim; nam ex sola generali relatione contra participantes, ut solent iudices frequententer uti, nullo modo communicans ligatur excommunicatione majori; quia *c. statumus cit. c. constitutionem 9. & c. statutum 13. h. tit. in 6.* expressè deciditur, ferendam esse excommunicationem hanc adversus personas singulares, & expressas.

Extra hos casus solum sub culpa veniali prohibetur communicatio cum Excommunicato, incurritque communicans tantum Excommunicationem minorem. *Navar. Man. c. 27. n. 29. Bonac. tom. 1. D. 2. de excomm. p. 6. n. 5. Wiestner hic n. 62. Reiffenstuel ibid. n. 148.* Neque obstat *can. Excommunicatos 17. caus. 11. q. 3.* ubi asseritur, communicantem cum Excommunicato simili Excommunicationi subjacere. si igitur simili Excommunicationi, ergo majori: conf. peccat mortaliter. Nam, ut bene advertit *Covar. in c. alma p. 1. §. 3. n. 3.* textus ille non est intelligendus de similitudine omnimoda, & æquali, sed secundum proportionem, ita, ut sensus sit, sicut ille est excommunicatus Excommunicatione majori, sic communicans cum illo innodatur Excommunicatione minori.

Dub. 2. quibus casibus licita sit communicatio cum Excommunicato denunciato? *¶* hos sequenti versu comprehendendi.

Utile, lex, humile, res ignorata, necesse,

Ec

Igi-

Igitur **I.** excusat *Utilitas* tam Spirituales, quam corporalis. Ob Spiritualem utilitatem excommunicati licet Excommunicato consilia salutaria præbere, concionem coram illo facere *arg. c. responso 43. b. tit.* ob spiritualem utilitatem fidelium autem licet istis consilium ab Excommunicato petere, si alius non adit, qui æquè bene dare possit. Similiter ob utilitatem temporalem licet Excommunicato Eleemosynam facere, & ab ipso recipere, debitum ei solvere, & ab ipso exigere. *Suar. D. 15. de censur. sect. 4. n. 8. Avil. p. 2. c. 6. D. 11. dub. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 16. Palao tr. 29. D. 2. p. 19. n. 2. Vallens. hic §. 2. n. 1. §. dixi. Engl. n. 48. Pirhing n. 116. & seqq. Reiffentuel n. 151. la Croix n. 196.* Ratio est, quia Lex Ecclesiastica benigna est, ideoque illius obligatio cessat, si gravis jactura ex ejusdem observatione sequatur.

183 **I.** Excusat Lex Matrimonii, seu Conjugii, ob quam conjux communicare cum marito excommunicato potest non tantum in debito, sed etiam in mensa, gubernatione domus, colloquiis, aliisque domesticis obsequiis *c. inter alia 31. b. tit.* Lex enim absolute concedit uxori facultatem communicandi cum marito excommunicato, ut patet ex *can. quoniam multos 103. caus. 11. q. 3.* & hæc facultas est favorabilis, igitur ad solum debitum conjugale restringi non debet. Idem dicendum de marito non excommunicato, ut possit communicare cum uxore sua excommunicata, ut bene advertunt *S. Thom. p. 3. q. 23. art. 22. Sylv. V. excommunicatio 5. n. 4. Covar. in c. alma p. 1. §. 1. n. 8. Navar. Man. c. 27. n. 26. Suar. D. 15. sect. 4. n. 14. Sanch. l. 9. de matr. D. 14. n. 16. Avil. p. 2. c. 6. D. 11. dub. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 16. Palao p. 19. n. 5. Pirhing n. 120. Engl. n. 48. Wiestn. n. 70. Reiffent. n. 152. la Croix n. 196.*

185 Ratio est, quia dispositum de uno correlativo censetur dispositum etiam esse de alio, ubi eadem est ratio. at in præfenti est eadem ratio; nam uxori conceditur ob periculum animarum, quod periculum æquè procedit in viro. *Conf. 1.* quia licet communicare cum Socio in contractu Societatis, ante Excommunicationem inito *arg. c. si verè 35. b. tit.* ergo à fortiori licebit communicare marito cum uxore excommunicata in Contractu Matrimonii. *Conf. 2.* Vir Excommunicatus melioris conditionis esset, quam non excommunicatus; quia ille posset obsequiis uxoris frui, quod non posset vir non excommunicatus. *Neque obstat,* quod *can. quoniam cit.* solum excipiantur uxores; nam id factum est, quia frequentius viri, quam uxores in Excommunicationem incidunt,

Dubitant hic aliqui, an pars Excommunicata possit à non excommunicato etiam debitum petere? *Ratio dubitandi est,* quia excommunicatis nunquam intendit favere Jus. *Sed respondendum est* affirmative. Ita Cajet. *V. excommunicatio c. 81. §. illicita. Sayr. l. 2. c. 14. n. 4. Avil. p. 2. de censur. c. 6. D. 11. dub. 5. concl. 1. Suar. D. 15. sect. 4. n. 2. Coninck D. 14. dub. 12. n. 123. Palao p. 19. cit. n. 7.* Ratio est, quia communicatio inter conjuges Excommunicatos permissa est ad vitandum periculum incontinentiæ *can. quoniam cit.* atqui hoc periculum nullo modo vitaretur, si conjux excommunicatus obligatus esset à communione alterius conjugis se separare, ergo &c. *Conf. juxta n. 183.* potest excommunicatus exigere debitum pecuniarium, igitur & debitum conjugale.

Excipitur, si excommunicatio lata fuisset in causa Matrimonii, de cujus valore lis pendet; cum enim hoc casu Matrimonii ulus viro, & mulieri interdictus sit ob periculum fornicationis, debiti petitio, & redditio, tanquam communicatio in crimine criminoso, & utriusque animæ periculosa, neutri permissa foret *c. inter alia cit. fin. Sylv. V. excommunicatio 5. n. 4. Sanch. D. 4. cit. n. 9. Wiestner n. 70.*

3. Excusat *Humilis*, i. e. humilitas subjectionis *can. quoniam cit. & c. si verè 34. b. tit.* Proceditque hoc, etsi post excommunicationem contracta fuerit hujusmodi subjectio, si contracta fuerit sine culpa excommunicati *can. quoniam, & c. inter alia cit.* Ex quo capite eximuntur **1.** filii comparatione parentum, etiam naturales, & adoptivi, & probabiliter, etiam si sint emancipati; nam etiam filius emancipatus verè filius est, ac proinde gaudere debet favore concessio filiiis, **2.** Nepotes, Pronepotes, Affines, uti Gener, Nurus, Privignus, & Privigna, pupilli, & minores comparatione Tutoris, & Curatoris; hi enim omnes nomine filii in hac concessione favorabili veniunt intelligendi *l. filii 84. & l. liberorum 220. ff. de V. S. 3. Servi, & ancillæ; & ex his non tantum illi, qui propriè servi, & mancipia sunt, sed etiam illi, qui vel gratis, vel pro pretio Excommunicato serviunt can. quoniam cit. 4. tota familia ejusdem; quia regulariter nequeunt absque gravi jactura ab ejus consortio discedere *c. si verè cit. 5. Clerici, si communicent cum Episcopo excommunicato, in cujus sunt famulatu Sylv. V. Excommunicatio 5. n. 4. 6. Religiosi communicantes cum suis Superioribus excommunicatis; quia strictius, quam famuli subiecti sunt, neque ab ea subjectione recedere possunt. 7. milites, si communicent cum suo Duce excommunicato, eumque in bello justo sequantur. Sylv.**

Sylv. l. cit. Sayr. l. 2. de Excomm. c. 14. n. 19. 8. Addunt aliqui Vasallos, si communicent cum suis dominis excommunicatis. Sed rectius contrarium tenet. Bonac. D. 2. de excomm. q. 2. p. 6. §. 2. n. 40. Hurtad. D. 9. diffic. 4. n. 15. Palao p. 19. cit. n. 20. quia Vasalli nec sunt famuli, nec de familia domini, ut ad ejus communicationem adstricti videantur.

189 Potro quod dictum est de filiis, servis, subditis respectu parentum, dominorum, Superiorum excommunicatorum, à paritate rationis etiam extendendum est ad parentes, dominos, Superiores, ut communicate possint cum suis filiis, servis, subditis excommunicatis. Navar. Man. c. 27. n. 27. Suar. D. 15. sect. 5. n. 21. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 16. Avil. p. 2. c. 6. D. 11. dub. 6. Palao p. 19. cit. n. 21. Pirh. hic n. 223. extens. Wiestn. n. 71. Reiffenstuel n. 153. Ratio enim, cur hoc permittatur inferioribus respectu Superiorum excommunicatorum est periculum animæ, quod adesset, si ipsi prohibita esset hæc communicatio cum suis Superioribus, quorum societatem vitare moraliter nequeunt, atqui hæc ratio æquè procedit in Superioribus comparatione subditorum, ergo etiam ad hos facultas concessa extendi debet.

190 4. Excusat Ignorantia: estque perinde, sive sit ignorantia Juris, sive facti, hæc, sive quis ignoraverit Legem prohibentem ejusmodi communicationem cum excommunicato, sive ignoraverit illos, quibus communicat, excommunicatos denunciatos esse; nam cum textus can. quoniam cit. generaliter ignorantes excuset, intelligi debet de qualibet ignorantia, Engl. hic n. 48. Pirh. n. 125. Wiestner n. 67. Reiffenstuel n. 154.

1 An verò excuset Ignorantia solum invincibilis, vel etiam vincibilis controversum est inter DD. Aliqui volunt, necessarium debere esse invincibilem. Sed Suar. D. 15. sect. 3. n. 3. Coninck D. 13. dub. 11. §. D. 14. dub. 12. n. 124. Hurt. D. 9. de excomm. diffic. 4. n. 26. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 4. n. 2. Palao D. 2. cit. p. 19. n. 24. Engl. n. 48. Pirhing n. 118. Wiestner n. 67. rectius existimant, excusare etiam ignorantiam vincibilem, modò non sit affectata, quippe quæ scientiæ æquiparatur. Colligitur ex can. quoniam cit. ubi Pontifex intendit, ignorantibus aliquem favorem concedere. atqui nullus concessus est favor, si solum exciperet ignorantes invincibiliter excommunicationem, seu Legem excommunicationis; nam hi per ipsum Jus naturale à culpa, & poena exempti sunt. Conf. 1. ex eodem can. nam ibi dicit Pontifex, se moveri ad prædictam indulgentiam concedendam, quia multi occasione excommunicationis perirent tum ignorantia, tum nimia

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

simplicitate. atqui ignorantia invincibili nemo perit. Conf. 2. quia ignorantia vincibilis vera est ignorantia. atqui Pontifex absolute ignorantibus indulgere vult.

Quare ut quis teneatur abstinere à communicatione cum excommunicato, debet ipsi certò moraliter constare, quòd ille excommunicatus vitandus sit; quia instante dubio de excommunicatione, & Denuntiatione, iniquè judicaretur esse excommunicatus. Porro moralem hanc certitudinem præstare potest 1. fama publica, à viris fide dignis orta. 2. testimonium duorum, vel trium afferentium, ipsum Excommunicatum denunciatum esse. 3. Parochi id ipsum attestantis litteræ: secus si ore tenus tantum affirmaret; nam uni testis, quantumcunque fidei digno, non teneor credere, etsi possim arg. c. cum à nobis 28. h. tit.

Postquam verò quis agnitus est ut excommunicatus vitandus, in dubio non debet præsumi esse absolutus; nam juxta vulgatam Regulam Semel malus semper præsumitur malus, & absolutio est quid factum, quod non præsumitur, nisi probetur, Probatur autem absolutio sufficienter tum famâ publicâ, tum testimonio alicujus viri fide digni, vel ipsius excommunicati confessione, si talis ille sit, ut spectata conditione personæ, & negotii, prudenter credi eidem possit; & sufficiet aliquando confessio tacita, quæ inducitur, quando aliquis longo tempore pro Excommunicato se gessit; præsumitur enim ex hoc talis esse, si aliàs conscientie timorata sit. Palao l. cit. n. 27. & apud hunc Navar. Suar. Bonac. Hurt. Laym. Avila.

5. Denique excusat necessitas fig. 194 nificata per vocem *neesse can. quoniam, & inter alia l. c. si verè cit.* Perinde autem est, sive necessitas hæc Spiritualis, sive temporalis, sive ipsius Excommunicati, sive aliorum, modò sit gravis, & ab alio non excommunicato non æquè bene auferri possit. Sayr. l. 2. de excomm. c. 14. n. 29. §. seqq. Henric. l. 13. c. 23. Suar. D. 15. sect. 3. n. 8. Bonac. D. 2. de excomm. q. 2. p. 6. §. 2. n. 57. Palao p. 19. cit. n. 28. Engl. n. 48. Pirhing n. 126. Reiffenstuel n. 155. Ab hac doctrina Sayr. l. cit. n. 30. Bonac. n. 59. excipiunt Prædicatores, & Confessores, qui Eleemosynam ab excommunicatis vitandis petere possunt, tamen si æquè bene, & commodè ab aliis possint has obtinere; quia illorum curam gerunt, & favet c. cum voluntate 54. b. tit.

Queritur 8. quinam sint Effectus remoti excommunicationis? n. triplex est; nam 1. Excommunicatus, si per annum perseveret in excommunicatione, specialiter lata ab homine, sit suspectus de

Hæresi, eò quòd præsumatur malè sentire de potestate Ecclesiæ. *Trid. sess. 25. c. 3. de reform. Vallens. hic §. 7. n. 9.* Hæc tamen suspicio levis est; sufficit tamen ad indicendam Purgationem: quam si subire noluerit, citari iterum debet sub pœna excommunicationis; si verò post hujusmodi citationem adhuc parere neglexerit, & in contumacia per annum perseveraverit, nullo allegato impedimento, ut Hæreticus condemnari debet *c. cum contumacia 7. de Hæret. in 6.*

196 *Secundus* effectus est probatio delicti, seu causæ, ob quam lata est excommunicatio; nam qui ob causam civilem, vel criminalem à Judice excommunicatus est, & in ea excommunicatione per annum perseverat, nullo ostenso impedimento, aut satisfactionis signo, pro convicto, & confesso haberi debet *can. rursus 26. & can. seq. caus. 11. q. 3.* quia ea contumacia Juris fictione reputatur confessio. Permittitur tamen ipsi, ut allegare & probare innocentiam suam possit. *Palao p. 20. n. 3.*

197 *Tertius* est privatio Beneficiorum; nam excommunicatus triennio perseverans in excommunicatione indurato animo, à Judice privari debet Beneficiis omnibus; quia indignus est, ut fructibus Ecclesiæ gaudeat, qui adversus illam ita rebellis existit, & ita fecit Pontifex *c. cum bone 8. de stat. & qualit.* Ob annalem perseverantiam, nisi possint Judices hanc pœnam privationis Beneficiorum irrogare, non tamen tenentur; quia nuspam in Jure cavetur hæc obligatio. *Palao l. cit. n. 4.*

198 *Quæritur* 9. quis sit effectus excommunicationis minoris? *19.* effectus directus excommunicationis minoris unicus est, scilicet privatio passiva Sacramentorum *c. à nobis 2. de except. c. fin. de Cler. excomm. ministr. c. siquem 59. h. tit.* Hinc graviter peccat, qui excommunicatione minori innodatus Sacramentum suscipit. *Suar. D. 24. sect. 3. n. 3. Coninck D. 14. dub. 17. n. 260. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 3. n. 4. Palao tr. 29. D. 2. p. 21. n. 5. Vallens. hic §. 4. n. 1. Pirhing ibid. n. 23. la Croix tom. 3. l. 7. n. 189.*

199 Sacramenta tamen à tali excommunicato suscepta valida sunt secundum omnes DD. excepto Sacramento Poenitentiae, quod secundum aliquos ab excommunicato minori excommunicatione susceptum invalidum est. Sed longè verius etiam ipsum est validum, si nullam ille in ejus receptione commisit culpam, quia v. g. nescivit, se hac Censura ligatum esse, vel si scivit, postulavit prius ab ea absolvi, quàm à peccato, quod tamen Sacerdos vel ex malitiâ, vel ex ignorantia non præstitit. *Ugol. tab. 2. de Censur. c. 7. §. 8. u. 6. Henriq. l. 13. de excomm. c. 3. n. 3. Sayr. l. 2. de excomm.*

c. 22. n. 14. Bonac. D. 2. q. 3. n. 3. Palao n. 7. Ratio est 1. quia Ecclesia talem Excommunicationem solum removet à Sacramentis Ecclesiæ, illorum perceptionem prohibendo, non tamen irritando. 2. hujus irritationis nullum in Jure est fundamentum. 3. etiam expediens non fuit hanc irritationem facere, utpote cum fidelibus maximè necessarium sit hoc Sacramentum.

Dixi *Privatio passiva sacramentorum*; nam activam Sacramentorum privationem post se excommunicatio minor non trahit: unde poterit hujusmodi excommunicatus administrare Sacramenta, licet indecens sit, ut is conferat aliis Sacramenta, quibus ipse tanquam indignus privatus est. Indecentia tamen hæc probabilis non attingit peccatum mortale *arg. c. fin. de Cler. excomm. ministr. ubi Pontifex de eo, qui in Excommunicatione minori celebrat, dicit eum graviter peccare; de illo autem, qui confert in ea excommunicatione Ecclesiastica Sacramenta, tantum dicit eum peccare, omittens adverbium graviter, quasi manifestè indicans, in collatione Sacramentorum grave peccatum non esse. Vallens. §. 4. n. 3. la Croix n. 190.*

Quæritur 10. quisnam sit effectus indirectus excommunicationis minoris? *20.* est privatio Electionis ad Beneficia *c. fin. de Cler. excomm. ministr.* quod communiter DD. extendunt etiam ad Præsentationem, & Collationem, utpote quæ Electiones vocari possunt. *Pirhing hic n. 23. la Croix tom. 3. l. 7. n. 193.* Ratio est, quia Beneficium ex intentione Ecclesiæ confertur Beneficiato, ut Ordines Sacros suscipiat, & Missæ Sacrificium celebret: quod cum stante minori excommunicatione, non possit, sequitur, indirectè etiam tali excommunicato prohibitam esse Electionem, collationem, præsentationem ad Beneficium.

Atque hinc sequitur, eum, qui Beneficium tali excommunicato confert, vel ad illud præsentat, aut eligit, graviter peccaturum; quia in re gravi violat præceptum Ecclesiæ. Pœna tamen sic eligentibus in Jure nulla statuta est; nam effi *Gloss. in c. fin. cit. videatur affirmare, sic eligentes suspensos esse per triennium, & inhabiles factos ad electionem juxta c. cum in cunctis 7. & t. scriptum 40. de Elect.* verius tamen est, eum prædictâ pœna non affici; quia textus *citt.* tantum loquuntur de eligentibus indignum ob defectum scientiæ, honestatis morum, ætatis: quæ dispositio extendi non debet ad eligentes indignum ob minorem excommunicationem, cum hæc indignitas facillè auferri possit, & Beneficii collationem non reddat ipso Jure nullam.

203 An verò hujusmodi Electio, Præsentatio, Collatio sit irrita ipso Jure, vel per sententiam irritanda veniat, controversant DD. Host. in c. fin. cit. Covar. in c. alma p. 1. §. 8. n. 3. Ugolin. tab. 3. de censur. c. 6. §. 3. n. 2. Navar. Man. c. 27. n. 24. censent irritam esse ipso Jure, utpote factam personæ indignæ, & inhabili. Sed rectius contrarium docent Gloss. in c. fin. cit. V. eligere. Sayr. l. 2. de excomm. c. 22. n. 23. Suar. D. 14. sect. 2. n. 22. Coninck D. 14. dub. 17. n. 62. Bonac. D. 2. de excomm. q. 3. n. 7. Filiuc. tr. 13. c. 2. q. 8. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. 6. 3. n. 5. Hurta. D. 16. diff. 1. fin. Palao tr. 29. D. 2. p. 21. n. 15. Barbof. in c. fin. cit. n. 3. Gonzal. ibid. n. 7. Vallens. hic §. 4. n. 2. Pirhing n. 23. Wiefner n. 60. & colligitur ex c. fin. cit. ubi dicitur, ejusmodi Electionem esse irritandam? quæ verba etsi Adversarii explicent de declaratione irritationis Jure inductæ, intellectio tamen ista impropria est, cons. vitanda, quoad fieri potest, præsertim cum hic versetur in materia penali.

204 Porro ut irritatio hæc locum habeat, requirunt aliqui scientiam in Electoribus, & colligunt hoc ex textu c. cit. ibi, Si tamen scienter talis electus fuerit, ejus electio est irritanda. Sed meo judicio vox scienter male applicatur ad Electores; nam quando Electores ignari ad Beneficium eligunt excommunicatum excommunicatione minori, electio aliàs irritanda venit ob subreptionem, igitur nihil speciale constituitur hic textus, si constituit irritandam electionem factam ab electoribus scientibus. Quare melius Palao l. cit. n. 19. la Croix n. 195. vocem scienter applicent ad electum, ita, ut sensus sit, irritandam electionem, si facta sit de excommunicato suæ excommunicationis conscio; secus, si facta sit de ignaro excommunicationis suæ; & Ratio est, quia stante ignorantia excommunicationis in electo, iste, licet in re privatus sit Sacramentorum participatione, ab hujus prohibitione ob ignorantiam excusatur, merito igitur electio ejus sustinetur.

205 Queritur II. quis possit absolvere ab excommunicatione minori? R. absolvere ab ea in foro externo potest, qui Jurisdictionem in eo habet. In foro interno poenitentia absolvere ab ea potest Episcopus, vel proprius ipsius excommunicati Sacerdos c. nuper 29. §. in secundo verò casu h. tit. Nomine Proprii Sacerdotis autem hic intelligitur non solum, qui ordinariam potestatem habet, ut Parochus, sed etiam, qui delegatam c. omnis 12. de Pen. & remiss. Et hinc fit, ut cum delegatur alicui potestas absolvendi à peccatis, hoc ipso e videatur concessa facultas absolvendi ab excommunicatione minori, utpote quæ absolutioni peccatorum est præmit-

tenda; concessio enim uno, concessum censetur etiam alterum, sine quò commodè illud unum præstari non potest. Palao tr. 29. D. 2. p. 21. n. 21. Quin imò ab hac Excommunicatione absolvere etiam potest Parochus etiam si Sacerdos non sit; quia hæc absolutio non est actus Ordinis, sed Jurisdictionis, quæ Parocho non Sacerdoti competit. Neque obstat, quòd in c. nuper cit. dicat, hanc absolutionem præstandam esse à proprio Sacerdote; quia id dictum est, non quia necessarium, sed quia frequentius Parochus Sacerdos est, sicut etiam sub nomine Episcopi non solum consecratus, sed etiam non consecratus, & qui Jurisdictionem quasi Episcopalem habet, intelligitur.

Dubitatur, utrum ab excommunicatione ista absolvere possit etiam Sacerdos simplex, qui solum absolvere potest à venialibus? Affirmant Navar. Man. c. 27. n. 25. & 39. Vivald. Candel. p. 2. tr. de excomm. n. 12. Tolet. l. 1. Summ. c. 17. n. 7. Vallens. hic §. 7. n. 1. Moventur, quia hæc Excommunicatio regulariter incurritur ob culpam venialem, ergo qui potest absolvere à venialibus, videtur hoc ipso posse absolvere ab hac Excommunicatione, cum hæc absolutio absolutioni peccatorum sit præmittenda.

Sed potestatem istam simplici ejusmodi Sacerdoti probabiliter negant Cajet. V. absolutio fin. & V. Excommunicatio minor. Covar. in c. alma p. 1. §. 12. n. 7. Sot. in 4. dist. 22. q. 2. art. 3. §. secundum membrum, Henric. l. 13. c. 18. n. 5. Sayr. l. 2. de excomm. c. 23. n. 9. Suar. D. 7. de Censur. sect. 4. n. 27. Coninck D. 14. dub. 17. fin. Avil. p. 2. c. 7. D. 1. dub. 2. Filiuc. tr. 13. c. 7. q. 3. Bonac. D. 2. de excomm. q. 3. n. 15. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 3. fin. Palao p. 21. cit. n. 23. Pirhing hic n. 144. la Croix n. 189. Colligitur ex c. nuper cit. ubi Pontifex interrogatus, an simplex Sacerdos ab hac censura possit absolvere, respondit absolvere posse proprium Episcopum, vel Sacerdotem proprium: atqui si simplex Sacerdos quicumque haberet potestatem absolvendi ab hac Censura, non expressisset proprium Episcopum, vel Sacerdotem proprium; quia etiam alienus Episcopus, vel Sacerdos impertiri posset absolutionem istam, ergo &c. Conf. ex ratione; quia hæc potestas absolvendi ab Excommunicatione minori est distincta à potestate absolvendi à peccatis. & per se pertinet ad Jurisdictionem contentiosam: igitur nemini competit, nisi cui vel à Jure, vel ab homine fuit concessa, non invenitur autem concessa Sacerdoti simplici, sed proprio, seu illi, qui absolvere poenitentem potest etiam à mortalibus. ergo &c.

Ad Argumentum allatum in oppositum negatur Conf. quia, ut dixi, hæc absolutio

lutio Censuræ ab absoluteione à peccatis venialibus latè differt. Deinde si ex eo, quòd quis potest absolvere à venialibus, sequeretur, quòd etiam absolvere possit à minori Excommunicatione, alius inferet, eum, qui absolvere potest à mortalibus, absolvere etiam posse ab Excommunicatione majori; sicut enim Excommunicatio minor incurritur ob peccatum veniale, ita major ob mortale.

209 Quæritur 12. ex qua causa incurritur Excommunicatio minor? R. olim fuerunt plures: hodie solum est unica, propter communicationem cum Excommunicato vitando, sive deinde is vivus sit, sive mortuus, ut si e. g. talis Excommunicatus comiteris ad sepulchrum; nam quibus in vita communicare non possumus, neque in morte permillum est communicare *cf. sacris 12. de Sepult. Vallens. hic §. 2. n. 1. Excommunicatio, König ibid. n. 25, la Croix tom. 8. l. 7. n. 189.*

Et quamvis ferri possit ab homine Jurisdictionem habente in foro contentioso, usu tamen receptum est, ut feratur solum à Jure ob dictam communicationem cum Excommunicato vitando. Ob hanc incurritur ipso Jure sive communicetur cum illo in Divinis, & Spiritualibus, sive in aliis rebus merè Politicis, puta in Contractibus, Judiciis, conviviis, conversatione. Excipiendi sunt tres casus relati à n. 179, in quibus ob communicationem incurritur Excommunicatio major.

Excommunicatio hæc minor dicitur, non quòd res levis sit, sed comparatione majoris tantum, seu gravioris Excommunicationis, partim quòd ob minorem, quàm ista, & aliquando ob venialem duntaxat culpam incurritur, partim quia, licet non paucis, minoribus tamen bonis, quàm major privat, & facilius quàm ista, tollitur, cum ab ea in foro interno absolvere quis Parochus, & ab isto delegatus possit, ut dictum est n. 205.

§. III.

De Excommunicatione in particulari, & præcipuè de Excommunicatione Canonis.

S U M M A R I U M.

2. Excommunicationes reservatæ Episcopis?
213. Reservatæ Pontifici in Bulla Cœne.
214. 215. Reservatæ eidem extra illam.
216. Quo textu Juris sit introducã Excommunicatio canonis?
217. &c. Quinam Clerici gaudeant privilegio Canonis?
219. Quinam sub nomine Monachi eo privilegio gaudeant?
220. Quæ personæ illam Excommunicationem incurrant?
221. &c. An omnes consentientes, mandantes &c. incurrant semper hanc Excommunicationem?
224. Quid requiratur, ut Excommunicationem Canonis incurrat, qui ratam habet percussorem Clerici?
225. An eam incurrat etiam Clericus, qui seipsum occidit, mutilat, vulnerat; aut

- qui, ut ab alio occidatur, percutiatur &c. mandat, vel consentit?
226. &c. Quid requiratur, ut quis incurrat hanc Excommunicationem?
230. &c. Quenam causæ excusent ab ea incurrenda?
240. &c. An pater, aut alii propinqui, vel consanguinei Ecclesiasticos sibi subditos punire possint?
243. &c. Quotuplicis generis sit percussio Clerici?
246. Quam potestatem absolvendi ab Excommunicatione Canonis habeat Legatus Pontificius?
247. &c. Quam Episcopi, & Archiepiscopi?
255. &c. Quam Prælati respectu subditorum suorum Regularium?
260. &c. Quinam alii absolvere possint ab hac Excommunicatione?

Excommunicationes in particulari variaz sunt: reduci tamen commodè in quatuor classes possunt; nam aliæ nulli, aliæ Episcopo, aliæ Pontifici per Bullam Cœnæ, aliæ eidem extra Bullam Cœnæ reservantur. De non reservatis nihil hic attinet dicere; quia passim in decursu sunt explicatæ. Hinc

212 Quæritur 1, quæ Excommunicationes sint reservatæ Episcopis? R. P. Busenbaum, & ex hoc P. la Croix tom. 8. l.

7. n. 296. sequentes refert. 1. quæ contrahitur ex levi percussione Clerici, vel gravi si sit mulier: de quo n. 249. 2. lata in eos, qui postquam in articulo mortis à Censura, vel peccato habente Censuram annexam ab aliquo, qui aliàs non poterat, absoluti sunt, postquam convalescunt, Superiori se non presentant. 3. lata in Fratres minores, si admittant in suis Ecclesiis ad Officia Divina Fratres tertii Ordinis. 4. in procurantes abortum

fectus animati, effectu securo. 5. in eos, qui communicant in eodem crimine cum Excommunicatis ab Episcopo. 6. ea omnes, quas ferunt Episcopi per Statuta propria, & sibi reservant: de quibus videnda Statuta cujuslibet Diocesis.

313 **Quæritur 2.** quæ Excommunicationes sint Papæ reservatæ in Bulla Cœnæ? **R.** in hac Excommunicationem reservatam incurrunt 1. Hæretici, & Schismatici, illorumque credentes, defensores, receptatores, legentes libros Hæreticos. 2. qui ab ordinationibus, seu mandatis Papæ appellant ad futurum Concilium universale, vel appellationi hujusmodi auxilium, vel favorem præstiterint. 3. Piratæ, seu qui ex intentione depradandi discurrunt per mare Pontificium, & horum receptatores, ac fautores. 4. furripientes bona naufragorum, 5. imponentes in terris suis nova pedagia, vel antiqua augentes, præterquam in casibus permissis. 6. Falsarii Litterarum Apostolicarum. 7. deferentes arma, & alia usui bellico idonea ad infideles. 8. impediētes, ne Romanæ Curie deferantur victualia, vel alia necessaria. 9. qui offendunt accedentes, vel recedentes à Romana Sede, vel in Curia commorantes. 10. qui Offendunt Romipetas, & peregrinos accedentes ad Urbem, vel in ea commorantes, aut ab ipsa recedentes. 11. qui interficiunt, mutilant, vulnerant, percutiunt, capiunt, carcerant, detinent S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios. 12. qui offendunt recurrentes ad Curiam Romanam pro suis negotiis. 13. appellantes à gravamine, & executione Litterarum Apostolicarum ad potestatem Laicam. 14. qui causas à Judicibus Ecclesiasticis avocant, vel earum cursum, & executionem Litterarum Apostolicarum impediunt. 15. qui trahunt, vel procurant trahi personas Ecclesiasticas ad Tribunal Sæculare, & qui condunt Statuta libertati Ecclesiasticæ præjudicantia, eisque utuntur. 16. qui impediunt, ne Prælati Ecclesiastici sua Jurisdictione utantur. 17. usurpatores, & sequestratores reddituum, fructuum, & proventuum, ad Pontificem, Sedemque Apostolicam, vel alias personas Ecclesiasticas pertinentium, si hoc fiat sine legitima Superiorum licentia. 18. imponentes Decimas, Collectas, & alia onera personis Ecclesiasticis. 19. Judices Sæculares, qui causis capitalibus, seu criminalibus Clericorum se interponunt. 20. occupantes bona, & terras Ecclesiæ Romanæ, ejusque supremam Jurisdictionem usurpantes. De quibus latè Palao *tr. 29. D. 3. p. 2. & seq.*

314 **Quæritur 3.** quæ Excommunicationes sint Papæ reservatæ extra Bullam Cœ-

næ? **R.** harum aliqua specialiter latæ sunt contra Clericos, & Religiosos; aliæ contra omnes. *prioris generis præcipuè sunt septem.* 1. lata in participantes in Sacris cum Excommunicato à Papa. 2. in procurantes alienationem Ecclesiarum. 3. in Concionatores, qui Scripturæ sensum, à Doctorum interpretatione alienum, circa tempus Antichristi, & extremi Judicii, aliæque similia revelata prædicant. 4. in Parochos non implentes Juramentum de fidelitate factum. 5. in Mendicantes transeuntes ad alium Ordinem, præter Carthusiam. 6. in Moniales exeuntes ex claustro sine licentia. 7. in Religiosos, qui sine Privilegio, vel speciali licentia Parochi Clericis, aut Laicis Sacramentum Eucharistiæ, vel Extremæ Unctionis ministrare, vel Matrimonium solemnizare præsumunt.

Contra omnes latæ magis obvia: 1. apud *Busenbaum*, & la *Croix tom. 8. l. 7. n. 298.* referuntur viginti, & una. Et in specie Excommunicationem Pontifici reservatam incurrunt 1. Incendarii. 2. habentes Litteras Apostolicas falsas, & non destruentes. 3. effringentes, & spoliantes Ecclesias. 4. communicantes in eodem crimine cum excommunicato à Papa. 5. vexantes eos, qui Censuram tulerunt in alios. 6. absoluti ab excommunicatione sub conditione, & non implentes. 7. violantes Interdictum Papale. 8. dantes, & recipientes aliquid ex pacto ob admissionem ad Religionem. 9. Simoniaci reales circa Ordinem, vel Beneficium. 10. committentes Simoniam confidentialem. 11. impediētes executionem Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ. 12. dantes, & recipientes aliquid pro gratia, aut justitia apud Sedem Apostolicam. 13. committentes Duellum, atque ad id cooperantes suadendo &c. 14. mulieres ingredientes Monasteria Regularium. 15. impugnantes Institutum Societatis JESU. 16. facientes jurare illicita, & contraria libertati Ecclesiasticæ. 17. rapientes bona Ecclesiastica: item exigentes Tributa ab Ecclesiasticis. 18. violantes libertatem Ecclesiasticam quoad fugientes ad Ecclesiam. 19. docentes posse fieri Confessionem in absentia. 20. damnantes peccati mortalis, vel Hæresis alterutram opinionem de Conceptione B. Virginis: item ij, qui in Concionibus, aliisque publicis actibus, ut Lectionibus, Conclusionibus, asserunt B. Virginem conceptam in Originali. 21. percussores Clericorum. Hæc ultima ceteris est celebrior, & Antonomastice Excommunicatio canonis appellatur: de qua ulterius.

Quæritur 4. quò textu Juris introducta sit excommunicatio Canonis? **R.** introduceta est *can. si quis suadente 29. caus. 17.*

q. 2. cujus tenor est, *si quis suadente Diabolo, hujus sacrilegii reatum incurrerit, ut in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, Anathematis vinculo subjaceat: Et nullus Episcoporum illum presumat absol- vere (nisi mortis urgente periculo) donec Apostolico conspectui presentetur, Et ejus man- datum suscipiat.*

217 Dub. 1. quinam hic veniant nomine Clerici? R. nomine Clerici veniunt, & hujus Canonis privilegio gaudent, quicunque aliquo, etiam minori Ordine, & primâ solum tonsurâ sunt initiati *can. clerici 1. dist. 21. & c. cum contingat 11. de etat. Et qual. Proceditque hoc 1. etiamsi Beneficium Ecclesiasticum nullum habeant, neque condiciones pro privilegio fori à Trid. requisitas impleant, gestando habitum, & tonsuram &c. prout dictum Libr. 3. Tit. 1. n. 39. Procedit 2. etsi Cen- surâ aliquâ irreati, Irregulares, aut verbaliter depositi sint. Tolet. l. 1. Summ. c. 31. n. 5. Sayr. thesaur. l. 3. c. 26. n. 8. Et 9. Suar. D. 22. de Censur. sect. 1. n. 6. Coninck D. 14. dub. 15. n. 157. Palao tr. 29. D. 2. p. 23. §. 1. n. 1. Illung tr. 5. D. 2. n. 266. Engl. hic n. 126. Et 127. Pir- h. g. n. 49. Wiefn. n. 72. la Croix tom. 8. l. 7. n. 300. cum aliis. Procedit 3. quam- vis sint conjugati, sicut unica, eaque vir- gine contraxerunt, & deferant habitum, ac tonsuram Clericalem *c. un. de Cleric. conjug. in 6. & dictum est Libr. 3. cit. Tit. 3. n. 39. Et seqq.**

218 Excipiuntur tamen, & canonis pri- vilegio non gaudent 1. Clerici degradati realiter *c. degradatio 2. de Pen. in 6. 2. conjugati non deferentes habitum, & tonsuram c. un. cit. & dictum est Tit. 3. cit. n. 40. 3. Bigami bigamiâ verâ, aut interpretativâ in Minoribus constitui c. cit. & c. un. junct. Gloss. V. bigamos de Bigam. in 6. 4. Clerici in minoribus constitui, si dimisso habitu, & tonsurâ, arma militaria portent, aut aliis negotiis Sæcularibus se immisceant, & ter special- ter, ac nominatum moniti non respiciant *c. in audientia 25. Et c. contingit 45. h. tit. & dictum est Libr. 3. cit. Tit. 1. n. 45. 5. Clerici quicunque, si habitu Clericali dimisso enormitatibus, h. e. tyrannidi, seditionibus, latrocinis, assassinis, aliis- que enormibus criminibus se immisceant *c. cum non ab homine 14. c. perpendimus 23. h. tit. & c. pro humani 1. de Homic. in 6. 6. Clerici joculariores, Goliardi, Buffones, post trinam Episcopi admonitionem non respi- scentes *c. un. de Vit. Et Honest. & dictum est Tit. 1. cit. n. 45. 7. publicè exercen- tes Officia lanionum, macellariorum, cau- ponum, si tertio moniti non desistant, aut ea reassumant: conjugati quidem, etiamsi habitum ferant; non conjugati verò, si eo****

dimisso, ut Laici, incedant. *Clem. 1. de Vit. Et Honest. quo tamen, uti & c. un. cit. textu de Clericis solum minoribus agi, ali- qui volunt apud Laym. l. 1. tr. 5. §. 2. c. 5. n. 3. fin. Videantur dicta n. 45. cit.*

Dub. 2. quinam intelligantur nomi- ne Monachi? R. Monachi nomine hic in- telliguntur, & propterea privilegio Can- onis gaudent. 1. quicunque utriusque sexus Religiosi, Conversi, & Novitii *c. ex tenore 10. c. de monialibus 33. Et c. b. tit. & c. Religioso 21. §. fin. eod. in 6. Navar. Man. c. 27. n. 79. Clar. §. fin. q. 77. n. 5. Molin. tr. 3. de J. Et J. D. 50. n. 4. Tolet. l. 1. Summ. c. 31. n. 5. Illung tr. 5. D. 2. n. 267. Engl. hic n. 129. la Croix n. 300. 2. FF. Tertiarii S. Dominici, & S. Fran- cisci, si voto aliquo edito, gerant habitum Religionis & in commune vivant: sicut & Eremitæ, qui edito Voto Paupertatis, vel alia suscepta obligatione, sub aliqua Regula, & Superiore vivunt, vel Ecclesiæ alicujus servitio specialiter sunt addicti. *Suar. D. 22. sect. 1. n. 20. Et 22. Bôniac. D. 2. de excomm. q. 4. p. 3. n. 8. Et p. 4. fin. Palao D. 3. p. 23. §. 1. n. 14. cum cit. Aliter res se habet cum Eremitis non adstrictis Voto, vel alia obligatione, & de FF. Ter- tiariis, qui habitant in propriis suis domi- bus; nam hi Canonis privilegio non defen- duntur, ut cum cit. advertit Rodriq. tom. 2. Regul. q. 65. art. 5. 3. denique Equi- tes Melitenses *c. canonica 50. h. tit. uti & Equites S. Mariæ Teutonicorum, quia sunt veri Religiosi. De Equitibus S. Jacobi, S. Lazari, & aliis, an Canonis privilegio gaudeant, ut eorum percussione Excommunicatione reservata incurratur, contro- versia est inter DD. in qua particularibus privilegiis, & consuetudine standum erit, ut monent Molin. D. 50. cit. n. 5. & Palao §. 1. n. 16.***

Quæritur 4. quamam persona com- prehendantur hac Lege, ut incurrant Ex- communicationem Pontifici reservatam? R. comprehenduntur omnes, & singuli fideles utriusque sexus, quavis autoritate fulgentes; si suadente Diabolo manus vio- lentas injecerint in Clericum, vel Mona- chum. Patet ex ipso textu, ubi adhibe- tur vox *si quis*, quæ universalis est, & om- nes comprehendit. Adeoque Excom- municationem istam incurrunt 1. etiam pueri, & in minori ætate constitui, modo rationis usum perfectum habeant, ut colligitur ex *c. mulieres 6. & c. fin. h. tit. 2. qui percussit Clericum, hoc com- meritum; quia Clerico, si delinquat, poena ab Ecclesiastico, suoque Magistratu est in- fligenda. Barbol. in can. si quis suadente cit. n. 47. Wiefn. hic n. 79. Reiffent. n. 115. la Croix n. 300. 3. qui talem Clericum, vel Religiosum percussit, etiam consentien- tem*

rem in sui percussione; quia privilegium hoc non tam personæ privatæ Clerici, quam ipsi Ordini Clericali datum, consilii favor publicus est, cui à privatis renuntiari nequit *c. contingit 36. b. tit. Pirh. n. 52. Engl. n. 134. Wiestn. n. 80. & 81. la Croix n. 300. & alii passim.* 4. qui ejusmodi actionem graviter injuriosam exercet in defunctum; quia injuria etiam defuncto, & Clericali Statui in ipso fieri potest. *Felin. in c. à nobis n. 4. b. tit. Graff. de Effect. cleric. 9. n. 40. Barbof. l. cit. n. 47. Wiestner l. cit. la Croix n. 319.* 5. qui actionem injuriosam in Clericum alii mandat, vel propositis rationibus suadendo consulit, si inde sequatur percussio *c. mulieres cit. §. fm. item* qui pereventi favet, & consentit *c. quantæ 47. b. tit. vel eam in gratiam sui factam aliquo signo externo ratam habet c. cum quis 29. eod. in 6. uti etiam, qui cum sine gravi incommodo possit, & ex officio, sive Justitia teneretur, non impedit c. quantæ cit. ibi Eos delinquentibus favere. Navar. c. 27. n. 78. Molin. D. 52. à n. 27. Palao p. 23. §. 2. à n. 5. Pirhing n. 53. & Reg. Engl. n. 135. Wiestn. n. 78. Reiffenruef à n. 111. la Croix à n. 303.*

Dub. 1. an omnes ejusmodi consentientes, mandantes, consulentes &c. incurrant semper hanc Excommunicationem? *¶* negativè. Sed 1. ut sub Excommunicatione hac comprehendantur, opus est, ut percussio ipsa subsequatur, & quidem, ut subsequatur ex vi mandati, consilii, vel favoris ad scelus dati; nam si vel actio ipsa subsecuta non fuerit vel subsecuta non fuerit ex vi mandati, consilii &c. immunis est mandans, consulens &c. ab Excommunicatione. *Molin. tr. 3. D. 52. n. 2. §. 9. Coninck D. 14. n. 175. Palao §. 2. cit. n. 6. & colligitur ex c. mulieres cit. ibi, Cum is committat verè, cujus auctoritate, vel mandato delictum committi probatur: ex quo patet, requiri, ut mandatum, consilium &c. sit causa delicti.*

2. Pariter non obstringitur Excommunicatione hac, qui consilium, vel mandatum, quod scelus patranti dedit, ante delictum patratum sufficienter revocat, & hanc revocationem notam facit mandatario, vel consiliario, licet iste dein peragat destinatum scelus: & ratio est, quia tum non amplius vi, consilii, aut mandati, sed ex propria agentis malitia scelus patrat. Dixi autem, si hanc revocationem notam faciat &c. nam si nota non sit mandatario, aut consiliario revocatio consilii, vel mandati, consilium, & mandatum adhuc erit causa delicti, & consilii obstringetur mandans, vel consulens non aliter, ac si revocationem non posuisset. *Molin. l. cit. n. 3. Coninck n. 176. & 183. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 7. Palao §. 2. cit. n. 7. Ne-R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.*

que obest, quod revocato per poenitentiam veram consilio, aut mandato, consulens, & mandans existat fortè jam in gratia, cum scelus peragitur à mandatario; nam ut contrahatur Excommunicationis poena, sicut etiam Irregularitatis, non requiritur delictum formaliter committi tempore contractionis, sed sufficit commissum fuisse antea; quia poenæ istæ stare simul possunt cum gratia.

3. Notandum, quòd ad evitandam²²³ hanc Excommunicationis poenam non sufficiat, ut consilium, vel mandatum revocetur quomodocunque, sed requiritur, ut revocatio sit efficax, & mandati, seu consilii positi virtutem influendi in actum alterius tollat: in quo ipso diversa est ratio inter mandantem, & consulentem; nam mandatum tum censetur sufficienter revocatum, cum verbo, Epistolâ, aut per internum mandans revocationem suam mandatario significat seriò; imò ut post *Innoc. Abb. &c. notat Tolet. l. 1. Summ. c. 24. n. 1.* si mandans facit pacem, amicitiam, aut parentelam contrahit cum eo, cui per mandatum suum damnum parabat, modò hoc mandatario innotescat sufficienter; tunc enim jam virtualiter revocat. Plus requiritur in consulente; nam hic, ut sufficienter revocet suum consilium, præter significationem mutatæ voluntatis, tenetur etiam proponere rationes suadentes contrarium: etsi hæc quidem prudentis iudicio existimentur sufficientes ad consilium iniquum removendum, non amplius consulens censetur esse delicti causa; erit autem adhuc delicti causa, si rationes hæc novæ tales non sint, ut consiliarium amovere à delicto sufficienter possent. Ratio autem, quòd hoc requiratur, est, quia in consilio non tantum auctoritas consulentis, sed etiam rationes ab ipso allatæ influunt: unde si posita hac revocatione, consiliarius adhuc pergat in scelere, eò quòd putet consulentem, non seriò revocare, vel rationes non æquè efficaces esse ad contrarium persuadendum, probabilis consulens adhuc Excommunicationem, & alias poenas incurret, ut *Palao l. cit. n. 9.* putat, quamvis ibidem existimet etiam probabile esse contrarium.

Dub. 2. quid requiratur, ut Excom-²²⁴ municationem Canonis incurrat etiam ille, qui percussione, suo nomine factam, ratam habet? *¶* juxta *Tolet. l. 1. c. 31. n. 6. & 7.* quinque hæc requiruntur. 1. ut delictum nomine illius factum sit, 2. ut sit tale delictum, quod per alterum possit committi; secus, si non potest. 3. ut ratum habeatur; nam qui dicit, *Do-leo, quòd factum sit meo nomine, sed gaudens, quòd sit factum*, non videtur ratum habere factum alterius. 4. ut

percutio fiat eo tempore, quo posset illam mandare: & hinc si eo tempore, quo fit percutio, rationis usum non habeas ob infamiam, vel amentiam, etsi deinde percutionem, in gratiam tui factam, ratihabeas, in Excommunicationem per hoc non incidis. Qui tamen eo tempore, quo delictum in gratiam sui factam est, somno, aut ebrietate detentus est, non excusatur ab Excommunicatione, si postea ratihabeat; quia somnus, & ebrietas rationis usum non tollit permanenter: quod sufficit, ut retrorahi possit ratihabitio. 5. denique requiritur, ut rata habeatur percutio per aliquod signum externum; quia actus merè internus non subjacet potestati Ecclesiæ, & conf. etiam puniri Censurâ nequit.

225 Dub. 3. an Excommunicationem Canonis incurrat etiam Clericus, qui seipsum occidit, mutilat, vulnerat, aut qui, ut ab alio occidatur, percutiatur &c. mandat, vel consentit? 1. probabilis neutro casu excommunicationem incurrare. Et quidem quoad 2. Casum satis conveniunt DD. & colligi videtur ex c. *contingit* 36. b. tit. nam ibi Pontifex solum decernit, quod Clericus consentiens in percutio- nem sui excommunicandus sit, si post prohibitionem hujusmodi sponte se subjecerit. igitur supponi videtur, ipso Jure excommuni- catum non esse. Neque obstat, quod agentes, & consentientes pari poena plectantur; quia hoc verum est solum, ubi aliud ex Jure fundamentum habetur nullum. Suar. D. 22. de Censur. sect. 1. n. 57. Quoad priorem casum contrarium affirmat Abb. in c. *contingit* cit. Navar. Man. c. 27. n. 78. Sayr. Theaur. l. 3. c. 26. n. 20. Molin. D. 51. n. 4. Suar. sect. 1. cit. n. 59. Coninck D. 14. dub. 15. n. 170. Bonac. D. 2. de excomm. q. 4. p. 2. fin. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 5. Pirh. n. 52. Reiffenstuel n. 116. Negativam tamen defendit Barbof. in c. *contingit* cit. n. 7. & probabile censent Suar. Bonac. Palao &c. quia Pon- tifex can. si quis suadente videtur requirere distinctionem personarum inter eum, qui violentas manus injicit, & eum, cui illæ injiciuntur. Neque obstat can. si non licet 9. caus. 23. q. 5. quia in isto tantum dicitur, quod Suicidio non minus com- mittatur homicidium, quam alterius vio- lenta interemptione, non tamen dicitur, quod Excommunicationem Canonis in- currat Clericus sibi manus violentas infe- rens.

225 Quæritur 5. quid requiratur, ut quis incurrat Excommunicationem can. si quis suadente cit. 1. quatuor vi cit. can. re- quiruntur. 1. ut sit manu injectio: hinc Excommunicationem istam non in- currit, qui solum verbis contumeliosis Cle-

ricum, vel Religiosum afficit; vel qui ci- tra manuum injectionem, aut detentio- nem corporalem Clericum cogit, ut se redimat, vel aliquid ei tribuat: item qui vibrat hastam, baculum, gladium, volens eum percutere, non tamen percutit, quia v. g. Clericus ictum, sibi intentatum declinavit, aut lædere volens ab eo aberravit. Suar. D. 22. sect. 1. n. 23. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 6. Barbof. in can. si quis cit. n. 50. Engl. hic n. 133. Wiestn. ibidem n. 83. Per ma- nuum injectionem autem intelligitur quæcun- que actio, & effectus violentus in perso- nam, vel adhærentia personæ, ut si per in- juriam aquam, salivam, pulverem in Cle- ricum projicias, si violentè illum detineas, etiam sine læsione, si aliquid ei per vim eripias è manu, vel corpore, si ad frenos equi manum adhibeas, aut præscindas Ep- hippij cingulum, si cibum, vel potum ve- neno infectum porrigas, quo moriatur, si furiosè eundem persequaris, ut cogatur se præcipitare in flumen, aut aliud discrimen ad se liberandum pati &c. Navar. Man. c. 27. n. 77. Molin. D. 51. n. 8. Suar. sect. 1. cit. n. 27. Laym. n. 6. Engl. n. 133. Pir- hing n. 51. Wiestner n. 76. la Croix tom. 8. l. 7. n. 300.

2. Debet esse manuum injectio vio- 227 lenda; nam quando casualis est, etsi sit ho- micidium, & hoc peccaminosum mortali- ter, Excommunicatio non incurritur. Ex eodem capite non incurrit Excommunica- tionem, qui Clerico nummos tollit ex lo- culo penes se gestato, aut qui cingulum, quo actu incingitur, eidem aufert, etsi præ- ciso interveniat; quia actiones istæ vio- lentæ non sunt. Sayr. l. 3. Theaur. c. 26. n. 16. qui addit, neque eum excommu- nicatum esse, qui exilium præcipit Cle- rico, aut confinia, intra quæ se conti- neat; quia can. si quis suadente sub Excom- municatione prohibetur sola violentia exte- rioris manûs, quæ tali casu non interve- nit, sed sola vis præcepti.

3. Debet fieri suadente Diabolo. si- 228 ve ex affectione animi interna lædendi Cle- ricum injectione manûs sacrilega, & gra- viter peccaminosâ; quia Excommunica- tio major quæcunque, tanquam poena gravissima, ut delicto improporcionata non sit, gravem, & lethalem culpam præsup- ponit. Hinc si percutio sit tum secundum se, tum respectivè levis, & talis, ut peccatum veniale non superet, percutiens immunis est ab Excommunicatione.

4. Debet esse facta in Clericum, vel 229 Monachum. Unde non sufficit violentas manus inferre personis conjunctis, fa- miliaribus &c. E contrario ab Excom- municatione non liberat error, quo quis vo- lens percutere Titium Clericum, percu- tiat Caium Clericum, putans esse Titium; quia

quia sufficit voluntas percutiendi, secuta percussione, licet non secuta fuerit in persona existimata, seu proposita. Sayr. l. 3. Theaur. c. 27. n. 4.

230 Dub. 1. quænam causæ excusent ab hac Excommunicatione incurrenda? 1. varias esse causas, præcipuè verò duas considerari in hoc circumstantias oportere, personæ percussæ scilicet, & modi percussionis, ratione quarum excusatur ab Excommunicatione, uti etiam à peccato mortali plerumque percutiens, si his consideratis, non censetur esse graviter injuriosa Statu Clericali.

231 Ex circumstantia personæ percussæ excusatur 1. qui percutit Clericum realiter degradatum, aut aliàs exutum privilegio Canonis, juxta dicta n. 218. 2. excusantur plerumque pueri Clerici rixantes, & se invicem percutientes pugno, etiam in templo, quamvis etiam sanguis effluat è naribus; quia plerumque injuria hæc inter ipsos levis censetur, Dixi plerumque; potest enim etiam inter ipsos percussio, & injuria gravis esse: unde, ut bene Palao p. 23. §. 3. n. 2. cum aliis notat, ex circumstantiis colligendum hoc est. 3. excusatur, qui ex mandato Prælati mittit violentas manus in Clericum eum capiendi, nisi modum excedat; nam, ut Sayr. l. 3. Theaur. c. 27. n. 25. notat, si Clericus quietè se permittit capi, aut duci, capiens, vel ducens, eundem non resistentem calce, pugno, vel alio modo percutiens, excommunicatur: imò si Clericus cautionem fidejussoriam daret Episcopo de parendo Juri, capi, aut detineri non posset, nisi aut delicti enormitas, aut alia rationabilis causa hoc suaderet. 4. excusantur Officiales, qui reperientes Clericum de nocte, quem probabiliter timent commissurum delictum, eundem capiunt, ut præsentent Prælato; quia hic non potest notari Diabolica persuasio, cum id fiat ad obviandum delicto, & præsumptio mala sit contra incedentes de nocte. Sayr. l. cit. n. 28. 5. excusatur, qui Clericum excommunicatum, nolentem ab Ecclesia egredi, dum ibi Sacra peraguntur, leviter percutit. Victorell. in not. ad Tolet. l. 1. c. 33. citans Philiarc. Sayr.

232 Ex modo percussio à Censura excusatur 1. qui ex subita passione, animo non plenè adverte, e. g. in ludo socium suum Clericum percutit, maxime si ab hoc prius percussus fuerit. Tolet. l. 1. Summ. c. 33. n. 1. Suar. D. 22. sect. 1. n. 50. Molin. tr. 3. D. 51. n. 7. §. 8. Coninck D. 14. dub. 15. n. 150. Bonac. D. 2. de Censur. in partic. q. 3. p. 6. n. 4. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8. Palao tr. 29. D. 3. p. 23. §. 3. n. 3. Engl. n. 136. Pithing n. 42. Wiestner n. 83. Reiffenstuel n. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

117. la Croix n. 300. Ratio est, quia inconsultus calor calumniæ vitio caret. Et hoc modo, ut bene Sayr. l. cit. n. 34. notat, excusari possunt percussiones tum defensivæ, tum correctivæ, quando modicum excessivæ sunt; quia excessus ille non ex deliberatione, sed passione contingit.

2. Excusatur, qui Clericum percutit, probabiliter ignorans esse Clericum, e. g. quia habitum, & tonsuram non detulit, vel etsi hunc deferret, noctu deprehensus fuit ab ignorante, quod esset Clericus, quia signa Clericatus non vidit. Et hoc verum est, etsi percussio gravis sit contra Justitiam; quia non propter percussione in justam, sed propter percussione sacrilegam, & Statu Clericali injuriosam Excommunicationis poena statuitur. atqui stante ignorantia probabilis Status clericalis, cessat injuria, ut manifestè colligitur ex c. si verò 4. b. tit. ubi excusatur ab excommunicatione percussor Clerici comam nutrientis, quia probabiliter existimare poterat non esse Clericum. Sanch. l. 9. de Matr. D. 32. n. 41. Palao l. cit. n. 4. Dixi probabiliter ignorans; nam si crassa ignorantia foret, ut si tonsuram videns, tamen putaret, non esse Clericum, ab excommunicatione non excusaret. Quod si dubitetur, an percutiens probabiliter ignoraverit, proprio Juramento purgare se potest: si jurare noluerit, contra eum præsumitur, & ideo tanquam excommunicatus vitandus est, donec per Sedem Apostolicam absolvatur. Sayr. l. 3. Theaur. c. 27. n. 2.

3. Excusatur, si quis volens percutere Titium Clericum, aberret ab illo, & casu, five præter intentionem percutiat alium Clericum ponè adstantem. Suar. sect. 1. cit. n. 54. Coninck n. 197. Laym. n. 8. Ratio est, quia talis non percutit voluntariè hominem, quem scit esse Clericum; ponitur enim, quod à Clerici intenta percussione aberraverit, & alterum hominem, qui fortè adstant, & Clericus erat, involuntariè, & præter intentionem percussit. Unde discrimen est cum eo, qui Cajum Clericum percussit, putans esse Titium Clericum; nam iste ex destinato percutit hominem, quem scit esse Clericum, in quo tota consistit ratio, ob quam Excommunicatio lata est. Palao n. 4. cit.

4. Excusatur Prælati, qui Clericum, vel Monachum subditum, & Magister, qui discipulum correctionis, aut disciplinæ causâ percutit, quamvis iste in Sacris sit constitutus c. ex tenore 10. c. Ff 2 uni-

universitatis 24. c. cum voluntate 54. S. fin. b. tit. Magistri autem nomine, ut Molina, & ex hoc Palao l. cit. n. 6. advertunt, venit etiam Pædagogus, & quicumque alius, qui ad honestum aliquid docendum, vel in officio continendos Clericos assumitur. Debet autem 1. verberatio, quæ pro correctione adhibetur, exerceri erga Clericum subditum tali Prælato; nam si erga non subditum exerceretur, non evitaretur censura, quippe quæ solum evitatur, cum percussio est actus Jurisdictionis. 2. debet esse proportionata delicto, & personæ Ecclesiasticæ; nam si notabilis excessus esset, Prælatus eam infligens incurreret Excommunicationem, quippe cum talis percussio jam non esset Ecclesiastica disciplina, sed violenta manuum injectio, 3. talis castigatio fieri debet, servato ordine Juris, si sit pœna Juridica, vel saltem debito correctionis modo, si sit paterna, & religiosa correctio; atque hinc si Superior temere irruat in subditum sine proportionata causæ cognitione, non censetur agere ut Superior, neque evitabit censuram Canonis. Suar. D. 22. sect. 1. n. 41. Plura vide supra Tit. 24. de Cler. Percussor.

236 5. Excusantur, qui in defensionem sui, vel alieni honoris, corporis, famæ, bonorum fortunæ Clericum aggressorem detinent, vel percutiunt, si tamen in continenti hoc fiat, & moderamen inculpatae tutelæ observetur: quia hæc percussio non vis, sed defensio est, quæ cuivis licet, sive se, sive alium innocentem defendat c. si verò 3. v. si verò Clericum, c. ex tenore 10. b. tit. Molin. D. 55. an. 3. Suar. sect. 1. cit. à n. 33. Avil. p. 2. c. 5. D. 33. dub. 12. Laym. c. 5. n. 8. Palao §. 3. cit. n. 15. Engl. hic n. 137. Wiestner n. 24. §. 85. Reiffenstuel n. 118. la Croix n. 300. Ex hoc capite Bonacina cum communi excusat Creditorem, qui Clericum debitorem fugientem, vel fugam parantem detinet, ut eum Superiori præsentet, & creditum suum acquirat; item illum, qui Clericum furem in continenti insequitur (nam hujusmodi insecutio licita est, cum fiat ad res suas recuperandas, & defendendas) similiter mulierem, quæ Clericum de stupro illam tentantem percudit, modò tentatio non fiat solo verbo, sed factò: quodsi tamen valde molestus esset, & mulier se aliter ab eo liberare non posset, quàm fuste, & verberare, etiam tentatio verbo facta sufficeret, ut ex communi docent Avil. Suar. Conin. Laym.

237 6. Excusatur ab Excommunicatione, qui percudit Clericum turpiter inven-

tum cum uxore, matre, sorore, filia percipientis, quam amplexibus, tactibus, oculis, præsertim in loco secreto, aut suspecto, tractat; nam effi talis percutiendo, vel occidendo lethale committat peccatum, Jus Canonicum tamen in detestationem illius criminis, & ob difficultatem cohibendi vindictæ impetum, noluit percussorem Excommunicatione punire, ut habetur c. si verò 3. v. nec illa b. tit. & tradit ibid. Gloss. V. turpiter, Navar. Man. c. 27. n. 24. Molin. D. 55. cit. n. 5. Suar. n. 37. Laym. n. 8. Palao n. 13. Engl. n. 126. Pirhing n. 69. §. 70. Wiestner n. 28. Reiffenstuel n. 126. la Croix n. 300. §. 307. Permissionem hanc Innocentius extendit etiam ad Aviam, neptem, & omnes ascendentes, & descendentes: sed, ut ex communi Suar. Molin. Coninck Laym. Pal. Bonac. Docent ad alias personas propinquas privilegium hoc extendi non debet; & ratio est, quia hæc exceptio odiosa est Statui Clericali, cum restringat eorum privilegium, sed quæ odiosa sunt, ultra personas Jure expressas extendi non debent, ergo &c. Dicendum igitur, non evitare censuram eum, qui Clericum cum aliis personis extraneis, vel remotioribus gradu, præter nominatos, de prehensum percudit. Engl. n. 126. cit. fin.

Dub. 2. an in continenti debeat fieri hæc percussio, ut percussor ab Excommunicatione immunis sit? Ratio dubitandi est, quia etiam transacto actu, difficile est temperare tristitiam, & dolorem in tali casu ex injuria conceptum, & cohibere vindictam, atqui ob hanc difficultatem concessum est hoc privilegium, ergo cum manente causa, maneat idem effectus, dicendum est, non minùs ab Excommunicatione excusari illum, qui post moram temporis Clericum sic inventum percudit, quàm qui eum percudit in continenti. Sed dicendum, percussorem faciendam in continenti, ut evitetur excommunicatio. Ita Sayr. l. 3. Thesaur. c. 27. n. 23. Suar. D. 22. sect. 1. n. 35. Molin. tr. 3. D. 7. ad 1. & D. 55. n. 5. fin. Laym. c. 5. cit. n. 8. v. quarta, Bonac. D. 2. de Excomm. q. 4. p. 6. n. 6. Palao §. 3. cit. n. 14. & communis DD. Colligitur ex c. si verò 3. b. tit. ubi textus excusat tantum illum, qui percudit Ecclesiasticum turpiter inventum cum uxore, matre, filia, sorore percipientis, at, qui percudit post finitum delictum, non percudit formaliter inventum, seu quem actu invenit, sed percudit alio tempore in delicto repertum. Ex quo cadit etiam Ratio dubitandi allata in contrarium.

Ma-

Major difficultas est de eo, qui delinquentem ex industria expectat, & secretò observat, ut venientem percutiat, an excommunicationem incurrat? Laym. l. cit. putat hanc non effugere; quia occasione presentis doloris facillè removere poterat, & debebat. Jus autem c. cit. ad censuram vitandam exigit, ut quis percutiat turpiter inventum seu casu, & prater intentionem deprehensum, ergo &c. Sed contrarium cum communi docet Navar. Man. c. 27. n. 84. Molin. D. 55. §. 7. Coninck D. 14. dub. 15. n. 196. Bonac. D. 2. q. 3. p. 6. sect. 4. v. 6. Palao §. 3. cit. n. 15. qui putant, si absit dolus, talem non incurere excommunicationis Censuram. Ratio est, quia secreta hæc, & occulta observatio, aut expectatio non impedit, quin turpiter agentem invenias, etsi invenias quæsitum, & expectatum, ergo nisi fraudi, vel dolo alterum inducas in delictum, ut in delicto deprehensum percutias, observatio hæc, & expectatio occulta nihil obest. Dixi autem, Nisi fraude, vel dolo alterum inducas in delictum? nam si hoc facias, ut Navar. Laym. Molin. Bonac. Palao &c. docent, censuram non effugies; neque enim æquum est, ut deceptionibus iniquis per privilegia sua favore Ecclesia.

Dub. 3. an pater, aut alii propinqui, vel consanguinei Ecclesiasticos sibi subditos punire possint? certum est, punire posse, si in minoribus solum sint constituti, & percussio sit moderata, nam sic expressè habetur c. cum voluntate 54. h. tit.

De iis, qui Sacris initiati sunt, bifariam dividuntur DD. S. Antonin. p. 3. tit. 24. c. 1. §. 2. cas. 12. Sylv. V. Excommunicatio 6. cas. 8. Navar. Man. c. 27. n. 82. Suar. D. 22. sect. 1. n. 49. Filiuc. tr. 15. c. 1. q. 1. §. 6. Coninck D. 14. dub. 15. n. 192. Valent. s. 2. q. 9. p. un. Bonac. D. 2. de Excomm. extr. Bull. q. 3. p. 6. sect. 4. n. 4. & tom. 1. D. 2. q. 4. p. 4. n. 4. existimant licere Patri corrigere filium, etsi is, qui percutitur, in Majoribus Ordinibus constitutus sit. Colligunt hoc ex c. cum voluntate cit. ubi nulla sit distinctio inter clericum constitutum in majoribus Ordinibus, vel in minoribus. Ratione utuntur triplici. 1. quia per susceptionem Ordinis Sacri filius non eximitur à disciplina patris, sed ante susceptionem Ordinis Sacri pater potuit pro qualitate personæ, & culpæ moderatè punire filium, ergo idem poterit post Ordines Sacros susceptos. 2. Patrifam, Jure naturali concessum est corrigere delinquentes ex

sua familia, sed propter id, quod Jure naturali concessum est, excommunicationis poena imponi non potest, ergo &c.

3. Magister potest discipulum, in Sacris constitutum, moderatè punire, ut dictum est n. 235. sed Pater majorem habet potestatem in filium, quàm Magister in Discipulum.

Contra non posse filium in Sacris constitutum ad correctionem à Patre percui, contendunt Molin. tr. 3. de Just. D. 228. V. hic tamen effectus, & D. 56. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 9. Palao D. 3. p. 23. §. 3. n. 8. Barb. in c. 54. cit. n. 6. Engi hic n. 139. Piching n. 75. Wiefn. n. 87. post Felin. Host. Abb. Anton. de Butrio, Zabarellam, Angelum &c. quorum Sententia, quia favorabilior Dignitati Clericali, videtur amplectenda, ex triplici fundamento. 1. quia can. siquis suadente omnibus generaliter prohibitum est in Clericum violentas manus injicere, ergo cum nulpam concessum sit patri privilegium, ut correctionis causâ violentas manus possit injicere in filium, qui in Sacris jam constitutus est, censendum est id non licere patri. 2. ex eo, quod seniores Clerici, & alii ex officio deputati percutere possint pueros in minoribus constitutos, Sacra turbantes, communis sententia teste Molina inferit, nullatenus id permissum esse ipsi erga Clericos in Sacris constitutos, ergo pariter, etsi Jus Patri tribuat potestatem castigandi filium in minoribus constitutum, non tamen hoc sequitur etiam de filio in Sacris constituto. 3. quando Prelatus Episcopo inferior corrigere peccantem Clericum vult per alium, id ex rigore Juris, ut Tit. 25. n. 6. dictum est, fieri debet per alium Clericum, & non per Laicum; quia indecens est, Laicum etiam correctionis causâ manus violentas injicere in Clericum, atqui Pater, ordinariè saltem est Laicus, ergo saltem eos, qui in Sacris constituti sunt, non potest percutiendo corrigere.

Neque efficaciter contrarium probant Rationes allatæ. Ad 1. dico, etsi filii per susceptionem Ordinis Sacri non extrahantur ex potestate patria absolute, extrahuntur tamen ab illa quoad effectum correctivæ percussiois. Ad 2. Jure naturali parentibus concessa est potestas corrigendi filios, sed correctione accommodata ipsorum filiorum qualitati, & statui. Ad 3. negatur paritas; nam Magister plerumque est Clericus, etsi quandoque sit Laicus, at Pater, ordinariè est Laicus, licet aliquando sit Clericus. Lex autem spectavit id, quod contingit frequentius. Unde ratio fuit, quod indiscriminatim potestatem corrigendi quosvis

Clericos concefferit Magiftris, Patri vero eam limitavit folum ad eos, qui funt in minoribus. Imò, ut Felin. in c. cum voluntate cit. & Molin. D. 56. n. 7. tradunt, probabile est, etiam Magiftrum, in gradu Ecclesiastico inferiore constitutum, punire non posse discipulum constitutum in altiore gradu; quia indecens est, ut inferior in gradu Ecclesiastico superiorem puniat.

¹⁴³ Queritur 6. quis absolvere possit ab excommunicatione Canonis? 2. distinguendum esse inter percussiones; nam alia est percussio enormis, seu atrox, alia gravis seu mediocris, alia levis, sic dicta, non quòd culpam mortalem non attingat; nam excommunicatio hæc necessarid requirit culpam mortalem: sed comparatione aliarum percussionum, quæ graves, aut etiam atroces sunt. *Atror*, seu *enormis* censetur, quando processum est ad mutilationem membri, aut vulnus inflictum est, unde inhabilitatur membrum, vel effusio sanguinis facta cum abundantia, non tamen è naribus, unde facilè egreditur, sed aliunde. *Levis* est, quæ fit pugno, palmâ, manu, pede, ligno, lapide non facientibus vulnus, nec relinquentibus maculam, vel fugillationem carni, vel quæ fit absque abscissione membri, sine effractione dentis, sine evulsione multorum capillorum, sine effusione multi sanguinis, ut patet *Extrav. Joann. XXII.* quam refert Navar. *Man. c. 27. n. 92. Media*, seu *gravis* illa dicitur, quæ est media inter enormem, & levem, qualis est, quâ dens extrahitur, vel capillorum copia evellitur, aut fugillatio carnis relinquitur, aut sanguinis copia effunditur, absque gravi læsione, vel injuria.

¹⁴⁴ Hoc tamen solum verum est regulariter loquendo; nam sæpe percussio, quæ respectu unius levis est, ex circumstantiis apud alium gravis, imò quandoque etiam enormis fit. Tales autem circumstantiæ sunt 1. *pars corporis*, in qua fit percussio, ut si percutias in ore, oculo, facie graviter; nam in his censetur percussio gravior esse, quàm in aliis corporis partibus, & cons. minor percussio in his sufficit ad injuriam gravem. 2. *locus*, ut si percutias in platea, theatro, aut confessu publico, si Sacris indutum vestibus, vel paratum ad Divina celebranda, aut coram Rege, Præiato, vel alia persona in magna dignitate constituta &c. 3. & maxime *Status personæ* offensæ, & offendentis, ut si percutias Episcopum, Abbatem, Superiorem, Judicem, Patronum, Herum, aut alium in Dignitate constitutum: item si Sæcularis percutiat Religiosum, aut homo infimæ fortis nobilem Ecclesiasticum; nam hæ percussiones, etsi leves ex se fo-

rent, grave scandalum generant, & graves injuriæ reputantur. Unde, ut bene *Toletus* notat, Regula universalis dari non potest, sed an gravis, aut levis, vel etiam enormis percussio sit, ex judicio prudentum definiri debet. In dubio, cum absolutio in foro externo petitur, committitur judicium Dioeceseo; si in foro interno tantum, decisio ad eum pertinet, qui potestatem absolvendi in foro interno habet.

Habet autem potestatem absolvendi ab hac censura, spectato Jure communi, & seclusis specialibus privilegiis, ac consuetudine, solus Pontifex; nam, ut ex *can. si quis Juadente sepius cit.* constat, hanc absolutionem sibi extra articulum mortis reservavit Pontifex. Et hoc procedit, etiamsi delictum occultum sit, spectato Jure communi: quod tamen relaxavit Trid. *sess. 24. c. 6. de reform. Pirhing hic n. 88. coroll. 2.* Dixi *spectato Jure communi*, & *seclusis privilegiis, ac consuetudine*; nam ex speciali Jure, & privilegio extra articulum mortis etiam aliis quibusdam potestas ista concessa est. Atque hinc in particulari.

Dubitatur 1. de Legato Pontificis, à qua percussione possit absolvere? 2. distinguendum esse inter Legatos. *Legatus à Latere* absolvere potest ab omni percussione in utroque foro, neque eos solum, qui sunt de Provincia, ad quam destinatur, sed etiam quosvis alios ad ipsum concurrentes: incipit hæc ejus potestas à die, quo curiam Romanam egreditur, usque ad diem, quo ipsam regrediens ingreditur. Ita cum communi *Gloss. & Abb. in c. excommunicatis 9. de Offic. Legat.* Ratio est, quia hic Pontificia gaudet autoritate *c. ad eminentiam 20. b. tit.* Neque hæc est propriè extensio *can. si quis Juadente*, sed declaratio; quia sub Judice Ordinario semper comprehenditur, qui ejus vices gerit, sive Legatus illius. *Engl. hic n. 143. Legatus Nuntius*, seu *missus*, quos *Nuntios Apostolicos* appellamus, eandem habet facultatem, sed magis restrictam; nam absolvere potest tantum eos, qui de sua sunt Provincia, & quamdiu in Provincia existit, non vero alios, vel alibi, ut colligitur ex *c. excommunicatis cit. Legatus natus* ratione Legationis suæ in ordine ad absolvendum ab Excommunicatione nullam specialem potestatem habet, sed eam solum gaudet, quæ reliqui Ordinarii, nisi major à Sede Apostolica specialiter iisdem concedatur, ut constat ex *c. cit. & tradit Molin. D. 58. per totam, Sum. D. 22. sess. 1. n. 60. Wiestner hic n. 90. & communiter DD. Videantur dicta Libr. 1. Tit. 30. à n. 4.*

Dub. 2. quam potestatem absolvendi ab hac censura habeant Episcopi, & Archiepiscopi? 2. ab Excommunicatione contracta

tracta ob levem percussione[m] absolvere possunt Episcopi, cæterique Ordinis Episcopalis, & verisimiliter quicumque Prælati alii, Jurisdictionem quasi Episcopalem in certo territorio, & in ejus populum exercentes *c. pervenit 17. h. tit. & Extrav. perlethi Joan. XXII. allegata à Covar. in c. alma p. 1. §. 9. n. 2. Engl hic n. 146. Pirhing n. 48. Wiestner n. 92. la Croix tom. 2. l. 7. n. 300.* Potestque potestatem istam Episcopus committere etiam alteri; quia hæc ipsi competit Jure ordinario. Imò etiam Vicarius Generalis Episcopi ab iisdem casibus non solum ipse potest absolvere, sed etiam dare aliis facultatem absolvendi; quia ipse est Judex Ordinarius, & facit unum Tribunal cum Episcopo.

248 Si percussio sit gravis, & enormis, interest, an occulta illa sit, & ad forum contentiosum nondum deducta, an verò notoria, vel deducta ad forum contentiosum. Si primum, ut ob alia delicta (excepto homicidio voluntario) ita etiam ob percussione[m] Clerici quæcumque excommunicatos absolvere possunt Episcopi vi Trid. sess. 24. c. 6. de reform. Eadem potestas ibidem datur etiam iis, qui Jurisdictionem Episcopalem habent, etsi characterem non habeant.

249 Si secundum, neque Episcopus, neque ejus Vicarius per se potest ab hac censura absolvere; quia potestatem istam sibi soli servavit Pontifex, præter casus Jure expressos. Excipiuntur autem speciali Jure, ut ab Episcopo etiam ob percussione[m] gravem, & enormem absolvi possint. 1. Impuberes *c. super eo 1. c. quamvis 58. §. c. fin. h. tit.* Et hoc verum est, etsi post pubertatem primum absolutionem petant *c. fin. cit.* quia beneficium, à Jure semelipsis indultum, pubertatis anni supervenientes non extinguunt. Abb. in *c. fin. cit. n. 1. Sayr. l. 5. c. 28. n. 20. Molin. D. 59. n. 3. Suar. D. 22. sect. 1. n. 69. Bonac. tom. 3. D. 5. q. 3. p. 6. sect. 5. n. 12. Palao D. 3. p. 23. §. 4. n. 6. Engl hic n. 30. §. n. 144. Pirhing n. 74. §. 87. Wiestner n. 95. la Croix n. 300.*

250 2. Moniales *c. de monialibus 33. h. tit.* & mulieres aliarum, cujuscunque ætatis, & conditionis sint *c. mulieres 6. & c. ea noscitur 13. eod.* Et hoc verum est, etsi Pontificem adire possent; quia periculosa harum peregrinatio à Jure censetur. Abb. in *c. cit. Palao n. 7. Vallens. §. 7. n. 4. §. 5. Engl n. 130. §. 144. Pirhing n. 77. §. c. Wiestner l. cit.*

251 3. Clerici in eadem domo commorantes, ut in Seminariis, Convictoriis, Collegiis Universitatum, saltem si non sit enormis percussio *c. quoniam 9. de Vit. §. honest.* quia cum ratione communis vitæ, & assiduæ cohabitationis facile

irascantur, conveniens non fuit, ipsos pro absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam, vel istius Legatum mitti. Abb. in *c. cit. n. 3. Palao n. 15. Engl n. 131. §. 144. Wiestner l. cit.*

4. Janitor Principis, Prælati, vel alterius potestatis, si prætextu Officii sui, non tamen arrogandi sibi potestatem, vel Jurisdictionem in Clericos, percutiat Clericum, modò percussio non sit enormis *c. si verò 3. pr. h. tit. & ibi Glossa cum communi DD.* Quod Palao n. 16. extendit etiam ad Apparitores publicos, qui arcendo turbam, ex negligentia, non tamen ex proposito percutiunt Clericum.

5. Servi: nam hi, nisi percussio tam enormis fuerit, ut ad vitandum scandalum, & tollendum exemplum oporteat percipientem mittere ad Sedem Apostolicam, ab Episcopo absolvi possunt, si absentia eorum in magnum detrimentum domini cederet, & Dominus in culpa læsionis non fuit particeps cum suo servo *c. relatum 37. h. tit.* quod tamen non est intelligendum de famulis conductitis liberis, ut rectè notat, Toler. l. 1. c. 32. n. 4.

6. Quicumque alii, etiam viri, habentes necessitatem aliquam gravem, quæ difficilem ipsis reddat recursum ad Sedem Apostolicam, vel ejus Legatum, ut si quis laboret febri tertiana, vel alio morbo, si debilis sit, aut ob defectum alicujus membri laborem itineris sustinere non valeat, si ad perficiendum iter cogeretur mendicare, quòd aliàs non fuit solius, si senex sit, etiam fortis viribus, si periculum sit in itinere ob bellum, pestem &c. Eadem ratione excusantur, qui sine damno alieno non possunt iter Romanum facere, ut maritus, Parochus, Gubernator urbis, aut alii publico officio illigati, nisi tamen hi idoneum Vicarium habere possint *c. ea noscitur cit. c. quamvis 58. eod. Palao n. 18. Vallens. §. 7. n. 4. Engl n. 144. Pirhing l. cit. la Croix n. 300.* Hi, qui non habent impedimentum perpetuum, antequam sic absolvantur ab Episcopo, nisi pueri, vel mulieres sint, præfinito Juramento, promittere debent, quòd si viribus suis restituti fuerint, vel aliud impedimentum cessaverit, ad Sedem Apostolicam, vel Legatum ejus velint accedere *c. cit. fin.*

Dub. 3. quam potestatem absolvendi ab Excommunicatione Canonis respectu Subditorum suorum Regularium habeant Abbates Præpositi, Priores, Guardiani, Rectores, & similes eorum Superiores? 3. distinguendum esse, non tantum inter actiones, sed etiam inter personas, quibus violentas manus injecerunt. Vel enim ab ipsorum subdito percussus est alius ejusdem Monasterii Religiosus, vel alius diversi Monasterii, aut Clericus Sacularis.

²⁵⁶ Si Religiosus ejusdem Monasterii percussus est, percussor absolvi potest à Superiore suo locali, & multo magis à Provinciali, & Generali *c. Monachi 2. b. tit.* nisi percussio sit enormis; tunc enim de Jure pro absolutione recurrendum est ad Sedem Apostolicam, vel ejus Legatum *c. canonica 50. b. tit. Navar. Man. c. 27. n. 92. Suar. D. 22. sect. 1. n. 73. Tolet. l. 1. c. 32. n. 8. § 9. Sayr. l. 3. c. 3. & c. 28. n. 10. § seqq. Molin. tr. 3. D. 60. n. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. circ. fin. Palao tr. 29. D. 3. p. 23. § 4. n. 8. Pirhing n. 60. Wiestner n. 97. la Croix n. 321. Dixi de Jure nam ex specialibus privilegiis Regulares plerique ab Excommunicatione, ob quamcunque percussione contracta, absolvi à Superioribus suis possunt, ut constat ex *Compend. Privil. Societ. JESU V. Absolutio, & Privil. FF. Min. V. eod. §. 13. § 30. Molin. l. cit. n. 6. Laym. n. ult. Palao n. 10. Engl. n. 132. § 144. Pirhing n. 63. not. 7. Wiestn. n. 97. fin. la Croix n. 321.**

²⁵⁷ Si verò percussus est Religiosus diversis Monasterii, vel Domus, percussor quidem absolvendus est à suo Superiore, sed presente Superiore percussi, ut utriusque consensu satisfactio imponatur *c. cum illorum 32. b. tit.* nisi iste vices suas Superiori percussoris commiserit, *Abb. in c. cit. n. 13. Sylv. V. Absolutio 5. n. 5. Suar. sect. 1. cit. n. 73. Molin. n. 5. Laym. n. 10. Palao n. 9. Engl. n. 132. Pirhing n. 63. not. 4. Wiestner n. 97. la Croix n. 321.* Quodsi hi duo Prælati discordaverint in satisfactioe imponenda, quia Prælatus offensus acerbior em exigat eam, quam Prælatus offendens designat, eligendus est tertius arbitet, qui cum ipsis Judicium ferat; semper tamen absolutio, impositio, & executio poenæ ad Prælatum offendens, utpote verum ejus Superiorem, peccabit. *Palao l. cit. cum Sylv. Molin. Laym. cit.*

²⁵⁸ Si denique percussus sit Clericus secularis, distinguendum est imprimis inter percussione modum; nam si percussio sit *gravis*, aut *enormis*, non à suo Prælate, sed à Summo Pontifice solo absolvi debet. Si verò *levis*, videndum est, an percussor Religiosus sit exemptus, an non. Si exemptus non est, absolvi debet ab Episcopo; si verò exemptus, absolvi ab isto poterit, saltem cum consensu sui Prælati Regularis *c. cum illorum cit. & c. Religioso 21. eod. in 6. Sylv. l. cit. n. 2. § 5. Suar. n. 73. Palao n. 10. § 11. Engl. n. 132. Wiestner n. 97. la Croix n. 321.* Quodsi consentire Superior regularis nolit, & simul ipse, cum possit, absolvere percussorem neget, *Palao n. 14.* distinguit, Vel enim hujusmodi absolutionem, vel licentiam justè denegat, eò, quòd ob enormitatem criminis omnino oporteat eum mittere pro absolutione ad

Sedem Apostolicam; & tunc Religiosus ejusmodi nequaquam poterit ab Episcopo Diocesano absolvi, vel negat eam manifestè injustè; & tunc absolvi poterit ab Episcopo, quippe cui tunc Religio, vel Pontifex censetur Jurisdictionem dare. Dixi autem *manifestè injustè*; quod rarò, vel nunquam contingit. Unde nisi manifesta sit injustitia, dum Superior absolutionem negat absque ejus licentia Religiosus exemptus ab Episcopo absolvi non potest. *Neque obstat*, quòd Exemptio sit privilegium; est enim privilegium in favorem non singulorum sed totius Religionis datum, & cons. privatus eo non potest cedere.

Porro, quòd de Religiosis dictum²⁵⁹ est, etiam dicendum de Novitiis; quia in favorabilibus hi nomine Religiosi continentur, ut adnotatur *c. cum illorum cit.* idque verum est, si percussio ab ipso facta sit ante, vel post ingressum; nam absolvi poterunt ab eodem Prælate, à quo possunt absolvi alii Religiosi ejusdem Domus: hoc tamen discrimine, quòd Novitius, si ante Professionem à Monasterio egrediatur, obligatus sit Sedi Apostolicae se presentare; alioquin in similem Excommunicationem incidet *c. eos qui 22. b. tit. in 6.* quia absolutio ipsi concessa est ob impedimentum temporale, scilicet ne vagaretur. *Sayr. l. 3. c. 28. n. 13. Molin. D. 60. cit. n. 3. Laym. c. 5. fin. Palao n. 10.*

Dub. 4. quanam alii absolvere ab Ex-²⁶⁰ communicatione, ob percussione Clerici contracta, possint? *R.* in mortis articulo absolvere potest quivis à quavis censura, ut ex *can. si quis suadente sepius cit.* patet. Intellegitur autem periculum mortis non tantum, cum quis laborat gravi infirmitate, sed etiam, quando aliquis est in quocunque periculo vicino morti, ut si timeat hostes, si longinquam, & periculofam navigationem adiurus, si transfurus per loca infesta latronibus &c. Quodsi quis morte præventus absolvi non potuit à censura, ab eadem absolvi post mortem potest per eum, qui absolvere vivum potuit, si tamen signa contritionis dedit. Et talis absolutio ad id valet, ut talis sepeliri in loco Sacro, & suffragia fieri pro eo possint.

Extra articulum mortis, præter *Le. 261* gatum, Episcopum, vel Prælatum Religiosum per se loquendo nemo alius absolvere potest, nisi ex speciali privilegio: quod per Indultum speciale Religiosis mendicantibus ferè æquale cum Episcopis pro foro conscientiam in ordine ad hunc finem concessum est. Utrum verò ab his, vel ab Episcopo absoluti, adire adhuc Sedem Pontificiam debeant, controversa est. In qua certum est, non debere hanc adire, qui

absolutus sic fuit ob impedimentum perpetuum, cum ad impossibile nulla sit obligatio, Difficultas igitur tantum est circa eos, qui laborant impedimento non perpetuo: & rationem dubitandi facit, quod juxta dicta n. 254. isti promittere jurato debeant, se, cessante impedimento, accessuros Sedem Apostolicam. Verum istud intelligi debet casu, quo absolutio fit a non habente potestatem: unde cum juxta dicta n. present. Mendicantes, & juxta dicta n. 248. Episcopi ab omnibus ferè casibus, & censuris occultis, & ad forum contentiosum non deductis possint absolvere, ab his absoluti ulterius ad Sedem Apostolicam remitti non debent, sed ab iis, antequam absolvantur, tantum peti, ut satisfaciant Clerico injuriam passo.

Paret igitur, defacto post Trid. onus presentandi se Sedi Apostolicæ imponi tan-

tum debere illi, qui absolvitur ab alio, quam qui privilegium sic absolvendi habet, vel cum quidem absolvitur ab Episcopo, sed postquam censura non amplius occulta, sed ad forum contentiosum deducta est; tunc enim, si ob impedimentum occurrens absolvatur ab Episcopo, impedimento cessante, adire Sedem Apostolicam debet. Addit Syr. l. 3. Theaur. c. 28. n. 32. ex Navarro, justum impedimentum habere, qui ire non potest pro absoluteione, etsi mittere pro ea possit; quia Jus eum ad hoc non videtur obstringere, sed solum vult, ut, si possit, vadat. Siquis adire Pontificem nequit, potest autem adire ejus Legatum, vel alium habentem facultatem absolvendi ab ejusmodi Excommunicatione reservata, debet hoc adire.

§. IV.

De Suspensione.

S U M M A R I U M.

- 263. Suspensionis D. finito.
- 264, 265. Differentia ab aliis Censuris.
- 266. &c. Varietas.
- 270. &c. Quis possit suspendere?
- 273. &c. In quem ferri Suspensionis Censura possit?
- 277. &c. Quam Clerici suspendi possint?
- 282. &c. Quam causam suspendi aliquis possit?
- 285. &c. An etiam ob culpam alienam?

- 288. &c. Forma servanda in ferenda Suspensione.
- 290. &c. Effectus Suspensionis ab Officio.
- 299. &c. Effectus Suspensionis a Beneficio.
- 306. Quod peccatum committat Violans Suspensionem?
- 307. &c. Et quam poenam incurrat?
- 310. &c. Quomodo tolli Suspendio possit?
- 320. &c. Que sit forma ab ea absolventi?

263. **Q**uariitur 1. quid sit Suspendio, quotuplex, & quæ ejus causæ? *n.* Suspendio, prout hic sumitur, est Censura Ecclesiastica, qua Minister Ecclesie formaliter impeditur, ne functiones Ecclesiasticas exerceat, aliquaque potestate utatur. Ita Navarr. Man. c. 27. n. 151. Suar. de Censur. D. 25. sect. 1. n. 2. Sayr. l. 4. Theaur. c. 1. n. 13. Avil. de Censur. p. 3. D. 1. dub. 1. Coninck D. 15. dub. 1. Bonac. tr. 1. D. 3. de Suspend. p. 1. n. 2. Lym. l. 1. tr. 5. p. 3. c. 1. n. 1. Hurtad. de Suspend. d. ff. 1. Palao tr. 29. D. 4. p. 1. n. 1. Vallens. hic §. 2. n. 8. Pirhing n. 197. Wiestner n. 98. Reifensuel n. 159. la Croix tom. 2. l. 7. n. 395. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delictis c. 3. n. 234.

264. **D**ub. 1. quomodo Suspendio differat ab aliis censuris, nempe Excommunicatione, & Interdicto? *n.* differre in modo, quo privat functionibus Ecclesiasticis. Et ab Excommunicatione quidem differt, quia hæc privat functionibus Ecclesiasticis, quatenus hæc sunt quedam cum fi-

delibus communicationes, à qua communicatione exclusus est Excommunicatus; Suspendio verò his functionibus privat, quatenus sunt usus alicujus potestatis Ecclesiasticæ provenientes ab Officio, vel Beneficio; deinde prior ad personas Laicas etiam se extendit; posterior solum ad Clericos. Palao l. cit. Magnif. P. Schmier n. 236.

Ab Interdicto differt imprimis, quia Interdictum privat receptione aliquorum Sacramentorum, Ecclesiasticæ Sepulturæ, & Officiis Divinis, quibus suspensus non est privatus; deinde Interdictum afficit quamlibet personam fidelem; Suspendio verò personam Ecclesiasticam, quippe cum soli Clerici capaces sint Officii, & Beneficii Ecclesiastici. Suar. sect. 1. cit. n. 4. Palao n. 1. cit. Pirhing n. 197. Wiestn. n. 99. §. 100. Unde cum Abbatissæ suspenduntur ab Officio, non est Suspendio proprie dicta, cum Jurisdictionem Ecclesiasticam nullam habeant; aliàs si proprie suspendentur, incurrerent Irregularitatem per hoc, quod

quod violarent hujusmodi Suspensionem; Valens, tom. 4. D. 7. q. 18. p. 1. concl. 1. Sayr. c. 1. cit. n. 16. Coninck dub. 1. n. 2. § dub. 3. n. 18. § 21. Palao n. 2. Pirh. n. 206. Wiestn. n. 100.

866 Dub. 2. quod duplex sit Suspendio? esse triplicem, quarum prima est à solo Officio, quâ Minister Ecclesie removeatur ab exercitio Jurisdictionis, vel Ordinis; altera à solo Beneficio, quâ Clericus, intacta Ordinis, & Jurisdictionis potestate, jure percipiendi fructus privatur, Tertia ab officio simul, & Beneficio, quâ personæ Ecclesiasticæ adimitur exercitium potestatis Ordinis, & Jurisdictionis, & perceptio fructuum Beneficialium. Si Suspendio sit absolutè lata, ita, ut ex contextu colligi nequeat, an Suspendio sit ab Officio tantum, an tantum à Beneficio, intelligitur lata tam à Beneficio, quàm ab Officio. Henriq. l. 13. c. 33. Tolet. l. 1. c. 43. n. 7. Suar. D. 25. sect. 2. n. 9. Avil. p. 3. D. 2. dub. 1. concl. 2. Coninck, dub. 1. cit. n. 4. Laym. c. 1. cit. n. 2. Palao p. 1. n. 3. Wiestn. n. 107.

207 Dividitur 2. in Totalem, & Partialem. Et quidem Totalis iterum duplex est, scilicet *Totalis simpliciter*, quæ est simul ab Officio, & Beneficio; de qua dictum est n. prec. Et *Totalis secundum quid*, nimirum ab Officio tantum, vel tantum à Beneficio. *Suspendio totalis ab Officio*. dicitur, per quam aliquis ab omni Officio Spirituali tum Ordinis, tum Jurisdictionis, & administrationis Ecclesiasticæ removeatur. *Totalis à Beneficio*, per quam aliquis suspenditur ab omni Beneficio Ecclesiastico quoad ejus administrationem, & fructuum perceptionem. Pirh. n. 198.

868 *Partialis Suspendio* fit, vel à certo tantum Officio, aut parte illius. v. g. ab Ordine tantum, per quam prohibetur omne exercitium Ordinis, vel à certo Ordine, per quam prohibetur exercitium Ordinis illius v. g. Sacerdotalis, vel à certa functione, sive actu Ordinis v. g. ab audiendis Confessionibus, vel celebratione Missarum. Item quando aliquis suspenditur à Jurisdictione tantum, ita, ut vel nullum Jurisdictionis actum exercere suspensus possit, vel certum tantum aliquem actum Jurisdictionis, vel quasi Jurisdictionis, ut quando suspenditur quis à collatione Beneficii, aut voce Suffragii in Electione. Et denique quando fit Suspendio à Beneficio non omni, quod habet suspensus, sed certo tantum, vel aliqua parte Beneficii v. g. dimidia parte fructuum, aut distributionibus quotidianis. Pirhing n. 199.

209 3. Alia est absoluta, quæ fertur absque ulla temporis determinatione; alia determinata, quæ lata est pro determinato tempore: sed hæc posterior propriè Cen-

sura non est, sed potius delicti poena: & ideo elapso termino, pro quo imposita est, cessat absque alia absolutione. 4. Alia est à Jure, alia ab homine.

Dub. 3. quis possit suspendere? 270 n. Suspendio à Jure lata solus Conditor Juris fert. Suspendio verò ab homine is, qui potestatem habet excommunicandi, ferre plerumque potest. Sylv. V. Suspendio 1. n. 2. Navar. c. 27. n. 159. Sayr. l. 4. Theaur. c. 2. n. 1. Suar. D. 28. sect. 1. n. 2. Tolet. l. 1. c. 13. Henriq. l. 13. c. 35. n. 1. Laym. p. 3. cit. c. 2. n. 1. Palao D. 4. p. 2. n. 1. Vallens. hic §. 9. n. 1. Pirhing n. 205. la Croix tom. 8. l. 7. n. 399. Nulla tamen est repugnantia, quin sola potestas excommunicandi, & vicissim alicui conferatur, cum sint Censuræ diversæ. Suar. Palao l. cit.

Olim Episcopus sine Capituli consensu non poterat censuram ferre, in Presbyteros præsertim c. pervenit 1. de Excess. Prælat. putantque non pauci, Jure antiquiore can. Episcopus 6. caus. 15. q. 7. sententiam Suspensionis, aliter latam non tantum illicitam, sed etiam invalidam fuisse. Sed ut bene notat Palao l. cit. n. 2. textus can. cit. vim Juris communis nunquam obtinuit; qui desumptus fuit ex Conc. Carthag. 4. quod Provinciale solum fuit, & nunquam receptum ab Ecclesia. Dispositio autem c. pervenit cit. consuetudine abrogata est; videmus enim passim Episcopos, non requisito consensu Capituli, penam Suspensionis ferre in Clericos.

Controversia moveri potest, an nullus alius ferre sententiam Suspensionis possit, nisi Clericus? Sylv. V. Abbatissa, & V. Suspendio n. 1. cum quibusdam aliis censet, Abbatissam posse suspendere Clericos Ecclesiarum sibi subditarum arg. c. dilecta 12. de Major. Sed standum est pro communi, quæ negat Suspensionem ab alio, quàm Clerico fieri posse. Ita Gloss. in c. dilecta cit. V. Jurisdictionem, Innoc. & Abb. ibid. Vivald. de Suspend. n. 151. Sayr. l. 4. Theaur. c. 2. n. 9. Palao p. 2. cit. n. 3. Engl. hic n. 15. Ratio est, quia est actus Jurisdictionis Ecclesiasticæ, quæ solum Clericis potest competere. Ad Rationem dubitandi Suspendio lata ab Abbatissa in c. dilecta cit. non fuit propriè Suspendio, sed prohibitio, prout colligitur ex textu cit. ubi Pontifex Episcopo, cui rescriptit, non præcipit, ut Suspensionem Abbatissæ latam servare faciat, sed ut per censuram compellat subditos Abbatissæ præceptis obedire, igitur signum est, Suspensionem ab Abbatissa latam prohibitionis duntaxat, non verò censuræ habuisse rationem.

Dub. 4. in quem ferri Suspensionis censura possit? Ratio dubitandi est, quia Su-

Suspensio ab Officio non solum privat Exercitio Ordinis jam obtenti, sed etiam obtinendi: & idem est de Suspensione à Beneficio, cujus effectus est, ut ita suspensus non solum privetur fructibus Beneficii, à quo suspensus est, & quod actu obtinet, sed etiam, durante hac Suspensione, incapax est ad quodcumque Beneficium aliud obtinendum, fructusque ex illo percipiendos, ergo quoad affectum, scilicet Beneficii consecutionem, & Ordinis receptionem poterit Laicus suspendi, siquidem privari potest, ne Beneficium consequatur, néve Ordinem recipiat. *Conf. quia Extr. an. int. comm. de Censib. & alibi suspenduntur Laici à communione Eucharistia.*

274 Sed verior est affirmativa sententia, scilicet Suspensionem propriè dictam non posse cadere, nisi in Clericos. Ita Gloss. in c. quicumque 11. V. ministros b. tit. in 6. Innoc. in c. fin. de Excess. Prælat. Abb. in c. dura 4. n. 10. de crim. fals. Navar. Man. c. 27. n. 150. & seqq. Suar. D. 28. sect. 2. n. 1. Avil. p. 3. D. 4. dub. 2. concl. 1. Laym. l. 1. tit. 5. p. 3. c. 2. n. 2. Palao tr. 29. D. 4. p. 2. n. 4. Pirh. hic n. 197. & n. 206. König n. 36. Reiffenstuel n. 163. la Croix tom. 8. l. 7. n. 395. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. n. 235. Ratio est, quia Suspendio necessariò versari debet circa Officium, & Beneficium Ecclesiasticum, cuius incapaces sunt Laici.

275 Excipiunt aliqui Abbatissas, & alias hujusmodi Superiores Monialium, quas cum Tann. tom. 4. D. 6. q. 10. dub. 7. n. 140. Laym. n. 2. cit. Pirhing n. 206. putant, probabile esse suspensionem quandam posse incurrere; quia sunt personæ Ecclesiasticæ, & capaces Spiritualis Officii, ac Jurisdictionis cujusdam Spiritualis, saltem ex commissione. Sed ut bene advertit Reiffenstuel hic n. 164. hæc potius est Suspendio ab Officio suæ Oeconomix, ejusque actibus, quam ab actibus Ecclesiasticis, ratione Ordinis Clericalis cuiusdam competentibus, utpote cum femina sit incapax omnis tum Ordinis Clericalis, tum veræ Jurisdictionis Ecclesiasticæ.

276 Ad Rationem dubitandi dico, Suspensionem non per se, sed consecutivè solum privare Ordine, vel Beneficio acquirendo; ex eo enim, quod suspensus privetur usu Ordinis habitus, sequitur privatio facultatis in ulteriorem Ordinem ascendendi. Deinde Suspendio dicitur in Suspendio capacitate Ordinis, aut Beneficii, à quo, vel à cujus consecutione suspenditur. atqui Laicus, & qui primam Tonsuram non habet, Ordinis, & Beneficii Ecclesiastici capax non est, ergo &c. Ad Conf. non fertur ibi Suspendio propria, sed Suspendio ibi lata est quædam R. P. Schnalzgrueber L. V. T. II.

pars Excommunicationis majoris, quæ privat usu passivo Sacramentorum.

Dub. 5. quinam Clerici officii Suspensionis censurâ possint? v. quilibet, quacunque Dignitate fulgeat, suspendi potest, excepto Summo Pont. Adeoque ferri censurâ hac possunt 1. Episcopi: Sed hi quando Decretum Suspensionis est universale, illo non comprehenduntur, nisi de ipsis fiat expressa mentio c. quia periculosum 4. h. tit. in 6. & idem cavetur de Interdicto. Porro privilegio isto probabilis gaudent etiam Episcopi solum confirmati, non consecrati. Suar. D. 28. sect. 1. n. 7. Laym. c. 2. cit. n. 2. Palao p. 2. n. 5. quia Episcopali Dignitate jam sunt præditi, quæ præcipua causa fuit privilegium illud concedendi Episcopis:

2. Ferri censurâ hac possunt Religio-278 si, si Clerici sint, & primam saltem Tonsuram habeant; nam si istam non habeant, licet aliquo modo personæ Ecclesiasticæ nuncupentur, quia tamen Clerici verè non sunt, hujus censuræ capaces non sunt. Porro Suspendio, generaliter lata in Clericos, etiam Clericos Religiosos afficit; quia nomen Clerici indifferens est ad Sæculares, & Religiosos Suar. D. 28. cit. sect. 2. n. 9. Palao n. 6.

3. Suspendi potest communitas Clericalis: & hoc verum est, sive spectetur, ut est talis communitas, sive quoad personas singulares. Suar. l. cit. sect. 3. n. 1. Palao n. 7. Pirhing n. 206. König n. 36. Reiffenstuel n. 165. extantque plures ejusmodi Suspensiones in Jure.

4. Semel suspensus iterum potest 280 suspendi, non solum, quando Suspensiones sunt diversæ, sed etiam quando sunt ejusdem rationis, si multiplicentur causæ, & tituli, sicut de Excommunicatione dictum est. Palao n. 8.

5. Mortuus tamen hujus censuræ est 281 incapax, sicut etiam Excommunicationis: privari tamen potest fructibus Beneficii, quibus post mortem frui deberet, ob Suspensionem in vita contractam, quod non est Suspensionem, sed hujus effectum extendi in mortuos. Palao n. 9.

Dub. 6. ob quam causam Suspendio 282 in aliquem ferri possit? Cajet. in Summ. V. Suspendio, Armill. ibid. pr. Navar. Man. c. 27. n. 151. Henric. l. 13. c. 34. n. 1. & alii quidam putant, sufficere culpam venialem; quia hæc sufficit ad Excommunicationem minorem, quæ, cum privet majoribus bonis, nempe usu, & receptione Sacramentorum, videtur esse gravior pœna, quam Suspendio.

Verum si loquamur de Suspendio-283 ne, ut communiter fertur, neque à Jure ob culpam levem infligitur, neque in Jure ob eandem solam imposita est. Ita Sot.

in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. col. 2. Suar. D. 28. sect. 4. n. 6. Valq. 1. 2. D. 158. n. 49. Sanch. l. 9. de Matr. D. 32. n. 9. Coninck D. 15. dub. 3. concl. 2. n. 24. Laym. l. 1. tr. 5. p. 3. c. 3. n. 2. Hurtad. Diffic. 7. n. 19. Palao D. 4. cit. p. 3. n. 4. Vallens. hic §. 9. n. 2. Pirh. n. 207. König. n. 37. Wiestner n. 108. Ratio est, quia Suspendio ex se grave malum est, & conf. gravem culpam supponere debet.

284 Neque obest, Excommunicationem minorem majoribus bonis privare; quia hæc facile tolli potest, cum quilibet, qui à mortalibus, etiam ab hac possit absolvere: quod in Suspendione non procedit. Præterea Suspendio sæpe inducit damnum irreparabile, & nonnullam infamiam secum affert.

Dixi autem, ut communiter fertur; nam aliquam Suspendionem ad breve tempus probabile est à Judice infligi posse ob culpam levem, ut cum Sanch. Hurt. Coninck. Laym. Palao, & aliis notant Pirhing n. 207. Wiestn. n. 108.

285 Dub. 7. an Suspendio in aliquem ferri possit ob culpam alienam? Affirmant aliqui 1. quia cum communitas aliqua suspenditur ab Officio, vel Beneficio, etiam suspenduntur, qui in ea communitate sunt inculpabiles, prout interduntur, interdicta communitate. 2. c. vel non est compos 14. de temp. Ordin. puer ordinatus Diaconatu anno ætatis suæ decimo tertio, ab Officio Diaconi, non ob propriam culpam, sed in injuriam ordinantis usque ad legitimam ætatem suspenditur. 3. c. requisivit 1. de Ordin. ab Episc. qui renunt. cavetur, suspensos esse debere ab Officio, quousque legitimus Pontifex, seu Episcopus dispenset, tamen si ignoranter prædictos Ordines suscepissent.

286 Sed dicendum cum communi, Suspendionem, quæ propriè poena est, privans jure quæsito proprio, nullatenus contrahi ob culpam alienam, sed ob propriam tantum. Ita Navar. Man. c. 27. n. 151. Henriq. l. 13. c. 34. n. 1. Suar. D. 28. sect. 4. n. 3. Sanch. l. 9. de matr. D. 32. n. 9. Coninck D. 15. dub. 3. Hurt. de Suspend. diffic. 9. Laym. l. 1. tr. 5. p. 3. c. 3. n. 1. Palao D. 4. p. 3. n. 2. Vallens. §. 9. n. 2. Pirhing n. 207. Wiestner n. 109. la Croix n. 396. Colligitur ex can. satis perversum 7. dist. 56. & c. cognoscentes 2. de Const. ibi, Rem, que culpâ caret, in damnum vocari non convenit. Item ex c. quesivit 2. de his, que fiunt à major. part. Capit. ibi, Cum peccata suos auctores tenere debeant, nec poena sit ullius protrahenda, quam delictum fuerit in excedente repertum. Ratio est, quia iniquum est, innocentem poenas nocenti debitas sustinere.

Neque obstant opposita in contrarium. Ad 1. quando suspenditur Communitas, innocentes etiam suspenduntur, non tamen quoad actiones, & munus, quod singuli exercere possunt, ut personæ singulares, sed tantum quoad actiones totius Communitatis, quæ deliquit: unde tali casu puniuntur communitas, non personæ ejusdem particulares, quæ tales sunt. In Interdicto iterum non puniuntur propriè innocentes, sed Ecclesia justis de causis subtrahit favores suos, & officia tam nocentibus, quam innocentibus. Ad 2. duplex est Suspendio, ut bene Abb. in c. vel non est compos cit. n. 4. notat, una ob defectum, altera ob erimen: prima non est propriè Censura, neque ob illius violationem Irregularitas incurritur; sed est quædam prohibitio, quæ ad Irregularitatem reduci- tur ob improprietatem, & inhabilitatem, quam quis habet ad Officium Ordinis ante legitimam ætatem exercendum. Ad 3. etiam ibi non incurritur censura propriè dicta, quod colligitur ex textu; nam ad hanc Suspendionem tollendam sufficit, si Episcopus declaret, ordinatum à tali Episcopo, qui renuntiavit, ignoranter suscepisse Ordines: si vera censura, opus esset ab- solutione.

Dub. 8. quæ forma servanda sit in ferenda Suspendione? R. non esse certam verborum formam præscriptam, sed ea requiruntur, quæ sufficienter declarent hunc effectum. Vall. hic §. 9. n. 2. Uritè feratur, præcedere 1. debet monitio; quia Ecclesiæ constare nequit de contumacia, & inobedientia alicujus, nisi prius illum moneat. Intellige, si inferatur ad correctionem delinquentis; nam si feratur in pu- ram poenam delicti commissi, monitione non indiget, uti constat ex c. tam literis 33. de testib. & Attest. & colligitur ex c. Romana 5. h. tit. in 6. ubi post factam mentionem Excommunicationis, Suspendionis, & Interdicti, subditur de sola Excommunicatione, eam nunquam ferri sine monitione, ergo tacitè indicatur suspendionem, & interdictum aliquando sine monitione ferri posse.

2. Debet ferri in Scriptis, & ex primi ibi causa, ob quam imponitur, insuperque Instrumentum debet dari Suspendio, si illud expoſtulet arg. c. cum medicinalis 1. h. tit. in 6. Quod si Judex hanc Constitutionem temere violet, per mensum ab ingressu Ecclesiæ, & Officiis Divinis suspenditur; Superior verò, ad quem recurritur, sententiam sine difficultate relaxare debet, & latorem Suspendionis ad expensas, & omne interesse condemnare, atque aliàs animadversione condigna punire. Vallens. §. 9. n. 3.

Quæritur 2. quos Effectus habeat Suspendio? Alios effectus habet Suspendio.

suspensio ab Officio, alios Suspensio à Beneficio, & alios Suspensio ab utroque. Hinc

Dub. 1. quos effectus habeat Suspensio ab Officio? R. distinguendo; potest enim Suspensio ab Officio absolute ferri, & potest ferri non absolute, sed determinate ad aliquam materiam, *si hoc secundo modo feratur*, extra illam materiam non extenditur; quia poenae non sunt extendendae ultra verborum proprietatem. Et hinc 1. Suspensio ab Ordine sine alia limitatione non est suspensio à Jurisdictione, ac proinde exercere potest omnes actus Jurisdictionis, qui actualem usum Ordinis non requirunt: conf. Episcopus, suspensus ab Ordine tantum, potest delegare alteri potestatem absolvendi, quamvis ipse audire Confessiones, & à peccatis absolvere nequeat. Suar. D. 26. sect. 4. n. 2. § 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 3. c. 1. n. 5. coroll. 3. Avil. de Censur. p. 3. D. 2. dub. 1. concl. 3. Pirh. hic n. 202. coroll. 3. la Croix tom. 8. l. 7. n. 400.

291 2. Episcopus suspensus ab Ordine Episcopali tantum, vel à Pontificalibus, licet non possit exercere actus Ordinis Episcopalis, potest tamen exercere actus, qui jure ordinario Sacerdotibus competere, vel sine Pontificalibus exerceri possunt, ut celebrare Missam sine Pontificalibus, audire Confessiones &c. Pirhing l. cit. coroll. 4.

292 3. Suspensus ab Ordine superiore non ideo suspensus est ab Ordine inferiore: & hinc suspensus ab Officio Sacerdotali, non prohibetur solenniter cantare Epistolam, vel Evangelium, ut Subdiaconus, vel Diaconus; nam qui prohibet majus, non censetur prohibere minus, Suar. sect. 4. cit. n. 9. Pirhing coroll. 5. la Croix n. 398.

293 4. Suspensus ab Ordine inferiore, non obinde prohibetur ab exercitio Ordinis superioris, nisi actus istius actum Ordinis inferioris, à quo suspensus est, includat, prout actus celebrandi Missam in se includit actum canendi Epistolam, vel Evangelium: conf. suspensus ab Ordine Diaconatus, vel Subdiaconatus non potest celebrare Missam, ne, quod ei unà viâ prohibetur, ad illud aliâ admittatur contra Reg. 84 in 6. Contrà Sacerdos suspensus ab Ordine Diaconatus poterit solenniter baptizare, Confessiones audire, benedicere &c. quia hi actus actum Ordinis inferioris, à quo suspensus est, non includunt, & poenae restringendae potius, quam ampliandae sunt arg. Reg. odia 15. in 6. Suar. sect. 4. cit. Laym. c. 1. n. 6. Palao p. 5. §. 1. n. 15. Pirh. n. 203. Wiest. n. 111.

294 Quodsi autem primo modo, seu absolute Suspensio feratur ab Officio, & nulla interponatur restrictio, suspendit ab omni

Officio tam Ordinis, quam Jurisdictionis. Suar. D. 26. sect. 1. n. 4. Coninck D. 15. dub. 2. n. 5. Laym. c. 1. cit. n. 3. Palao §. 1. cit. n. 1. la Croix n. 395. Ratio est, quia hæc omnia nomine Officii veniunt. Et hinc

1. Ita suspensus non potest administrare Sacramenta, nec celebrare Missam, neque Indulgentias concedere, neque eligere; quia hæc omnia pertinent ad Officium Clericale. Contrà talis poterit recipere Sacramenta, ingredi Ecclesiam, assistere Divinis Officiis, canere in Choro more Laicorum, ac denique uti qualibet Jurisdictione temporali, si illam habeat. Palao n. 1. cit.

2. Ita suspensus non potest eligi ad Beneficium Ecclesiasticum, Henriq. l. 13. c. 32. n. 3. Laym. c. 1. cit. n. 3. Palao n. 2. la Croix n. 399. & communiter ceteri contra Hurt. de Suspens. diff. 4. n. 8. Ratio est, quia Beneficium datur propter Officium c. fin. de Rescript. in 6. ergo qui impeditur est Officium exercere, eidem merito denegatur etiam Beneficium arg. c. fin. de Cler. excomm. ministr. Estque ejusmodi Electio probabiliter irrita ipso Jure. Navar. Man. c. 27. n. 133. Flamin. de Resign. l. 5. q. 6. n. 84. Azor p. 2. l. 6. c. 7. q. 2. Garc. p. 7. de Benefic. c. 14. à n. 1. allegans varias Decisiones Rotæ, Palao n. 3. Wiestner n. 107. & colligitur ex c. cum bone s. de etat. § qual. ubi Pontifex de his, qui durante Suspensione Beneficia consecuti sunt, ait, non licere ea retinere, præcipitque illos prædictis Beneficiis spoliare, ergo signum est collationem fuisse irritam; aliter licite illa Beneficia retinerent: & hoc indicat etiam verbum *Spoliare*, quod solum convenit ei, qui rem usurpatam habet.

3. Juxta aliquos suspensus ab Officio eo ipso suspensus est à Beneficio, quod Beneficium sit accessorium Officio; accessorium autem sequatur naturam principalis. Sed verius hoc cum communi negant Ugolin tab. 4. de Censur. c. 6. §. 6. Henriq. l. 13. c. 32. n. 3. Suar. D. 26. sect. 3. n. 4. Sanchez l. 3. de Matr. D. 51. n. 12. Avil. p. 3. D. 2. dub. 1. concl. 6. Coninck D. 15. dub. 2. concl. 3. Laym. c. 1. cit. n. 2. Palao n. 5. Engl. hic n. 75. Pirhing n. 200. Wiestner n. 105. Reifensstuel n. 168. la Croix n. 395. § 396. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 239. Ratio est manifesta; quia aliquando fertur Suspensio ab Officio, aliquando à Beneficio, aliquando ab utroque: quæ distinctio superflua fieret, si suspensus ab Officio hoc ipso suspensus esset à Beneficio, & quo sequitur, si suspensus ab Officio satisfaciatur obligationibus Beneficii, quantum est in se, per se, vel per substitutum, eum fructus Beneficii posse percipere. Palao

lao *W. f. n. l. c. i. cit.* Imò ut idem Palao n. 7. aliis *citt.* docet, retineri fructus à suspensio possunt, quos percipit ex Officio, quo per Suspensionem privatus est, iniquè exercito: & rationem dat, quia nullibi habetur, quòd suspensus exercens Officiùm, à quo suspensus est, fructibus tali Officio respondentibus ipso Jure privetur. Neque aliud probat Argumentum opinionis contrariæ: esto enim, quòd Beneficiùm detur propter Officiùm, & conferri nequeat, nisi idoneo, semel tamen obtento canonicè illius titulo, fructus ejus non amittuntur hoc ipso, quòd Beneficiarius officium ipsi annexum ad tempus præstare nequeat, prout patet in Clerico ægro-tante, imò etiam ad istud obeundum perpetuò inhabili reddito, cui fructus Beneficii relinquuntur, pensione duntaxat ex his pro Coadjutore decerpta, per textum, & DD. c. cum percussio 1. & c. de Rectoribus 3. de cler. ægrot.

298 4. Juxta Gloss. in c. 8. V. à suspensio de consuet. Abb. *ibid.* n. 20. & alios Suspensus ab Officio etiam vocem non habet in Capitulo; quia vocem habere in Capitulo est usus, & exercitium Officii Ecclesiastici. Accedit, quia vox in Capitulo solis Clericis, Subdiaconatu insignitis, competit *Clem. ut ij 2. de atar. & qual.* Probabilius tamen est non privari; neque enim vocem habere in Capitulo per se est exercitium Ordinis, vel Jurisdictionis Ecclesiasticæ, cum etiam foemina, & Laici conversi vocem quandoque habeant. Palao n. 9.

299 Dub. 2. quos effectus habeat Suspensio à Beneficio? *ry.* Suspensio à Beneficio non privat Beneficio, sed tantum illius fructibus. Abb. in c. cum dilectus n. 20. de consuet. Ugolin. tab. 4. de censur. c. 8. §. 1. Henric. l. 13. c. 32. n. 4. Sayr. l. 4. *Theaur.* c. 6. n. 2. Palao D. 4. p. 5. §. 2. n. 1. *Pithing hic n. 197.* Hinc onera Beneficii apud suspensum manent, non obstante Suspensione; quia illa non ex fructibus perceptis, sed ex Beneficio consequuntur. Suar. D. 27. *sect. 1. n. 3. & seqq.* Coninck D. 15. *dub. 2. n. 12.* Laym. l. 1. *tr. 5. p. 3. c. 1. n. 4.* Palao n. 1. *cit. la Croix tom. 8. l. 7. n. 395.* cum *citt.*

300 Si suspensio à Beneficio sit absolute lata, suspendit Beneficiarium ab omnibus Beneficiis, quæ actu possidet, nisi ex intentione ferentis, vel alia circumstantia contrarium colligatur; quia non est ratio, cur ad unum potius, quàm ad aliud dispositio se extendat. Ugolin. c. 8. *cit.* §. 5. Sayr. c. 6. n. 24. Palao n. 2. *la Croix n. 395. cit.* Ex circumstantia autem, & intentione ferentis censetur restrictionem accipere Suspensionis Sententia, quando delictum, ob quod fertur, commissum est

adversus particularem aliquam Ecclesiam; tunc enim credendum est comprehendere tantum Beneficia illius Ecclesiæ ex textu c. cupientes 16. v. ceterum, c. si compromissarius 37. de Elect. in 6. c. fin. v. *& nihilominus de reb. Eccl. non alien. in 6.* Et licet restrictio in his *cap. facta* videatur esse specialis, & propterea ad alios casus non extendenda, probabilius tamen est Regulam ibi generalem constitui, ut in similibus causis Suspensio restricta esse intelligatur. Palao l. *cit.*

Difficultas est, quid veniat nomine fructuum, quibus privat Suspensio? Et fieri dubium potest 1. de Distributionibus quotidianis, quæ conceduntur iis, qui intersunt Divinis Officiis. 2. an suspensus à Beneficio privetur illius administratione? 3. an privetur potestate conferendi, vel eligendi ad Beneficiùm titulo Beneficii, à quo suspensus est, competente? 4. an privetur etiam fructibus, qui ad sui, & suorum congruam sustentationem sunt necessarii.

ry. ad 1. cum distinctione: nam si Distributiones extractæ sunt ex fructibus Beneficii, iis privat Suspensus; quia tum non tam sunt distributiones, quàm Beneficii fructus, cum etiam ab infirmis, & legitime absentibus obtineantur, à quibus aliæ distributiones quotidianæ non obtinentur, juxta dicta *Libr. 3. Tit. 4. n. 79.* Si verò non ex fructibus Beneficii extractæ fuerint, sed ex particulari fidelium fundatione, sub suspensione à Beneficio non comprehenduntur; quia esto, solis Beneficiarii applicentur, non tamen intuitu Beneficii, sed in stipendium Officii conceduntur, & Beneficiùm solum conditio est, ut concedantur, non causa concessionis. *Covar. l. 3. var. c. 13. n. 8. Hurt. de suspens. diffic. 4. n. 10.* Palao §. 2. *cit. n. 4.*

Ad 2. teste Palao n. 4. *cit. v. inter fructus*, omnium sententia est, suspensum à Beneficio privari administratione illius. Colligitur ex c. statumus 1. §. fin. & c. cupientes 16. v. ceterum de Elect. in 6. Atque hinc suspensus nequit locare Beneficiùm, seu illius bona, fructus vendere per se, vel per alium, in Judicio agere, vel aliam actionem præstare, quæ ad temporalem administrationem pertinet: Item nec commutare, aut in favorem tertii resignare Beneficiùm; hæc enim omnia sunt quidam Beneficii usus, & administratio. Sayr. l. 4. *Theaur.* c. 6. n. 4. *& seqq.* Suar. D. 27. *sect. 1. n. 31.* Laym. l. 1. *tr. 5. p. 3. c. 1. n. 3.* Palao l. *cit.* *Pith. n. 201.*

Ad 3. aliqui cum Navar. *Man. c. 304. 27. n. 160.* Henric. l. 13. c. 32. n. 4. Sayr. c. 6. *cit. n. 7.* putant collationem, & electionem ad Beneficiùm, titulo Beneficii competentem, venire sub nomine fructus, & co. n.

conf. Suspendo tolli hanc potestatem eligendi, vel conferendi. Sed verius contrarium docent Suar. *sect. 1. cit. n. 34.* Filiuc. *tr. 17. c. 3. q. 5. n. 46.* Coninck *D. 15. dub. 2. n. 11.* Laym. *c. 1. n. 4.* Palao *n. 5.* la Croix *n. 395.* & colligitur aperte ex *c. cum in cunctis 7. §. fin. de Elect.* ubi ultra suspensionem à Beneficiis indicitur privatio potestatis eligendi, igitur signum est, hanc privationem nomine suspensionis à Beneficio non comprehendit. Ratio est, quia potestas eligendi, & conferendi Beneficia, licet à Beneficio proveniat, non tamen est usus Beneficii, sed Officii ex Beneficio competentis.

305 *Ad 4.* respondendum est cum distinctione: privabitur iis fructibus suspensus, si Suspendio lata sit in contumaciam, & ipse Suspendus delicti poenitens possit ab ea liberari; tunc enim voluntarie privationem eam sustinet. Non privabitur, si Suspendio non in contumaciam, sed in poenam delicti commissi imposita sit, nec in voluntate Suspendi sit positum ab ea liberari; tunc enim Ecclesia, ut Status Clericalis honori, & decori consulat, hanc in Suspendum benignitatem exercet, ut penes iudicem sit, qui Suspensionem fert, eam partem ex fructibus designare, quæ necessaria sit Suspendo ad sustentationem. Sayr. *l. cit. n. 12.* Suar. *sect. 2. n. 3.* Coninck *dub. 2. concl. 6.* Laym. *n. 4.* Palao *n. 6.*

306 *Dub. 3.* quod peccatum committat violans Suspensionem, & quam poenam incurrat? Quoad primum certum est committere peccatum ex genere suo mortale; quia contemnit Ecclesie præceptum, & gravem illius Censuram. Navar. *Man. c. 27. n. 168.* Henric. *l. 13. c. 33. n. 1.* Suar. *D. 26. sect. 2. n. 1.* Avil. *p. 3. D. 3. dub. 12.* Coninck *D. 15. dub. 2. n. 17.* Bonac. *D. 3. de Suspend. p. 2. n. 1.* Palao *D. 2. p. 6. n. 1.* Pirhing *hic n. 209.* Wiestner *n. 112.* la Croix *n. 395.*

307 *Dixi ex genere suo;* nam 1. aliquando ex parvitate materiae transgressio Suspensionis potest esse peccatum veniale, ut si suspensus à Jurisdictione recipiat unum testamentum, aut si suspensus ab Ordine exerceat officium Ordinum minorum; cum enim frequenter istud præstetur etiam à Laicis, non videtur grave delictum esse, si fiat à Suspendo. Navar. Suar. Bonac. Pal. *l. cit. 2.* eximitur à peccato Suspendus ab Officio non denunciatus, si ad petitionem aliorum fidelium exerceat Officium, à quo suspensus est; nam eo casu, si à Suspensione prius absolvi nequit, licet potest ea officia ministrare petentibus ob *Extrav. ad evicand. Martini V. in Conc. Constant.* Aliter se habet cum Suspendo denunciato; nam ille extra urgentissimam causam, etsi à fidelibus postuletur, ea Officia, à qui-

bus suspensus est, exercere nequit, cum petitio talis iniqua sit utpote inductiva ad peccatum. Suar. *sect. 2. cit. n. 7.* & *D. 28. sect. 5. n. 6.* Avil. *D. 2. dub. 3. concl. 1.* Palao *n. 3.* Pirh. *n. 211.* Wiestn. *n. 114.*

Quoad secundum dicendum, ob solam violationem suspensionis ab Ordine, ejus Officium solenniter exercendo incurri Irregularitatem; quia non habetur in Jure, quod incurratur ob violationem Suspensionis à Beneficio, Jurisdictione &c. & Irregularitas non incurritur, nisi in casibus Jure expressis. Atque hinc Irregularis non fit 1. Suspendus à Jurisdictione, si hanc exerceat, si Beneficium conferat, ad illud eligat, sententiam in causa proferat: si Parochus Matrimonio assistat &c. quia hæc omnia sunt actus Jurisdictionis, vel quasi Jurisdictionis, non Ordinis Exercitium. 2. Irregularis non est, qui violat Suspensionem à Beneficio, quamvis istius violator aliter puniatur, scilicet privatione Beneficii, ut deciditur *c. statumus 1. §. fin. de Elect. in 6.* Quare cum Beneficiarius ita suspensus per seipsum administrare Beneficium nequeat, solet eidem dare Oeconomus, qui redditus colligat, & eosdem jussu Episcopi piis causis applicet, reservatis suspensio alimentis necessariis, ut dictum est *n. 305.* Plura de Suspendo ministrante in Ordine, à quo suspensus est, vide *suprà Tit. 27. à n. 2.*

Præter Irregularitatem violentibus Suspensionem statutum est, ut actus à Suspendo præstitus sit nullus, & irritus. Poena autem hæc locum duntaxat habet in iis, quæ ab Ecclesia pendent, uti est Jurisdictione, & Beneficium; in his ergo suspensus, si Beneficium administret, & Jurisdictionem exerceat, invalidum actum facit, modo denunciatus sit tanquam suspensus; quia facta denuntiatione, privatur potestate omnimoda actus illos exercendi. Ante denuntiationem solum impeditur ab illorum exercitio, dum à fidelibus non requiritur: quando autem à fidelibus requiritur, valide, & licet illos actus exerceat, ideoque necessarium est, ut Jurisdictionem retineat, Henric. *l. 13. c. 33. n. 2.* & *seqq.* Suar. *D. 27. sect. 2. n. 2.* Bonac. *D. 3. p. 4. n. 7.* Palao *p. 6. cit. n. 7.* Pirhing *hic n. 210.* Wiest. *ibid. n. 113.*

Quæritur 3. quomodo tolli Suspendio possit? Distinguendum hic est inter Suspensionem latam pro tempore determinato, vel sub aliqua conditione, & inter eam, quæ lata est, absolute: iterum quoad latas absolute discrimen faciendum inter latas à Jure, & inter latas ab homine. Quare sit

Dubium 1. quomodo tollatur Suspendio lata pro determinato tempore, vel sub aliqua conditione? 1. si lapsus sit tem-

tempus, aut impleta conditio, cessat absque ulla absolutione; quia ultra intentionem ferentis progredi nequit. *Gloss. in Clem. 1. V. donec de Decim. Abb. in c. 1. de judic. n. 6. Navar. Man. c. 27. n. 161. Henriq. l. 13. c. 35. n. 2. Suar. D. 29. sect. 1. n. 1. Avil. p. 3. D. 6. dub. 1. Tann. tom. 4. D. 6. q. 10. dub. 7. n. 142. Laym. l. 1. tr. 5. p. 3. c. 4. n. 1. Palao tr. 29. D. 4. p. 9. n. 1. Vallens. hic §. 10. n. 5. Pirhing n. 142. Reiffenstuel n. 253. la Croix tom. 8. l. 7. n. 395. §. 402.*

³¹² Intermedio autem tempore, seu ante impletam conditionem tolli Suspendio talis per Dispensationem potest ab eo, qui eam tulit, vel ab hujus Superiore, aut Successore, non autem ab inferiore. Adeoque si lata sit à Jure communi ad certum tempus, tollere illam, aut relaxare solus Pontifex potest ante tempus finitum. *Sylv. V. Suspendio q. 8. v. tertium, Sanch. l. 3. de Matr. D. 52. Sayr. l. 4. c. 17. n. 10. Suar. l. cit. n. 20. Laym. n. 3. Palao n. 2. Wiestner n. 117.* Ratio est, quia aliàs intentio Pontificis frustraretur.

³¹³ Dub. 2. à quo relaxari possit Suspendio à Jure absolute lata? *Re.* distinguendo inter eam, quæ à Jure lata est in puram pœnam delicti, & inter illam, quæ lata est ad comprimendam alicujus contumaciam, seu in illius correctionem, posterior relaxari, seu absolvi potest ab Episcopo, vel ejus vicem gerente, modò Pontifex absolutionem sibi non reservaverit, & suspensus recesserit à contumacia. *Gloss. in Clem. 1. §. verum V. Excommunicationis de Heret. Sylv. V. Suspendio q. 8. v. tertium. Navar. Man. c. 27. n. 162. Suar. D. 29. sect. 2. n. 15. Avil. p. 3. D. 6. dub. 1. concl. 3. Laym. c. 4. cit. n. 3. Palao n. 4. Vallens. §. 10. n. 5. Pirh. n. 208. Wiestner n. 115. la Croix n. 403. fin.* Constat ex c. nuper 29. h. tit. ibi, Quia tamen conditor Canonis ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi. Et appetitè ex c. ex litteris 11. de Constit. ubi deciditur, pœnam, alicui inflictam ob contumaciam, si non exprimitur, quòd sit perpetua, esse temporalem, & cessante contumacia, debere tolli.

³¹⁴ De priore seu illa, quæ lata est in puram delicti pœnam, absque temporis determinatione, *Abb. in c. tam litteris n. 3. de test. §. attest. Angel. V. Suspendio 4. n. 1. Sylv. V. eod. q. 8. v. tertium. Navar. c. 27. n. 162. Philarc. de Offic. Sacerd. c. 1. Hurtad. de Suspens. Diffic. 12. n. 32. Bonac. D. 3. p. ult. fin. & alii gravissimi DD. putant, ab Episcopo eam tolli non posse, ed quòd hæc Suspendio, absque ulla temporis determinatione apposita, censenda sit esse perpetua *arg. l. Servus 10. C. de Pernis,**

ubi dicitur, pœnam carceris simpliciter latam debere durare in perpetuum, at in pœnis à Jure perpetuis solus Conditor Juris dispensare potest, ed quòd nemini alteri hoc videatur esse concessum.

Benignior tamen, & fortè proba³¹⁵ bilior est contraria, quam etiam docuit *Gloss. in Clem. 1. §. verum V. Excommunicationis de Heret. & in c. cupientes v. ceterum V. suspensos de Elect. in 6. Covar. l. 4. Decret. p. 2. c. 6. pr. n. 15. Sayr. l. 4. Thesaur. c. 27. n. 15. Suar. D. 29. sect. 1. n. 19. Avil. p. 3. D. 6. dub. 1. concl. 4. Laym. c. 4. cit. n. 4. v. verum Palao n. 6.* Ratio est, quia hæc Suspendio absolute lata differt ab ea, quæ expressè fertur in perpetuum; aliàs frustra in perpetuum adderetur, sed nulla alia differentia inter eas intervenire potest, nisi quòd Suspendio, quæ in perpetuum fertur, ex intentione ferentis debeat durare in perpetuum, non verò illa, quæ absque illa expressione perpetuitatis fertur; quia hæc ex intentione ferentis remissibilis est, & auferenda, præstita sufficienti pœnitentia, & satisfactione, *Conf. sæpe Jura hanc Suspendionem, absolute latam in pœnam delicti commissi, reservant, aliquando verò nullam reservationem apponunt, ergo tacite indicant, nullam reservationem apponendo, inferioribus facultatem absolvendi, vel dispensandi concedi; aliàs frustranea esset reservatio.*

Poterit igitur Episcopus ab hac³¹⁶ Suspendione absolvere. Imò de Jure novo *Trid. sess. 24. c. 3. de reform.* possunt Episcopi per se, vel per suos Vicarios à qualibet Suspendione à Jure, vel ab homine generaliter lata absolvere, vel dispensare, modò ex delicto occulto proveniat, neque ad forum contentiosum deducta sit. *Henriq. l. 13. c. 35. n. 3. Sayr. l. 4. Thesaur. c. 17. n. 19. Avil. p. 3. D. 6. dub. 1. concl. 7. Laym. c. 4. cit. n. 4. Pal. n. 7. Pirhing n. 208. v. porro. Wiestner n. 118.* Similem facultatem habent ex privilegio Confessarii Societatis JESU, & aliarum quarundam Religionum, vi cujus pro foro conscientie absolvi possunt à quibuscunque Censuris, sententiis, & pœnis ex delicto provenientibus. *Compend. Privil. ejusd. Societ. V. Absolutio §. 1. Palao n. 7. cit. Wiestn. n. 116.* Alii verò Sacerdotes, qui in foro externo Jurisdictionem non habent, neque privilegio ad hoc instructi sunt, non possunt absolvi à Suspendione, etiam per modum Censuræ lata; quia hujus absolutio non est necessariò præmittenda peccatorum absolutioni, sicut præmittenda est absolutio ab Excommunicatione. *Henriq. l. cit. n. 1. Avil. dub. 1. concl. 4. Laym. n. 2. Palao n. 8. Pirh. n. 208. cit. v. secundò specialiter.*

Dub. 3.

317 Dub. 3. quis absolvere possit à Suspensione lata ab homine? *ry.* regulariter solus ille, qui eam tulit, vel ejus Successor, aut Delegatus, ne ejus autoritas contemnatur. Quod ad eodè verum est, ut quamvis Superior ipsius possit validè sententiam ab inferiore latam relaxare, illicitè tamen procedat eam relaxationem concedens, ut apertè probat Gloss. in c. 3. *V. non relaxes de Offic. Ord. Palao p. 9. n. 9. Wiestner n. 116. hic. Reiffenstuel ibid. n. 250.*

318 Excipiuntur duo casus. Et 1. quidem, si inferior sententiam tulit absque solennitate requisita *c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6.* quia eo casu potest Superior prædictam sententiam relaxare, si ad ipsum recursus fiat. 2. si Appellatio facta sit ab inferioris sententia; ob hanc enim defertur Superiori Jurisdicção in illa causa *c. ad reprimendam 8. de Offic. Ordin. c. per tuas 40. b. tit. c. venerabilibus 7. §. porro, & §. fin. eod. in 6. Sayr. l. 4. Theaur. c. 17. n. 26. Palao n. 9. cit. cum aliis.*

319 Dixi regulariter: sunt enim aliqui casus extraordinarii, quibus hæc potestas ferenti Censuram denegatur, prout referunt Angel. *V. Suspendio 4. n. 3. Sylv. ibid. q. 8. fin. Vivald. de Suspend. n. 181. Henric. l. 13. c. 35. n. 2. Sayr. l. 4. Theaur. c. 17. n. 27. Hartad. de Suspend. diffic. 12. n. 30.* Et 1. quidem, si Clerici Sæculares, aut Regulares à suis Ordinariis officio privati sint, eò quòd Hæreticis denunciatis Sacramenta ministraverint, aut ab eis Oblationes, vel Eleemosynas receperint, aut Ecclesiasticam Sepulturam tradiderint; nam his privati non ab Episcopo privante, sed à Pontifice restitui possunt *c. excommunicamus 13. §. credentes de Hæret. Sed ut bene advertunt Navar. c. 27. n. 162. Sayr. n. 27. cit. Palao l. cit. §. dixi,* hic textus non

loquitur de privatis officio per Suspensionem, sed per Depositionem: ideòque mirum non est, quòd nemini alteri, quàm Pontifici, sit potestas restituendi. 2. si quis à proprio Episcopo sit degradatus *c. ex tua 11. de Cler. resid.* Sed neque hic textus, ut iidem DD. notant, ad Suspensionem pertinet. 3. si quis, quòd indignis vitæ, moribus, & doctrinâ beneficia conferat, post unam, & alteram monitionem, à Concilio Provinciali factam, & emendationem non secutam, ab eodem Concilio à Beneficiorum collatione suspensus sit; nam iste nequit restitui, nisi à Pontifice, vel Patriarcha suo *c. grave nimis 29. de præb.*

Dub. 4. quæ sit forma absolvendi à suspensione? *ry.* ex necessitate, seu præcepto nulla est determinata, sed illa sufficiens erit, quæ sufficienter absolventis intentionem exprimit. Communiter usitata est: *Ego te absolvo à vinculo Suspensionis, quam incurristi ob talem causam, & restituo te executioni Ordinis, Officio, vel Beneficio in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Navar. c. 27. n. 161. Sayr. l. 4. c. 17. n. 34. Palao l. cit. n. 10. Valens. hic §. 10. n. 5.

Si pluribus Suspensionibus ligatus; est aliquis, ab iis absolvi potest ex eo tantum, quòd absolvens dicat: *absolvo te ab omni vinculo suspensionis, & intentionem habeat ab omnibus absolvendi.* Suar. D. 29. sect. 3. n. 2. Si dubia sit suspensio, præstanda absolutio non absolutè est, sed hac conditione præmissa, *Si teneris vinculo Suspensionis, absolvo te &c.* Et hæc absolutio, ad cautelam, nuncupata, necessaria omnino est, ut officium exercere, & Beneficium administrare absolvendus possit, eum quæstio suboritur de valore Suspensionis.

§. V.

De Interdicto.

S U M M A R I U M.

- 322. Interdicti Definitio?
- 323. &c. Varietas.
- 326. &c. Quenam loca comprehendantur in Interdicto locali generali?
- 334. &c. Quæ comprehendantur persone, quando Interdicto subicitur Universitas?
- 340. &c. Quis possit interdicerè?
- 343. &c. Quod sit Interdicti Subjectum?
- 345. &c. Et finis?
- 347. &c. An Interdictum ferri possit pro delicto commisso in retinendo ære alieno?
- 349. Quæ sit forma servanda in hoc indicendo?

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

- 350. Ejus Effectus.
- 351. &c. Quorum Sacramentorum administratione, & receptione privet?
- 361. &c. Quomodo, & quibus Divinis Officiis privet?
- 369. &c. Quomodo privet sepulturâ Ecclesiasticâ?
- 379. &c. Et ingressu Ecclesie?
- 389. Quid requiratur, ut obliget Interdictum?
- 390. &c. Quale peccatum committatur violatione Interdicti?
- 394. &c. Quæ violentium pœna?
- 398. &c. Quomodo Interdictum cesset?

Hh

Quæ

322 **Q**Uæritur 1. quid, & quotuplex sit Interdictum? *Re. Interdictum*, prout huc spectat, est *Censura Ecclesiastica*, prohibens usum Divinorum, quatenus à fidelibus haberi possunt. Sylv. V. *Interdictum* 1. n. 2. Navar. *Man. c. 27. n. 164.* Covar. in c. *alma p. 2. §. 1. n. 2.* Sayr. l. 5. c. 1. n. 7. Suar. D. 32. *scd. 1. n. 3.* Coninck, D. 17. *dub. 1.* Laym. l. 1. *tr. 5. p. 4. c. 1. n. 1.* Palao *tr. 29. D. 5. p. 1. n. 2.* Vallens. *bic §. 11. n. 1.* Pirh. n. 215. König n. 42. Wiestner n. 119. la Croix *tom. 8. l. 7. n. 410.* Magnif. P. Schmier p. 1. *de delict. c. 3. n. 247.*

323 Aliud est Locale, aliud Personale, aliud Mixtum. *Locale* directè & immediatè afficit locum, & indirectè, ac mediatè personas; quia in eo loco interdicitur Divina celebrari ob alicujus culpam. *Personale* immediatè, & directè afficit personam, cui interdicta est participatio Divinorum. *Mixtum* verò est, quòd ex Locali, & Personali coalescit: & hoc etiam *Deambulatorium* appellatur; quia afficit non tantum personam, sed quemcumque locum, quem illa persona fuerit ingressa, ut habetur c. *non est vobis* 11. de *Sponsal. c. dilecti* 1. de *Appell.* Navar. c. 27. *cit. n. 166.* Henric. l. 13. c. 41. n. 3. Sayr. c. 1. *cit. n. 40.* Coninck *dub. 1. concl. 2.* Palao n. 3. Wiestner n. 122. Reiffenstuel n. 183. *§. seqq.*

324 Porro tam Locale, quàm Personale subdividitur in Generale, & Speciale. *Locale generale* est, quod plura loca sub se continet e. g. Regnum integrum, Provinciam, Diocesim, Civitatem &c. *Speciale locale*, quod fertur in locum determinatum, ut si una, vel plures Ecclesie alicujus Civitatis supponantur Interdicto. *Personale generale* est, quod fertur in corpus aliquod politicum, quod propriis Legibus gubernari potest, v. g. si incolæ alicujus Provinciæ, Civitatis, Parochiæ, Collegii, vel alterius Communitatis, & probabilius etiam familiæ interdicanter. *Speciale personale*, quod in personas particulares fertur, ut in Petrum, Paulum &c. Neque opus est, ut hæ personæ propriis nominibus designentur, sed satis est, si exprimantur sub aliqua ratione communi ut si feratur in personas, quæ tale delictum commiserint. Palao n. 4. *§. 5.* cum aliis ab ipso *citt.*

325 Personale ulterius subdividitur in Totale, & Partiale. *Totale* est, quod omnes effectus Interdicti personalis comprehendit; *Partiale*, quod aliquibus, vel uno tantum privat, ut si interdicaris à celebratione Missæ, à receptione Sacramentorum, ab ingressu Ecclesiæ &c. Navar. c. 27. *cit. à n. 164.* Suar. D. 32. *scd. 2. n. 37.* Laym. c. 1. *cit. n. 4.* Palao n. 5.

Dub. 1. quænam loca comprehenduntur Interdicto generali locali? *Re. circa hoc dubium tenendæ sunt sequentes Regulæ.* 1. Si interdicatur Civitas, interdicitur etiam suburbia illius, & ædificia continentia. Suar. *scd. 2. cit. n. 23.* Palao D. 5. p. 2. §. 1. n. 1. Vallens. *bic §. 11. n. 30.* Engl. n. 83. Pirh. n. 224. *§. 225. not. 1.* König n. 44. Wiestner n. 124. Reiffenstuel n. 186. *§. 190.* la Croix n. 410. Magnif. P. Schmier p. 1. *de delict. c. 3. n. 256.* & habetur expressè c. *si Civitas* 17. b. *tit. in 6.* Neque refert, etsi suburbia sint alterius domini, & potestatis, ut rectè advertit Palao l. *cit.* quia aliàs Interdictum facilè eludi posset; possent enim interdicti ad hæc loca confugere, & ibi Divina celebrare, aut isdem interesse. Porro per *Suburbia* intelliguntur ædificia extra muros civitati interdictæ contigua, vel prope illam existentia, ad quæ incolæ Civitatis commodè pro Divinis audiendis, & celebrandis se conferre possunt; per *ædificia continentia* autem intelliguntur, quæ non contigua quidem urbi, sed propinqua tamen sunt. Franc. in c. *si civitas* *cit. n. 6.* Palao n. 2. Pirhing n. 225. *not. 1.* Wiestner l. *cit.* Quantam autem propinquitatem habere debeant, ut censeri debeant inclusa Interdicto, pro Regula communiter assignatur, tunc censeri inclusa, quando ita propinqua sunt, ut pro audiendis Divinis absque gravi difficultate populus eò se recipere possit, prout antea dictum de Suburbis. Palao l. *cit.*

2. Interdicta Civitate, vel Diocesi 327 si interdicta etiam censetur Ecclesia Cathedralis. Sayr. l. 5. *Theaur. c. 3. n. 10.* Suar. *scd. 2. cit. n. 22.* Palao n. 3. Wiestner n. 126. Reiffenstuel n. 194. Magnif. P. Schmier n. 257. contra Covar. in c. *alma p. 2. §. 1. n. 4.* Ratio est, quia aliàs enervaretur vis Interdicti generalis contra textum c. *si civitas* *cit.* Neque obest c. *quamvis* 4. de *preb. in 6.* ubi nomine Ecclesiarum non comprehenditur Ecclesia Cathedralis in casu odioso, nisi exprimat; quia ibi tantum quæstio erat, an sub nomine Ecclesiæ, ad cujus aliquod Beneficium quispiam impetravit Litteras provisorias intelligatur Ecclesia Cathedralis: hic autem quæstio est, an sub interdicto lato in totam Diocesim, vel Civitatem Episcopalem comprehendatur Ecclesia Cathedralis, qui casus est prorsus diversus; nemo enim ambigit, sub toto corpore etiam includi caput.

3. Interdicta Diocesi, censentur in 328 terdicta Civitates, & omnia loca Diocesis. Palao n. 4. Wiestner l. *cit.* contra Bonac. *tom. 1. de Censur. D. 5. p. 1. n. 11.* Ratio est, quia Diocesis coalescit ex Civitatibus, villis, & pagis; ergo interdicta Dioc.

Dicere, censentur interdictæ omnes illius partes, si ut interdicta Civitate, censentur interdictæ omnes Ecclesiæ, in illa Civitate contentæ.

329 4. Interdicta aliquâ Ecclesiâ interdictæ censentur Capellæ illius, & Cæmeterium contiguum Sayr. l. 5. c. 2. n. 15. Suar. sect. 2. cit. n. 25. § 27. Palao n. 5. Vallens §. 11. n. 3. Engl n. 83. Pirhing n. 225. König n. 44. Wietner n. 125. Reiffenstuel n. 191. la Croix n. 410. Schmier n. 410. & habetur c. si civitas cit. §. ratione quoque. Ratio est, quia eidem accedunt, & censentur illius partes. Unde Argumento à sensu contrario infertur, in interdicto cæmeterio, vel Capellâ per speciale aliquod Interdictum, nullatenus censi interdictam Ecclesiam.

330 5. Quando terræ alicujus Domini Interdicto locali generali subjiciuntur, comprehenduntur sub illo omnes terræ, in quas dominium absolutum, & plenum habet. Palao n. 6. Manetque hoc Interdictum, etiam si Dominus terras ejusmodi vendat, vel alio modo alienet, & non incolæ, sed ipse dominus causam dederit Interdicto; quia etsi tunc cesset causa, ob quam latum est Interdictum, non tamen hoc ipso sequitur ipsum etiam Interdictum cessare, sed tantum sequitur aufertur. Ratio est, quia cum absolute latum sit, secum terra ejusmodi Interdictum defert, ad quemcunque transeat. Ugolin. tab. 5. c. 12. n. 3. Suar. sect. 2. cit. n. 30. Palao n. 6. §. sed redimus. Porro ut hujusmodi extensio locum habeat, requiritur 1. ut ejusmodi terram talis dominus tempore Interdicti lati possederit; nam ad terras, post Interdictum latum de novo acquisitas, Interdictum se non extendit, nisi in Sententia Interdicti ita expressum fuerit; quia Sententia ex se non respicit futura arg. c. fin. de Rescript. ubi cavetur, quod gratia ad futura non extendatur. igitur à fontiori nec poenæ sic extendendæ sunt. Palao l. cit. §. ad terras. 2. ut terræ ejusmodi sint sub talis domini proprietate, & dominio; & hinc Interdicto tali non subjiciuntur terræ, in quas solum habet Jurisdictionem, administrationem, Usufructum: item in quas dominium directum duntaxat habet, quia illas dedit in Hypothecam, Emphyteusin; Feudum, nisi aliud exprimat. Palao l. cit. §. Quodsi. Ratio est, quia illud Interdictum potius in damnum Feudatarii, vel Hypothecarii cederet. 3. ut talis dominus ejusmodi terræ plenum dominium habeat; nam si partiale duntaxat, distinguendum est: Vel enim terra talis pro indiviso est alicujus innocentis; & tunc, ne absque culpa puniatur aliquis innocens, tenendum est, terram illam non subjici Interdicto: vel

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

contra illa divisim est nocentis, & innocentis, ita, ut pars ejus uni competat, altera pars distincta alteri; & tunc Interdicto subjicitur pars utraque, pars nocentis quidem directè, pars innocentis vero indirectè, & per consequentiam: & hoc ob rationem assignatam n. 326. ne scilicet Interdictum generale latum in terram Domini nocentis eludatur, quod fieret, si populus, habitans in terra directè interdicta, posset ad Divina audienda, & celebranda ad partem terræ contiguam accedere, Palao n. 6. cit.

6. Interdicta terrâ alicujus domini, interdicta censentur non solum templa, Ecclesiæ, & Oratoria, ibi existentia tempore Interdicti, sed etiam ea, quæ postmodum fuerint erecta: non quia Sententia Interdicti futura respiciat, sed quia respicit locum, cui Ecclesia denuo constructa inhaeret, atque insitit. Sayr. l. 5. c. 3. n. 13. Coninck D. 17. dub. 1. n. 16. Palao n. 6. §. deinde. Idem dicendum, si Ecclesiæ interdictæ pars aliqua adderetur: nam eo ipso etiam pars illa debet censi interdicta; quia eandem cum partibus præexistentibus Ecclesiam facit, vel saltem accessoria est. accessorium autem sequitur principale. Secus foret, si Ecclesiæ interdicta funditus interiret, & in eo loco alia de novo construeretur; quia hæc nova Ecclesiæ non est Ecclesiæ, quæ Interdicto fuit subjecta, neque illius pars. Palao l. cit. §. idem existimo.

7. Interdictum Locale omnes tam sæculares, quam Regulares, tam incolæ, quam exteri, tam exempti, quam non exempti observare tenentur, si speciali privilegio super eo non sint muniti: c. auctoritate 4. & c. licet 10. de privil. in 6. imò illud observare debet etiam is, qui Interdictum locale apposuit. Navar. c. 27. n. 161. Sayr. c. 3. cit. n. 28. Coninck n. 25. Palao n. 7. Wietner n. 127. Reiffenstuel n. 196. la Croix n. 414. Schmier n. 259. Ratio est, quia hæc prohibitio non tam personæ facta est, quam loco, ut in eo non celebrentur Divina: & cum obligatio Interdicti nascatur ex Jure communi, ille, qui Interdictum apposuit, eidem derogare non potest.

8. Interdictum locale semper secum fert Interdictum personale, illorum scilicet, qui causam Interdicto dederunt; nam hi specialiter sunt interdicti, ita, ut neque in loco illo interdicto, neque alibi Divina participare possint, cum tamen alii, qui Interdicto locali causam non dederunt, interesse Divinis extra locum interdictum possint, ut habetur c. si sententia 16. h. tit. in 6. & notant Sylv. V. Interdictum 2. n. 7. Suar. D. 37. sect. 1. n. 15. Coninck D. 17. dub. 1. n. 5. Palao n. 8. Barbof. in c. cit. n. 3. Engl n. 84.

H h 2

Pirh.

- Pirh. n. 223. Wiestn. n. 127. Reiffenst. n. 197.
- 334 Dub. 2. quæ personæ comprehendantur, quando Interdicto (subjicitur populus, Collegium, aut alia quævis Universitas? 1. comprehenduntur omnia ipsius membra: adeoque 1. etiam, qui absentes fuerunt, quando latum est Interdictum; quia absentia non impedit eos esse membra Communitatis interdictæ. 2. innocentes; quia non interdicuntur, quatenus innocentes sunt, sed quatenus sunt partes Communitatis nocentis. 3. illi, qui post latum Interdictum partes illius Communitatis fiunt; quia verè ad Communitatem interdictam pertinent. 4. Clerici, & Religiosi, si partes Communitatis, e. g. familiæ interdictæ sint. 5. Concives habitantes in Suburbis, & locis continentibus; quia reputantur concives illius populi interdicti. *Excipit*, si sint sui juris, suæque onera, & honores distinctos habeant. 6. denique etiam Magnates Marchiones, Duces, nisi ab hac obligatione privilegio, vel consuetudine exemptantur. Suar. D. 36. sect. 3. à n. 2. Palao D. 5. p. 2. §. 2. n. 1. & 2. Wiestner hic n. 127. 7. tertio.
- 335 Excipiuntur autem ab Interdicto generali personaliter lato 1. Episcopi, nisi de ipsis fiat expressa mentio c. quia periculosum 4. b. tit. in 6. Palao §. 2. cit. n. 3. Wiestn. n. 128. Reiffenst. n. 188. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 262. & teste Palao omnes.
2. Infantes doli nondum capaces, & amentes; quia ob defectum usûs rationis capaces non sunt prohibitionis per Censuram Interdicti appositæ: bene tamen prohibentur tradi Sepulturæ Ecclesiasticæ; quia hæc prohibitio non tam ipsos, quam Clericos sepulturos afficit. Sylv. V. Interdictum 2. n. 18. Covar. in c. alma p. 2. §. 4. n. 5. Henriq. l. 13. c. 42. n. 3. Sayr. l. 5. c. 4. n. 21. Avil. p. 5. D. 1. dub. 4. concl. 1. Bonac. D. 5. p. 1. n. 21. Hurt. de Interdict. diff. 4. n. 9. Palao l. cit. n. 4. Pirhing n. 240. 7. prædictis. Wiestn. n. 128. Reiffenst. n. 188.
- 336 3. Excipiuntur, qui à populo recedunt, alibi domicilium constituturi; nam eo ipso desinunt esse pars illius populi, ob quam rationem Interdicto subjiciebantur. Suar. D. 32. sect. 2. n. 34. Sayr. c. 4. cit. n. 5. & 6. Avil. D. 1. cit. dub. 2. concl. 1. Palao n. 5. Engl. n. 83. Wiestner l. cit. Circa illos, qui duplex domicilium habent, anceps DD. sententia est. Nam Interdicto, saltem quamdiu cum populo interdicto degunt, ipsos subiectos esse contendunt Calderin. de Interdict. membr. 2. n. 39. Angel. V. Interdictum 1. n. 4. Tabien. V. cod. §. 10. Rolell. ibid. n. 8. Suar. sect. 2. cit. n. 16. Palao n. 7. quia verè sunt de populo interdicto, & illius honoribus fruuntur. debent ergo illius onera subire. Negant interdictos esse Sylv. V. Interdictum 2. n. 13. Henriq. c. 42. cit. n. 2. Sayr. n. 18. la Croix n. 416. quia cum æquè pars populi interdicti, & non interdicti sint, nulla est ratio, ob quam populi interdicti onus subire debeant potius, quam frui libertate populi non interdicti.
4. Excipiuntur probabiliter exteri, 337 effidiu in populo habitent, ut Scholastici, & Mercatores; quia esto, quòd plerumque Legibus populi adstringantur, non tamen illis, quæ singulares personas, quatenus sunt partes tales populi, afficiunt, uti est Lex Interdicti; quia exteri ad populum non pertinent, nec sunt pars illius. Navar. Man. c. 27. n. 167. Henriq. c. 42. cit. n. 3. Sayr. n. 19. Avil. dub. 4. cit. concl. 10. Coninck D. 17. dub. 1. n. 12. Bonac. D. 5. p. 2. n. 20. Palao l. cit. n. 6. Wiestner n. 128. la Croix n. 410.
5. Interdicto populo, Clerus non 338 censetur interdictus, nec contra interdicto Clero, populus; quia nomine populi Saculares tantum veniunt intelligendi, & nomine Cleri soli Ecclesiastici, Sayr. l. cit. n. 25. Suar. D. 32. sect. 2. n. 24. & 25. Avil. concl. 6. Coninck n. 8. Palao n. 8. Pirhing n. 220. not. 2. Engl. n. 85. Wiestner n. 128. Reiffenstuel n. 186. la Croix n. 411. Schmier n. 261. An verò populo interdicto, loca illius populi interdicta sint, controversia est apud DD. Affirmant aliqui cum Covar. in c. alma p. 2. §. 1. n. 7. ne interdictum populi frustraneum sit, si Clerici possent apertis januis, & campanis pulsatis in Ecclesiis illius populi Divina peragere, Sed merito negant Navar. c. 27. cit. n. 167. Sayr. n. 16. Coninck n. 20. Palao n. 11. Wiestner n. 129. Ratio est; quia Interdictum personale à locali distinguitur, nec unum aliud infert. Neque est inconveniens, interdicto populo, posse Clericos Divina in Ecclesiis illius populi celebrare, cum Ecclesiæ non sint interdictæ. Quod si autem ex populo interdicto aliquis aliter divinis veller, expelli debet: si expelli non possit, cessare debebunt Clerici ab illorum celebratione, non ex lege Interdicti, sed ad vitandum scandalum, & cooperationem ad peccatum. Palao n. 11. cit.
6. Interdicto Clero alicujus Eccle- 339 siæ, non hoc ipso talis Ecclesia interdicta censetur: ut proinde id non obstat, quò minus in tali Ecclesia divina celebrare alii Clerici, eaque audire Laici possint, Gloss. in c. 16. V. in clericum b. tit. in 6. Covar. §. 1. cit. n. 7. Barbof. in c. cit. n. 7. Pirhing n. 222. not. 5. Engl. n. 83. Wiestner n. 130. 7. quin-

quintò. An verò interdictò Clero alicujus loci, sub nomine Cleri contineantur etiam Religiosi, diffident inter se DD. Covar. §. 1. cit. n. 8. Navar. n. 167. Suar. n. 13. & alii apud Palao volunt contineri, extratione; quia communitas dividitur in Clerum, & populum, at Religiosi etiam Laici sive mares, sive sceminae, non sunt de populo, ergo sunt de Clero, ergo interdictò Clero etiam ipsi interdicti censendi sunt.

Sed probabilis non continetur hujusmodi interdictò, licet istud latum sit à Pontifice, vel alio, qui in Saeculares, & Regulares Jurisdictionem habet. Sylv. V. Interdictum 2. n. 19. Henric. c. 22. cit. n. 3. Sayr. n. 29. Coninck n. 8. Palao n. 9. Engl. n. 85. Pirhing n. 220. not. 2. y. porro, Wietner n. 130. Reiffenst. n. 187. la Croix n. 410. Ratio est, quia esto, Religiosi sub nomine Cleri comprehendantur in favorabilibus, non tamen in poenalibus, & odiosis, utpote qui diversis Legibus, & Constitutionibus reguntur. Excipiuntur 1. Religiosi, qui Beneficium Saeculare possident; nam hi cum Clericis Saecularibus unum corpus constituunt: conf. sub interdictò Cleri intelliguntur. Excipiuntur 2. nisi interdictum latum sit sub nomine personarum Ecclesiasticarum: nam tali Interdictò comprehenduntur etiam Religiosi quicunque utriusque sexus; quia verè sunt personae Ecclesiasticae, ad Ecclesiam, & illius Jurisdictionem directè pertinentes. Pirb. Wiest. l. cit.

Quæritur 2. de Causis Interdicti. 340
Et 1. quidem dubiatur, quæ sit causa Efficiens, seu Minister interdicti? 1. Minister, & causam Efficientem interdicti esse, qui Jurisdictionem in foro contentioso habet: & regulariter, qui sententiam Excommunicationis, & Suspensionis ferre potest, etiam interdicere potest. Suar. D. 36. sect. 1. n. 2. Palao tr. 29. D. 5. p. 3. §. 1. n. 2. Vallens. hic §. 12. n. 1. Pirhing ibid. n. 249. & colligitur ex c. cum Ecclesiarum 3. de Offic. Ord.

In specie interdicere possunt 1. 341 Pontifex, ejus Legatus, Nuntius, Delegatus, Subdelegatus. 2. Episcopus, etiam non consecratus, & quicumque alii, qui Jurisdictionem quasi Episcopalem in subditos suos habent. 3. Capitulum Sede vacante, medio Vicario à se electo juxta Trid. sess. 24. c. 16. de Reform. 4. Prælati Religiosorum, cum limitatione tamen; nam etsi Religiosos sibi subditos ligare possint Interdictò personali, non tamen locali loca sibi subjecta; quia hæc potestas, etsi de Juris rigore ipsis conveniat, eis adempta est per consuetudinem, ut pluribus cit. testatur Palao §. 1. cit. n. 4.

342 Isti tamen omnes, ut ferre Interdictum possint, non debent esse Suspendi,

vel Excommunicati; nam si Suspendi, vel Excommunicati sint, non denuntiari quidem illicitè, denuntiati verò etiam invalidè sententiam Interdicti ferunt, eò, quòd post denuntiationem careant Jurisdictione. Palao n. 5. Præterea, ut Episcopus Clericos sibi subjectos Interdictò subjicere possit, de Juris rigore debet habere consensum Capituli, ut colligitur ex c. pervenit 1. de Excess. Prælat. 6. novit 4. & c. seq. de his, quæ à Prælat. c. cum in cunctis 1. de his, quæ à major. part. Capit. Consuetudine tamen ubique recepta nunc Capituli consensus etiam ad interdicendos Clericos non requiritur. Suar. D. 36. sect. 1. n. 6. Palao l. cit. n. 2.

Dub. 2. quod sit subjectum, & si 343 nis Interdicti, & quam ob culpam ferri possit? 1. Interdicti localis subjectum est locus: sed hic, ut directè subijci Interdictò possit, debet esse subjectus Jurisdictioni interdicentis; per accidens tamen sæpe contingit, ut Interdictum se extendat ad loca etiam non subjecta Jurisdictioni interdicentis, quando scilicet aliàs Interdictum à Judice positum esset frustraneum, prout notavi supra n. 326.

Interdicti personalis subjectum est 344 persona, vel Communitas: quo differt Interdictum ab Excommunicatione, quæ nunquam fertur in Communitatem. Ut verò persona aliqua subijci Interdictò possit, debet 1. esse subjecta Jurisdictioni interdicentis; aliàs ejus præceptis, & sententiis ligari non potest. 2. debet esse rationis compos; aliàs incapax est præcepti, & poenæ præcepto annexæ.

Finis Interdicti est culpæ emendatio, 345 seu punitio. Culpa autem ista debet esse peccatum mortale, quia Interdictum est poena gravissima, & cum etiam innocentes quandoque feriat, gravior aliquo modo, quàm Excommunicatio: & hinc ob solum peccatum veniale ferri non potest. Imò si Generale, personale, vel locale sit, nullo modo in Jure fertur, nec ferri ab alio potest, quàm à Pontifice, ob culpam quantumvis gravem alicujus privatæ personæ, nisi ea culpa sit culpa Capituli, vel Communitatis arg. c. non est vobis 11. de Sponsal. & deciditur in Conc. Basl. sess. 20. Navar. Man. c. 27. n. 168. Sot. in 3. dist. 22. q. 3. art. 1. Covar. in c. alma p. 2. §. 1. n. 4. §. 5. Sayr. l. 5. c. 11. à n. 7. Henric. l. 13. c. 50. n. 1. Suar. D. 36. sect. 3. n. 5. 6. §. 9. Avil. p. 5. D. 3. dub. 1. concl. 5. Coninck D. 17. dub. 1. fin. Laym. l. 1. tr. 5. p. 4. c. 4. n. 4. Hurt. de Interdict. diffc. 13. n. 38. Palao D. 5. p. 3. §. 20. n. 3. Ratio est, quia poena debet proportionari culpæ, & cum hæc sit poena communis, culpam communem requirit,

346 Intelligi autem hoc debet, si Interdictum sit absolutum, & integrum; nam si partiale, & ad breve tempus, ut pluribus *citt.* docet Palao n. 9. ob culpam venialem injungi potest; quia est levis poena, & facile amovibilis. Non autem, si interdictum sit absolutum, & integrum. *Neque obstat*, quod ob peccatum veniale incurratur Excommunicatio minor; nam Interdictum, præterquam quod pluribus bonis Spiritualibus privet, quam Excommunicatio minor, difficilius præterea tolli, quam Excommunicatio minor, potest, cum ab hac absolvere possit quis Sacerdos, qui absolvere à mortalibus potest. König *hic n. 47.*

347 Dub. 3. an pro delicto à Capite, vel Communitate commissò in retinendo aere alieno possit interdictum ferri? *Certum est* pro tali delicto absque speciali Summi Pont. licentia non posse ferri *Interdictum locale generale*; quia ita expressè cautum est in *Extrav. 2. inf. comm. h. tit.* quam confirmavit Clemens VII. in *Bulla* incipit *Licet ea edita 1530. 9. Cal. Jun.* & est 35. ejusdem in Bullario. Quoad *interdictum locale speciale* e. g. unius, vel alterius Ecclesie, an pro debito pecuniario imponi possit, controvertunt DD. Affirmant Navar. c. 27. cit. n. 168. Sayr. c. 11. n. 19. Suar. *sect. 3. n. 8.* ex ratione, quia prædicta *Extravagans* solum loquitur de Interdicto Generali. Sed verius contrarium docent Covar. in *c. alma p. 2. §. 1. n. 5. Avil. p. 5. D. 3. dub. 3. concl. 2. Palao D. 5. p. 3. §. 2. n. 5.* Ratio est 1. quia in prædicta *Extrav.* prohibetur, ne supponatur Interdicto Provincia, Civitas, Castrum, locus, territorium, atqui locus tam de Interdicto locali generali, quam de speciali intelligitur. 2. solutio debiti pecuniarii facile aliis viis obtineri potest absque innocentum periculo. 3. Interdictum locale generale ideo ob causam pecuniariam ferri non potest à potestate ordinaria, ne ob temporalem causam, & quæ aliâ viâ emendari potest, innocentes detrimentum patiantur. hæc autem ratio procedit etiam in interdicto locali speciali. ergo nec istud imponi potest ob debitum pecuniarium.

348 Quoad Interdictum personale distinguendum est inter speciale, & generale. *Generale personale* probabilius nec ipsum ob æris alieni retentionem, à capite communitatis factam, imponi potest. Henriq. l. 13. c. 50. n. 3. Avil. *dub. 3. cit. concl. 4.* Sayr. c. 11. à n. 19. Palao n. 6. *Neque obstat*, quod *citt. Extr.* tantum loquatur de Interdicto locali; non enim idcirco statim dicendum est, quod concedat ferri interdictum personale, cum ratio prohibendi interdictum locale se extendat etiam ad interdictum personale generale, ne scilicet

innocentes graventur ob talem causam temporalem, *Speciale personale* pro debito pecuniario ferri quidem potestate ordinaria potest in personam, quæ est in culpa; nam contrarium nullibi cautum est: non tamen ob culpam alienam; quia cum tale Interdictum propriam personam ubique afficiat, culpam in ipsa supponit Sayr. c. 11. n. 5. Suar. *D. 36. sect. 3. à n. 2.* Hurt. *diffic. 13. n. 19.* Palao l. cit. n. 7.

Dub. 4. quæ sit Forma servanda in impositione interdicti? *si nullam esse præscriptam: conf. ea sufficere, quæ voluntatem imponentis exprimat.* Palao §. 2. cit. n. 10. Vallens. *hic §. 1. n. 3.* Ut verò licitè imponatur, debet ferri in scriptis, & ibi exprimi causa, ob quam fertur, & exemplar tradi parti intra mensem, si petierit; alioquin interdicens ab ingressu Ecclesie per mensem erit ipso Jure suspensus.

Quæritur 3. qui sint Effectus Interdicti? *si. quatuor enumerari.* 1. Privatio activa, & passiva Sacramentorum *c. responso 43. h. tit. & c. si sententia 16. eod. in 6.* 2. Privatio activa divinatorum Officiorum *c. permittimus 57. eod.* 3. Privatio activa, & passiva Ecclesiasticæ Sepulturæ *c. quod in te 11. de Pœn. & remiss. c. cum & plantare 3. §. quodsi, de Privi. & c. Episcoporum 8. eod. in 6.* 4. Privatio ab ingressu Ecclesie *c. sacro 48. h. tit. & c. is cui 20. eod. in 6.* Hos omnes effectus post se trahit interdictum, si absolutè sit latum; si verò ex voluntate imponentis restrictum sit, eum effectum tantum comprehendet, quem interdicens voluerit. Palao *tr. 29. D. 5. p. 4. pr. & ab hoc cit.*

Dub. 1. quorum Sacramentorum administratio, & receptio prohibeatur tempore Interdicti? *Discurrendum est per singula Sacramenta.* Primum est *Baptismus.* Hic tempore cujuscunque interdicti concedendus est parvulis, ob ejus necessitatem *c. non est vobis 11. de Sponsal. quæ concessio postmodum extensa fuit etiam ad Baptismum cujuscunque adulti, sive sani, sive infirmi c. quoniam 19. h. tit. in 6.* nam quamvis isti sola contritione salvari possint, quia tamen contritio difficulter haberi potest, ideo Ecclesia beneficium hoc ipsis denegare non voluit. Potestque administratio ista, & debet, non obstante quocunque interdicto, fieri solenniter, ritibus consuetis, & apertis etiam januis templi; quia cum permittitur Baptismus, non censendus est permitti aliter, quam quo modo de jure faciendus est. Navar. *Man. c. 27. n. 177.* Henriq. l. 13. c. 45. n. 1. *& c. 53. n. 4.* Sayr. l. 5. *Theaur. c. 7. n. 3.* Suar. *D. 33. sect. 1. n. 2.* Avil. *p. 5. D. 4. sect. 1. dnb. 4. concl. 1.* Bonac. *D. 5. p. 3. n. 2.* Laym. l. 1. *tr. 5. p. 4. c. 2. n. 1.* Pa-

Palao p. 4. cit. §. 1. n. 2. Pirh. n. 228. hic, Wiefner *ibid.* n. 132. Et hoc ita verum est, ut si Fons non sit benedictus, benedici etiam tempore Interdicti possit. Suar. Bonac. Pal. l. cit. & alii communiter. Idem dicendum, quando Minister est interdictio generali personali subiectus; nam interdictum personale generale non ligat arctius, quam generale loci, quo non obstante, permittitur ministratio Baptismi. Filliuc. tr. 18. c. 2. n. 33. Bonac. p. 3. cit. §. 1. n. 5. Palao l. cit. n. 5. Aliud dicendum de Ministro specialiter interdicto: nam iste, quamvis in casu necessitatis privatim baptizare possit, non tamen hoc potest extra hunc casum; quia his personis, sicut & excommunicationis nullus est favor concessus, qui tamen concessus esset, si seclusa necessitate baptizandi, possent ministrare hoc Sacramentum. Sayr. c. 7. cit. n. 6. Suar. sect. 1. cit. n. 8. Filliuc. n. 33. cit. Bonac. n. 5. Palao n. 5.

351. Secundum est confirmatio. De hoc idem dicendum, quod de Baptismo, nam, quamvis ista non sit Sacramentum necessitatis, est tamen Baptismo accessorium, & illius quasi complementum, ideoque concessio hoc, etiam illud concessum videtur, non utcumque, sed cum omni sua solemnitate, apertis januis, sicut si interdictum non esset. Sylv. V. Interdictum 5. n. 9. Covar. p. 2. §. 2. n. 7. Sayr. c. 7. cit. n. 6. S. ar. sect. 1. n. 7. Bonac. n. 4. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 31. n. 23. Laym. c. 3. cit. n. 1. Palao n. 6. Pirhing n. 229. §. 230. not. 2. Wiefn. n. 133. Reiffenst. n. 199. §. 200. la Croix tom. 8. l. 7. n. 418. & sumitur ex c. quoniam 19. b. tit. in 6. ubi additur, posse etiam in loco specialiter interdicto confici Chrisma; quia est necessarium Confirmationi, & hac concessa, concedi debent, quae ad illam conficiendam sunt necessaria. Palao n. 6. cit. Dubitatio esse potest de Ministro, & Suscipiente: quae dirimi distinctione potest; nam si Interdictum sit generale, ministrare sic interdictus, & recipere hoc Sacramentum potest, non verò si specialiter persona sit interdicta: & quidem sic interdictus ministrare licet non potest; quia c. Clerici 3. c. latores 4. de Cler. excomm. ministr. & c. si sententia 16. b. tit. in 6. tam Excommunicati, quam Interdicti prohibentur ministrare Divina: recipere verò hoc Sacramentum nequit; quia ut licet illud recipiat, prius satisfactionem exhibere, vel si hoc nequeat, cautionem praestare debet arg. c. alma 24. b. tit. in 6. Suar. n. 9. Bonac. n. 4. Palao n. 7. Wiefner n. 133.

353. Tertium est Sacramentum Pœnitentiae. Hoc Jure antiquo solis moribundis, & peregrinis concedebatur c. quod in te 11. de Pœn. §. remiss. Jure recentiore conce-

ditur omnibus, duplici conditione apposita c. alma cit. Prima est, ne pœnitens Sacramentum hoc recepturus sit excommunicatus Excommunicatione reservata, & imposita, quòd Interdictio pertinaciter causam dederit. Suar. D. 33. sect. 1. n. 15. Avil. p. 5. D. 4. sect. 1. dub. 3. concl. 4. Bonac. D. 5. p. 3. §. 3. n. 1. Palao l. cit. n. 8. Pirhing n. 231. Reiffenstuel n. 201. Secunda est, ne absolvendus causam culpabilem interdictio dederit; nam eo casu debet prius satisfactionem condignam exhibere, vel de satisfaciendo cautionem idoneam praestare, aut si neutram possit, jurare debet se satisfacturum, cum primum poterit, uti cavetur c. alma cit. Suar. l. cit. n. 20. Bonac. n. 2. Palao n. 8. cit. Barbof. in c. alma cit. n. 4. Engl. n. 93. Pirh. Reiffenst. l. cit. Quod dictum est de receptione hujus Sacramenti, etiam dicendum de ejus administratione; potest enim administrari in loco interdicto, & à persona generaliter interdicta non verò à persona specialiter; quia huic quælibet Sacramentorum ministratio extra casum necessitatis prohibita est: si tamen ab interdicto specialiter etiam denunciato administratur; probabilis Sacramentum validum erit; quia interdictum non Jurisdictionem, sed solum Divinorum tollit. Bonac. l. cit. n. 2. Palao n. 8. cit. fin.

Quartum est Sacramentum Eucharistiae 354. Hoc tempore Interdicti localis, aut personalis generalis potest, & debet administrari his, qui constituti sunt in probabili mortis periculo vel ob infirmitatem, vel ob aliam causam extrinsecam, qualis est navigatio diuturna, praeliatio, partus difficilis, condemnatio ad mortem, dummodo Interdictio causam non dederint, aut fuerint aliunde specialiter interdicti; nam hi, ut ministrari eisdem Eucharistia hoc casu possit, debent antè praestare satisfactionem condignam, vel si hanc praestare nequeant, cautionem pignoratitiam, fidejussoriam, vel saltem juratoriam c. quod in te 11. de Pœn. §. remiss. c. permittimus 57. b. tit. & c. alma 24. eod. in 6. Potestque hoc casu ac debet SS. Sacramentum ad domum aegroti deportari solita cum solemnitate, comitantibus Clericis, candelis accensis, pulsatis cymbalis c. sanè 10. de celebr. Missar. Delato Sacramento etiam licitum est Sacerdoti populo illud ostendere ad adorandum, & cum ipso eidem benedicere; quia per interdictum non prohibetur visus, ostensio, & adoratio, nisi in Missæ Sacrificio. Sayr. l. 5. c. 7. n. 28. Suar. D. 33. sect. 1. n. 27. Palao p. 4. cit. §. 1. n. 10. Pirh. n. 232. Wiefn. n. 135. Extra mortis articulum nec ministrare, nec recipere Eucharistiam licet in loco interdicto, etiam personis innocentibus c. quod in-

in te c. permittimus, & c. alma cit. Excipitur, nisi super ejus receptione speciali privilegio muniti sint, sicut ferè sunt Religiosi, & Moniales. *Compend. Privil. Societ. Jesu Interdictum, & V. communicare, Wiestn. n. 135.*

355 Quintum est *Extrema Unctio*. Hoc Sacramentum ex constanti omnium Sententia in nullo Interdicto locali, aut personali ministrari potest, etiam illis diebus, quibus juxta *infra n. 365.* dicenda celebrare Divina, & interesse iisdem permissum est c. *quod in te cit. & c. non est vobis II. de Sponsal.* Et extenditur prohibitio hæc etiam ad Clericos, & ex his ad illos quoque, quibus aliàs concessum est tempore Interdicti Sacrificium Missæ, & Divina Officia celebrare, ut colligitur ex c. *quod in te cit.* ubi postquam Pontifex dixit, omnibus tempore interdicti prohibitam esse extremam Unctionem, & Ecclesiasticam Sepulturam, subdit, Sepulturam Ecclesiasticam Clericis servantibus Interdictum concedendam esse, tacite ergo prohibitionem Extremæ Unctionis in vigore suo relinquit *arg. c. nonne 5. de præsumpt.* Excipiuntur 1. qui privilegium speciale circa hoc sibi concessum habent, quale habent Religiosi mendicantes, & qui cum iis in privilegiis communicant; nam hi ministrare, & recipere hoc Sacramentum tempore interdicti possunt, ex privilegio relato in *Compend. Min. V. Unctio extrema, & in Compend. Privil. Societ. V. eod.* Excipitur 2. si infirmus nullum aliud Sacramentum possit recipere; tunc enim potest illi Extrema Unctio ministrari ex præsumpta Ecclesiæ voluntate; quia non est credendum, Ecclesiam suis fidelibus, & maximè morituris, subsidium Sacramentorum denegare velle, maximè cum salus æterna infirmi, Sacramento non recepto, non leviter periclitetur, cujus periculum maxima ex parte temperatur, Sacramento Extremæ Unctionis recepto. *Chapeauvill. de mod. administr. Sacr. temp. pest. post c. 4. q. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 4. c. 2. n. 1. de Sacramento Extremæ Unctionis. Palao D. 5. p. 4. §. 1. n. 20. Pirhing n. 234. Könign. 50. Wiestner n. 136. Reiffenstuel n. 203.*

356 Sextum est *Ordo*. De quo certa sententia est, in loco interdicto, & personis specialiter interdictis nullo modo conferri posse; bene tamen generaliter interdictis in loco non interdicto. *Covar. in c. alma p. 2. §. 3. n. 4. Navar. Man. c. 27. n. 179. Henriq. l. 13. c. 45. n. 1. Suar. D. 33. sect. 1. n. 45. Laym. n. 1. cit. 5. de Sacram. Ord. Palao n. 21. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 251.* Ratio est, quia qualibet Sacramentorum receptio, & administratio in loco interdicto, & personis specialiter in-

terdictis est prohibita; secus verò iis, qui generaliter interdicti sunt, in loco non interdicto c. *responso 43. h. tit. & Sacramentum Ordinis nullibi reperitur exceptum.* ergo etiam de hoc intelligenda est procedere prohibitio generalis. Excipitur, si contingeret, in aliqua Provincia esse tantam Sacerdotum penuriam, ut Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ commodè infirmis ministrari non posset; tunc enim probabilis licita esset Ordinatio in loco interdicto, ut contra *Sylv. Covar. Ugolin. rectius docent Abb. in c. 11. de Sponsal. n. 8. Henriq. c. 45. cit. n. 4. Sayr. l. 5. c. 7. n. 38. Bonac. D. 5. p. 3. §. 3. n. 3. Laym. c. 2. cit. n. 1. Palao n. 23. Pirhing n. 235. Wiestner n. 136.* Ratio est, quia c. *alma cit.* permittuntur aliqua Sacramenta administrari, & confici tempore Interdicti, consequenter ergo permittenda est Ordinatio Ministrorum, qui ad id fuerint necessarii; aliàs inutilis esset ista concessio. *Conf. à pari:* ex eo, quòd tempore Interdicti concessa sit ministratio Baptismi, & Confirmationis, concessa etiam censetur Benedictio fontis, & confectio Chriftatis, sine quibus ministrari illa Sacramenta non possunt, ergo cum neque sine Ministris ministrari Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ possit, ex horum concessione rectè inferitur concessa illorum Ordinatio. Sed ut bene *Sayr. & Palao l. cit.* notant, hic casus raro, vel nunquam contingere potest; quia cum Episcopus ad locum non interdictum accedere, vel iniciandos ad Episcopos propinquiores mittere possit, non facile contingere potest talis necessitas.

Septimum est *Matrimonium*. De hoc satis convenit inter DD. quòd ab eo contrahendo removeantur specialiter interdicti, si contumaces existant; quia obicem ponunt gratiæ per Sacramentum Matrimonii recipiendæ. An verò illud contrahi tempore Interdicti locali, & à personis generaliter interdictis possit, controversa est inter DD. Negant *Ugol. tab. 5. c. 7. §. 3. n. 1. & c. 10. §. 1. n. 1. Suar. D. 33. sect. 1. n. 51. Bonac. D. 5. p. 3. §. 3. n. 8.* cum aliis ex ratione, quòd Sacramentorum receptio generalis Interdicti tempore sit prohibita, Matrimonium autem non sit exceptum.

Sed verius potest contrahi in loco interdicto, & à personis generaliter interdictis. Ita *Abb. in c. 11. n. 8. de Sponsal. Sylv. V. Interdictum 5. n. 9. Covar. in c. alma p. 2. §. 3. n. 7. Navar. Man. c. 27. n. 179. Henriq. l. 13. c. 45. n. 3. Tolet. l. 1. c. 20. n. 9. Avil. p. 5. D. 4. sect. 1. dub. 6. Sanch. l. 7. de Matr. D. 8. n. 2. Tann. tom. 4. q. 10. dub. 8. n. 150. Coninck*

ninck *D. 17. dub. 2. n. 48.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 4. c. 2. n. 1.* Palao *tr. 29. D. 5. p. 4. S. 1. n. 25.* Vallens. *hic §. 12. n. 4.* Engl. *n. 94.* Pirh. *n. 236.* Wiestn. *n. 136. fin.* la Croix *n. 418.*
 § 420. Ratio est, quia Matrimonium principaliter est contractus humanus, & politicus, cui ratio Sacramenti ex Christi institutione annexa est. atqui contractus humani tempore interdicti non prohibentur, ergo neque contractus Matrimonii ob Sacramenti rationem adjunctam censeretur debet prohibitus, cum accessorium sequatur naturam principalis. Imò etiam specialiter interdicti, si poenitentes, & contriti sint, nullatenus ab eo contrahendo excluduntur; quia non prohibentur ex vi Censuræ, sed ex vi obicis, qui per poenitentiam removetur, Sylv. Navar. Henriq. Tolet. *l. cit.* Sanch. *n. 5.* Palao *n. 27.*

359. Benedici tamen nuptiæ tempore interdicti non possunt, ut contra Rosell. Angel. & alios docent Navar. *n. 178.* Henriq. *c. 44. n. 2.* Sayr. *l. 5. c. 7. n. 41.* Sanch. *D. 8. cit. n. 10.* Palao *n. 28.* Pirhing *n. 236.* la Croix *n. 420.* Ratio est, qui licet Benedictio sit accessorium ad nuptias, tamen non ita necessaria est, ut confessio Chrismatis ad Confirmationem: & præterea Benedictio est diversæ rationis à nuptiis; Matrimonium enim ad contrahentes spectat, Benedictio ad Clericos, & sub Officio Divino continetur: unde sicut istud, ita & Benedictio Interdicti tempore prohibita erit. Excipitur, nisi conjuges privilegium habent assistendi Officis Divinis tempore Interdicti; tunc enim possent eorum nuptiæ benedici, servato moderamine *c. alma* præscripto. Idem dicendum, cum ob Festivitates *n. 365.* recensendas Divina Officia permittuntur. Palao *n. 29.* & apud hunc Sylv. Covar. Henriq. Sanch. Sayr. Bonac.

366. Ad Argumentum contrarium *n. 357.* allatum dico, illam prohibitionem intelligendam esse de Sacramentis purè Spiritualibus, & quæ Ecclesiæ Ministris dispensanda relinquuntur, quale Matrimonium non est, cum contractu humano, & politico naturatur, & ab ipsis contrahentibus ministratur: eaque de causa non fuit necesse illud à prohibitione generali excipi; quia sub ipsa non comprehendebatur.

361. Dub. 2. quid veniat nomine Officii Divini, dum hoc prohibetur tempore Interdicti? R. sub nomine Officii Divini veniunt, quæ primò, & per se annexa sunt alicui Ordini Sacro, & quæ à solis Clericis ex institutione Christi, vel Ecclesiæ fieri permittuntur, uti sunt Sacrificium Missæ, benedictio olei, chrismatis, fontis pro Baptismo conficiendo, Ramorum in Dominica Palmarum, Cereorum in die Purificationis, Nuptiarum; item benedictio templi, R. P. Schmalzgrueber *L. V. T. II.*

vestium, aut vasorum Sacrorum, aquæ benedictæ, consecratio Altaris, Denique Horæ Canonice, & Officium B. V. cum Psalmis, & Litanis, si in communi dicantur, & in loco ad id specialiter deputato, & cum ordinaria solennitate. Ista omnia tempore interdicti, secluso privilegio, fieri nequeunt. Palao *tr. 29. D. 5. p. 4. S. 2. n. 1.* Reiffenstuel *hic n. 204.* Magnif. P. Schmier *p. 1. de Delict. c. 3. n. 248.*

Dixi 1. quæ primò, & per se annexa sunt alicui Ordini Sacro: Unde sub Officiis Divinis non comprehenditur Concio; quia non ad DEUM, sed ad populum instruendum ordinatur: neque Benedictio mensæ, recitatio itinerarii Clericorum, aliorum Psalmorum absque Ordine Divini Officii, Litaniarum, adoratio Crucis in die Veneris Sancto &c. modò omittatur solennitas, cum qua ista fiunt à Clericis. Navar. *Man. c. 27. n. 176.* Henriq. *l. 13. c. 44. n. 2.* Sayr. *l. 5. c. 3. à n. 38.* Suar. *D. 34. sect. 3. à n. 1.* Palao *n. 1. cit.* Vallens. *hic §. 12. n. 4.* Pirh. *n. 230.* Reiffenst. *n. 205.*

Dixi 2. quæ à solis Clericis &c. Ubi comprehenditur etiam recitatio publica, & solennis Horarum Canoniarum facta à Monialibus: nam licet illa recitatio, ut à Monialibus fit, non sit Ordini Sacro annexa; quia tamen per se, & ex institutione sua recitatio solennis Horarum Canoniarum à Ministris ordinis peragitur, & in ordine ad prædictum munus peragendum Ministri consecrantur, ea de causa Monialibus, quibus hæc solennis recitatio indulgetur, censenda est tempore interdicti prohibita. Suar. *sect. 3. cit. n. 8.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 4. c. 2. n. 2.* Palao *l. cit.*

Dixi 3. cum ordinaria solennitate: nam si Horæ Canonice recitentur in domo privata, vel etiam in aperto campo absque ulla solennitate, talis recitatio tempore interdicti non foret prohibita; quia peragitur non ut à Ministris Ecclesiæ, sed tanquam à privatis fidelibus. Imò per *c. quod in te 11. de Pœn. & remiss.* Horas dicere non cantando, sed legendo Clerici possunt bini, vel terni etiam in Ecclesia. Similiter non prohibetur tempore interdicti privata recitatio Psalmorum Gradualium, ac Poenitentialium, Officii B. V. Salutationis Angelicæ, & similium precationum ad pulsam campanarum &c. Navar. *n. 176.* Laym. *n. 2.* Wiestner *n. 138.*

Dixi 4. secluso privilegio. Talia privilegia complura sunt sive Corpore Juris communis clausa, sive extra illud. Et 1. quidem hoc privilegium datum est in *c. alma cit.* Festivitatibus Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis B. V. in quibus interdictum suspenditur: quam suspensionem postmodum Martinus V. *Const. incipit ineffabile*, & Eugenius IV. *Const.*

Const. incipit *Excellentissimum* extendit ad Festum Corporis Christi, & totam illius Octavam: deinde Leo X. ad Festum Immaculatæ Conceptionis pro tota Hispania. In his ergo solemnitatibus licet apertis januis, & cum omni solemnitate Sacerdotibus celebrare Missam, & alia Divina Officia, & fidelibus, modò interdicto causam non dederint, aut aliunde sint specialiter interdicti, Sacrificio Missæ interesse: & probabilius etiam Eucharistiam recipere Suar. D. 33. cit. sect. 1. n. 37. Coninck D. 17. dub. 2. n. 36. Filiuc. tr. 28. c. 2. n. 32. Palao l. cit. §. 1. n. 13. Ratio est, quia Jure antiquo omnibus assistentibus Missæ Sacrificio concessum erat de ipso Sacrificio communicando participare, ergo cum his diebus possint fideles assistere Sacrificio, etiam concessum censetur, ut sub eo communicent. Et fortè hanc ob causam textus non fuit usus verbo *assistere sed participare*, ut ex eo colligeretur, non solum illos Sacrificio Missæ, & Divinis Officiis assistere, sed etiam SS. Christi Corpus communicando participare posse. Idem dicendum videtur de Religiosis, & aliis omnibus, quibus datum est privilegium, ut interdicti tempore possint assistere Sacrificio Missæ, Suar. l. cit. n. 35. & 36. Filiuc. n. 42. Palao n. 25. contra non paucos alios.

567 2. Per c. *permittedimus* 47. b. tit. tempore Interdicti semel in hebdomade celebrari Missa potest ad conficiendam Eucharistiam pro infirmis: quæ facultas postea in c. *alma* cit. extensa est, ut jam non semel in hebdomade, sed singulis diebus Missæ celebrari possint, & Officia Divina peragi in quibuscunque Ecclesiis & monasteriis: modò observentur conditiones in c. *alma* cit. præscriptæ. 1. ut Divina fiant submissa voce, h. e. absque solenni cantu, & taliter, ut ab iis, qui extra Ecclesiam fuerint, audiri non possint, bene tamen ab iis, qui sunt intra Ecclesiam, percipi. 2. ut januæ omnes sint clausæ, per quas aditus ad Ecclesiam patet: debentque portæ sic esse clausæ, ut ab existentibus extra Ecclesiam videri non possint Divina Officia, ideòque perforatæ esse non debent arg. Clem. 1. b. tit. ubi arguuntur Religiosi, quod in portis Ecclesiarum tempore interdicti fecerint foramina. 3. ne pulsentur campanæ ad Missam, & divina Officia; nam cum populus convocandus non sit, sed potius à Divinis arcendus, non erat expediens signo usitato ad illius convocationem uti: quod aded verum est, ut nec usus illius tintinnabuli parvi ad *Sanctus*, & elevationem Hostiæ liceat. Pulsari tamen campanæ possunt ad ea, quæ non sunt Officia divina, e. g. ad convocandum populum pro Concione, ad Salutationem Angelicam, ostensionem Reliquiarum, delationem Eucharistiæ, illius-

que comitatum, Sylv. V. interdictum §. n. 7. Covar. p. 2. §. 4. n. 5. Suar. D. 34. sect. 2. n. 19. Palao p. 4. §. 2. n. 14. Wiestner n. 139. 4. ut Excommunicati, & interdicti excludantur, intellige, denuntiat; quia hos tantum tenemur vitare *Extrav. ad evitanda sepius cit.* Quodsi interdictus nollet exire post monitionem, & expelli non posset, cessandum erit à celebratione, sicut supra dictum est de Excommunicato. Hoc autem intelligendum est tantum, quando celebratio Missæ fit in loco interdicto; nam si fiat in loco non interdicto, & interdictus nollet exire, non tenetur Sacerdos desistere à celebratione Missæ: & ratio est, quia Jura prohibentia celebrationem coram interdicto loquuntur de loco interdicto, in quo non permittunt celebrari divina, nisi interdictis, & Excommunicatis exclusis. Suar. l. cit. n. 10. Palao n. 15. 5. ut ad divina in loco interdicto ex privilegio hoc celebranda non admittantur Laici; quia privilegium concessum est tantum Clericis: quorum tamen nomine veniunt omnes personæ Ecclesiasticæ, quæ privilegio Canonis, & fori gaudent, & probabiliter etiam Clerici conjugati, neque excludi Clerici exteri debent. Palao n. 4. & alii ab hoc *citt.* Sunt tamen aliqui casus, in quibus etiam tempore interdicti Laici non interdicti admitti ad divina possunt, ut cum Laico confertur prima Tonsura, aut Virgo Monialis benedicenda est; quia licet hæc actiones incipiant à persona Laica, finiuntur tamen in Ecclesiastica. Item ex necessitate Sacrificii, cum Sacerdos Ministro ad aram indiget, nec Clericum habet. Et denique per consequentiam ad privilegium, ut cum Dominus, qui tempore interdicti Divinis potest assistere, secum ducit comitatum famulorum. Palao §. 2. n. 16.

Circa Privilegium n. præc. explicatur 166 duplex occurrit difficultas ulterius explicanda. 1. quidnam veniat nomine Ecclesiæ, & Monasterii, quibus per c. *alma* tempore interdicti conceditur celebratio divinarum? 2. in quonam interdicto locum habeat hoc Privilegium? Ad 1. nomine Ecclesiæ hic veniunt etiam Hospitalia auctoritate Episcopi erecta, & nomine Monasterii tam virorum, quam seminarum conventus: quia cum hoc sit Privilegium, & Corpori Juris communis insertum, latè interpretandum est. Covar. in c. *alma* p. 2. §. 4. n. 2. Sanch. l. 7. de matr. D. 8. n. 13. fin. Sayr. l. 5. c. 5. n. 21. Palao §. 2. n. 5. Probabilis autem excluduntur Oratoria privata, & alia loca, quæ communiter nomine Ecclesiæ, vel Monasterii non veniunt. Calder. tr. de interd. membr. 6. Franc. in c. *alma* §. *adjuvamus* n. 1. Covar. §. 4. cit. n. 1. Sanchez n. 13. Palao n. 7. contra Navar. Ugolin. Henriq. & plures alios probabiliter

ter afferentes contrarium. Ratio est, quia prohibitio divinorum Officiorum, vi interdicti facta, servanda est, nisi in casibus Jure expressis c. *sententia* 16. h. tit. in 6. at solum invenitur excepta celebratio in Ecclesiis, & Monasteriis. ergo extra Ecclesias, & Monasteria prohibitio servanda est.

Conf. finis cur Pontifex Officia Divina fieri permittat in Ecclesiis, est, ne populi devotio tepescat, pullulent Hæreses, & Ecclesie debitis obsequiis priventur. atqui hic finis non procedit in Oratorii privatis, & aliis locis; etenim in illis non peragantur divina, nullum simile est periculum. ergo &c.

368 *Ad 2.* Concessio hæc c. *alma* solum intelligenda est de Interdicto locali generali, non speciali; quia textus in principio fecit sermonem de locis interdicto subjectis, & dispositio Legis ex illius principio interpretationem sumit. *Conf.* quia privilegium in c. *alma* cit. datum, est extensio privilegii antea dati Episcopis per c. *quod nonnullis* 25. de *privil.* nam iisdem prope verbis conceptum est, atqui privilegium Episcoporum expressè loquitur de interdicto generali loci, neque ad speciale extenditur, ut patet ex textu ibi *Cum nomine terræ interdictum fuerit.* ergo &c.

Unde quando fuerit interdictum locale speciale, id solum licebit, quod licitum fuit Jure antiquo per c. *permittedimus* 47. h. tit. scilicet, ut semel tantum in hebdomade legi Missa possit ad renovandam Eucharistiam pro infirmis. Quodsi interdictum sit generale personale populi, nihil impedit quotidie celebrari in Ecclesiis Divina, modo serventur conditiones n. 366. relata: & ratio est, quia ex vi hujus interdicti non sunt interdictæ Ecclesie, neque Clerici, ut dictum est *suprà* n. 338.

369 *Dub. 3.* quomodo interdictum privet Sepulturam Ecclesiasticam? 370, distinguendo inter species interdicti; nam 1. Si interdictum est generale loci, ejus durante tempore sepeliri fideles prohibentur c. *quod in te* 11. de *pen. & remiss.* Et extenditur prohibitio hæc non solum ad adultos, sed etiam ad infantes; quia prohibitio ista viventes respicit, quos obligat, ne fidelibus concedant Sepulturam Ecclesiasticam Navar. *Man. c.* 27. n. 168. Henric. l. 13. c. 42. n. 3. & c. 49. n. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 4. c. 2. n. 3. Bonac. D. 1. p. 5. n. 9. Palao tr. 29. D. 5. p. 4. §. 3. n. 1. Pirhing hic n. 241. not. 3. Wiestner n. 140. Reiffenstuel n. 212. la Croix tom. 8. l. 7. n. 421. Interdicto tamen sublato, corpora tumulorum in loco profano exhumanda, & ad Sacrum locum transferenda sunt, Engln. 97. Reiffenstuel n. 214. cum aliis cit.

370 *Excipiuntur* 1. Clerici, quibus decedentibus conceditur Sepultura Ecclesiastica c. *quod in te* cit. modo Interdicto speciali. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

ciali personali non sint ligati, vel culpabilem interdicto dederint. Suar. D. 35. *sect. 1. n. 4.* Palao §. 3. cit. n. 2. Pirhing n. 241. not. 3. Wiestn. n. 140. Magnif. P. Schmier p. 7. de *Delict. c. 3. n. 253.* Intelliguntur nomine Clericorum omnes personæ Ecclesiasticæ, sive Sæculares, sive Regulares, viri, & scemina; etiam Religiosum Novitii: imò & conjugati, si habitum, & tonsuram deferant, & ab Episcopo designati sint alicui Ecclesie in illius Ecclesiasticum obsequium. Palao l. cit. Pirh. n. 229. In usu tamen privilegii istius observandæ sunt conditiones, quod in te cit. præscriptæ.

1. ut Sepultura detur his Clericis in Cœmeterio Ecclesie: per quam conditionem videtur excludi Ecclesia, quæ nomine Cœmeterii non venit; nam concessio accessorio, non conceditur principale, imò tacitè denegatur. Hodie tamen usus obtinuit, ut nomine Cœmeterij comprehendatur quilibet locus Sacer, sepulturæ fidelium destinatus. Palao n. 3. & hoc teste communis. 2. ut fiat sine compulsionem campanarum: quæ conditio explicanda est juxta dicta n. 366. 3. ut non fiat cum solennitate, Ecclesiastica scilicet; nam quæ pertinent ad humanum honorem, non prohibentur. 4. ut fiat cum silentio, hoc est, absque Officiis Divinis more Ecclesiastico dicendis. Wiest. n. 141.

Excipiunt aliqui 2. Festivitates n. 366. 371 *cit.* relatas, ubi putant, quorumlibet defunctorum corpora sepeliri publicè, & ritu solenni posse. Fundantur 1. quia, quibus communicamus vivos, defunctis communicare possumus *can. sanè 1. caus. 22. q. 2.* sed in his Festivitatibus licet Clerici cum omnibus fidelibus in Officiis Divinis communicant. ergo etiam cum illis jam defunctis communicare poterunt. 2. Sepultura Sacra non tam ratione sui, quam ob Divina Officia ei adjuncta prohibetur, ergo concessis Divinis Officiis, Sepultura etiam concedi censebitur. 3. c. *alma* cit. est favorabile, & nemini nocivum, estque Corpori Juris communis insertum, ergo est amplè interpretandum, ut comprehendat non solum Officium Divinum, quod pro vivis peragitur, sed etiam quod peragitur pro Defunctis.

Hæc Sententia etsi sit valde probabilis, 372 *lis*, probabilior tamen est negativa, quam tenet Gloss. in *Clem. 1. V. à Jure de Sepult.* Covar. in c. *alma* p. 2. §. 5. n. 6. Suar. D. 35. *sect. 1. n. 15.* Coninck D. 17. *dub. 2. n. 55.* Avil. D. 4. *sect. 3. dub. 3.* Fill. tr. 18. n. 99. Hurtad. de *Interd. diffc. 9.* Palao §. 3. cit. n. 5. la Croix n. 421. Ratio est, quia privatio Sepulturæ Ecclesiasticæ est effectus distinctus à privatione Divinorum Officiorum, ergo istis concessis, non hoc ipso videtur concessa Sepultura. Ex quo sequitur;

tur, neque illum, qui habet privilegium assistendi Officiis Divinis, aut recipiendi Sacramenta tempore interdicti, ex vi huius privilegii tantum, in loco Sacro interdicto sepeliri posse. Palao l. cit. n. 7, qui tamen addit, si privilegium alicui concederetur sub hac generalitate, ut ad Divina admitteretur, talem posse ex vi illius Ecclesiastica Sepultura tradijquia ex illa generali concessione videntur omnes effectus interdicti suspendi.

373 Neque obstant Argumenta allata in contrarium. Ad 1. Axioma illud procedit, ut in ea re, in qua communicamus vivis, etiam communicare defunctis possimus, non autem in diversa: unde cum non communicemus vivis in Ecclesiastica Sepultura, sed solum in Officiis Divinis, infertur solum in Officiis Divinis cum defunctis communicare nos posse. Ad 2. negatur, Ecclesiasticam Sepulturam prohiberi ratione Divinorum Officiorum tantum, siquidem verè ratione sui prohibetur. Ad 3. c. alma est latè interpretandum, sed non ultra verborum proprietatem: unde cum privilegium illud solum sit de Divinis Officiis, efficitur sola Divina Officia, non verò Ecclesiasticam Sepulturam permitti.

374 2. Si Interdictum sit Locale speciale, nemini dubium est Ecclesiasticam Sepulturam prohiberi. Solum est controversia, an exemptio, & privilegium Clericis concessum, & n. 370. explicatum etiam extendatur ad interdictum Locale speciale? Ratio dubitandi est, quia c. quod in te cit. ubi Sepultura Ecclesiastica conceditur Clericis decedentibus, sermo est de interdicto generali locali, non igitur extendi concessio ista debet ad interdictum locale speciale.

Sed dicendum, Clericum, saltem si illiusmet Ecclesie sit, sepeliri in ea posse: nam esto, quod expediens sit, ut si fieri commode possit, sepeliatur in Ecclesia non interdicta, nulla tamen huius est obligatio, cum nullibi inveniatur Clericus à Sepultura loci specialiter interdicti exclusus; textus enim c. quod in te interdicti generalis duntaxat mentionem facit, non ut excluderet interdictum speciale, sed quia Generale frequentius est, Palao §. 3. n. 8, Wiestner n. 141. Schmiern. 253.

376 Dixi, saltem si illiusmet Ecclesie sit; nam gravior est dubitatio, an in loco specialiter interdicto sepeliri alii possint? Negant Sylv. Covar. Henriq. quia cum habeant Ecclesias non interdictas, in quibus sepeliri possunt, non debet Ecclesia interdicta ipsis concedi. Sed est hoc convenientius sit, probabilius tamen potest sepeliri Clericus extraneus etiam in Ecclesia interdicta non sua. Sayr. l. 5. c. 8. n. 13. Suar. D. 35. sect. 2. n. 4. Avil. p. 5. D. 4. sect. 3. dub. 3. v. secun-

dò, Palao n. 8. cit. v. si verò. Ratio est, quia nullus textus concessam Clericis Sepulturam tempore interdicti localis restringit ad propriam Ecclesiam,

3. Si interdictum sit personale, ite-
rum constat sic interdictum privatum esse Sepulturam Ecclesiasticam, sive deinde generale illud sit, sive speciale c. Episcoporum 8. de Privil. in 6. & Clem. 1. de Sepult. Et idem est, si causam culpabilem interdicto dederit; quia hic habetur ut personaliter interdictus. Neque in hac parte alicui etiam Clerico favor ullus conceditur. Palao l. cit. n. 10. Debet tamen esse denuntiatus; nam post Extrav. ad evitanda nemini neganda est Sepultura Ecclesiastica ex vi alicujus Censuræ, vel Sententiæ, nisi prius fuerit ea persona, vel sententia denuntiata, ut colligitur ex ipsa Extrav. c. Episcoporum cit. & c. ut privilegia 24. de Privil. Navar. c. 27. n. 187. Suar. D. 33. sect. 3. à n. 2. Palao n. 10. cit. Pirhing n. 242. Wiestner n. 141. fin.

Nominatim denuntiatus interdictus, si decedat absque absolutione, & nullum poenitentiae signum dederit, aut talis signi ab ipso dati probabilis nulla sit opinio, extra locum Sacrum sepeliendus est. At si constet tale signum dedisse, poterit, præstita indirecta absolutione ab interdicto, Ecclesiasticæ Sepulturæ tradi, Sayr. l. 5. c. 8. n. 22. Avil. p. 3. D. 4. sect. 3. dub. 1. fin. Palao l. cit. n. 11. la Croix tom. 8. l. 7. n. 421. fin.

Dub. 4. quomodo Interdictum pri-
vet Ingressu Ecclesie? Ut interdictum post se trahat hunc effectum, requiritur specialis Sententia; quia non est annexus interdicto absolute, sed est quasi novum interdictum, Palao tr. 29. D. 5. p. 4. §. 4. n. 1. Nomine Ecclesie autem hic venit quodlibet templum auctoritate Episcopi deputatum ad Sacra peragenda c. Ecclesia 9. de Immun. Eccl. Privatus ergo ab ingressu Ecclesie non potest Ordinem Sacrum exercere in Ecclesia, neque ibi Officia Divina audire: bene tamen hoc potest in Oratorio privato, aut agro, nisi simul sit simpliciter interdictus; quia non est privatio absoluta, sed limitata, scilicet in loco illo. Sylv. V. interdictum 6. q. 5. & V. Suspendio n. 5. Navar. Man. c. 27. n. 175. Covar. in c. alma p. 2. §. 1. n. 3. Suar. D. 35. sect. 4. n. 6. Avil. p. 5. D. 4. sect. 3. dub. 5. concl. 4. Laym. l. 1. tr. 5. p. 4. c. 1. n. 4. Palao §. 4. cit. n. 2. Circa hoc interdictum Partiale.

Difficultas 1. est, an in Coemeterio possit sic interdictus Divina celebrare, vel audire? Ratio dubitandi est, quia Sepultura in Coemeterio sic interdicto prohibetur, ergo etiam censenda est prohibita celebratio, & auditio Divinorum. Conf. nam

nam Cœmeterium contiguum Ecclesiæ, tanquam accessorium Ecclesiæ, sub Ecclesia videtur comprehensum: & hinc interdicta Ecclesiæ, etiam ipsum interdicuntur c. si civitas 17. h. tit. in 6.

381 Sed dicendum, posse sic interdictum in Cœmeterio Divina celebrare, & audire, non tamen sepeliri. Covar. §. 1. cit. n. 3. Suar. n. 12. & seqq. Palao n. 5. & alii ab hoc cit. Colligitur ex c. is cui 20. h. tit. in 6. ubi Pontifex loquens de Sepultura dixit, sic interdicto eam prohibitam esse tam in Ecclesia, quam in Cœmeterio: cum verò de Officiis divinis loqueretur, solum Ecclesiam expressit, subdens ibi celebrantem fieri irregularem. ergo satis indicavit, Officia divina in Cœmeterio non esse illi prohibita.

382 Ad Rationem dubitandi *Neg. Conf.* nam accessorium sequitur principale in favorabilibus, non autem in odiosis. *Ad Conf.* interdicta Ecclesiæ, interdicuntur etiam Cœmeterium, non quia accessorium hoc est Ecclesiæ, sed ne Interdictum eludatur, quod in presenti non procedit, quia hoc interdictum non afficit Ecclesiam, sed personam in ordine ad Ecclesiam.

383 *Difficultas 2.* an ita interdictus Ecclesiam ingredi, & ibi preces fundere possit tempore, quo ibi divina non celebrantur? *Ratio dubitandi* sumitur ex *can. latorem 15. caus. 33. q. 2.* ubi cuidam Matricidæ prohibetur ingressus Ecclesiæ per annum integrum, & subditur, ut ante fores Ecclesiæ stans, orans, & deprecans DEUM perseveret, ergo nequit intra Ecclesiam orare, & DEUM deprecari.

384 Sed dicendum, considerata Ecclesiæ intentione, quam habet tum in ædificandis Ecclesiis, tum in imponendo hoc partiali interdicto, veriore esse affirmativam. Navar. c. 27. n. 170. Sayr. l. 4. c. 7. n. 15. & l. 5. c. 9. n. 22. Avil. p. 5. D. 4. dub. 5. concl. 7. Laym. l. 1. tr. 5. p. 4. c. 1. n. 4. §. per hoc. Palao §. 4. cit. n. 5. Engl. hic n. 99. Ratio est, quia templa deputata præcipuè sunt, ut ibi Sacra solenniter peragantur, & populus ad ea audienda congregetur, ergo ingrediens Ecclesiam, quando Sacra non peraguntur, non videtur illam ingredi formaliter, ac proinde nec violare præceptum impositum, ne Ecclesiam ingrediatur, utpote quod intelligi debet de ingressu Ecclesiæ formali, & secundum suam institutionem.

385 *Ad Rationem dubitandi in can. cit.* non fertur interdictum, sed præceptum prohibitivum in pœnam delicti: vel si contendas, ibi imponi interdictum ab ingressu Ecclesiæ verum, dicendum est, eo textu Matricidam privari oratione in templo cum aliis, quando divina celebrantur: quod indicat textus ipse, qui post primum annum Matricida iste jubetur duobus sequentibus

stare, & orare in Ecclesia inter audientes. signum igitur est, tantum loqui de tempore, quo Divina fiunt.

Difficultas 3. an ex vi hujus interdicti sic interdictus ab ingressu Ecclesiæ prohibeatur etiam à recipiendis in Ecclesia Sacramentis? *Ratio dubitandi* sumitur ex argumento n. 384. allato; nam ideo sic interdictus prohibetur Ecclesiam ingredi, quando celebrantur divina, quia Ecclesia ad id est præcipuè deputata. atqui etiam deputata est ad receptionem Sacramentorum, ergo etiam hæc censetur esse prohibita. *Conf.* receptio Sacramentorum est aliquid nobilitus, quam Divinorum Officiorum assistentia, ergo à fortiori excludendus est à Sacramentorum receptione.

Sed etsi hæc Sententia sit satis probabilis, probabilior tamen, spectato Juris rigore, videtur negativa, quam etiam tenent Henriq. l. 13. c. 32. n. 2. Avil. p. 5. D. 4. dub. 5. concl. 6. Bonac. D. 5. de Interd. p. 5. n. 12. Palao §. 4. cit. n. 7. Ratio est, quia pœnæ non sunt extendendæ absque manifesto textu, vel ratione. atqui nullus est textus, ex quo colligatur huic partiali interdicto prohibitam esse Sacramentorum receptionem: imò ex c. sacro 48. hoc tit. & c. is cui 20. eod. &c. non leviter inferitur, eam concessam esse, cum ibi solum dicatur huic interdicto prohibita Divinorum celebratio, & auditio cum Ecclesiastica Sepultura. igitur cum mentionem non faciant de Sacramentorum receptione, hæc intelligitur permissa.

Neque obstat ratio dubitandi in contrarium; respondeo enim, quamvis Ecclesia deputata sit etiam ad Sacramenta ibi percipienda, non tamen vi interdicti hujus partialis sic interdicto prohiberi omnia, ad quæ Ecclesia deputatur, sed illa tantum, quæ ex aliquo textu colliguntur. *Ad Conf.* licet Sacramentorum receptio sit excellentior, quam assistentia Divinorum, non tamen inde probatur, etiam ipsam prohibitam esse, sed solum, quod prohiberi potuerit.

Quæritur 4. quid requiratur, ut obliget interdictum? *R.* ut liget interdictum, duo requiruntur. 1. ut interdictum denuntiatur sit; aliàs post *Extrav. ad evitanda* nec interdictum locale observare, nec personaliter interdictum vitare tenemur, esto, ipse personaliter interdictus abstinere à Divinis debeat, cum primùm censurâ istâ ligatur; quia ipsi, sicut excommunicatis, per *Extrav. cit.* nullus factus est favor. 2. ut passim observetur interdictum locale ab ijs, in quorum gratiam appositum est; aliàs si ipsi interdictum non observent, censetur Ecclesia illud remittere c. petistis 20. de Privil.

Dub. 1. quomodo peccet Clericus violans interdictum? *R.* omnes conveniunt.

niunt peccare mortaliter violando interdictum locale, vel personale ministrando Sacramentum, vel recipiendo; quia contra prohibitionem Ecclesie in re gravi delinquit, Palao *tr. 29. D. 5. p. 5. n. 1.* Quoad Officia Divina in loco interdicto dubitat Cajet. *V. Interdicti violatio.* Sed reliqui omnes constanter affirmant, ex se, & ex genere suo esse peccatum mortale, nisi ex ignorantia, vel materie levitate excusetur. Talis materia levis esset, si interdictus assisteret parti Officii Divini arbitrio prudentis non notabili. Palao *l. cit. n. 2.* qui *n. 3.* addit, Exercitio minorum Ordinum vix unquam à Clericis peccari mortaliter; quia horum Ordinum ministeria non exercentur à Clericis tanquam propria Ordinis, sed qualiter ab aliis Laicis exerceri solent.

391 Dub. 2. quomodo peccent Laici violentes Interdictum? *n.* si personaliter interdicti Sacramentum aliquod sibi prohibentur recipiant, sine dubio peccant mortaliter; quia directè ab eorum receptione vi personalis interdicti excluduntur, & cum materia gravis sit, non est, unde à peccato mortali excusentur. Idem est, si in loco interdicto illud recipiant; quia hoc ipso, quod Sacerdotibus prohibita sit talis Sacramenti ministratio, conf. Laicis prohibita est ejus receptio.

392 Ratione assistentiae in Divinis *Clem. gravis 2. b. tit.* quatuor referuntur casus, in quibus omnium sententià Laici violentes, vel violare facientes interdictum peccant mortaliter. 1. si compellant Clericum in loco interdicto publicè, & solenniter celebrare, 2. si pulsatis campanis, vel publico praconio præsument convocare populum ad audienda Divina in loco interdicto. 3. si præsument impedire, ne Excommunicati, vel interdicti nominatim exeant ex loco Sacro, quando sunt à Clero admoniti, 4. si ipsi met moniti recusent exire.

393 His addi solent quatuor alii. 1. si violenter se Divinis ingerant; quia gravem injuriam irrogant Ecclesie, & ejus Ministris. 2. si dolo, & fraude fingentes se Clericos esse, vel privilegium habere, Divinis assistant; quia decipiunt Ministros Ecclesie in re gravi. 3. si more Ecclesiastico Divina Officia solenniter peragant; quia Ordinis usum usurpant, & gravem injuriam Ordini Clericali irrogant. 4. si personaliter sint interdicti, & Divinis assistant, à quibus vi interdicti per se, & directè excluduntur. Et hoc verum est probabilis, etsi nullus contemptus, vis, aut fraus interveniat; quia assistentia Divinis Officiis materia gravis est, ad quam si ex Voto quis obligaretur, non est dubium, mortaliter in illius transgressione peccaturum, cum ergo ex vi interdicti hac assistentia sit prohi-

bita Laicis, efficitur ipsos transgredientes hanc Legem graviter peccaturos, Suar. *D. 34. sect. 5. n. 4.* Filliuc. *tr. 12. n. 54. § 81.* Coninck *D. 17. dub. 3. n. 64. § 67.* Bonac. *D. 5. de interdict. p. 7. n. 1.* Palao *tr. 29. D. 5. p. 5. n. 7.*

Dub. 3. quæ sit poena violentum interdictum? Laicis violentibus Interdictum nulla certa poena ipso Jure posita est, præter quatuor calus ex *Clem. gravis* relatis *n. 392.* his enim casibus incurrunt Excommunicationem reservatam Pontifici, ut constat ex *Clem. cit.* Debitum ergo solum procedit de Clericis: circa hos statutum est 1. ut si personaliter, vel generaliter interdicti, vel in loco interdicto celebrent, vel alium actum Ordini Sacro annexum exercent, Irregularitatem ipso facto incurrant *c. cum æterni 1. de Sent. § re jud. c. cum medicinalis 1. c. is qui 18. §. is verò § c. is cui 20. b. tit. in 6.* Mitius agitur cum non interdicto, si in loco non interdicto celebret, & ad Divina, Sacramenta, & Sepulturam admittat interdictos; nam hic ab ingressu Ecclesie arceatur, donec ad arbitrium ejus, cujus sententiam contempserit, satisfaciatur competentem *c. Episcoporum 8. de Privil. in 6.* Irregularitatem tamen non incurrunt; quia nullibi constat, hanc poenam ob delictum istud esse impositam. Sayr. *l. 5. c. 14. n. 34.* Suar. *D. 34. sect. 3. n. 8.* Palao *D. 5. p. 6. n. 2.*

2. Juxta complures DD. teste Palao *l. cit. n. 4.* violatores interdicti Localis suspensi sunt ab Officio, & Beneficio, conf. à Jurisdictione, quod colligunt *c. fin. de Excess. Prælat.* ubi Sententia temere violentis Interdictum, & omnia illius acta irrita declarantur. Verum quia Sententia, & acta illa notoriè iniqua, & ejus Episcopi fuerunt, qui non solum interdictus ipse erat, sed insuper ad interdicti Apostolici violationem alios inducere, imò compellere maxima temeritate præsumebat, ex ejus actorum irritatione non inferitur legitime quod Jure lata sit Suspendio in quoscunque interdicti violatores. Quare melius dicitur, eos ab Officio, ac Beneficio suspendendos: quod colligitur ex *c. cit.* dispositione altera, quæ alios interdicti violatores spectat, & in eos hanc poenam decernit, Bonac. *D. 5. de Interdict. p. 7. n. 4.* Gonzal. *in c. cit. n. 2.* Wiestner *bic n. 143. § 144. la Croix tom. 8. l. 7. n. 222.*

3. Idem Clerici interdicti violatores non gaudent privilegio, vi cujus in loco Sacro sepeliri possint tempore Interdicti per textum *c. is cui cit.* & argumento à contrario *c. quod in te 11. de Penit. § remiss.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 4. c. 3. n. 3.* Wiestner *n. 144.*

4. Clericus, vel Religiosus, etiam Monialis, violans interdictum Locale red-

ditur inhabilis ad electionem tam activam, quam passivam *c. is, qui §. is verò cit.* Gloss. *ibid. V. ineligibilis, Sylv. V. Interdictum 6. n. 2.* Suar. *sect. 4. n. 16.* Palao *n. 3.* Wiestner *n. 144.* Reiffenstuel *n. 220.* Extenditur poena hæc à plerisque DD. etiam ad violatores interdicti personalis.

5. Religiosi, qui interdictum generale loci, quod ab Ecclesia Matrice observatur, in suis Ecclesiis non observaverint vel celebrando, vel admittendo alios ad Divina Officia, ultra prædictas poenas Excommunicationem incurrunt. Navar. *c. 27. n. 146.* Sylv. *l. cit. n. 3.* Suar. *n. 18.* Laym. *n. 3.* Palao *n. 5.* Wiestner *n. 144. fin.* Reiffenstuel *n. 218.* la Croix *n. 422.*

397 Qui verò violant interdictum admittendo aliquem ad Sepulturam Ecclesiasticam in loco interdicto, vel interdictum in loco non interdicto, extra casus Jure permisso, incurrunt Excommunicationem majorem, *Clem. 1. de Sepult.* Requiritur tamen, ut Interdictus sit denunciatus. Estque hæc eadem Excommunicatio, quæ lata est adversus sepelientes Excommunicatos in loco sacro: cum hoc tamen discrimine, quod interdictus sic sepultus non sit exhumandus, nisi fortè impenitentem confiteri decessisse. Suar. *D. 35. sect. 1. n. 20.* Sayr. *l. 5. c. 8. n. 22.* Palao *p. 6. cit. n. 8.*

398 Quæritur §. quomodo interdictum cesset? *§. distinguendo* inter interdicta, & modum; quo latum illud est. Nam si pro certo tempore, vel sub conditione aliqua appositum est, eo tempore finito, vel conditione posita, cessat, absque alia absolutione. Gloss. *in c. non est vobis 11. V. donec de Sponsal.* Abb. *ibid. n. 7.* Sylv. *V. Interdictum 3. n. 13.* Covar. *in c. alina p. 1. §. 11. n. 8.* Sylv. *l. 5. Thesaur. c. 15. n. 2.* Suar. *D. 38. sect. 1. n. 3.* Coninck *D. 17. dub. 6. concl. 1.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 4. c. 5. n. 1.* Palao *tr. 29. D. 5. p. 7. §. 2. n. 1.* Pirhing *hic n. 252.* Wiestner *ibid. n. 146.* Ante finitum tempus vel conditionem positam absolutione, vel dispensatione indiget, quàm præstare nemo alius potest, præter illum, qui interdictum tulit, vel eius Superior, Palao *n. 2.* cum allegatis. Idem dicendum de interdicto lato in puram poenam; quia est sententia Judicis, quàm inferior mutare nequit. Suar. *D. 38. cit. sect. 2. n. 2.* Palao *n. 2. cit.* Ex facultate autem per Trid. *sess. 24. c. 6. de reform.* concessa poterit ab hoc personali interdicto absolvere Episcopus, si delictum, ob cujus causam appositum est, occultum fuerit. Henricq. *l. 13. c. 35. n. 2.*

Avil. *p. 5. D. 6. dub. 6. concl. 1. fin.* Palao *n. 2. cit.*

Quodsi interdictum latum sit absolute, interest an sit locale, vel personale. Si locale est, ut si latum sit in Ecclesiam, illà destructà, cessat, nisi tamen locus Ecclesie interdictus sit; tunc enim interdictum manebit affixum solo seu pavimento. Suar. *D. 38. cit. sect. 1. n. 13.* Bonac. *D. 5. de interdict. p. ult. n. 2.* Laym. *c. 5. cit. n. 4.* Palao *n. 3.* Wiestner *n. 147.* la Croix *tom. 8. l. 7. n. 412.* Si personale est in Communitatem latum, cessat, extincta Communitate, quæ interdicta est: quod verum est, etiamsi aliquis ex ipsa Communitate subsistat; quia interdictum Communitatis ligat personas privatas, quatenus pars Communitatis illius sunt. Excipitur, nisi persona, quæ sublata communitate subsistit, interdicto causam dederit; nam hujus interdictum non solum commune est, sed speciale personale. Suar. *pal. Wiest. l. cit.*

Quodlibet autem Interdictum cessare potest absolutione, vel dispensatione facta ab eo, qui potestatem ad istud habet. Et quidem si Interdictum sit Locale, five generale, five speciale, non reservatum, relaxare illud nullus alius potest, præter eum, qui Jurisdictionem Episcopalem habet in eum locum, Pirhing *n. 252.* Wiestner *n. 147. y. Interdictum.* la Croix *n. 424.* Idem dicendum de Interdicto personali Generali; quia ab hoc absolvere tantum potest, qui habet Jurisdictionem in illam Communitatem; alias enervari posset efficacia Interdicti, & concessa facultate singulari, interdictum cessare contra voluntatem imponentis. Et hoc verum est, ut etiam Religiosi ex privilegio, ipsi concessio in ordine ad absolutionem à Censuris, Interdictum locale, aut personale generale tollere nequeant; quia absolvere tantum possunt in Sacramento Pœnitentiæ, cui nec locus, nec communitas subijciuntur, la Croix *l. cit.*

Si interdictum sit personale Speciale, interest, an reservatum illud sit, vel non. Si primum, absolvere ab illo nullus alius potest, præter ipsum, cui est facta reservatio, vel illius Superior. Si secundum, relaxare illud potest Episcopus, & Religiosi habentes privilegium absolvendi à Censuris: & probabiliter etiam Parochus, vel alius proprius Sacerdos; quia etiam ab Excommunicatione non reservata potest absolvere. Suar. *D. 38. sect. 2. n. 9.* Coninck *D. 17. dub. 6. n. 77.* Filliuc. *tr. 18. c. 5. q. 8.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 4. c. 5. n. 5.* Bonac. *D. 5. p. ult. n. 6.* Palao *l. cit. n. 7.* Pirh. *n. 252.* Wiestner *n. 147.* la Croix *n. 424.*

S U M M A R I U M.

402. Definitio Cessationis à divinis.
 403. Differentia ab Interdicto.
 404. Varietas.
 405. Effectus.
 406. An omnes effectus habeat qualibet Cessatio?
 407. &c. An aliquando tempore Cessationis celebrari divina possint?
 411. An tempore Cessationis Clerici Horas dicere bini, & bini possint?
 412. An Sacramenta ministrari, & recipi?
 413. An dari Sepultura Ecclesiastica?
 414. &c. Quis possit indicere Cessationem?
 417. &c. Ob quale delictum, & quâ formâ indici possit?
 421. Quæ sit obligatio servandi Cessationem?
 422. An eam servare debeant Religiosi exempti?
 423. Quæ sit pœna violentis Cessationem.
 424. 425. Quis illam relaxare possit?
402. **A**nnexa est interdicto Cessatio à Divinis, etque ex parte similis: alio nomine *Suspensio Organorum Ecclesiastica*, sive *laudis Divinae* vocatur. Definitur, quod sit prohibitio Ecclesiastica Clericis imposita abstinendi ab Officiis divinis in aliquo loco. Navar. Man. c. 27. n. 188. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 1. Palao tr. 29. D. 5. p. 9. §. 1. n. 1. Pirhing n. 262. hic. Hæc prohibitio, etsi ob culpam gravissimam alicujus apponatur, non tamen Censura est; quia non magis nocentes, quam innocentes afficit: sed est quædam Divinorum Officiorum negatio, quam Ecclesia Clericis sub præcepto injungit in signum doloris, & tristitiæ conceptæ ob gravissimam injuriam sibi, & honori divino illatam, & in illius reparationem, ut hac ratione delinquens cogatur desistere ab injuria, & exhibere satisfactionem. Sylv. V. Interdictum 1. n. 1. Navar. c. 27. cit. n. 188. Suar. D. 39. sect. 1. n. 3. Laym. n. 1. cit. Palao n. 1. cit. Pirh. n. 262. Könign. 52. Wiestner n. 121. & colligitur ex c. *quavis* s. de Offic. Ord. in 6. Clem. 1. pr. 7. in cessationibus h. tit.
403. Differt ab interdicto 1. quia non est Censura, cum non in pœnam alicujus delicti, sed ad significandam Ecclesiæ tristitiam indicatur, prout dictum est n. præc. 2. quia non à Jure, sed semper ab homine imponitur, & immediatè afficit locum, personas autem solum mediatè, & nunquam determinatè, contra quam interdictum; hoc enim semper afficit unam, vel plures determinatas personas, saltem eam, cujus gratiâ latum est. 3. quia violans Cessationem à Divinis indictam, licet graviter peccet, non tamen incurrit Irregularitatem, cui tamen obnoxius est temerarius violator interdicti, Wiestn. n. 121.
404. Duplex autem est Cessatio, alia *Generalis*, quæ respicit Provinciam, Civitatem, Castrum, Villam &c. altera *Specialis*, quæ determinato loco apposita est, scilicet Ecclesiæ, Cœmeterio, Oratorio &c.
405. **Q**uæritur 1. quos effectus habeat Cessatio à Divinis? R. triplex communiter eidem tribuitur, nempe privatio divinorum Officiorum, Sacramentorum, & Ecclesiastica Sepultura c. non est vobis 11. de Sponsal.
- Dub. 1. an omnes hi effectus cui libet cessationi annexi sint, vel utrum à Judice Ecclesiastico limitari cessatio possit ad unum solum, vel duos effectus? Non est dubium de Pontifice. De reliquis controvertunt DD. Affirmant partialem à quolibet Ecclesiastico Judice imponi posse Suar. D. 39. sect. 2. n. 15. & sect. 4. n. 4. & Filliuc. tr. 18. c. 9. n. 172. § 187. ex ratione; quia potestas nullibi videtur restricta Judicibus inferioribus Pontifice. Negat Palao tr. 29. D. 5. p. 9. §. 2. n. 3. Rationem dat, quia hi effectus annexi sunt cessationi ex Jure communi per c. non est vobis cit. ibi. Nulla divina Officia --- celebretis, nec permittatis aliquatenus celebrari. Jus commune autem mutare inferior nequit.
- Dub. 2. an privilegium concessum in c. alma h. tit. in 6. ut scilicet Clerici Officia divina in loco interdicto celebrare submissa voce, januis clausis, & non pulsatis, campanis possint, extendatur etiam ad cessationem à divinis? Ratio dubitandi est, quia cessatio hæc, spectato Jure antiquo, sub interdicto continebatur. Accedit, quia rationes, quibus motus fuit Pontifex, ad concedendum, ut tempore interdicti generalis cum dicta moderatione divina celebrarentur, scilicet ne hæreses pullarent &c. procedunt etiam in Cessatione à divinis, ergo privilegium Interdicto concessum ad Cessationem extendi debet.
- Sed standum est pro negativa, quam etiam defendunt Navar. c. 27. n. 188. Suar. D. 39. sect. 2. n. 11. Avil. p. 6. D. 1. dub. 3. Palao p. 9. cit. §. 2. n. 6. Wiestner hic n. 121. 1. quia Cessatio à Divinis sub interdicto non comprehenditur,

tur, sed ab ipso distinguitur, ut ostensum est n. 403. à diversis autem illegitima est illatio l. inter 33. §. sacram. 5. ibi, Sed hec dissimilia sunt ff. de V. O. ergo &c. 2. si liceret Canonice Horas Canonicas tempore Cessationis generalis publice dicere, sicut licet tempore Interdicti, possent, & deberent eas in Choro dicere, nec privati possent distributionibus, sed necessario eas lucrarentur: quo posito, non obligaretur illas iisdem solvere, qui causam Cessationi dedit, sicut defacto obligatur c. si Canonici 2. §. si autem de Offic. Ord. in 6. 3. non est eadem ratio in Cessatione, quæ in interdicto; nam Cessatio à divinis rarissime, & ob urgentissimam causam imponitur, & tentatis aliis pluribus mediis, & semper imponitur ob contumaciam alicujus infringendam: secus contingit in interdicto. 4. si limitationes, quæ in interdicto licent, licerent etiam in cessatione, cessatio non esset gravamen speciale supra interdictum: quod est contra Ecclesiam usum.

409 Eadem est ratio, quando quis privilegium habet audiendi Divina, vel celebrandi tempore interdicti; nam vi talis privilegii non potest privilegiatus ea audire, vel celebrare tempore cessationis. Navar. c. 27. n. 189. Suar. n. 11. cit. Bonac. D. 6. p. 1. fin. Palao p. 9. §. 2. n. 8. Quod procedit maximè, si privilegium concessum sit singularibus personis; nam si communitati concessum sit, vel personis in Dignitate constitutis, non est improbabile extendi ad cessationem, Pal. l. cit.

410 Possunt autem tempore cessationis celebrari Divina 1. in festivitibus Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes &c. n. 365. enarratis; nam in his permittuntur Divina Officia non vi permissionis, sed constitutionis, & Ordinationis, ut patet ex c. alma cit. ibi, In illis Festivitibus - - campana pulsantur, & januis apertis, & alta voce Divina Officia celebrentur: ergo adversus hanc Constitutionem non potest cessatio, quæ indicitur ab inferiori Pontifice, habere vim. Suar. sect. 2. cit. n. 12. Laym. c. 6. cit. n. 1. Palao n. 7. 2. potest celebrari Missa semel in hebdomada in qualibet Ecclesia pro renovanda Eucharistia: debet tamen unus solus Minister, vel ad summum duo tunc adesse juxta Decretum Soteris Pontificis can. hoc quoque 61. de consecr. dist. 1. Imò ut Suar. sect. 2. cit. n. 20. notat, quolibet die fieri Sacrum potest, si necesse sit conferri Viaticum, nec adsit Eucharistia, modò istud non fiat in fraudem cessationis: ideoque in Missa, quæ semel in hebdomada permittitur, consecrandæ sunt tot formulæ, quot pro tota hebdomada necessariæ reputantur.

Dub. 3. an tempore cessationis Clerici Horas dicere bini, & bini in Ecclesia
R. P. Schmalzgruber L. V. T. II.

possint? Ratio dubitandi sumitur ex c. non est vobis 11. de Sponsal. ibi, Nulla Divina Officia -- permittatis aliquatenus celebrari. Conf. quia ejusmodi recitatio c. quod in te 11. de Pœn. & remiss. conceditur tempore interdicti, igitur facultas ista ad Cessationem trahenda non est. Sed verius affirmativam docent Henriq. l. 13. c. 53. n. 2. Suar. D. 39. sect. 2. n. 14. Bonac. D. 6. p. 3. n. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 4. c. 6. n. 2. Palao p. 9. cit. §. 2. n. 10. quia hæc recitatio non est publica, & solennis, sed privata, quæ nec Interdicto, nec Cessatione tollitur. Item extra Ecclesiam hæc Recitatio licet, ergo etiam in Ecclesia permittitur. Neque obstat c. non est cit. quia intelligendum est de Officio publico. Ad 1. quod in te dico, ibi non concedi facultatem, sed quod aliàs licitum erat, declarari.

Dub. 4. quæ Sacramenta ministrari, & recipi tempore Cessationis possint? ut etsi videatur dicendum, quòd spectato Juris rigore, solus Baptismus, & Pœnitentia morientibus, & Viaticum ministrari possit arg. c. non est vobis cit. ex benignitate tamen Ecclesie, & gravissimorum DD. autoritate ea Sacramenta ministrari, ac recipi possunt, quæ tempore interdicti possunt. Covar. in c. alma p. 2. §. 4. n. 7. Suar. D. 39. sect. 2. n. 18. Laym. c. 6. cit. n. 2. §. 3. Palao n. 11. Pirhing n. 262. Igitur Cessationis tempore ministrari poterit 1. Baptismus tam parvulis, quàm adultis, etiam sanis; quia hoc Sacramentum est necessarium ob vitæ periculum. 2. Confirmatio; quia est quadam Baptismi perfectio. 3. Pœnitentia, etiam sanis; quia non est credibile, quòd pia mater Ecclesia velit fideles suos tam salutari, & ad justificationem necessario remedio privare. 4. Matrimonium absque solennitate nuptiali; quia etsi Sacramentum sit, fundatur tamen in humano Contractu. Solum igitur ministrari prohibentur Ordo, Eucharistia sanis, & Extrema Unctio infirmis, cum limitationibus tamen n. 355. & 356. positis.

Dub. 5. an revera Cessatio à Divinis, & privet Sepulturam Ecclesiasticam? Certum est privare, si Cessatio Interdictum supponat. At si Cessatio per se sumatur, valde probabile est hunc effectum non habere; quia Officii Divini, quod tempore Cessationis prohibetur, nomen sepulturam in loco Sacro non comprehendit, nec ullibi cautum est, hanc sepulturæ privationem illi convenire, igitur asserenda non est: sed dicendum, Cessationis tempore non solum Clericos, sed etiam Laicos in Cœmeterio, & Ecclesia sepeliri posse, sine tamen Divinorum Officiorum solennitate, Suar. sect. 2. cit. n. 31. Laym. c. 6. n. 4. Palao n. 12. Engl. n. 101. Pirhing n. 202. Wiestner n. 121.

Kk

Quæ-

414. Quaritur 2. quæ sint Causæ Cessationis? Et 1. quidem dubitatur? quæ sit Causa efficiens, seu quis possit Cessationem indicere? R. indici posse ab eo solo qui habet Jurisdictionem in foro externo, ut *suprà* dictum de Excommunicatione Suspensione, & interdicto. Covar. in 6. abna p. 2. §. 2. n. 6. Suar. D. 36. sect. 3. n. 2. Palao tr. 29. D. 5. p. 9. §. 3. n. 1. Englbic n. 202. Pirhing n. 263. In specie indicere illam potest 1. Pontifex. 2. Episcopus, & alii Jurisdictionem quasi Episcopalem habentes. 3. Capitulum Sede vacante. Palao l. cit.

415. Sede non vacante, Capitulum indicere illam nequit, nisi hoc obtinuerit ex privilegio, vel consuetudine: & tunc non nisi cum his conditionibus. 1. ut accedat consensus Episcopi. 2. ut convocentur ad eam decernendam omnes, qui aliàs pro Electione quavis vocari debent. 3. ut simul inter se conferant, an expediat Cessationem imponi, qua consultatione facta, ex majóri Suffragiorum parte est decernenda cessatio; aliàs sicut Electio, sic Cessationis Decretum irritum erit c. *quamvis* 8. de Offic. Ordin. in 6.

416. Difficultas est, an duas ultimas conditiones in ferenda Cessationis sententia observare debeat etiam Capitulum Sede vacante? Affirmat Avil. p. 6. D. 2. dub. 2. §. circa quas conditiones, quia textus c. *quamvis* cit. has conditiones præscribit observandas à Capitulo, seu Conventu. Sed melius distinguit Palao n. 4. dicens, observari has conditiones debere à Capitulo, si Cessationem per seipsum indicat; non verò, si per Vicarium à se electum vi Trid. sess. 24. c. 16. de reform.

417. Dub. 2. ob quale Delictum & qua forma ferri possit Cessatio? R. 1. Delictum hoc debet esse ejus qualitatis, ut adæquet damna ex Cessatione provenientia, quæ cum gravissima sint, gravissimum delictum exigunt. 2. Delictum istud debet esse notorium, & manifestum notorietate facti, ut ejus scandalo possit Cessatione occurrere. 3. causa, propter quam imponitur, exprimi debet Instrumento publico per Tabellationem, seu aliis patentibus Litteris, Sigillo authentico munitis, quæ debent tradi ei, contra quem Cessatio indicitur. 4. debet priùs delinquens moneri, an satisfactionem, & emendationem præstare velit; quia non indicitur, nisi in contumaciam.

418. Ex defectu cujuscunque Conditionis ex enumeratis invalida est Cessationis indictio. Sayr. l. 5. c. 18. n. 16. Avil. p. 6. D. 2. dub. 2. §. circa juncto §. *secundò notandum*, Suar. D. 39. sect. 3. n. 13. Coninck D. 17. dub. 7. n. 90. Palao p. 9. cit. §. 3. n. 3. sumitur ex c. *quamvis* cit. *fin.* ubi di-

citur: *Parte cessante, & suprà scripta* (nempe quæ in illo cap. continentur, & quæ lata erant c. si Canonici 2. eod. & c. irrefragabili 13. de Offic. Ord. & quæ in c. *quamvis* cit. renovantur) non servante, non servetur Cessatio, si igitur non servanda est, conditionibus illis in ejus impositione non servatis; ergo conditiones illæ ad valorem cessationis necessariæ sunt.

Ex quo sequitur, si Capitulum, his 419 conditionibus ommissis, indicat Cessationem, ipsum non lucrari proventus, & Distributiones, quæ aliàs conceduntur propter interessentiam in Divinis: ideòque omnes proventus, & emolumenta, eo tempore percepta restituere debet, & insuper parti, contra quam Cessationem indixit, refarcire damna. Proceditque hoc, ut notat Palao n. 7. etiamsi adesset causa legitima imponendi Cessationem. Idem dicendum de Prælato, nulliter imponente Cessationem; debet enim hic restituere Canonici ea, quæ ob Cessationem impostam amiserunt, & aliis Clericis stipendia, quæ ex Missis, & aliis Officiis Divinis acquisissent, & insuper reparare damna alia, quæ pars adversus quam cessatur, sustinet.

Si justè, & validè sit imposita cessatio, is, 420 qui causam dedit, reparare debet omnia damna, quæ innocentibus personis inde proveniunt, & insuper arbitrio superioris condemnandus est in aliqua quantitate, convertenda in augmentum Cultus Divini, ut colligitur ex c. *quamvis*, & c. si Canonici cit. Henric. l. 13. c. 52. n. 3. Sayr. l. 5. c. 19. n. 19. Suar. D. 39. sect. 3. n. 16. Coninck D. 17. dub. 7. n. 91. Avil. p. 6. D. 2. dub. 3. concl. 3. Bonac. D. 6. p. 3. circ. fin. Palao §. 3. cit. n. 9.

Quæritur 3. de obligatione servandi 421 Cessationem, poenâ transgredientium, & relaxatione illius? Certum est, obligationem servandi Cessationem obstringere ad peccatum mortale; quia violans illam transgreditur Legem Ecclesiasticam, ex gravissima causa impositam. Palao tr. 29. D. 5. p. 9. §. 4. n. 1.

Dub. 1. an Religiosi Exempti teneant 422 tur servare, & publicare in suis Conventibus Cessationem impositam ab Episcopo, vel Capitulo, & observatam ab Ecclesia Matrice? Ratio dubitandi est, quia Trid. sess. 23. c. 12. de Regular. solum præcipit ab his servari Censuras, & Interdicta, atqui Cessatio à Divinis, ut dictum est n. 402. & 403. neque est Censura, neque interdictum etiam poenale, ergo &c. Sed tenenda est affirmativa. Ita Bonac. D. 6. p. 3. n. 10. Palao l. cit. n. 2. Ratio est, quia in Cessatione magis urgent rationes obligantes, ut Religiosorum Conventus cum Ecclesia Matrice se conforment. Ad Rationem dubitandi dico, Decretum illud Concilii expeditum fuisse in

in confirmationem *Clem. 1. b. tit.* ubi Regulares exempti, & non exempti obligantur observare interdicta, & Cessationes à Divinis, observatas ab Ecclesia Matrice.

923 Dub. 2. quæ sit poena imposita violentibus Cessationem? *¶* Laicis ipso Jure nulla est imposita, sed arbitrio Judicis puniri debent. Clericis verò Religiosis tam exemptis, quàm non exemptis imposita est Excommunicatio ipso facto, *Clem. 1. b. tit.* prout *suprà n. 396.* dictum est de Interdicto. Debet tamen Cessatio esse generalis, & observari ab Ecclesia Matrice; nam ex violatione Cessationis specialis nulla poena ipso Jure contrahitur; quia nullibi habetur de hac Lex aliqua. Putant aliqui præterea incurri Irregularitatem per exercitium Ordinis tempore Cessationis: sed verius est non contrahi; quia nullibi est expressa, & Irregularitas non contrahitur, nisi in casibus à Jure expressis. *Navar. Man. c. 27. n. 189. Suar. D. 39. sect. 1. n. 8. Palao n. 4.*

924 Dub. 3. quis Cessationem relaxare possit? *¶* solus ille, qui Cessationem imposuit, vel ejus Superior, aut æqualis, vel qui ab imponente potestatem acceperit. *Palao p. 9. cit. §. 5. n. 1.* Aliquando etiam cessat Cessatio sine relaxatione expressa, si scilicet, postquam intra mensem circa Cessationem partes inter se non composuerint, eam imponens noluerit Romam mittere *c. quamvis 8. fin. de Offic. Ord. in*

6. nam juxta hoc *cap.* si posita Cessatione, partes intra mensem non composuerint inter se, debet tam imponens Cessationem, quàm is, ob cujus culpam imponitur, Romam petere vel per se, vel per Procuratorem cum actis ad negotium spectantibus, ut Romana Sedes provideat de remedio, ne Ecclesia diu à divinis in grave fidelium detrimentum cessare debeat.

Dixi autem, si Cessationem imponens noluerit Romam mittere; nam si is, ob cujus culpam cessatio est imposita, non mittat Romam, per hoc non tollitur Cessatio, ne alioquin ex iniquitate sua commodum reportaret, & poenam eluderet. *Sayr. l. 5. c. 18. n. 17. Suar. D. 39. sect. 3. n. 14. Palao p. 9. cit. §. 5. n. 4.* Unde necesse erit, ut posita contumaciâ relaxationem petat ab imponente cessationem: cujus faciendâ potestatem hic retinet, etiam postquam pars utraque Romam misit; quia eo accessu ad Romanam Curiam Jurisdictionem non amisit: accessus namque ille in eum finem duntaxat fit, ut ibi discutatur, quid sit agendum casu, quo partes inter se non composuerint, atqui si posita contumaciâ, is, ob cujus delictum Cessatio est imposita, poeniteat, & componat cum parte altera, cessat occasio expectandi Responsum Pontificis. *Sayr. c. 18. cit. fin. Suar. n. 12. Palao n. 4. cit.*

